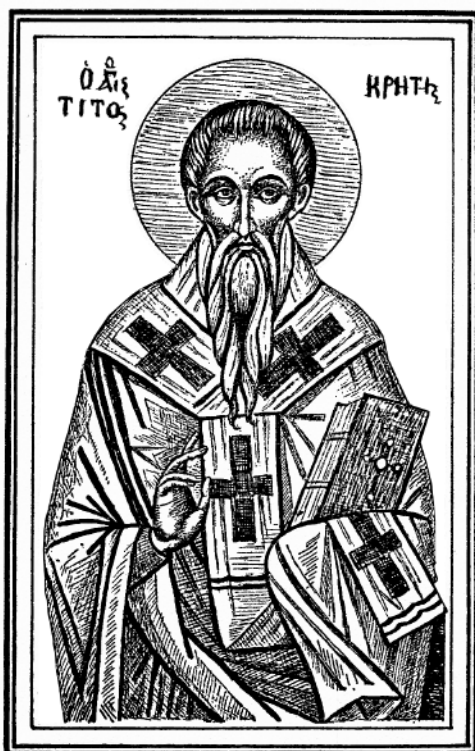

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ

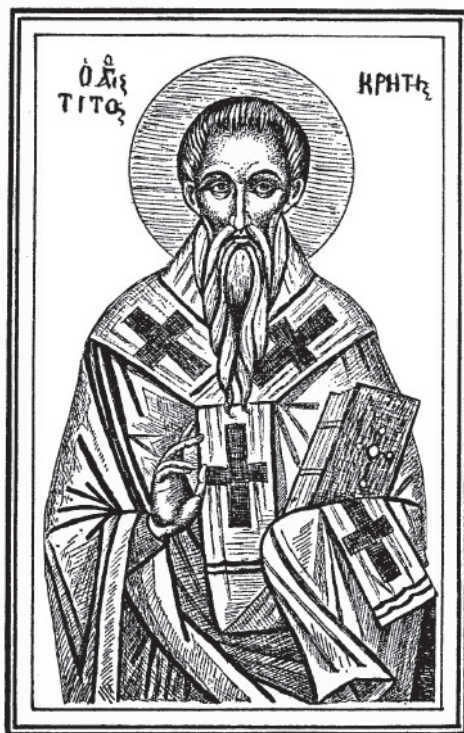
ΕΠΙΧΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 51, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ', ΤΕΥΧΟΣ 51, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΕΠΙΣΗΜΟ ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ, ΤΕΥΧΟΣ 51, ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2021

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

Α. Έποπτεύουσα Συνοδική Έπιτροπή:

Σεβ. Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Ειρηναίος
Σεβ. Μητροπολίτης Άρκαλοχωρίου, Καστελλίου και Βιάννου κ. Ανδρέας
Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αύλοποτάμου κ. Εύγένιος
Γραμματεús: Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Δρ. Θεολογίας

Β. Διευθυντής Συντάξεως:

Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Υπογραμματεús
τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ταχυδρομική Διεύθυνσις:

«ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ»

Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἁγίου Μηνᾶ 25, 712 01 Ἡράκλειον

Τηλ.: 2810 288658, e-mail: info@ekklisiakritis.com

Ἴστοσελίς: www.ekklisiakritis.com

Ἐκτύπωση - Σελιδοποίηση: «ΤΥΠΟΚΡΕΤΑ Α.Ε.»

Τό Ἐπίσημο Δελτίο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

«Ἀπόστολος Τίτος» διατίθεται δωρεάν

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Όμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θεϊαν Λειτουργίαν ἐπὶ τῇ τριακοστῇ ἐπετειῶ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Αὐτοῦ, εἰς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον 13

Όμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὸ πανηγυρικὸν συλλεϊτουργον μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἰερωνύμου, εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν 23

Χαιρετισμὸς τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου πρὸς τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου 29

Όμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἀδελφότητος Ὀφφικιαλίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας «Παναγία ἢ Παμμακάριστος», ἐπὶ τῇ τριακονταετῇ Πατριαρχίᾳ Αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἀδελφότητος 33

Προσφώνησις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὴν παρουσίαν τοῦ βιβλίου «Ἰμβρίων Ἱερά. Ἐκκλησιαστικά ἔργα στοὺς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς Ἱμβροῦ» 37

«Θεολογία διαλεγομένη» - Όμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὴν ἐπίδοσιν ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ Τιμητικοῦ Τόμου, ἐπὶ τῇ τριακονταετῇ Πατριαρχίᾳ 39

Πρόποσις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, κατὰ τὸ παρατιθέμενον ὑπὸ τῆς Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἐπίσημον γεῦμα 47

Όμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εἰς τὴν Ἡμερίδα «Ἡ Συνοδική Ἐγκύκλιος τοῦ 1920: 100 ἔτη σημαντικῆς ἐπιρροῆς»	49
---	----

Πατριαρχική Ἀπόδειξις ἐπὶ τοῖς Χριστουγέννοις	53
---	----

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ
ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ 30 ΕΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ
Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΕΙΣ ΧΑΝΙΑ

Πρόσκλησις	59
Παρουσίασις Συνοδικῆς Ἐκδηλώσεως πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης	61
Χαιρετισμός Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς.....	65
Χαιρετισμός Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, Προέδρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης	69
Χαιρετισμός ὑπὸ τοῦ Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνου Ζορμπᾶ, Διευθυντοῦ τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης	73
Δελτίον Τύπου τῆς 4ης Νοεμβρίου 2021	77

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΕΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

Πρόσκλησις	85
Χαιρετισμός Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς	87

Τσερεβελάκη Ἰωάννου, Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ Βαρθολομαῖος: Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς Πατριαρχίας 93

Δελτίον Τύπου τῆς 4ης Δεκεμβρίου 2021 105

ΤΡΙΣΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Πρόσκλησις 112

Δελτίον Τύπου τῆς 5ης Δεκεμβρίου 2021, διὰ τὴν τρισαρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου 113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ – ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ – ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΙΕΡΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀνακοινωθέν τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 2021 133

Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς 13ης Ὀκτωβρίου 2021 135

Ἀνακοινωθέν τῆς 18ης Ὀκτωβρίου 2021 137

Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τῆς 16ης Νοεμβρίου 2021 139

Ἀνακοινωθέν τῆς 24ης Νοεμβρίου 2021 143

Ἀνακοινωθέν τῆς 3ης Δεκεμβρίου 2021 145

Δελτίον Τύπου τῆς 24ης Δεκεμβρίου 2021 147

Δελτίον Τύπου τῆς 28ης Δεκεμβρίου 2021 149

Ἀνακοινωθέν τῆς 28ης Δεκεμβρίου 2021 151

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ
ΛΟΓΟΙ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Ὁμιλία ἐκ προσώπου τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τῆς Ἁγίας Μητρός, Μεγάλης Ἐκκλησίας 155

Ἀρχιμ. Μεθοδίου Βερνιδάκη, Ὁμιλία κατὰ τὸν ἑσπερινὸν τοῦ πανηγυρίζοντος Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης 157

Δελικωνσταντῆ Κωνσταντίνου, Γιὰ «Τὸ Εἰσοδικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας» .. 163

Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Βιβλίου παρουσίασις: «Ἱστορικές μαρτυρίες ἀπὸ τον νομό Ηρακλείου (19ος-20ός αι.)», Ἄννα Μανουκάκη-Μεταξάκη 167

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

*Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης
ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος*

Ὁμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
κατὰ τὴν Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν
ἐπὶ τῇ τριακοστῇ ἐπετείῳ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Αὐτοῦ,
εἷς τὸν Πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Θρόνον
(Π. Πατριαρχικὸς Ναός, 22 Ὀκτωβρίου 2021)

Ἰερώτατοι ἅγιοι Ἀδελφοί,
Λοιποὶ ἀδελφοὶ ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου,
Ἐξοχώτατοι,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες ὀφφικιάλιοι, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Μέγαν
Λογοθέτην κ. Ἀγγελόπουλον,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά!

«Δόξα Σοι, Πάτερ ἄναρχε! Δόξα Σοι, Υἱὲ συνάναρχε! Δόξα Σοι, τὸ
Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ ὁμοούσιον καὶ ὁμόθρονον, Τριάς Ἁγία, δόξα Σοι! Δόξα
Σοι, ὁ Θεός. Ἀλληλουΐα!» Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός Σου, Κύριε!,

λέγομεν, ἀρχόμενοι τῆς ταπεινῆς ἐπετειακῆς ὁμιλίας τῆς ἡμετέρας Με-
τριότητος ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακονταετίας αὐτῆς ἐπὶ τοῦ πανσέπτου
Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου. Καὶ τὸν δοξάζομεν τὸν ἅγιον Τριαδικὸν
Θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν, διότι τῷ ἀπείρῳ ἔλεει Αὐτοῦ ἠδύδοκησε νὰ φθά-
σωμεν εἰς τὸν σπάνιον τοῦτον σταθμὸν τῆς πρωθιεραρχικῆς διακονίας πρὸς
τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος, πρὸς «τὰ καθ' ἡμᾶς σεμνοθέσμια», καίτοι τὰ
τριάκοντα ἔτη εἶναι σταγῶν μόνον ἐντὸς τοῦ ὠκεανοῦ τῆς φλεγομένης καὶ
μὴ κατακαιομένης βάτους τῆς οἰκουμενικῆς πατριαρχίας. Ναί! Σταγῶν ἐν τῷ
ὠκεανῷ, τὸν ὁποῖον οἱ αἰοίδιμοι προκάτοχοι ἡμῶν δὲν διήλθον – οὔτε ἡμεῖς
διερχόμεθα – «ἀβρόχως», ὡς ποτε τὸν βυθὸν ὁ Ἰσραὴλ.

Ἐνθυμούμεθα ἐν συγκινήσει τὰς ἀπαρχάς, τὴν ἀφετηρίαν, τοῦ μακροῦ
τούτου δολίχου: Ὁ ταπεινὸς καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ Πατριάρχης Δημήτριος,
ὁ ἀπὸ Ἰμβρου καὶ Τενέδου, εἶχε κοιμηθῆ καὶ παραδοθῆ εἰς τὴν αἰωνιότητα.
Καὶ καθὼς ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας συνεχίζεται ἀνεξαρτήτως ἡμῶν τῶν προ-
σώπων, συνεδρίαζεν ἡμέραν τινὰ τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1991 ἡ Ἐνδημοῦσα
Σύνοδος ὑπὸ τὴν προεδρίαν ἡμῶν, ὅτε εἰδοποιήθημεν ὅτι εἶναι εἰς τὴν διά-
θεσιν τῆς Ἐκκλησίας ὁ φάκελλος μὲ τὰ ἐγκεκριμένα ὑπὸ τῶν ἐφ' ἡμᾶς τε-
ταγμένων ἀρχῶν ὀνόματα ὑποψηφίων διὰ τὸν Θρόνον. Ἐλήφθη καὶ ἠνοίχθη
ὁ φάκελλος, ἐγένετο αὐθημερὸν ἡ ἐκλογή καὶ ὁ κλῆρος διὰ τῆς λίαν τιμη-
τικῆς ψήφου τῆς σεβασμίας Ἱεραρχίας ἔλαχεν ἐπὶ τὸν ὁμιλοῦντα Ματθίαν,
διὰ νὰ γίνῃ ὁ Ἐπίσκοπος τῆς «προκαθεζομένης πόλεως τῆς Εὐρώπης», ἵνα
κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον εἴπωμεν. Καὶ εἴπομεν τότε μετὰ τοῦ Ἡσαΐου:

Κύριε, «ίδου ἐγώ εἰμι· ἀπόστειλόν με» (Ησ. στ´, 8). Καὶ τοῦτο οὐχὶ ἄνευ συστολῆς καὶ ἀμηχανίας.

Ἡ εὐμενὴς πρὸς τὸν ἕως τότε Μητροπολίτην Χαλκηδόνοσ Βαρθολομαῖον ψῆφος τῶν ἁγίων Ἀδελφῶν, ὁμολογοῦμεν ὅτι, παρὰ τὴν ἐπὶ δύο σχεδὸν δεκαετίας ἀδιάκοπον διακονίαν ἡμῶν εἰς τὸ Σεπτὸν Κέντρον καὶ καθημερινὴν τριβὴν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῆς πατρικῆς ἀγάπης τοῦ σεπτοῦ Προκατόχου ἡμῶν καὶ τὴν πολυετῆ παιδαγωγίαν καὶ δεξιὰν καθοδήγησιν τοῦ πολλοῦ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν σοφίαν καὶ πολυπείρου Γέροντος ἡμῶν, ἀειμνήστου Μητροπολίτου Χαλκηδόνοσ Μελίτωνος, τοῦ μεγάλου ἐκείνου στύλου τῆς Ἐσταυρωμένησ Μητρὸσ Ἐκκλησίας, ἡ ἐκλογὴ ἡμῶν, λέγομεν, προὔξενησεν εἰς ἡμᾶσ πρὸσ στιγμὴν φόβον καὶ δέοσ! Ἐγνωρίζαμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὸ πολυεὐθυνον καὶ πολυποννον τοῦ πράγματοσ. Εἶχομεν πλήρη αἴσθησιν τοῦ βάρουσ τῆσ μακρᾶσ ἱστορίας τοῦ ἱερωτάτου θεσμοῦ. Ἐφθανεν εἰς τὰ ὦτα ἡμῶν ἡ φωνὴ τῶν προσδοκιῶν διὰ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον, τόσον τοῦ ἀμέσου ποιμνίου τῆσ Ἀρχιεπισκοπῆσ καὶ τοῦ ὅλου ἐν Τουρκία πληρώματοσ, ὅσον καὶ τῶν ἀνὰ τὴν οἰκουμένην προσφιλῶν τέκνων τοῦ Θρόνου, καὶ μάλιστα τῆσ νέασ γενεᾶσ, καὶ ἠσθάνθημεν ἰσχυρὸν ψυχικὸν κλονισμόν. Στρέψαντεσ τότε ἐταστικῶσ τὸ βλέμμα, εἶδομεν εἰς τὰ σεβάσμια πρόσωπα τῶν ἐκλεξάντων ἡμᾶσ ἁγίων Ἀδελφῶν Μητροπολιτῶν ἔκτυπον τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι θὰ εὐρίσκωνται παρ' ἡμῖν, πρόθυμοι συγκυρηναῖοι εἰς τὴν καθ' ἡμέραν ἄρσιν τοῦ Πατριαρχικοῦ σταυροῦ, εὐθεῖσ τῆ καρδιά καὶ φιλότιμοι συνεργάται εἰσ πᾶν ἔργον ἀγαθόν, οἰκοδομητικὸν τῆσ Ἐκκλησίας, φιλογενέσ, ἀντάξιον τῆσ ἱεράσ καὶ μακραίωνοσ παρακαταθήκησ τῶν ἀοιδίμων Προκατόχων ἡμῶν, τὸ ὁποῖον πρὸσ δόξαν Θεοῦ ἠθέλομεν ἀναλάβει, καθὼσ καὶ ὅτι θὰ εἶναι αὐτονοήτωσ βέβαιοι συναντιλήπτορεσ εἰσ πᾶσαν δυσκολίαν, πάντα πειρασμόν καὶ κίνδυνον. Οὕτωσ ἐστερεώθη ἀρκούντωσ ἡ καρδιά ἡμῶν καὶ εἶπομεν: Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου! Ὑπ' αὐτάσ τὰσ συνθήκασ καὶ προοπτικάσ, ἐκύψαμεν ἐν ὑπακοῆ τὸν αὐχένα, μὲ πλήρη συναίσθησιν ὅτι, παρὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν δυνάμεων ἡμῶν, παρὰ τὰσ ἐλλείψεισ, ἠλεήθημεν καὶ ἐκλήθημεν Θεόθεν νὰ ἀναλάβωμεν τὰσ βαρυτάτασ εὐθύνασ τῆσ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένουσ, καὶ νὰ προχωρήσωμεν μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆσ σωτηρίας καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τοῦ Πραιτωρίου μέχρι τοῦ Γολγοθᾶ καὶ ἐκεῖ νὰ συσταυρωθῶμεν μετ' Αὐτοῦ διὰ τὴν ἀγάπην τῶν τέκνων Του! Διὰ νὰ βαστάσωμεν τὸν σταυρὸν τῆσ ἱστορίας. Τοιοῦτοτρόπωσ ἀνέβημεν, Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ, τὰσ βαθμίδασ τοῦ πανιέρου τούτου Θρόνου τῶν Χρυσοστόμων, τῶν Γρηγορίων καὶ τῶν Φωτίων καὶ ἐθέσαμεν τὰσ χεῖρασ ἐπὶ τοὺσ οἶακασ τῆσ Θεοτεύκτου Νηόσ. Μὲ χαρὰν καὶ μὲ φόβον! Μὲ ὀραματισμοὺσ καὶ ἐλπίδασ! Μὲ προσευχὴν καὶ μὲ προσοχήν! Μὲ ὀλοκληρωτικὴν παράθε-

σιν πάσης τῆς ζωῆς ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ! Μὲ ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν μητρικὴν προστασίαν καὶ βοήθειαν τῆς Παμμακαρίστου Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ εἰς τὰς ὑπὲρ ἡμῶν πρεσβείας τοῦ Πρωτοκλήτου Ἀποστόλου Ἀνδρέου καὶ τῶν ἐκ τῶν Προκατόχων ἡμῶν μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων καὶ Διδασκάλων, Ὁσίων, Ὁμολογητῶν καὶ Ἱερομαρτύρων Ἀρχιεπισκόπων Κωνσταντινουπόλεως. Μὲ ἀπόλυτον ἀποφασιστικότητα νὰ ἐκδικήσωμεν τὸν τόπον ἡμῶν, ἦτοι τὰ «οἰκουμενικοῖς καὶ συνοδικοῖς ψηφίσμασι» κατωχρωμένα ἀπαράγραπτα κανονικὰ δίκαια τοῦ ἱερωτάτου Θεσμοῦ, ἐν πάσῃ ἐπιμελείᾳ, κατὰ Ἰγνάτιον τὸν Θεοφόρον, καὶ νὰ σταθῶμεν ἐδραῖοι ὡς ἄκμων τυπτόμενος (Πρὸς Πολύκαρπον, I, III), ἀψηφοῦντες τὰς θυελλώδεις συστροφὰς τῶν περιστάσεων, τῶν ἔξωθεν καὶ τῶν ἔσωθεν, ἀφορῶντες μόνον εἰς τὰ ἱερά συμφέροντα τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους καὶ τοῦ Γένους τῶν Ὁρθοδόξων, καθὼς καὶ εἰς τὴν διαφύλαξιν καὶ αὔξησιν τῆς πιστευθείσης ἡμῖν τιμαλφεστάτης ἱερᾶς παρακαταθήκης.

Καὶ παρῆλθον ἔκτοτε, ἀγαπητοί, τριάκοντα ὀλόκληρα ἔτη! Συγκινούμεθα βαθύτατα ἀναλογιζόμενοι ὅτι εἴμεθα ὁ μόνος μετὰ τὴν Ἄλωσιν Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ ὁποῖος ἐπατριάρχευσεν ἐπὶ τόσα συναπτά ἔτη, πρὸ δὲ τῆς Ἀλώσεως ὑπῆρξεν εἷς καὶ μόνον Προκάτοχος ἡμῶν, καὶ δὴ ἐκ τῶν ἀρχαιοτάτων, ἀξιοθεῖς παρομοίας εὐλογίας, οὗτος δὲ ἦτο ὁ Ἐπίσκοπος Βυζαντίου Τίτος, κρατήσας τῆς ἀρχῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 242 ἕως τοῦ ἔτους 272. Ἀκριβῶς ἐπὶ τριάκοντα ἔτη!

Κατὰ τὰ τριάκοντα αὐτὰ ἔτη τῆς ταπεινῆς Πατριαρχίας ἡμῶν προσεπαθήσαμεν φιλοτίμως καὶ ἐν εὐθύτητι καρδίας, «ὡς ὑπηρετῆς Χριστοῦ καὶ οἰκονόμος μυστηρίων Θεοῦ» (πρβλ. Α΄ Κορ. δ΄, 1), νὰ πράξωμεν πᾶν τὸ δυνατόν διὰ τὴν εὐστάθειαν καὶ ἐπισύστασιν τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τὴν φύλαξιν τῆς παρακαταθήκης. Διὰ τὴν πιστὴν συνέχειαν τῆς παραδόσεως. Διὰ τὴν διεύρυνσιν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς περὶ ἡμᾶς Συνόδου, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι ὁ συνοδικὸς θεσμὸς εἶναι ἔκφρασις ὁμαλῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως εἰς κάθε Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν. Διὰ τὴν συντήρησιν καὶ τὸν ἐξωραϊσμὸν ὅλων σχεδὸν τῶν ἱερῶν σεβασμάτων μας. Διὰ τὸν διαρκῆ ἀνεφοδιασμὸν τῆς ἱερᾶς Λυχνίας μὲ ἔλαιον νέων καὶ προσοντούχων προσώπων πρὸς διακονίαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ Σεπτοῦ Κέντρου, ὥστε νὰ δύναται νὰ φέγγῃ πάντοτε τὸ Φανάριον καὶ νὰ ἐξακτινῶνῃ λαμπρῶς τὸ φῶς τῆς ἀμωμήτου Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως καὶ τῆς εὐγενείας τοῦ Γένους εἰς τὸν κόσμον ὡς ἡ φωταγωγὸς λυχνία αὐτοῦ. Διὰ τὴν ἀνάστασιν πολλῶν πεπτωκυῶν σκηνῶν-Μητροπόλεων εἰς διάφορα μέρη τῆς Χώρας. Διὰ τὴν ἐπάνδρωσιν καὶ εὐρυθμον λειτουργίαν καὶ ἀνάπτυσιν τόσον τῶν ἐνταῦθα, ὅσον καὶ τῶν ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ Ἐπαρχιῶν τοῦ Θρόνου. Διὰ τὴν εὐκαιριακὴν λειτουργίαν ἀρχαίων σεβασμάτων, ὅπου κάποτε ἐκαίετο ἄφθονον τὸ θυμίαμα τῆς κα-

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος,
εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν Ἁγίου Γεωργίου, εἰς Κωνσταντινούπολιν,
κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τὴν 22αν Ὀκτωβρίου 2021*

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
καὶ οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ρεθύμνης καὶ Αὔλοποτάμου κ. Εὐγένιος,
Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, εἰς Φανάριον*

θαράς λατρείας τῶν πατέρων μας. Διὰ τὴν ἀνάδειξιν καὶ ἀναγνώρισιν τῶν νέων Ἁγίων τῶν ἡμερῶν μας, πρὸς στηριγμὸν καὶ παρηγορίαν τοῦ χριστιανύμου λαοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς διαβεβαίωσιν πάντων ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διαρκῶς, εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, ἐργάζεται καὶ ἀναδεικνύει θεοειδεῖς ἀνθρώπους καὶ Ἁγίους, ἐκ πάσης τάξεως, οἱ ὅποιοι κοσμοῦν, βοηθοῦν καὶ στηρίζουν τοὺς ἀδελφούς των Χριστιανούς καὶ ὅλην τὴν Ἐκκλησίαν! Ἀκόμη, διὰ τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν ὁποίαν καθιερώσαμεν τὰς Συνάξεις τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων ἅμα τῇ ἀναρρήσει ἡμῶν εἰς τὸν Θρόνον, καὶ πρὸς ἑνίας ἐκ τῶν ὁποίων Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν δὲν παρελείψαμεν νὰ προσφέρωμεν χεῖρα βοηθείας πρὸς ὑπέρβασιν ἐπαχθῶν ἐσωτερικῶν αὐτῶν προβλημάτων. Διὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ ποιμνίου, τοῦ ἐγγύς καὶ τοῦ μακρὰν ἕως τῶν ἀπωτάτων ἐσχατιῶν τῆς γῆς. Διὰ τὴν πραγμάτωσιν τοῦ ὄνειρου ἑκατονταετίας ὅλης πρὸς σύγκλησιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἡ ὁποία θὰ ἔδιδε τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας καθαρὰν, ἀπερίτμητον καὶ σύγχρονον εἰς τὸν ἐν συγχύσει κόσμον τῶν ἡμερῶν μας. Διὰ τὴν δι' ἐκδόσεως Τόμων Αὐτονομίας ἢ Αὐτοκεφαλίας ἐπίλυσιν πολυχρονίων προβλημάτων ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν. Διὰ τὴν ἀφύπνισιν συνόλου τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὰ καίρια θέματα τοῦ σεβασμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, τῆς ἐπειγούσης ἀντιμετωπίσεως τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς καὶ τῆς ἐκ παραλλήλου προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, τῆς εἰρήνης τῶν λαῶν, τῆς καταλλαγῆς, τῆς καλλιέργειας φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ Αἰγαίου Χωρῶν, τῆς διὰ διαλόγου διεκκλησιαστικοῦ καὶ διαθρησκευτικοῦ ἀλληλογνωριμίας καὶ ἀλληλοκατανοήσεως, τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς συγχρόνου δουλείας, τῆς πτωχείας καὶ τῆς πείνης, διότι δὲν δικαιούμεθα νὰ εὐτυχῶμεν μόνον ἡμεῖς, καί, συνελόντι εἰπεῖν, διὰ τὴν δόξαν τοῦ παναγίου Ὄνόματος τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν εὐκλειαν τοῦ Θρόνου! Διὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν τὴν ἁγίαν. Διὰ τὸ Φανάρι, «τὸ ἱερώτερον σημεῖον τῆς Εὐρώπης», ὡς ἔλεγεν ὁ πολὺς ἠγουμένος τῆς Διονυσίου Γαβριήλ.

Καὶ ταῦτα πάντα «οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλη οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ, ἀλλ' ἢ ἐν πνεύματι Κυρίου Παντοκράτορος» (Ζαχ. δ', 6). Τί ἐπετύχομεν; Πόσα κατωρθώσαμεν; Ποίαν συνέχειαν, διάρκειαν ἢ ἐξέλιξιν θὰ ἔχουν; Ὁ Κύριος οἶδεν! «Ὁ Κύριος τοῦ ἔργου». Ὁ Κύριος τοῦ ἀμπελώνος. Ὁ Κύριος τῆς δόξης. Ἡμεῖς δὲν ἐπιτρέπομεν εἰς ἑαυτὸν οὔτε κρίσιν, οὔτε ἐγκαύχησιν! Πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἐφ' ὅσον μάλιστα, παρὰ τὰς πολλὰς ἡμῶν προσπαθείας, εἰς ἐκ τῶν πρώτων στόχων τῆς Πατριαρχίας ἡμῶν, ἤτοι ἢ ἐπαναλειτουργία τῆς ἐν Χάλκῃ Ἱερᾶς καὶ σεβασμίας Θεολογικῆς ἡμῶν Σχολῆς, κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Κύριος, μέχρι σήμερον δυστυχῶς δὲν ἐπετεύχθη! Ἄλλωστε, μᾶς συνέχουν ὅσα ὁ οὐρανοβάμων καὶ πολὺς τὰ θεῖα Ἀπόστολος Παῦλος προειδοποιεῖ:

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης
κ.κ. Βαρθολομαῖος, εἰς τόν Πάνσεπτον
Πατριαρχικόν Ναόν Ἁγίου Γεωργίου,
εἰς Κωνσταντινούπολιν, κατά τόν ἑσπερινόν
τῆν 21ην Ὀκτωβρίου 2021

«ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται ἢ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστι τὸ πῦρ δοκιμάσει. Εἴ τις τὸ ἔργον μενεῖ ὃ ἐπρωκοδόμησε, μισθὸν λήψεται εἴ τις τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός». (Α΄ Κορ. γ΄, 13-15). Εὐχόμεθα μόνον καὶ προσευχόμεθα τὸ ἐπιτελεσθὲν ἔργον νὰ μείνῃ, νὰ ἔχῃ συνέχειαν καὶ αὐξησιν εἰς τὸ μέλλον διὰ τῆς εὐλογίας καὶ προνοίας καὶ χάριτος τοῦ Θεοῦ, καὶ ὅλοι ἀπὸ κοινοῦ νὰ ἔχωμεν μισθὸν παρὰ Κυρίου!

Εἰσερχόμενοι λοιπὸν σήμερον εἰς τὴν τετάρτην δεκαετίαν ἡμῶν ἐπὶ τοῦ πανσέπτου Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπικαλούμεθα ἀπλῶς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου καὶ λέγομεν: Κύριε, ὅπως Σὺ θέλεις, ἐὰν θέλῃς, καὶ ἐφ' ὅσον χρόνον θέλεις! Σὺ οἶδας! Σὺ γινώσκεις, Σὺ φιλεῖς τὴν Ἐκκλησίαν Σου καὶ τὸ Γένος ἡμῶν! Σὺ εἶσαι «ὁ τῶν κρυπτῶν ἔφορος Θεός». Μόνον κράτει τοῦ βραχίονος ἡμῶν, Κύριε, καὶ ἐνίσχυε εἰς τὴν πρόθυμον καρποφόρον ἐργασίαν τοῦ θελήματός Σου, πάσας τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας τοῦ βίου ἡμῶν, μέσα εἰς τὴν δροσοβόλον ταύτην κάμινον.

Ἐπὶ τούτοις, ἐπιθυμοῦμεν νὰ εὐχαριστήσωμεν πάντας ὅσους ἔδωκαν δεξιὰν χεῖρα βοηθείας εἰς τὸ ἔργον ἡμῶν καθ' ὅλην τὴν διαρρέυσαν τριακονταετίαν. Πρωτίστως τοὺς προσφιλεῖς ἀγίους Ἀδελφούς Ἀρχιερεῖς, καὶ μάλιστα ὅσους ἀνέλαβον κατὰ καιροὺς Συνοδικὰ καθήκοντα. «Ἡ δάφνη τῆς νίκης δὲν ἀνήκει μόνον εἰς τὸν ἀρχηγόν, εἶναι κτῆμα ὄλων τῶν ἀγωνιστῶν». Εὐγνώμονας ἐκφράζομεν εὐχαριστίας πρὸς τοὺς τιμῶντας ἡμᾶς σήμερον τιμιωτάτους ἐκπροσώπους τῶν Ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Κύπρου καὶ Οὐκρανίας καὶ πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτοὺς Μακαριωτάτους ἀδελφούς Προκαθημένους καὶ δεόμεθα ὑπὲρ τῆς μακροημερεύσεως αὐτῶν. Εὐχαριστοῦμεν τὰ παλαιότερα καὶ τὰ νῦν ἀφωσιωμένα μέλη τῆς Πατριαρχικῆς ἡμῶν Αὐλῆς. Τὸν εὐαγῆ Ἱερὸν ἡμῶν Κλῆρον, τὸν ἐνταῦθα καὶ τὸν ἀνὰ τὸν κόσμον. Τοὺς στηρίζοντας καὶ στηρίζοντας ἡμᾶς διὰ τῶν ἀγίων προσευχῶν των Μοναχούς, καὶ δὴ τοὺς ἐν Ἁγίῳ Ὄρει, καὶ τὰς Μοναχάς. Τοὺς κοσμήσαντας καὶ κοσμοῦντας τὰ Πατριαρχικὰ ἀναλόγια Πρωτοψάλτας, Λαμπαδαρίους καὶ λοιποὺς Ἱεροψάλτας μας. Τοὺς Ἐντιμολογιωτάτους Ἄρχοντας ὀφφικιαλίους τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας. Τοὺς Ἐλλογιμωτάτους ἐκπαιδευτικούς τῶν ὁμογενειακῶν σχολῶν μας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ τοὺς ἐξ Ἴμβρου ἐλθόντας διδασκάλους, κληρικούς καὶ λίαν ἀγαπητοὺς μαθητάς – τὰ Ἴμβριωτάκια. Τοὺς λογάδας τοῦ Γένους. Τοὺς Μεγάλους Εὐεργέτας καὶ Εὐεργέτας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τῶν εὐαγῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν Καθιδρυμάτων ἡμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀνὰ τὸν κόσμον νομικοὺς καὶ οικονομικοὺς ὑποστηρικτὰς καὶ πολιτικοὺς φίλους

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καί οἱ Σεβ. Μητροπολίται Ρεθύμνης καί Αὔλοποτάμου κ. Εὐγένιος, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ κ. Πρόδρομος, Ἀρχιγραμματεῦς καί ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Νήφων Βασιλάκης, Ὑπογραμματεῦς, Φανάριον 21 Ὀκτωβρίου 2021

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αὔλοποτάμου κ. Εὐγένιος, καί ὁ Θεοφιλ. Ἀλικαρνασσοῦ κ. Ἀδριανός, κατά τό ἐπίσημον ἄριστον, ἐπὶ τῇ τριακοστῇ ἐπετειῶ ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Κωνσταντινούπολις 22 Ὀκτωβρίου 2021

τοῦ Πατριαρχείου, μάλιστα δὲ τὴν Ἐντιμον Ἑλληνικὴν Πολιτείαν, τὴν πάντοτε στοργικῶς ἐνδιαφερομένην διὰ τὸν ὑπατον θεσμὸν τοῦ Γένους καὶ ἐπισημῶς ἐκπροσωπούμενην σήμερον ὑπὸ τοῦ Ὑφυπουργοῦ Ἐξωτερικῶν Ἐξοχωτάτου κ. Ἀνδρέου Κατσανιώτη.

Καὶ διὰ μὲν τοὺς ἤδη ἀπελθόντας εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς ἰκετεύομεν τὸν Κύριον τῆς Ζωῆς καὶ εὐχόμεθα μακαρίαν ἀνάπαυσιν αὐτῶν ἐν Χώρα Ζώντων, ἐν τῷ ἀνεσπέρῳ Φωτὶ τῆς Δόξης τῆς Τρισηλίου Θεότητος. Τοὺς δὲ εἰσέτι εὐτυχῶς μεθ' ἡμῶν ὄντας καὶ συμπορευομένους τὴν ἀνάντη ὁδὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως, πάντας ὑμᾶς, πολῦτιμοι συνεργοὶ καὶ λίαν ἀγαπητοὶ ἐν Κυρίῳ Ἀδελφοί, ἕνα ἕκαστον ὀνομασί, ευχαριστοῦντες καὶ περιπτυσσόμενοι, παρακαλοῦμεν ὅπως καὶ τοῦ λοιποῦ, ἕκαστος εἰς τὸν τομέα τῆς εὐθύνης του, «πᾶν ὅ,τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ Κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου ἀπολήψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας τῷ γὰρ Κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε» (Κολ. γ', 23-24) καὶ ὅχι τῷ προσώπῳ τοῦ Πατριάρχου. Διὰ δὲ αὐτὸν τοῦτον τὸν ὁμιλοῦντα, ταπεινῶς παρακαλοῦμεν μετὰ Κλήμεντος Ρώμης: «Δεήθητε τοῦ Θεοῦ ἵνα τηρήσῃ με σοφὸν εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκέραιον δὲ εἰς τὸ κακόν, μόνης τῆς Ἐκκλησίας τὴν φροντίδα ἔχοντα, πρὸς δὲ τὸ διοικεῖν αὐτὴν καλῶς καὶ τοὺς τῆς ἀληθείας λόγους παρέχειν, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα βιοῦντας, λειτουργοῦντα ἀμέμπτως τῷ ποιμνίῳ τοῦ Χριστοῦ μετὰ ταπεινοφροσύνης, ἡσύχως καὶ ἀβαναύσως», ὥστε «οὐκ ἐλάττω παραδώσωμεν» τῶν ὅσων παρελάβομεν.

Ἀδελφοὶ καὶ τέκνα ἐν Κυρίῳ! Σᾶς εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν τιμητικὴν παρουσίαν καὶ τὴν ἐνισχυτικὴν συμπροσευχὴν σας κατὰ τὴν εὐσημον αὐτὴν ἡμέραν καὶ σᾶς εὐχόμεθα τὰ ἄριστα καὶ τὰ τῷ Θεῷ φίλα. Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν! Καὶ ἔστι καὶ ἔσται πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Ἀμήν.

*Η Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ.κ. Γερῶννμος,
εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Ἀθηνῶν, τὴν 21η Νοεμβρίου 2021*

Ὁμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
κατά τό πανηγυρικόν συλλεΐτουργον
μετά τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος
κ.κ. Ἰερωνύμου, εἰς τόν Καθεδρικόν Ναόν Ἀθηνῶν
(21 Νοεμβρίου 2021)

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κ. Ἰερώνυμε,
Τιμώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,
Εὐλαβέστατοι λοιποὶ κληρικοί,
Ἐξοχώτατοι,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες ὀφφικιάλιοι,
Τέκνα ἐν Κυρίῳ περιπόθητα,

Εὐλογητός Κύριος ὁ Θεός, ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ἵνα διέλθωμεν τό κατώφλιον τῆς τριακονταετίας εἰς τοὺς οἶακας τῆς πλήρους εὐθυνῶν καί πολυφόρτου, διά εἴκοσι καί πλέον αἰῶνων πνευματικῆς παραδόσεως, ὀλκάδος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καί, εὐγενεῖ, φιλαδέλφῳ, πρόφρονι καί φιλοτίμῳ προσκλήσει τῆς Ὑμετέρας φίλης καί περισπουδάστου ἡμῖν Μακαριότητος καί τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἵνα συνεορτάσωμεν μεθ' Ὑμῶν τὴν θεοδώρητον ταύτην ἐπέτειον καί δὴ καί κατά τὴν σωτηριώδη καί ἐφύμνιον ἑορτὴν τῆς Εἰσόδου εἰς τὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων τῆς ἀγνῆς Θεομήτορος, τῆς προορισθείσης εἰς κατοίκησιν τοῦ Παντάνακτος καί γενομένης ἡμῖν καί πᾶσι τοῖς λαοῖς αἴτιος σωτηρίας, μεσίτης καί γέφυρα ἀπὸ γῆς πρὸς οὐρανόν.

Ἐκκινήσαντες τὰ εὐχαριστήρια τῷ παντευεργέτῃ Κυρίῳ ἐκ Φαναρίου, ἐπὶ τῇ τριακοστῇ ἐπετειῷ τῆς ἐκλογῆς μας εἰς τόν πάνσεπτον Πατριαρχικόν Θρόνον, νῦν μετὰ πλείστης χαρᾶς εὐρισκόμεθα ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν, ἐν φιλαδέλφῳ εὐχαριστιακῇ κοινωνίᾳ μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καί τῆς μετ' Αὐτῆς χορείας ἀγαπητῶν ἀδελφῶν ἀρχιερέων καί τοῦ εὐλαβοῦς κλήρου, τῶν ἐντίμων ἀξιωματούχων τῆς Πολιτείας καί τοῦ λαοῦ, κομίζοντες πᾶσιν ὑμῖν ἀπὸ τὴν ἀκοίμητον δαδουχίαν τοῦ ταπεινοῦ Φαναρίου, ἐγκάρδιον χαιρετισμόν, ἀδελφικόν ἀσπασμόν, τὴν ἄπειρον ἀγάπην καί τὴν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καί τὴν χάριν τῶν Ἁγίων τῶν ἐκ τῆς πνευματικῆς ἡμῶν πατρίδος, οὐ μὴν ἀλλὰ καί τὰς μυχιούς ἡμῶν εὐχαριστίας διά τὴν προσγενομένην τιμὴν, τὴν θερμὴν καί φιλόφρονα ὑποδοχὴν καί τὰς λοιπὰς ἐπιδαφιλευθείσας ἐκδηλώσεις ἀγάπης, σεβασμοῦ καί στηριγμοῦ ἐπὶ

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ.κ. Γερῶννος,
Ἀθήνα, 21 Νοεμβρίου 2021*

τῷ συνεορτασμῷ καί ἐντεύξει τοῦ προσωπικοῦ τούτου ὀροσήμου τῆς πορείας τῆς ἡμῶν Μετριότητος ἐν τῇ Ἀποστολικῇ καί Οἰκουμενικῇ καθέδρᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἡ εἰς Ἑλλάδα ἐπίσκεψις ἡμῶν αὕτη πληροῖ, ὡς πάντοτε, τήν καρδίαν ἡμῶν τε καί τῶν τιμίων ἡμῶν συνοδῶν χαρᾶς καί εὐφροσύνης.

Διαβεβαιοῦμεν ὑμᾶς ὅτι ἡ σκέψις ἡμῶν εὐρίσκεται πάντοτε μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καί ταπειναί ἀλλά διάπυροι εὐχαί ἀναπέμπονται τῷ Κυρίῳ πρὸς ἄρσιν τῆς ἀδοκίτου καί ἀνθεκτικῆς, δυστυχῶς, μάστιγος τῆς πανδημίας, ἵνα ἅπαντες ἐξέλθουν τῆς κρίσεως μέ τας ὀλιγωτέρας δυνατάς ταλαιπωρίας καί ἀπωλείας. Συμμεριζόμεθα τό δύσκολον καί κοπιῶδες ἔργον τῆς Πολιτείας διά τήν ἀντιμέτωπισιν ἐκ τῆς δυσχεροῦς ταύτης περιστάσεως, προσπάθειαν, ἢ ὅποια ἀπαιτεῖ γνῶσιν, σύμπνοιαν, συστράτευσιν, ἰκανάς θυσίας τῶν θεραπόντων ἱατρῶν καί τῶν ὑγιεινομικῶν λειτουργῶν καί ὑπομονήν διαρκείας.

Γεμίζει ἀπό εὐφροσύνην καί εἰρήνην τήν ψυχὴν ἡμῶν τό γεγονός ὅτι ἡ παρουσία ἡμῶν ἐνταῦθα, ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, αἰσθητοποιεῖ καί ἀναγγέλλει τοῖς ἐγγύς καί τοῖς μακράν ἀπανταχοῦ, τήν θεμελιώδη καί ἄρρηκτον ἐνότητα τῆς Μητρός Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καί τῆς πεφιλημένης θυγατρὸς αὐτῆς. Εἶναι γεγονός ὅτι ἐνίστε ὑπήρξαν καί νεφύδρια ἐπὶ τας κεφαλὰς ἡμῶν, ὅμως ταῦτα δέν ἔφερον καταστρεπτικούς ὑετούς ἀλλά μόνον δρόσον καί βροχὴν καί εὐφορίαν τῶν πνευματικῶν καρπῶν καί γόνιμον διάλογον καί συμπόρευσιν εἰς τὰ μείζονα θέματα τῆς Ὁρθοδοξίας, ὡς ἀπεδείχθη καί κατά τήν περίοδον τῆς πρωθιεραρχικῆς Ὑμῶν διακονίας, Μακαριώτατε, διά τῆς προθύμου καί λίαν ἐπιφελούς, συμμετοχῆς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί διά τῆς ἐκ τῶν πρώτων συνταυτίσεως καί ἐναρμονίσεως μεθ' ἡμῶν εἰς τό ζήτημα τῆς προσφάτως ἀποδοθείσης αὐτοκεφαλίας εἰς τήν Ἐκκλησίαν τῆς Οὐκρανίας.

Ὑπερέβημεν εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰ ἀνακύψαντα προβλήματα εἰς τας σχέσεις ἡμῶν, ἀποδεικνύοντες τόν ἱερόν καί ἀκατάλυτον σύνδεσμον ἡμῶν. Ἡ ἐν τῇ τοῦ Κωνσταντίνου εὐσεβῆς πηγῇ τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Γένους ἠρδευσεν ἐπὶ αἰῶνας καί δὴ κατά τὰ δίσεκτα ἐκεῖνα ἔτη τόν ἐκκλησιαστικόν ἀγρόν τῆς Ἑλλάδος, διετήρησε τήν πίστιν καί τό φρόνημα, διέσωσε τήν ὀρθόδοξον ἡμῶν ταυτότητα καί ἐν τέλει ἐξήγαγε τὰ ἐκεῖσε -τά ἐνταῦθα- τέκνα αὐτῆς εἰς ἀναψυχήν. Διό καί, ὡς ἔγραφε πρό ἐτῶν ἢ καθ' Ὑμᾶς, Μακαριώτατε, Συνοδική Ἐπιτροπή Διορθοδόξων καί Διαχριστιανικῶν Σχέσεων ὑπό τόν μακαριστόν Κορίνθου Παντελεήμονα, ὁ Ἑλληνικός λαός «εἶναι ἐξαιρετικῶς εὐαίσθητος εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τήν ἀγάπην καί τόν σεβασμόν του πρὸς τόν Οἰκουμενικόν Πατριάρχη». Καί ἀναφερομένη ἡ

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος
καὶ ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ.κ. Γερῶννμος*

Ἐπιτροπή εἰς τὴν προηγηθεῖσαν τότε ἐπίσκεψιν ἐνταῦθα τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου ἡμῶν Δημητρίου, ὑπεγράμμιζεν ὅτι «ἡ μοναδική καὶ μεγαλειώδης ὑποδοχή αὐτοῦ ὑπῆρξεν ὁ στέφανος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἀπόδοσις ὅλης τῆς μεγάλης ὀφειλομένης τιμῆς πρὸς τὴν Τροφὸν καὶ Μητέρα τοῦ Γένους, τὸ πάνσεπτον Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον».

Μακαριώτατε, καὶ σήμερον ὑποδέχεσθε καὶ τιμᾶτε ὑπερβαλλόντως τὸν διάδοχον τοῦ γλυκέος, σεμνοῦ καὶ ταπεινοῦ ἐκείνου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τὴν ἡμετέραν Μετριότητα, ἀποφάσει Ὑμῶν συνοδικῆ, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει, ἐλέει καὶ εὐδοκίᾳ Θεοῦ, τριάκοντα ὄλων ἐτῶν ἐπὶ τὸ πηδάλιον τῆς νηὸς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐφ' ἧ εὐκαιρία καὶ ἀναφωνοῦμεν: «Ὡς πολὺ τὸ πλῆθος τῆς χρηστότητός σου, Κύριε!».

Διὰ τὴν ὅλως φιλάδελφον καὶ ὑψηλόφρονα ταύτην ἀπόφασιν Ὑμῶν, εὐχαριστοῦμεν εὐγνωμόνως, Μακαριώτατε, Ὑμᾶς καὶ τὰ σεβάσματα μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Νὰ ἡξεύρατε ὅποσον χαροποιεῖτε, ἐνισχύετε καὶ συγκινεῖτε τὸν ὀμιλοῦντα μέ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν ἔμπρακτον ἀγάπην ὄλων Ὑμῶν! Ναί! Μᾶς ἐνισχύετε καὶ ἐνθαρρύνετε καὶ στηρίζετε εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ «τὴν ἀγωνίαν ὅπως ἡ ἱερά ὀλκάς διέρχεται καθ' ἐκάστην ἀλώβητος διὰ τε τῶν Συμπληγάδων καὶ διὰ τῶν Κυανέων Πετρῶν». Καὶ αὗται -αἱ πέτραι, τὰ προσκόμματα- δὲν παρεμβάλλονται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς διακονίας ἡμῶν μόνον ἔξωθεν, ἐκ τῶν θύραθεν, ἀλλὰ καὶ ἔσωθεν, ἐκ ψευδαδέλφων· «ἐξ οἰκείων τὰ βέλη». «Καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ»... .

Οὐδέν, ὡς ἀντιλαμβανόμεθα, εἰς τὴν ταπεινὴν Πατριαρχεῖαν ἡμῶν ὑπῆρξεν εὐκολον. Ἄνευ τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν κλῆσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν συναντίληψιν τῶν συγκυρηναίων ἀδελφῶν καὶ φιλοτίμων συνεργατῶν, ἡ δύσβατος ὁδὸς θὰ μετετρέπετο εἰς ἄβατον καὶ κατάσκιον δάσος καὶ οὐδέν θὰ ἐπραγματοποιεῖτο. Ὅμως, ἡ ἱστορία μᾶς ἐκάλει νὰ βασιτάσωμεν τὸν σταυρόν της καὶ οὕτως ἐδέχθημεν τὴν κλῆσιν ἐν ταπεινώσει, ἐν φόβῳ καὶ χαρᾷ, ἐν προσοχῇ καὶ προσευχῇ. Τὸ τί ἐπετεύχθη ἤδη εἶναι γεγραμμένον. Δι' ὅλα τὰ θέματα τὸ ἡμέτερον ἐνδιαφέρον ἦτο συνεχές καὶ ἀνύστακτον, ὅμως ἡ ἀγωνιώδης μέριμνα ἐπεκεντρώθη, ὡς παροῦσα καὶ τοῦ μέλλοντος εὐθύνη, κυρίως εἰς τὴν φύλαξιν τῆς παρακαταθήκης καὶ τὴν πιστὴν συνέχισιν τῆς παραδόσεως ἐν τῷ τόπῳ τῆς διακονίας ἡμῶν, εἰς τὸ ἐσταυρωμένον Φανάριον, εἰς τὴν παρεμβολὴν τῆς σκηνῆς τῆς Κιβωτοῦ, ἔνθα οἱ πατέρες ἡμῶν, ἔνθα ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύτρωσις ἡμῶν.

Μακαριώτατε,

Ἡ χαρμόσυνος σημερινὴ ἡμέρα καὶ ἐπέτειος αὕτη δὲν σηματοδοτοῦν μίαν παῦσιν, ἔν τέλος, ἀλλὰ ἀντιθέτως ἀνανεώνουν τὴν διάθεσιν καὶ ἀποτελοῦν ἀφετηρίαν νέας πορείας, χρηστῶν ἐλπίδων καὶ ἐνθέων ὀραματισμῶν

χάριν τῆς ἀγάπης καί συνεργίας εἰς τό ἀπολυτρωτικόν ἔργον τοῦ Χριστοῦ, ὑπέρ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας καί οἰκοδομῆς καί σωτηρίας τοῦ λαοῦ καί ἀνακαινίσεως τῆς κτίσεως πάσης. Τό ἄσβεστον φῶς τοῦ σεπτοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί ἡ ἀγιοπατερική του παράδοσις καθίστανται ζωτική ἀνάγκη τῆς Ὁρθοδοξίας καί τοῦ Γένους, τά ὁποῖα ἀμφοτέρω ἐμπεριέχουν τήν οἰκουμένην, τήν τροφοδοτοῦν διά τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καί τῶν πανανθρωπίνων ἀξιῶν. Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, ἐξαιτούμεθα τάς ἐκτενεῖς καί πλήρεις ἀγάπης προσευχάς Σας πρός Κύριον, ὑπέρ τῆς τε ἡμετέρας Μετριότητος καί τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Καί αὖθις, κατά τήν εὐσημον ταύτην ὥραν, Σᾶς εὐχαριστοῦμεν πάλιν καί πολλάκις ἅγιε ἀδελφέ, καί μετά τῆς Ἑμετέρας Μακαριότητος πάντας τοὺς ἐκλεκτοὺς Ἱεράρχας τῆς Ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τόν ἱερόν κληρον καί ἅπαν τό θεοσεβές πλήρωμα αὐτῆς, διά τάς τιμάς, τάς ὁποίας περιποιεῖτε εἰς ἡμᾶς, δι' ὅσα ἀγαθά καί παντοίαν στήριξιν προσηνέγκατε τῇ Μητρί Ἐκκλησίᾳ. Πατρικῶς ἀντιδωροῦμεν ὑμῖν τήν νυχθήμερον προσευχήν ἡμῶν ὅπως ἡ Κυρία Θεοτόκος περιέπη καί σκέπη, καί διατηρῇ τήν Ἑμετέραν Μακαριότητα, καί τοὺς περί Ἑμᾶς, ἐν ἀμφιλαφεῖ ὑγείᾳ, ἀκμῇ πνεύματος καί πάσῃ ἀγαθοδωρίᾳ, εἰς καρποφόρον συνέχισιν τῆς διακονίας τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας καί δόξαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τό δέ ἐξ ἡμῶν τέλος, αἶνος καί εὐχαριστία τῷ ἐν Τριάδι προσκυνουμένῳ Θεῷ, Οὗ ἡ ζείδωρος χάρις καί τό ἄπειρον ἔλεος, πρεσβείαις τοῦ ἐν Ἁγίοις μαρτυρικοῦ Προκατόχου ἡμῶν Γρηγορίου Ε' καί τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Φιλοθέης τῆς Ἀθηναίας, τῆς Ἁγίας τῆς ἀγάπης, εἶψαν μετά πάντων ἡμῶν. Ἀμήν.

**Χαιρετισμός τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
πρὸς τὴν Ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἐκκλησίας Ρώμης,
κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου
(Φανάριον, 30 Νοεμβρίου 2021)**

Σεβασμιώτατε Καρδινάλιε κύριε Kurt Koch, Πρόεδρε τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῆς προωθήσεως τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν, μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἐπισήμου Ἀντιπροσωπείας τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Πρεσβυτέρας Ρώμης,

Ἐμπλεοὶ αἰσθημάτων ἀγάπης καὶ τιμῆς ὑποδεχόμεθα καὶ καλωσορίζομεν, ἐν τῷ πανηγυρίζοντι Φανάριῳ, ὑμᾶς, τοὺς τιμίους κομιστάς τῶν ἐορτίων εὐχῶν τῆς Αὐτοῦ Ἀγιότητος τοῦ Πάπα Φραγκίσκου. Παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν φίλην Σεβασμιότητα, ὅπως διαβιβάσητε εἰς τὸν Ἁγιώτατον ἀδελφόν τὰς ὀλοκαρδίους εὐχαριστίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἡμῶν προσωπικῶς, διὰ τὴν πρόφρονα ἀποστολὴν τῆς Ἀντιπροσωπείας καὶ τὴν συμμετοχὴν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης εἰς τὰς ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ καθ' ἡμᾶς Θρονικῇ ἑορτῇ.

Ἡ πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ ἐπηρεάσε ποικιλοτρόπως τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν καὶ τοὺς διαχριστιανικούς διαλόγους. Σχεδὸν ἐπὶ δύο συναπτά ἔτη, οἱ στόχοι τῆς Μεικτῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς Θεολογικοῦ Διαλόγου Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν κατέστη δυνατόν νά προωθηθοῦν διὰ συναντήσεων πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Ἐλπίζομεν ὅτι τοῦτο θά συμβῇ κατὰ Μάϊον τοῦ ἔτους 2022 καὶ ὅτι θά δρομολογηθῇ ἡ σύγκλησις τῆς ὀλομελείας τῆς Ἐπιτροπῆς. Εἶναι βέβαιον ὅτι τό τρέχον θέμα τοῦ Διαλόγου «Πρωτεῖον καὶ Συνοδικότης κατὰ τὴν δευτέραν χιλιετίαν καὶ σημερινόν» ἀφορᾷ εἰς τὴν φύσιν, τὴν δομὴν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν ἐνότητα καὶ τὴν καθολικότητά της. Χαιρόμεθα ἰδιαίτερος δι' ὅλας τὰς πρωτοβουλίας τοῦ Πάπα Φραγκίσκου ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀνάδειξιν τῆς σημασίας τῆς καλῆς λειτουργίας τῆς συνοδικότητος. Καί εἰς τό σημεῖον αὐτό, ὁ διάλογος μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης καὶ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπῆρξε χώρος παραγωγῆς βαθείας θεολογικῆς γνώσεως καὶ ἀμοιβαίου ἐκκλησιολογικοῦ ἐμπλουτισμοῦ. Εἴμεθα δέ βέβαιοι ὅτι ὁ διάλογος οὗτος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀληθείας τροφοδοτεῖ καὶ κρατύνει εὐρύτερον τό πνεῦμα τοῦ διαλόγου καὶ διευκολύνει τὴν συνάντησιν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν μέ τόν σύγχρονον κόσμον.

Θεωροῦμεν μεγίστην εὐλογίαν τό γεγονός ὅτι ἔχομεν μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ Φραγκίσκου κοινὰς ἐκτιμήσεις διὰ τὰς συγχρόνους μεγάλας προκλή-

*Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος,
μετά τοῦ Ἐκλαμπρ. Καρδινάλιου Kurt Koch, εἰς Φανάριον*

σεις. Ἡ χριστιανική μαρτυρία ἐν τῷ κόσμῳ προωθεῖται διὰ τῶν προσωπικῶν συναντήσεων μας, διὰ κοινῶν διακηρύξεων καὶ πρωτοβουλιῶν ἐνώπιον φλεγόντων παγκοσμίων θεμάτων, ὅπως ἡ κλιματική ἀλλαγὴ, τὸ προσφυγικόν, ἡ προστασία τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ κοινωνικὴ ἀνισότης, ἡ προστασία τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ θρησκευτικοῦ φονταμενταλισμοῦ καὶ ἄλλα. Ἀγωνιζόμεθα διὰ τὴν προώθησιν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι ἡ ἰδία ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ μεγάλη ἐπανάστασις εἰς τὸν χώρον τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, τῆς προστασίας τῆς ἱερότητος καὶ τῆς ὠραιότητος τοῦ προσώπου καὶ τῆς ἀναδείξεως τοῦ ἐν Χριστῷ αἰωνίου προορισμοῦ του.

Ὅλοι γνωρίζομεν ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ζῆ εἰς ἓνα κόσμον πολὺ διαφορετικόν ἀπὸ ὅ,τι εἰς ἄλλας ἐποχάς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὀφείλει νὰ ἐξαγγέλλῃ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἐν Χριστῷ ἐλθούσης Χάριτος καὶ τῆς ἐρχομένης Βασιλείας τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἓνα κόσμον τὸν ὁποῖον δέν εἶναι δυνατόν νὰ ἀπορρίπτῃ, ἀλλὰ οὔτε καὶ νὰ ταυτίζεται μὲ αὐτόν. Ἡ Ἐκκλησία ἐκπροσωπεῖ καὶ ἐκφράζει ὅσα ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ

νά προσφέρει εις τόν ἑαυτόν του, τήν ὑπερβατικήν διάστασιν τῆς ὑπάρξεώς του, τήν ὁποίαν οὐδεμία πολιτισμική ἐξέλιξις καί ἐπιστημονική πρόοδος καλύπτει ἢ ἐξαφανίζει. Ἡ προσαρμογή τῆς Ἐκκλησίας εἰς τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς ἀποστερεῖ ἀπό αὐτήν τήν δυνατότητα διακονίας αὐτῆς τῆς ὑπερβατικῆς καί πνευματικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ὡς ὀρθῶς ὑπογραμμίζει ὁ ἀείμνηστος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ, «ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ δέν προσαρμόζεται οὔτε διαμορφώνεται διά τῶν παροδικῶν ἡθῶν καί ἀπόψεων μιᾶς ὁποιασδήποτε ἐποχῆς, συμπεριλαμβανο-μένης καί τῆς δικῆς μας. Δυστυχῶς ὑπάρχει συχνά ἡ τάση νά μετροῦμε τόν Λόγο τοῦ Θεοῦ μέ τό δικό μας ἀνάστημα, ἀντί νά ἐλέγχουμε τό φρόνημά μας μέ τό ἀνάστημα τοῦ Χριστοῦ» («Τό χαμένο βιβλικό φρόνημα», εἰς τό ἔργον: π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Ἁγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοση*, ἐκδ. Ἀ. Ἀλτιντζή, Θεσσαλονίκη 2018, σ. 37-38). Εἶναι προφανές ὅτι οὔτε ἡ ἐκκοσμίκευσις τῆς Ἐκκλησίας οὔτε ἡ κλειστότης ἀποτελοῦν ὀρθήν βίωσιν καί ἐφαρμογήν «ἐν τῷ κόσμῳ» τοῦ «οὐκ ἐκ τοῦ κόσμου» χαρακτῆρος τῆς.

Μέ αὐτάς τās σκέψεις καί τὰ αἰσθήματα χαιρετίζομεν τήν παρουσίαν ὑμῶν ἐν τῇ σεπτῇ Καθέδρᾳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀποστέλλομεν πρὸς τόν ἀδελφόν Πάπαν Φραγκίσκον θερμάς εὐχαριστίας διά τās προσήσεις Αὐτοῦ ἐπί τῇ συμπληρώσει τριακονταετίας ἀπό τῆς ἐκλογῆς τῆς ἡμῶν Μετριότητος εἰς τόν Θρόνον Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, καθὼς καί τās ἡμετέρας ἐγκαρδίους εὐχάς ἐπί τῇ ἐπερχομένῃ 85ῃ ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων Αὐτοῦ. Δεόμενοι δέ ὅπως ὁ ἐνδοξαζόμενος ἐν τοῖς Ἀποστόλοις Αὐτοῦ Ἀνδρέα καί Πέτρῳ, τοῖς μιμηταῖς καί κοινωνοῖς τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου καί ἰδρυταῖς τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν, χαρίζηται ὑμῖν ὑγιείαν ἀκλόνητον καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν πρὸς συνέχισιν τῆς ὑψηλῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμῶν διακονίας, διατελοῦμεν μετὰ τιμῆς ἐξειδικιασμένης καί βαθείας ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Ἡ Α.Ε. ἡ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου

Ἡ Α.Ε. ὁ Πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος, κ. Κυριάκος Μητσοτάκης

Ὁμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
κατά τὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἀδελφότητος Ὁφφικιαλίων
τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας «Παναγία ἢ Παμμακάριστος»,
ἐπὶ τῇ τριακονταετῇ Πατριαρχία Αὐτῆς
καί ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριάκοντα ἐτῶν
ἀπὸ τῆς ιδρύσεως τῆς Ἀδελφότητος
(Μέγαρον Μουσικῆς Ἀθηνῶν, 24 Νοεμβρίου 2021)

Ἐξοχτάτη Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,
Μακαριώτατε,

Ἐξοχώτατε κύριε Πρωθυπουργέ,
Τιμώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,

Ἐξοχώτατοι,

Ἐντιμολογιάτατε κύριε Πρόεδρε τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς
Ἀδελφότητος Ὁφφικιαλίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «Παναγία ἢ
Παμμακάριστος»,

Ἐντιμολογιάτατοι Ἄρχοντες Ὁφφικιάλιοι,

Ἀξιότιμοι καί ἀγαπητοί φίλοι,

Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ,

Μετά ἀπό ὅσα εὐγενῆ καί τιμητικά ἀνεφέρθησαν διὰ τό ταπεινόν ἡμῶν
πρόσωπον, εἶναι αὐτονόητον ὅτι ἡ ἡμετέρα προσλαλιά θά εἶναι πρωτίστως
λόγος εὐγνωμοσύνης καί εὐχαριστίας.

Πρῶτον, λόγος εὐχαριστίας πρέπει τῷ Δοτῆρι παντός ἀγαθοῦ δι' ὅσα
ἐπεδαψίλευσεν εἰς τόν ἱκέτην Αὐτοῦ, ἐν ἐπιγνώσει ὅτι οὐδέν ἔχομεν ὃ οὐκ
ἐλάβομεν, ὅτι τίποτε εἰς τὴν ζωὴν μας δέν εἶναι ἰδικόν μας κατόρθωμα, ἀλλὰ
τά πάντα εἶναι δῶρον τῆς Θείας Χάριτος. Θεία εὐλογία εἶναι τό γεγονός
ὅτι ἐγεννήθημεν καί ἠνδρώθημεν εἰς τὴν ἐρατεινὴν νῆσον Ἰμβρον, εἰς ἓν
περιβάλλον, ὅπου ἠγαπήσαμεν παιδιόθεν τὴν Ἐκκλησίαν, τά γράμματα καί
τὴν μελέτην, τόν ἄνθρωπον καί τὴν φύσιν, ὅπου ἐνεφώλευσεν εἰς τὴν ψυχὴν
μας ἐνωρίς ὁ «ἄριστος πόθος» τῆς ἱερωσύνης. Θεία εὐδοκία ὑπῆρξαν τά
ἑπτὰ ἔτη μαθητείας εἰς τὴν Τροφόν Ἱεράν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, ὅπου
ἐδιδάχθημεν τὴν ἱεράν ἐπιστήμην ὡς βιωματικὴν γνῶσιν, ὅπου ἐμαθητεύ-
σαμεν συμμαθητεύσαντες, ἐν κοινότητι ζωῆς καί κοινῇ ἐλευθερίᾳ. Ὅλα ὅσα
ἠκολούθησαν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ καί ἐν Φαναρίῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ, σὺν Θεῷ, τόν
Αὐγουστον τοῦ ἔτους 2022, συμπληροῦμεν πεντηκονταετίαν ἐντός τῶν
τειχῶν, εἶναι δόσις ἀγαθὴ καί δώρημα τέλειον.

Ἐν Φαναρίῳ ἐξακολουθοῦμεν, Θεία εὐδοκία, ὁμοθυμαδόν μετὰ τῶν ἐν

τῆ Πόλει ἀνυστάκτων φρουρῶν τῆς πατρώας παρακαταθήκης, ἐνισχυόμενοι ἐκ τῆς μεσιτείας τῶν Ἁγίων καί τῆς Ἁγιοπρώτου Θεοτόκου, καί διὰ τῶν προσευχῶν τῶν ἐν ἀπάσῃ τῇ δεσποτεία Κυρίου τέκνων τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, «τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες» (Ρωμ. ιβ', 12), νά φυλάσσωμεν τά ὅσια καί τά ἱερά τοῦ Γένους, ἀφορῶντες εἰς τόν ἀρχηγόν καί τελειωτήν τῆς πίστεως ἡμῶν Ἰησοῦν, τόν «χθές καί σήμερον τόν αὐτόν καί εἰς τούς αἰῶνας» (Εβρ. ιγ', 8).

Μετά Θεόν, ἀπευθυνόμεθα πρὸς πάντας ὑμᾶς, καί σᾶς εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν παρουσίαν σας, διὰ τὰ εἰλικρινῆ αἰσθήματα καί τὰς ὀλοθύμους εὐχάς, διὰ τὴν ἀφειδώλευτον ἀγάπην σας. Ὀλόθυμον εὐχαριστίαν ἀπευθύνομεν πρὸς τοὺς συντελεστάς τῆς ἀποψινῆς ἐπετειακῆς συνάξεως, με πρῶτον τόν Ἐντιμολογιώτατον Ἄρχοντα Ἐξαρχον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας κύριον Ἀθανάσιον Μαρτίνον, τόν καί Πρόεδρον τῆς Ἀδελφότητος «Παναγία ἢ Παμμακάριστος». Εὐχαριστοῦμεν τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος διὰ τὴν ἀπόφασιν νά τιμήσῃ τὴν ἡμετέραν ἐπέτειον μέ αὐτὴν τὴν ὠραίαν ἐκδήλωσιν, μέ θέμα τὴν κοινωνικὴν μαρτυρίαν καί προσφορὰν τῆς ἡμῶν Μετριότητος.

Καί ἡ Ἀδελφότης ἐορτάζει ἐφέτος τριάκοντα ἔτη ζωῆς καί προσφορᾶς. Ἐκφράζομεν πρὸς τὰ μέλη τῆς ἐγκαρδίους εὐχάς, τοὺς συγχαίρομεν διὰ τὴν προσφορὰν τῶν καί εὐχόμεθα πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογίαν. Μνημονεύομεν εὐγνωμόνως πάντων τῶν μακαρία τῇ λήξει γενομένων Προέδρων καί μελῶν αὐτῆς, καί δεόμεθα τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, ὅπως τάξῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν Χώρα Ζώντων. Συγχαίρομεν τό Διοικητικόν Συμβούλιον τῆς Ἀδελφότητος καί διὰ τὴν ὁμόφωνον πρότασιν πρὸς ἡμᾶς, ὅπως τιμηθοῦν ἐπὶ τῇ τριακονταετία αὐτῆς διὰ Πατριαρχικοῦ Πιπτακίου Εὐαρεσκείας, οἱ ἐν ζωῇ τρεῖς διατελέσαντες Πρόεδροι, ἤτοι οἱ Ἄρχοντες Ὀφφικιάλιοι, κύριοι, Ὀδυσσεὺς Σασαγιάννης, Ἀνδρέας Ζομπανάκης καί Γεράσιμος Φωκάς, καθὼς καί ὁ παλαιότερος τῶν Ὀφφικιαλίων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας Ἄρχων Μέγας Ἱερομνήμων κύριος Ἀριστείδης Πανώτης, ὁ ἀκμαιότατος καί ἀκάματος ἱστορικός ἐρευνητής καί συγγραφεύς. Ὄντως, οἱ Ἄρχοντες Ὀφφικιάλιοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου προσφέρουν ἀμπολλα καί οὐσιώδη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καί τὴν κοινωνίαν, ἕκαστος κατὰ τό χάρισμά του. Τοὺς περιβάλλομεν ὅλους μέ στοργήν, ἀγάπην καί τιμὴν.

Ἐκλεκτὴ ὁμήγουρις,

Τό τρέχον ἔτος εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικόν εἰς τὴν ζωὴν τῆς ἡμῶν Μετριότητος. Ἐφέτος συνεπληρώθησαν ἐξήκοντα ἔτη ἀπὸ τῆς ἀποφοιτήσεως μας ἐκ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, καθὼς καί ἀπὸ τῆς εἰς διάκονον χειροτονίας μας. Τριακονταετία ὅλη συνεπληρώθη ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς μας εἰς τόν Ἀποστολικόν, Πατριαρχικόν καί Οἰκουμενικόν Θρόνον

τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατά τήν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἠγωνίσθημεν σθεναρῶς διά τήν εὐστάθειαν τῆς Ὁρθοδοξίας καί ὁ Θεός τοῦ ἐλέους ἠδύοκῆσε νά φθάσωμεν εἰς τήν πραγματοποίησιν τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου. Προηγάγομεν τούς οἰκουμενικούς διαλόγους καί τόν διαθρησκευτικόν διάλογον μετά τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καί τοῦ Ἰσλάμ καί ἀνελάβομεν ποικίλας οἰκολογικάς πρωτοβουλίας, μέ ἀπτά θετικά ἀποτελέσματα διά τήν προστασίαν τῆς κτίσεως. Προωθήσαμεν τήν συνάτησιν μέ τόν σύγχρονον κόσμον, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι αἱ μεγάλαι προκλήσεις τῶν καιρῶν εἶναι ἀδύνατον νά ἀντιμετωπισθοῦν διά γραφειοκρατικῶν, οἰκονομικῶν, πολιτικῶν καί τεχνοκρατικῶν μέτρων καί ἀποφάσεων, καί ὅτι αἱ Ἐκκλησῖαι καί αἱ θρησκείαι δύνανται καί ὀφείλουν νά συμβάλουν εἰς τήν ἀντιμετώπισιν των.

Ὅσα σοφά ἀνέφερεν ὁ προσφιλέστατος ἀδελφός ἅγιος Δράμας περί τῆς κοινωνικῆς μαρτυρίας καί προσφορᾶς τῆς ἡμῶν Μετριότητος, ἀφοροῦν πρωτίστως εἰς τό φιλόφρονον ἔργον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καί χαρακτηρίζουν τήν ἀδιάπτωτον μέριμναν αὐτῆς διά τόν ἄνθρωπον καί τήν κοινωνίαν. Ἡ Κωνσταντινουπόλις Ἐκκλησία σεμνύεται διά τήν παροιμιώδη κοινωνικήν εὐαισθησίαν τοῦ Ἁγίου Ἀρχιεπισκόπου αὐτῆς Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, τόν ὁποῖον ὁ μακαριστός π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ ἀπεκάλεσε «προφήτην τῆς φιλανθρωπίας». Ὁ Χρυσορρήμων συνεκρούσθη, εἰς τό ὄνομα τῆς φιλανθρωπίας καί τῆς δικαιοσύνης, μέ τό Παλάτιον, καί ὑπέστη τās ἐπωδύνους συνεπειάς. Τά κείμενά του ἀναδεικνύουν τās κοινωνικάς ἐπιπτώσεις τῆς ἁμαρτίας, τήν ψυχρότητα τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, τήν ἀπουσίαν ἀλληλεγγύης εἰς τήν ἐποχήν του. Στιγματίζει τήν πλεονεξίαν καί τόν δικαιωματισμόν: «Ὅπου γάρ τό ἐμόν καί τό σόν, ἐκεῖ πᾶσα μάχης ἰδέα καί φιλονεικίας ὑπόθεσις» (PG 53, 309). Ὁ Ἱερός Χρυσόστομος ἐκφράζει διά τήν θεολογίαν καί τοῦ φιλανθρωπικοῦ ἔργου του τόσον τήν διάστασιν τήν λεγομένης «μικροδιακονίας», τῆς ἐμπράκτου, περιστασιακῆς καί θεραπευτικῆς παρεμβάσεως, ἡ ὁποία ἀπαλύνει τόν πόνον τοῦ ἀδελφοῦ, ὅσον καί τῆς χριστιανικῆς «μακροδιακονίας», τῆς μακροπνούς παρεμβάσεως, μέ στόχον τήν ἀπάλειψιν τῶν αἰτίων τῆς ἀδικίας καί τήν οἰκοδόμησιν μιᾶς κοινωνίας ἀδελφοσύνης καί δικαιοσύνης.

Πάντοτε ὑπενθυμίζομεν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Παράδοσις ἀποτελεῖ ταμιευτῆρα ζωτικῶν ἀληθειῶν διά τήν ζωήν μας. Προφανέστατα, ἡ χριστιανική φιλανθρωπία, ὡς ἡ προσωπική συμπαράστασις, «ἐδῶ καί τώρα», πρὸς τόν πάσχοντα πλησίον, ἀνεξαρτήτως πάσης κοινωνικοπολιτικῆς καί οἰκονομικῆς ὀπτικῆς, δέν δύναται νά λύσῃ τό κοινωνικόν πρόβλημα καί νά ἐγκαθιδρύσῃ τήν κοινωνίαν καί τῆς ἀλληλεγγύης. Ἀπαλύνει, ὅμως, τόν ἀνθρώπινον πόνον καί, ἐκ παραλλήλου, εὐαισθητοποιεῖ τās συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων διά τό κοινωνικόν κακόν καί τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρώπινου

προσώπου, ή όποία δέν άπειλείται μόνον από τήν άδικίαν καί τήν ένδειαν, αλλά καί από τούς διαφόρους φονταμενταλισμούς, τόν έθνοκεντρισμόν, τόν οικονομισμόν καί άλλας άντιπερσοναλιστικές δυνάμεις.

Ή χριστιανική έντολή τής αγάπης πρός τόν πλησίον δέν άναφέρεται μόνον εις τόν «έγγύς», εις τόν συγκεκριμένον πλησίον, αλλά καί εις όλους, τούς όποίους δυνάμεθα διά τής δράσεώς μας νά ώφελήσωμεν. Έξ άλλου, εις τήν παραβολήν του Καλού Σαμαρείτου (Λουκ. ι, 25 – 37) ό Χριστός μάς διδάσκει ότι ή άπάντησις εις τήν έρώτησιν του νομικού «καί τίς έστί μου πλησίον;» είναι τό νά καθιστάμεθα «πλησίον» οί ίδιοι πρός τόν καθένα, ό όποίος έχει ανάγκην βοθηείας, όπου καί άν εύρίσκεται. Ή έσωστρέφεια καί ή κλειστότης, ή ζωή χωρίς τόν «πλησίον», τόν αδελφόν, τόν έγγύς καί τόν μακράν, είναι άλλοτριώσις καί από τόν Θεόν. Ή αγάπη πρός τόν πλησίον είναι ή «δευτέρα», ή «όμοία» τή «πρώτη καί μεγάλη» έντολή τής αγάπης πρός τόν Θεόν, έν τώ συνδέσμω τής άδιασπάστου ένότητός των (Ματθ. κβ', 34 – 40). Όπου ύπάρχει αγάπη πρός τόν αδελφόν, εκεί είναι παρών ό Θεός.

Έν τώ πνεύματι τούτω, χαιρετίζομεν τήν παρουσίαν εις τήν άποψινήν εκδήλωσιν εκπροσώπων κοινωνικών φορέων, τό σπουδαίον έργον τών όποίων έπευλογοϋμεν καί επαινοϋμεν. Όλοι αυτοί οί φορείς εκφράζουν τήν πίστιν εις τήν δικαιοσύνην καί τήν ισότητα, τήν αλήθειαν τής αδελφοσύνης καί τής αλληλεγγύης, τό μεγαλείον τής προσφοράς καί τής διακονίας, τήν έμπιστοσύνην εις τήν δύναμιν τής έλευθερίας καί τής ευθύνης. Όλα αυτά έμπερικλείονται εις τήν άξονικήν λέξιν τής ζωής μας, τήν λέξιν αγάπη, αυτό τό δώρον του ουρανού. Ή αγάπη είναι ό «νέος οίνος», ό πάντοτε διαρρηγνύων τούς «παλαιούς ασκούς» (Ματ. θ', 17). Είναι ή πιό επαναστατική δύναμις εις τόν χώρον τών ανθρωπίνων σχέσεων. Σας ευχαριστοϋμεν, αγαπητοί φίλοι καί συγκυρηναίοι, δι' αυτό πού είσθε, δι' αυτό πού εκπροσωπείτε, δι' αυτό πού πράττετε.

Περαίνοντες τόν λόγον, ευχαριστοϋμεν άπαξ έτι εκ μέσης καρδιάς πάντας ύμάς καί ένα έκαστον έξ ύμών προσωπικώς, διά τήν παρουσίαν σας καί τήν πρόφρονα συμμετοχήν εις τήν έόρτιον καί χαρμόσουν ταύτην σύναξιν. Ή άμηχανία, τήν όποίαν δημιουργοϋν εις ήμάς αί πολλά τιμητικά εκδηλώσεις, μετριάζεται καί υπερβαίνεται, επειδή γνωρίζομεν ότι αυτάί αναφέρονται, έν τώ προσώπω ήμών, πρός τό Οικουμενικόν Πατριαρχείον καί εκφράζουν τήν αναγνώρισιν τής εκκλησιαστικής καί πνευματικής προσφοράς του καί τής φιλοθέου καί φιλανθρώπου μαρτυρίας του. Μέ αυτά τά αισθήματα, δοξάζοντες τόν πάνδωρον έν Τριάδι Θεόν, επικαλούμεθα επί πάντας ύμάς τήν ζείδωρον χάριν καί τό άπειρον Αυτού έλεος.

Ευχαριστοϋμεν καί πάλιν!

Προσφώνησις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
κατά τὴν παρουσίᾳσιν τοῦ βιβλίου
«Ἰμβρίων Ἱερά. Ἐκκλησιαστικά ἔργα
στούς ἐνοριακοὺς ναοὺς τῆς Ἱμβρου»
(Ἀθῆναι, 24 Νοεμβρίου 2021)

Τιμιώτατοι ἀδελφοί Ἱεράρχαι,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,
Εὐγενεστάτη καὶ ἀγαπητὴ κυρία Χαλκιᾶ, μέ ὄλους τοὺς συντελεστάς
τοῦ ἔργου «Ἰμβρίων Ἱερά»,
Ἐκλεκτὴ ὁμήγυρις,

Μέ πολλή χαρὰ συμμετέχουμε στήν ἀποψινὴ ἐκδήλωσι παρουσιάσεως
τοῦ σπουδαίου βιβλίου «Ἰμβρίων Ἱερά. Ἐκκλησιαστικά ἔργα στοὺς ἐνορια-
κοὺς ναοὺς τῆς Ἱμβρου», ἀξιοθαυμάστου ἀποτελέσματος τῆς ἐπιστημοσύ-
νης καὶ τῆς ὑπευθυνότητος, τοῦ ζήλου, τῆς ἐργατικότητος καὶ τῆς ἐπιμονῆς
τῶν τριῶν Ἐλλογιμωτάτων μελῶν τῆς συγγραφικῆς ὁμάδος, τῆς κυρίας
Εὐγενίας Χαλκιᾶ, Ἐπιτίμου Διευθυντριάς τοῦ Βυζαντινοῦ καὶ Χριστιανικοῦ
Μουσείου τῶν Ἀθηνῶν, καὶ τῶν διδασκῶν, κυρίων Ἀντωνίου Μπεκιάρη
καὶ Ἀντωνίου Τσάκαλου. Ἰδιαιτέρος ἔπαινος ἀνήκει καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς
συμβalόντας εἰς τὴν ἔρευναν καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ὕλικου, καθὼς καὶ
εἰς τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἐκδόσεων «Ποταμός», μέ ἐπικεφαλῆς τόν κύριον
Κωνσταντῖνον Παπαδόπουλον, διὰ τό μετὰ χεῖρας ἔξοχον προϊόν τῆς ἐκδο-
τικῆς πείρας καὶ φροντίδος των.

Πολλὰς εὐχαριστίας ἀπευθύνομεν καὶ πρὸς τόν γενναιόδωρον χορηγόν
τῆς ἐκδόσεως, τόν προφρόνως συμμετέχοντα εἰς τὴν ἐκδήλωσίν μας Ἐντι-
μολογιώτατον Ἄρχοντα Ἀσηκρήτην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, φίλτατον
κύριον Ἐπαμεινώνδαν Πανταζό-πουλον, τόν ἐπιφανῆ οἰκονομολόγον καὶ
τραπεζίτην, ὁ ὁποῖος σέβεται βαθύτατα τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον καὶ
ἐπιδεικνύει ἰδιαιτέραν ἀγάπην διὰ τὴν Ἱμβρον.

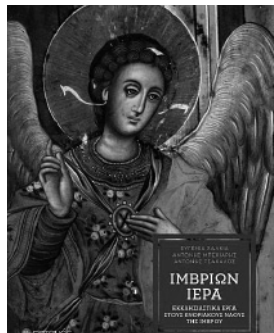
Εἶναι βέβαιοι, ὅτι αἱ δύο Ἐλλογιμώταται εἰδικαὶ ὁμιλήτριαι ἐκ τοῦ ἀκα-
δημαϊκοῦ χώρου, θά παρουσιάσουν ἐν συνεχείᾳ καὶ θά ἀναδείξουν ὄλας τὰς
σημαντικὰς πτυχὰς τοῦ βιβλίου, τό ὁποῖο προσετέθη εἰς τὴν σειρά πολυτί-
μων συγχρόνων δημοσιευμάτων, ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορία καὶ τὴν
ἀρχαιολογία, εἰς τὰ ἐκκλησιαστικά πράγματα, τὴν παιδεία, τό γλωσσικόν
ιδίωμα, τὴν λαογραφία καὶ τόν πολιτισμὸ τῆς Ἱμβρου, τῆς ἱστορικῆς «παι-
παλοέσεως» τοῦ Ὀμήρου, ὅπου ὁ ὁμιλῶν εἶδε διὰ πρώτην φοράν τὰς
ἀκτίνας τοῦ ἡλίου.

“Όλοι οι Ίμβριοι, εις τήν «μικρή πατρίδα» και ὅπου γῆς, εἴμεθα εὐγνώμονες διά τό γεγονός ὅτι τό βιβλίον αὐτό θά διασώσῃ εἰς τό διηνεκές ἕνα σημαντικό τμήμα τῆς πνευματικῆς καί πολιτισμικῆς μας κληρονομιάς, τῆς θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καί καλλιτεχνικῆς μας ἱστορίας. Χαιρόμεθα, διότι κάθε ἐνδιαφερόμενος, ἐξόχως δέ ἡ ἀνά τήν οἰκουμένην νέα γενιά τῶν Ίμβρίων, μποροῦν νά γνωρίσουν καί νά θαυμάσουν τήν εὐσέβεια τῶν προγόνων μας, τήν ἀφοσίωσί τους εἰς τήν παράδοσι τῆς Ὁρθοδοξίας καί τή βούλησι νά τήν διατηρήσουν ἀλώβητη καί ζῶσα.

“Ὅ,τι παρουσιάζεται, καταγράφεται, τεκμηριώνεται εἰς αὐτό τό ἔργο, ἱεραῖ εἰκόνες, ἄλλα ζωγραφικά ἔργα, ἄμφια, λειτουργικά σκεύη, ἐκκλησιαστικά βιβλία καί ἄλλα, εἶναι ἡ ἀπτή ἔκφρασις ἑνός μοναδικοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ, πίστεως εἰς τήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ καί εἰς τόν αἰώνιο προορισμό τοῦ ἀνθρώπου, αὐθεντική μαρτυρία διά τήν ζωτική σχέσι τῶν Ίμβρίων μέ τήν Ἐκκλησία, τήν βαθεῖα αἴσθησι διά τήν ἀλήθεια καί τό βάθος τῶν πραγμάτων. Αὐτό τό ἦθος ἐξησφάλισε τή διάσωσι τῆς ταυτότητός μας καθ’ ὅλην τήν περιπετειώδη ἱστορική πορεία τῆς Ίμβρου, καί εἰς τήν ἐποχήν μας, μετά τό τραγικό 1964, τήν «πιό μαύρη χρονιά» εἰς τήν ἱστορία τῆς νήσου, ἔτος τῆς ἐνάρξεως ἐφαρμογῆς τοῦ ἐξοντωτικοῦ «Προγράμματος διάλυσης» τοῦ γηγενοῦς πληθυσμοῦ καί τοῦ πολιτισμοῦ της.

Ἐκφράζοντες τή βεβαιότητα ὅτι τό παρόν ἐντυπωσιακό βιβλίον θά ἔχη εὐρυτέραν ἀπήχησι, συγχαίρουμε ἐγκαρδίως, ἀκόμη μία φορά, τούς πολλά πονήσαντας συντελεστάς τῆς ὀλοκληρώσεώς του, μεταφέροντες δέ τήν εὐλογία τῆς «ἀρχούσης καί πασχούσης» Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπικαλούμεθα ἐπί πάντας ὑμᾶς καί ἐπί τούς οἰκειούς σας τήν ζεῖδωρον χάριν καί τό ἀμέτρητον ἔλεος τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καί τῆς σοφίας.

Εὐχαριστοῦμε διά τήν προσοχήν σας καί εὐχόμεθα ἐπιτυχή διεξαγωγή τῆς παρούσης ὠραίας ἐκδηλώσεως.

«Θεολογία διαλεγόμενη»
Ὁμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου,
κατά τὴν ἐπίδοσιν ἐκ μέρους
τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ ΕΚΠΑ
Τιμητικοῦ Τόμου, ἐπὶ τῇ τριακονταετία Πατριαρχίας
(Μεγάλη Αἴθουσα Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, 23 Νοεμβρίου 2021)

Ἐξοχτάτη Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,
Μακαριώτατε,
Τιμώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς,
Ἐξοχώτατοι,
Ἐλλογιμώτατε κύριε Πρύταني,
Ἐλλογιμώτατε κύριε Κοσμητορ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς,
Ἐλλογιμώτατοι Καθηγηταί,
Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφικιάλιοι,
Ἀξιότιμοι καὶ ἀγαπητοί φίλοι,
Προσφιλέστατα τέκνα ἐν Κυρίῳ φοιτηταί καὶ φοιτήτριαι,

Ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλίασει, τετιμημένοι διὰ τῆς ὑμετέρας πρόφρονος παρουσίας, δοξάζοντες τὸν αἰεὶ ἐπιδαψιλεύοντα εἰς τὸ ταπεινὸν ἡμῶν πρόσωπον πλοῦσια τὰ δωρήματα Αὐτοῦ Θεοῦ τῶν πατέρων ἡμῶν, εὐχαριστοῦμεν μυχόθεν τὴν γεραρὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Ἐθνικοῦ καὶ Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ τιμητικοῦ τούτου Τόμου εἰς τὴν ἡμῶν Μετριότητα, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει τριακονταετίας ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς ἡμῶν εἰς τὸν Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας, πάντας τοὺς συμβαλόντας διὰ τῆς γραφίδος των εἰς τὴν κατάρτισίν του, τοὺς ἀναλαβόντας τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν ἔκδοσιν, καὶ τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἐλλογιμωτάτου Πρυτάνεως αὐτοῦ, διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παρουσίας ἐκδηλώσεως. Καὶ δηλοῦμεν ὅτι ἡ τιμὴ πρὸς ἡμᾶς διαβαίνει ἐπὶ τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἡ ζωὴ τοῦ ὁποῦ εἶναι συνδυασμὸς ἀμετακινήτου πιστότητος εἰς τὴν Παράδοσιν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων, μετὰ τὴν ἀνοικτοσύνην πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν κόσμον καὶ τὴν εὐαισθησίαν διὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰς περιπετείας τῆς ἐλευθερίας του.

Ἡ Ἐκκλησία ζῆ καὶ δρᾷ ἐν τῷ κόσμῳ καὶ ἡ ἀποστολὴ τῆς εἶναι νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν ἐν Χριστῷ μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν εὐθαρσῶς ὅτι ἡ ἀμυντικὴ στάσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι εἰς τὸν

σύγχρονον πολιτισμόν, ὡς νά ἐστρέφοντο ὄλαι αἱ ἐξελιξίεις τῆς ἐποχῆς μας ἐναντίον τῆς, δέν ἀνταποκρίνεται εἰς τό πνεῦμα καί τās γνησίας παραδόσεις τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἐάν κρίνωμεν τόν σύγχρονον κόσμον ἐπί τῇ βάσει ἀμαρτολογικῶν κριτηρίων, λησμονοῦμεν ὅτι, καί κατά τό παρελθόν, ἡ ἀνθρωπότης δέν ἔζη εἰς τόν παράδεισον. Εἶναι ἄτοπον νά ταυτίζεται ὁ σύγχρονος πολιτισμός μέ τās ἀρνητικότητάς του καί νά ἀγνοῆται ἡ πρόοδος καί ἡ ἀνάπτυξις τήν ὁποίαν οὗτος σηματοδοτεῖ. Αὐτή ἡ τοποθέτησις δυσχεραίνει τήν ζωὴν τῶν ἰδίων τῶν πιστῶν.

Εἰς τήν συνάντησιν μέ τόν κόσμον, ἡ θεολογία εἶναι ὁ σιδηροῦς βραχίον τῆς Ἐκκλησίας, ἡ χριστιανική μαρτυρία ἐντός ἐνός συνεχῶς ἐξελισσομένου, σήμερον δέ ταχύτατα μεταβαλλομένου, κόσμου. Ὁ λόγος τῆς θεολογίας δέν εἶναι δυνατόν νά ἀγνοῆ τὰ ἀγωνιώδη ἐρωτήματα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου. Ἐάν ἡ θεολογία εἶναι ἐρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου διά κάθε ἱστορικήν ἐποχήν ἐνώπιον τῶν σημείων τῶν καιρῶν, τότε εἶναι οὐσιαστικῶς διαλεγόμενη θεολογία. Ἡ συναφειακότης, ἡ ὁποία οὐδόλως ἀκυρώνει τήν καθολικότητα καί τόν διαχρονικόν χαρακτήρα τοῦ θεολογικοῦ λόγου, καί, ὅπως ἔχει λεχθῆ, «ἀνήκει εἰς τό DNA τῆς θεολογίας», ὄχι μόνον δέν ἀποτελεῖ ἀπειλήν ἢ κίνδυνον δι' αὐτήν, ἀλλά εἶναι ἡ εὐκαιρία καί ἡ δυνατότης τῆς νά διατυπώσῃ ἐπικαίρως καί ἀποτελεσματικῶς τό μήνυμά τῆς. Θεολογία ἐν διαλόγῳ μέ τήν ἱστορίαν καί τόν κόσμον, κατ' οὐδένα τρόπον σημαίνει προσαρμογήν εἰς τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς, ἐκκοσμίκευσιν καί συσχηματισμόν μέ τόν κόσμον. Ὡς ἐσημείωσεν εὐστόχως ὁ πνευματικός ἡμῶν πατήρ, μακαριστός Μητροπολίτης Χαλκηδόνος Μελίτων, «ἡ ἀλήθεια δέν προδίδεται ὅταν ἐνσαρκοῦται εἰς κάθε ἱστορικήν ἐποχήν. Προδίδεται ὅταν συντηρεῖται, ὡς εἰς μουσεῖον, ἐκ φόβου μή μολυνθῆ ἀπό τήν ἱστορίαν» (*Χαλκηδόνια*, σ. 461).

Ἡ ἐκκλησιαστική ζωὴ ἐκτυλίσσεται πανταχοῦ καί πάντοτε ἐντός ἐνός συγκεκριμένου πολιτισμικοῦ περιβάλλοντος καί δι' αὐτόν τόν λόγον ἡ θεολογία δέν εἶναι ποτέ ἀφηρημένη ἢ ἀνιστορική. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νά μελετᾷ, νά ἀναλύῃ καί νά ἀξιολογῇ θεολογικῶς τὰ ἐκάστοτε κοινωνικά καί πολιτισμικά δεδομένα. Τό θεολογεῖν ἐν διαλόγῳ μέ τόν κόσμον εἶναι ἀτελεύτητον καθήκον διά τήν Ἐκκλησίαν καί τό προσφορώτερον μέσον χριστιανικῆς μαρτυρίας. Προϋπόθεσις τοῦ εἰλικρινοῦς διαλόγου εἶναι ἡ βίωσις καί ἡ γνῶσις τῆς ἰδικῆς μας παραδόσεως, καί ἀποτέλεσμα ἡ γνῶσις τοῦ ἄλλου, ἀλλά καί ὁ ἐμπλουτισμός τῆς αὐτοσυνειδησίας μας. Ὁ διάλογος πάντοτε ἐμπνέει καί προωθεῖ τόν ἀλληλοσεβασμόν καί τήν ἀμοιβαίαν ἐμπιστοσύνην. Οἱ διαχριστιανικοί καί οἱ διαθρησκευτικοί διάλογοι, καθῶς καί ἡ συνάντησις μέ τόν σύγχρονον κόσμον, ἀπληλευθέρωσαν δημιουργικὰς δυνάμεις ἐντός τῆς Ἐκκλησίας καί προέβαλον τήν ζωτικὴν σημασίαν τῶν

χριστιανικῶν ἀξιῶν διὰ τό παρόν καί τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἶναι ἀδιανόητον νά ἀδιαφορῶμεν διὰ τάς διασπάσεις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, νά μή προσευχώμεθα καί νά μή ἀγωνιζώμεθα διὰ τήν ὑπέρβασίν των. Κατά τόν μακαριστόν π. Γεώργιον Φλωρόφσκυ, «ἡ τραγωδία τῆς διαιρέσεως εἶναι τό μεγαλύτερο καί κρισιμώτερο πρόβλημα τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας» (*Θέματα Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας*, σ. 34). Εἰς τούς οἰκουμενικούς διαλόγους, βεβαίως -καί αὐτό τό γνωρίζουν καλῶς ὅσοι συμμετέσχον ἢ συμμετέχουν εἰς αὐτούς- ὁ θεολογικός μινιμαλισμός καί ὁ οἰκουμενιστικός οὐτοπισμός εἶναι κακοί σύμβουλοι. Εἰς τούς ἀρνητάς τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου λέγομεν ὅτι ἀπορρίπτουν ὅχι ὅ,τι ἐκτυλίσσεται εἰς τόν διάλογον, πάντοτε ἐπί τῇ βάσει θεολογικῶν κριτηρίων καί ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν, ἀλλά τό εἶδωλον τοῦ διαλόγου, ὅπως αὐτοί τό φαντάζονται, τό ὅποῖον οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει μέ τήν πραγματικότητα. Εἰς τήν Οἰκουμενικήν Κίνησιν, ἀμετακίνητος ὄρος τῶν διαλόγων ἐθεωρήθη ἐξ ἀρχῆς, ὅτι ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐπιδιωκομένης ἐνότητος ὀφείλει νά στηρίζεται εἰς τήν πλήρη συμφωνίαν ἐν τῇ πίστει, ὡς μετ' ἐμφάσεως ἐπεβεβαίωσε καί ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (Κρήτη 2016).

Ἐκκλησία καί θεολογία δέν δύνανται νά ἀγνοήσουν καί τήν σύγχρονον «θρησκευολογικήν πρόκλησιν», τήν λεγομένην «ἐπιστροφὴν τοῦ Θεοῦ», τήν ἀναβίωσιν τῶν θρησκειῶν καί τοῦ πλουραλισμοῦ τῶν θρησκευτικῶν ταυτοτήτων. Τό γεγονός αὐτό ἐχαρακτηρίσθη ὡς μεγαλυτέρα πρόκλησις διὰ τόν Χριστιανισμόν καί ἀπό αὐτήν τῆς ἐκκοσμικεύσεως. Θεωρεῖται βέβαιον ὅτι ἡ εἰρήνη τῶν θρησκειῶν ἔχει καθοριστικὴν σημασίαν διὰ τήν εἰρήνην τῶν λαῶν καί τῶν πολιτισμῶν καί ὅτι ἡ ὁδός πρὸς αὐτήν εἶναι ὁ εἰλικρινῆς διαθρησκειακός διάλογος. Δύο εἶναι σήμερον οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ τοῦ διαλόγου: α) ὁ φονταμενταλισμός, δηλαδή ἡ ἀπολυτοποιήσις τῆς ἰδικῆς μου ἀληθείας καί ἡ δαιμονοποιήσις τοῦ ἄλλου, καί β) ἡ ἀποδοχὴ τῶν πάντων καί ἡ ἄρνησις ὅτι ὑπάρχει «ἀλήθεια», ὁ λεγόμενος «μεταμοντέρνος σχετικισμός καί μηδενισμός».

Διὰ τήν διαλεγομένην θεολογίαν, τό Πανεπιστήμιον, ὡς κατ' ἐξοχὴν φόρουμ διαλόγου καί διεπιστημονικότητος, εἶναι ἰδιαίτερος πρόσφορος καί γόνιμος τόπος παρουσίας, ἀναπτύξεως καί μαρτυρίας. Εἰς τό πλαίσιον τοῦ Πανεπιστημίου δέν εὐδοκιμεῖ ἡ κλειστότης, ἡ ὁποία ἀπειλεῖ τήν ἰδίαν τήν ἀποστολήν τῆς θεολογίας. Σήμερον, βεβαίως, διαδίδεται ὅτι ἡ θρησκευολογία εἶναι ἡ μόνη σημεῖατὴ μέ τούς στόχους τοῦ συγχρόνου πανεπιστημίου ἐπιστημονικὴ προσέγγισις τοῦ θρησκευτικοῦ φαινομένου. Φρονοῦμεν ὅτι ἡ τοποθέτησις αὐτῆ εἶναι ἐπιστημολογικῶς ἀνερμάτιστος. Ἡ ἐκκλησιαστικότης τῆς θεολογίας δέν θίγει τήν ἐπιστημονικότητά της, δεδομένου ὅτι δέν ὑπάρχει ἀπροϋπόθετος ἐπιστήμη. Ἡ θεολογία θεματο-

ποιεί τήν ἐκκλησιαστικότητά της ὡς προϋπόθεσιν τῆς παρουσίας της εἰς τό παλλάδιον τῶν ἐπιστημῶν, σέβεται τό κυρίαρχον σήμερον παράδειγμα ἐπιστημονικότητος καί ἐκ παραλλήλου ἀνθίσταται κριτικῶς εἰς τό διαδεδομένον πνεῦμα τοῦ θετικισμοῦ. Καί ἡ θρησκευολογία ἔχει τās ἐπιστημολογικάς προϋποθέσεις της, εἰς τόν πυρῆνα τῶν ὁποίων ἀνήκει ἡ πολιτισμική θεώρησις τῆς θρησκείας, ἐνῶ ἡ ὑποστηριζομένη «ἀπόστασις τοῦ παρατηρητοῦ» ἀπέναντι εἰς τās θρησκείας δέν ἀποτελεῖ ἐγγύησιν περί τῆς ὀρθῆς προσεγγίσεώς των. Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ, ἡ θεολογία, ὅπως ἔχει προσφυνῶς λεχθῆ, «δέν εἶναι ὑποχρεωμένη νά θρησκευολογίζη, διά νά ἀποδεικνύῃ τόν ἐπιστημονικόν χαρακτήρα της».

Προφανέστατα, ἡ θεολογική ἐργασία εἶναι ἰδιαιτέρως ἀπαιτητική. Ἡ θεολογία, ἡ ὁποία πάντοτε ἀναδεικνύει «τό χριστολογικόν κέντρον καί τέλος τῶν πραγμάτων», δέν εἶναι ἀμέτοχος πληροφόρησις περί τῶν ἀληθειῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως. Ἡ γνώσις τῆς ἀληθείας δέν ἀποτελεῖ ἀπλῶς μίαν ἐνέργειαν τοῦ νοός, ἀλλά βιωματικήν ὑπαρξιακὴν μετοχὴν εἰς τό καινόν εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἡ ὁποία εἶναι ὁ τρόπος τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ θεολογία δέν εἶναι «θρησκευολογία τοῦ Χριστιανισμοῦ». Ἀφουγκράζεται τόν «λόγον τοῦ Θεοῦ», πρὶν καταστῆ ἡ ἰδία «λόγος περί τοῦ Θεοῦ», ὁ ὁποῖος εἶναι ἐν ταυτῷ καί «λόγος περί τοῦ ἀνθρώπου», περί τοῦ ἐπιγείου καί αἰωνίου προορισμοῦ του. Δέν λησμονοῦμεν ὅτι οὐδεμία ἐπίστημονική γνώσις, οὐδεμία κοινωνική κατάκτησις καί οικονομική πρόοδος, δύνανται νά ἀπαντήσουν εἰς τὰ ὑπαρξιακά ἐρωτήματα τοῦ ἀνθρώπου, οὔτε νά ἐξαφανίσουν τήν ἀναζήτησιν τελικοῦ νοήματος ζωῆς καί τόν πόθον τῆς αἰωνιότητος εἰς αὐτόν. Στόχος τῆς θεολογίας ὀφείλει νά εἶναι ἡ ἀνάδειξις τῆς κεφαλαιώδους σημασίας τοῦ Εὐαγγελίου διά τήν ἀπάντησιν εἰς αὐτάς τās ἀναζητήσεις τοῦ ἀνθρώπου.

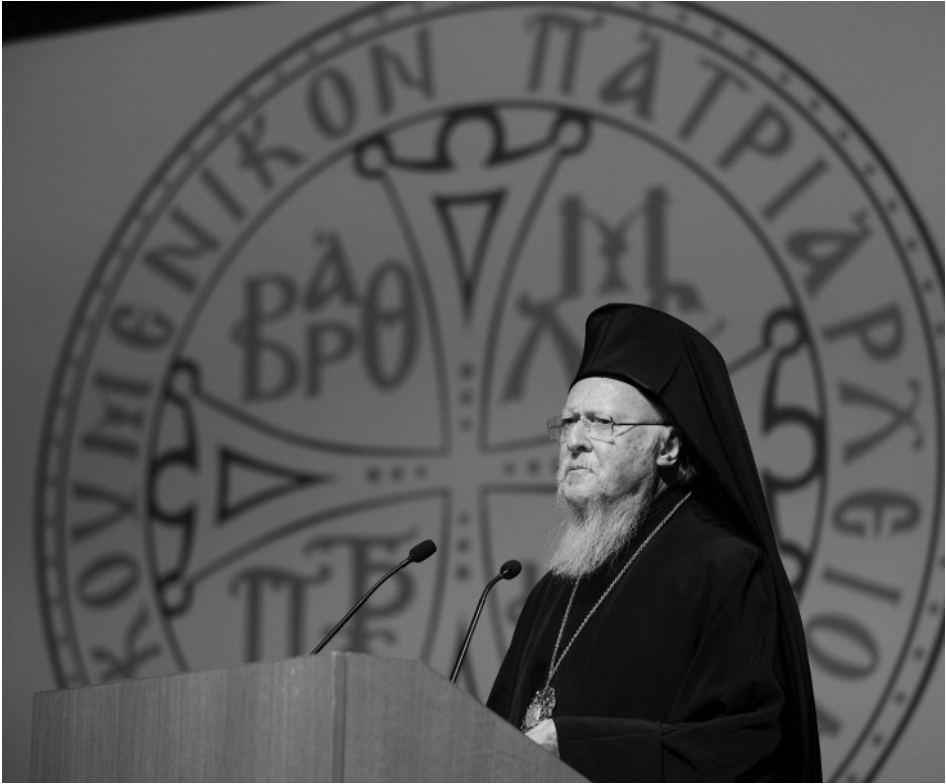
Ἡ παράδοσις τῆς Ὁρθοδοξίας διασώζει πολύτιμον ἀνθρωπολογικὴν γνώσιν καί σοφίαν, καί ὑπερασπίζεται τό πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου καί τήν ἐλευθερίαν του ἐναντίον τῶν ἀντιπερσοναλιστικῶν δυνάμεων. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ χῶρος μιᾶς εὐλογημένης ἐλευθερίας, ἡ ὁποία τρέφεται καί ζῆ ἐκ τῆς ἀδιασπάστου ἐνότητος τῆς πίστεως καί τῆς ἀγάπης. Ὁ Χριστός εἶναι ἐλευθερωτής, ὁ Χριστιανισμός εἶναι κίνημα ἐλευθερίας καί ἡ θεολογία ὑπῆρξεν ἐξ ἀρχῆς καί παραμένει κατ' οὐσίαν «θεολογία τῆς ἐλευθερίας». Μιᾶς «κοινῆς ἐλευθερίας», ἡ ὁποία γνωρίζει ὅτι ἡ ἀληθὴς ὀλοκλήρωσις τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως δέν εὐρίσκεται εἰς τόν αὐτοεγκλεισμόν καί εἰς τήν ἐνασχόλησιν μέ τόν ἑαυτόν μας, ἀλλά εἰς τήν ἔξοδον πρὸς τόν ἀδελφόν, τόν πλησίον καί τόν μακράν, εἰς τήν ἀλληλεγγύην καί τό κοινοτικόν πνεῦμα, εἰς τό ἀληθεύειν ὡς «κοινωνεῖν», εἰς τό «μοίρασμα τῆς ζωῆς», ὅχι εἰς τό ἔχειν, ἀλλά εἰς τό εἶναι καί συνεῖναι.

Ὁ λόγος τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι πολύ ἀληθινός διὰ νά μείνη εἰς τό περιθώριον τῶν συγχρόνων συζητήσεων περί τῶν μεγάλων θεμάτων τῆς ἀνθρωπότητος. Καί οἱ Ὁρθόδοξοι χριστιανοί καλούμεθα σήμερον νά ζήσωμεν ἐντός ἐνός ἐκκοσμικευμένου, τεχνοκρατουμένου καί πολυπολιτισμικοῦ περιβάλλοντος. Ἐάν ἀμυνώμεθα, ἐάν ἀπορρίπτωμεν τά πάντα, ἐάν εἴμεθα ἐσωστρεφεῖς, δῆθεν, ὡς ἤδη ἐτονίσθη, διὰ νά σώσωμεν τήν καθαρότητα τῆς πίστεώς μας, τότε δέν ἀκολουθοῦμεν τήν ἐντολήν τοῦ Χριστοῦ νά ἐξαγγέλλωμεν τό Εὐαγγέλιον καί νά εἴμεθα τό ἄλλας τῆς γῆς. Ἀρνούμενοι τόν σύγχρονον πολιτισμόν, ἐγκαταλείπομεν τόν κόσμον εἰς τήν ἀχαρίτων κοσμικότητά του. Ὅμως, ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς θεολογίας της εἶναι «στήν καρδιά τοῦ κόσμου».

Ἐκλεκτή ὁμήγουρις,

Ἡ ἀνθρωπότης πορεύεται πρός τό μέλλον, μέ πολλές διακυμάνσεις καί περιπετείας, αἱ ὁποῖαι δέν ἐπιτρέπουν ἀσφαλεῖς προβλέψεις διὰ τά ἐπερχόμενα. Ἡμεῖς οἱ πιστοί ὅμως δέν ἔχομεν διλήμματα, διότι πιστεύομεν ὅτι τό μέλλον μας θά εἶναι σωτήριο ἐν Χριστῷ. Καί ἔχομεν ἀκλόνητον τήν βεβαιότητα ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ θά ζῆ εἰς τούς αἰῶνας, ὡς τόπος ἀγιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτήν τήν ἐγκόσμιον πορείαν πρός τά Ἐσχάτα, ἐν Θεῷ καί ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, μέ ἀνοικτήν τήν οὐράνιον πύλην τήν «ἀπάγουσαν εἰς τήν Ζωήν», ὁ ἀνθρωπος δύναται νά ἀναπτύξῃ τās δημιουργικὰς του δυνάμεις. Τελικῶς, δέν δυνάμεθα νά μείνωμεν «πιστοί στή γῆ», ὡς ἤθελεν ὁ φιλόσοφος, μέ κλειστόν τόν οὐρανόν. Δέν εἶναι τυχαῖον, ὅτι αἱ μεγάλα ἀνθρωπιστικά κατακτήσεις φέρουν χριστιανικήν σφραγίδα. Ἀναμφισβήτητον εἶναι ἐπίσης, ὅτι ἡ ἀπώθησις τοῦ «ὑπερβατικοῦ» καί ἡ «μεταφυσική ἔνδεια» ἐξασθενίζουν τās δημιουργικὰς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου καί τροφοδοτοῦν τόν κυνισμόν.

Εἰς τήν ἔνθεον ἀποστολήν της, ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἀνάγκην θεολόγων μέ ὀρθόδοξον βίωμα καί ἐκκλησιαστικόν ἦθος, μέ ἀρίστην θεολογικήν κατάρτισιν, εὐφυεῖς καί εὐλαβεῖς, μέ ἀνοικτούς ὀρίζοντας καί φωτεινόν πρόσωπον, μέ εὐαισθησίαν καί καλλιέργειαν, φιλοκαλικούς καί φιλανθρώπους, πραγματικούς δεκαθλητάς τοῦ πνεύματος. Ἀπευθυνόμεθα πρός ὑμᾶς, Ἐλλογιμώτατοι καθηγηταί τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί ἀγαπητοί φοιτηταί καί φοιτήτριαι, καί σᾶς καλοῦμεν νά συμβάλλετε διὰ τῆς θεολογικῆς σας ἐργασίας καί μαρτυρίας, ὥστε ἡ θεολογία νά διασώζῃ τήν ἐκκλησιαστικότητα καί τόν ὑπαρξιακόν χαρακτήρα της, τήν ἐπιστημονικότητα, τόν διαλογικόν της προσανατολισμόν, τήν ἀνοικτοσύνην της καί τόν κριτικόν ρόλον της ἐκ τῶν ἔσω ὡς διάκονος καί «κριτικός συνομιλητής» τῆς Ἐκκλησίας, συμφώνως καί πρός τόν χαρακτήρα καί τόν χαρακτηρισμόν της ὡς «κριτικῆς θεωρίας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς». Εἰς τήν γνησίαν θεο-

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος

λογίαν, ἐκκλησιαστικότης, ἐπιστημονι-κότης καὶ διαλογικότης ἀλληλοπεριχωροῦνται καὶ ἀλληλοεμπλουτίζονται. Ὅπως ἔχει γραφῆ προσφυῶς, «αἱ πύλαι τῆς θεολογίας ἀνοίγουν μόνον πρὸς τὰ ἕξω».

Ἀπτήν πρόκλησιν καὶ καθήκον ἀποτελεῖ διὰ τὴν θεολογίαν ἡ ἀντιμετώπισις τῶν παρανοήσεων τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας καὶ πνευματικότητος, εἴτε αὗται διαδίδονται ἐντέχνως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Ὁρθοδοξίας, εἴτε προέρχονται ἔξωθεν. Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι αἱ θέσεις αἱ ὁποῖαι ἐμφανίζουν τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ὡς οὐσιαστικῶς ἀρνητικὴν πρὸς τὸν διάλογον μετὰ τοῦ λοιποῦ χριστιανικοῦ κόσμου καὶ ἀδιάφορον διὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ καὶ τῶν νέων ἰδεῶν, ὡς ἐσωστρεφεῖ καὶ ἐθνοκεντρικὴν, ἐκφέρονται ὑπὸ τῶν ἐντὸς τῶν τειχῶν ὡς ἔπαινος καὶ ὡς μαρτυρία ἀκλονήτου πιστότητος εἰς τὴν παράδοσιν καὶ γνησίου ὀρθοδόξου φρονήματος, ἐνῶ ὑπὸ τῶν ἐκτὸς μέ κριτικὴν διάθεσιν καὶ πρὸς στιγματισμὸν τῆς κατ' αὐτούς οἴκοθεν «κλειστῆς» Ὁρθοδοξίας. Τρανήν ἀπόδειξιν περὶ τούτων ἀποτελεῖ ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης

Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπό τῶν φονταμενταλιστῶν ἡμετέρων ὡς «οἰκουμενιστικῆς», ἐνῶ ἔτι τῶν ἐκτός θεωροῦν ὅτι ἡ Σύνοδος δέν ἐτόλμησε νά λάβῃ τὰς δεούσας ἀποφάσεις ἐνώπιον τῶν συγχρόνων μεγάλων προκλήσεων.

Καίριον χρέος τῆς θεολογίας εἶναι σήμερον νά ἀντισταθῇ εἰς τήν ἔκρηξιν τοῦ φονταμενταλισμοῦ, ὁ ὁποῖος τροφοδοτεῖ τήν μισαλλοδοξίαν καί τήν βίαν «ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ» καί δίδει εὐπρόσδεκτα ἐπιχειρήματα εἰς τοὺς ἀρνητάς τοῦ Θεοῦ. Τοιουτοτρόπως, ἡ θεολογία παραμένει πιστή εἰς τήν παράδοσιν τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ὑπόδειγμα διαλεγόμενης θεολογίας καί μόνιμον πηγὴν ἐμπνεύσεως. Προτρέπομεν τοὺς θεολόγους μας, ἐν ὄψει τῆς ἐπικαιρότητος τῶν ἀνθρωπολογικῶν προβλημάτων, ρίζα τῶν ὁποίων εἶναι αἱ πνευματικαὶ καί ἀξιολογικαὶ ἀνατροπαὶ τῆς ἐποχῆς μας καί ἡ ἀλματώδης πρόοδος τῶν ἐπιστημῶν, καί ἀποτέλεσμα μία συρρικνωτικὴ θεώρησις τοῦ ἀνθρώπου, μέ ἀγνόησιν τῆς πνευματικῆς του φύσεως, νά προβάλλουν τήν Πατερικὴν ἀνθρωπολογία. «Οὐδέν ὡς ἄνθρωπος ἱερόν, ᾧ καί φύσεως ἐκοινώνησεν ὁ Θεός» (Ν. Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, ΣΤ', PG 150, 649). Διὰ τοῦ τονισμοῦ τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνθρώπου προσώπου, ἡ θεολογία συμβάλλει εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τήν προάσπισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου καί εἰς τήν θεμελίωσιν ἑνὸς πολιτισμοῦ δικαιοσύνης καί ἀλληλεγγύης, ἀλλὰ καί εἰς τήν ὀρθὴν κατανόησιν τῆς ἐννοίας τῆς προόδου, ἡ ὁποία εἶναι ἀδιανόητος ἄνευ τῆς ἀναγνωρίσεως καί τοῦ ἐμπράκτου σεβασμοῦ τῆς ἀπολύτου ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου.

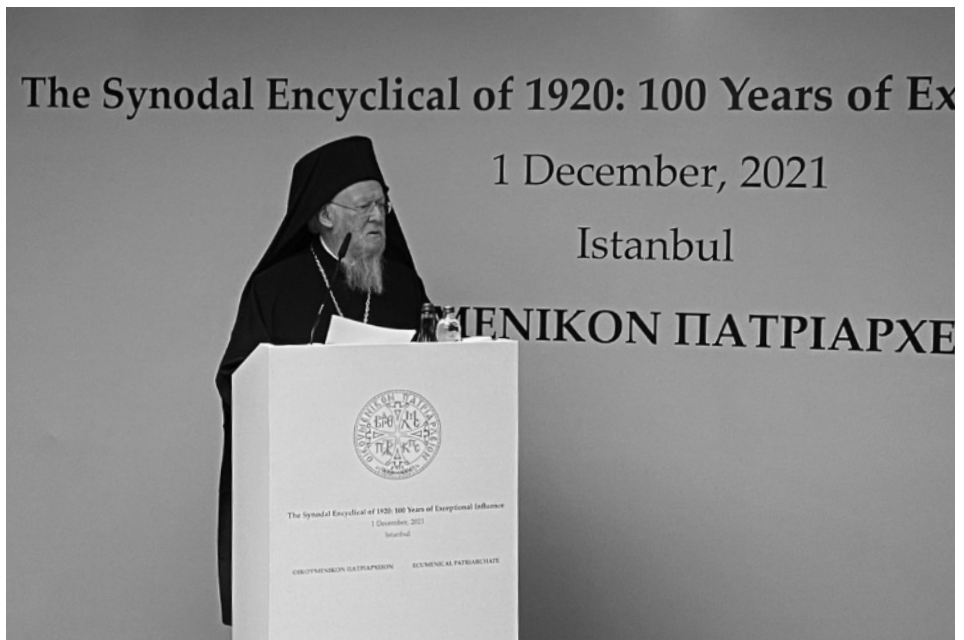
Κατακλείοντες, ἐκφράζομεν ἅπαξ ἔτι τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας ἡμῶν διὰ τήν τιμὴν καί τήν φιλοξενίαν, εὐχόμεθα εἰς ὅλους σας ὑγίαν καί πᾶσαν ἄνωθεν εὐλογία καὶ ἐπικαλούμεθα ἐπὶ πάντα ὑμᾶς καί ἐπὶ τὸν φίλτατον Ἑλληνικὸν λαόν τήν ζείδωρον χάριν καί τό ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ τῆς ἀγάπης καί τῆς σοφίας.

Εὐχαριστοῦμεν διὰ τήν προσοχὴν σας!

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος καί ἡ Α.Ε. ἡ Πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας κ. Κατερίνα Σακελλαροπούλου

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος, εἰς τὴν Ἡμερίδα «Ἡ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920: 100 ἔτη σημαντικῆς ἐπιρροῆς», (Πόλις, 1ῆ Δεκεμβρίου 2021)

Πρόποσις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου
κατά τό παρατιθέμενον ὑπό τῆς Προέδρου
τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ἐπίσημον γεῦμα
(23 Νοεμβρίου 2021)

Ἐξοχωτάτη Πρόεδρε τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας,
Μακαριώτατε,

Ἐκλεκτοί συνδαιτυμόνες,

Ἐκφράζομεν τάς ἐνθέρμους εὐχαριστίας ἡμῶν προσωπικῶς καί τῆς τιμίας συνοδείας μας διά τήν τιμητικήν πρόσκλησιν εἰς τό ἔξοχον τοῦτο γεῦμα, πραγματικόν «ἄριστον», εἰς τό ἱστορικόν Προεδρικό Μέγαρον. Ἀπολαμβάνομεν ἅπαντες τά πλούσια ἀγαθά τῆς κοινῆς τραπέζης, τήν χαράν τῆς κοινωνίας τῆς ζωῆς.

Τό κλεινόν ἄστν εἶναι δι' ἡμᾶς παιδιόθεν ταυτισμένον μέ τόν διάλογον, τούς μεγάλους φιλοσόφους, καί δὴ τόν Σωκράτη καί τόν Πλάτωνα, διά τούς ὁποίους «λόγος» ἐσήμαινε «διάλογος». Θαυμάζομεν τήν ἀρχαίαν Ἑλληνικήν γλῶσσαν, τήν «μητρικήν γλῶσσαν τοῦ πολιτισμοῦ», καί τό ἀθάνατον Ἑλληνικόν πνεῦμα, τό ὁποῖον ἐδώρισεν εἰς τήν ἀνθρωπότητα τήν ἐλευθερίαν, τήν δημοκρατίαν, τήν ἐπιστήμην, τήν παιδείαν καί τόν ἀνθρωπισμόν, τάς ἀκλονήτους βάσεις τοῦ πολιτισμοῦ. Καί χαίρομεν ὅταν ἀκούωμεν, καί δὴ ἀπό ξένους, ὅτι ἡ ἐμφάνισις τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ εἰς τήν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα εἶναι διά τόν πολιτισμόν ὅ,τι ἡ Μεγάλῃ Ἐκρηξις διά τήν γέννησιν τοῦ σύμπαντος, ἤ, ἀκόμη, ὅταν εἶς ἐκ τῶν ἐπιφανῶν πολιτικῶν στοχαστῶν καί ἐπιστημολόγων τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνος, ὁ Karl Popper, ὁμολογῇ, ὅτι ἐνεπνεύσθη τήν πολιτικήν του φιλοσοφίαν καί τήν θεωρίαν του διά τόν ὑποθετικόν χαρακτήρα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως ἀπό τήν Πλατωνικήν Ἀπολογία τοῦ Σωκράτους.

Μέγαν θαυμασμόν ἠσθανόμεθα ἐξ ἀρχῆς καί διά τόν ἕτερον πυλῶνα τοῦ οἰκουμενικοῦ πολιτισμοῦ, τόν Χριστιανισμόν, καί ἐξόχως διά τήν Ὁρθόδοξον Παράδοσιν, ἡ ὁποία διεμορφώθη, ἀκριβῶς, ὡς εὐλογημένον ἀποτέλεσμα τῆς δημιουργικῆς συναντήσεως ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ καί χριστιανικοῦ πνεύματος. Ὅ,τι καλλίτερον καί πολυτιμότερον εἶχεν ὁ ἀρχαῖος ἑλληνικός πολιτισμός ἐνεσωματώθη εἰς τόν κορμόν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ἑλληνισμός «ὀλοκληρώθηκε μέσα στήν Ἐκκλησία», ὅπως εἶπεν ὁ μέγας θεολόγος τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνος π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ. Ἀποτελεῖ ἀκλόνητον πεποιθήσιν τῆς ἡμετέρας Μετριότητος, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας, ἀνεκτίμητος παρακαταθήκη τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ὡς ἤδη ἀνεφέρομεν, ἐνεπλουτίσθη, ἀπέ-

κτησε βαθύτερον κοινωνικόν περιεχόμενον, παγκοσμιότητα καί πνοήν αἰωνιότητος ἐντός τοῦ χριστιανικοῦ πνευματικοῦ πλαισίου. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι χώρος ἐλευθερίας, ὡς δωρεᾶς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, μιᾶς «ἀληθεστάτης ἐλευθερίας», κατά τόν Ἱερόν Χρυσόστομον, ἡ ὁποία ἐκφράζεται ὡς θυσιαστική ἀγάπη πρὸς τόν συνάνθρωπον. Μέσα εἰς τό ἐν Χριστῷ καί κατά Χριστόν ζῆν ὑπάρχει, μέ κοινοτικήν καί κοινωνικήν χροιάν καί μέ ἀναφοράν εἰς τόν αἰώνιον προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου, τό «κατ' ἀρετὴν ζῆν» καί τό «κατά λόγον ζῆν» τῶν Ἀρχαίων. Ἡ χριστιανική πίστις εἶναι, ὅπως γράφει ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «πλήρωσις» τοῦ λόγου, ὄχι κατάργησις του.

Αὐτήν τὴν ἀλήθειαν διακονεῖ ἀμετακινήτως τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον εἰς ὅλας τὰς πρωτοβουλίας καί δράσεις του, εἰς τούς διαχριστιανικούς καί διαθρησκευτικούς διαλόγους, εἰς τὴν συνάντησιν μέ τόν σύγχρονον κόσμον, μέ τὴν πρόοδον καί τὰ ἀδιέξοδά του, εἰς τόν ζωτικόν ἀγῶνα διὰ τὴν προστασίαν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος. Πιστεύομεν ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ ἀποκαλύπτεται ἐναργέστερα, «ὅσο περισσότερος λόγος ὑπάρχει στή ζωὴ τῶν ἀνθρώπων».

Ἐξοχωτάτη,

Εἰς τὴν ἐποχὴν μας, εἰς τὴν ὁποίαν διαπιστοῦται μία ὑποχώρησις τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καί ἐνισχύεται ὁ ἀτομοκεντρικὸς εὐδαιμονισμὸς, ἡ συμβολὴ τῆς κοινωνικῆς ἐμπειρίας καί διδασκαλίας τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀποκτᾷ ἰδιαιτέραν ἐπικαιρότητα. Τό φαινόμενον τῆς συρρικνώσεως τῶν κοινωνικῶν κατακτήσεων εἶναι ἰδιαιτέρως ἀνησυχητικόν. Πιστεύομεν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν κοινωνική καί κοινοτική μορφή τοῦ Χριστιανισμοῦ, δύναται νά συμβάλῃ καθοριστικῶς εἰς τὴν προώθησιν τοῦ «πολιτισμοῦ τῆς ἀλληλεγγύης». Φρονοῦμεν ὅτι μέ τὴν ἐγκαθίδρυσιν καί ἀνάπτυξιν τῆς ἀλληλεγγύης συνδέεται τό μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος.

Μέ αὐτάς τὰς σκέψεις καί τὰ αἰσθήματα, εὐχαριστοῦμεν ἅπαξ ἔτι ὀλοκαρδίως διὰ τὴν τιμὴν καί τὴν φιλοξενίαν, εὐχόμεθα εἰς τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὑγίαν, δύναμιν καί ἐπιτυχίαν εἰς τό ὑψηλόν καί πολυεύθυνον ἔργον Σας διὰ τὴν πρόοδον τοῦ φιλάτου Ἑλληνικοῦ λαοῦ καί διὰ τό κοινόν καλόν, καί ἐπικαλούμεθα ἐφ' Ὑμᾶς καί ἐπὶ τούς περί Ὑμᾶς τὴν ζεῖδωρον χάριν καί τὰ πλούσια ἐλέη τοῦ Θεοῦ τῶν θαυμασίων.

Ὁμιλία τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου
εἰς τὴν Ἡμερίδα «Ἡ Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920:
100 ἔτη σημαντικῆς ἐπιρροῆς»
(Πόλις, 1η Δεκεμβρίου 2021)

Μακαριώτατε,
Ἱερώτατοι καὶ Θεοφιλέστατοι ἀδελφοὶ Ἱεράρχαι,
Ἐξοχώτατε κύριε Ὑπουργέ,
Ἐξοχώτατοι καὶ Ἐντιμώτατοι ἐκπρόσωποι τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος,
Τιμώτατοι ἐκπρόσωποι Ἐκκλησιῶν καὶ Οἰκουμενικῶν θεσμῶν,
Ἐλλογιμώτατοι ὁμιληταί,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,
Προσφιλέστατοι προσκεκλημένοι,

Σᾶς καλωσορίζομεν ἐγκαρδίως εἰς τὴν Ἡμερίδα καὶ ἐκφράζομεν τὴν χαρὰν μας διὰ τὴν παρουσίαν σας. Ἰδιαιτέρας εὐχαριστίας ἀπευθύνομεν πρὸς ἐσᾶς, οἱ ὅποιοι ἤλθετε ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην εἰς τὴν Πόλιν μας, ἐν μέσῳ πανδημίας, διὰ νὰ συμμετάσχετε εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν ταύτην ἐκδήλωσιν, ἐπὶ τῇ συμπληρώσει ἑκατονταετίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως «Πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ», ἐνός ἀξονικοῦ κειμένου διὰ τὴν πορείαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἡ Ἐγκύκλιος τοῦ 1920 ἀποτελεῖ τεκμήριον περὶ τῆς εὐαισθησίας τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τὴν καλὴν μαρτυρίαν ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ ὅποιος εἶναι πάντοτε μεταβαλλόμενος καὶ ἐξελισσόμενος. Ἡ ἀναφορά τῆς Ἐγκυκλίου εἰς τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν ὑπενθυμίζει τὸ αἰώνιον καθῆκον τῆς Ἐκκλησίας νὰ δίδῃ λόγον «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος» ἐνώπιον τῶν ἱστορικῶν προκλήσεων, καὶ νὰ ἀναδεικνύεται ἡ ἰδίᾳ θετικὴ πρόκλησις διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν πολιτισμὸν καὶ τοὺς πολιτισμοὺς, εἰς κάθε ἐποχὴν. Ἐπιβεβαιώνει δέ ὅτι ἡ μαρτυρία αὐτὴ δέν εἶναι δυνατόν νὰ δοθῇ ἀπὸ μίαν ἐσωστρεφεῆ Ὀρθοδοξίαν. Ἡ κλειστότης δέν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ποτέ δέν ὠφέλησε τὴν Ἐκκλησίαν.

Θεωροῦμεν τὰς Ἐγκυκλίους τοῦ 1902 καὶ τοῦ 1904, ἐπὶ Πατριαρχίας Ἰωακείμ Γ', καὶ ἐκείνην τοῦ 1920, ὡς μίαν ἐνότητα, ἡ ὁποία ἀποκαλύπτει τὴν ταυτότητα καὶ τὸ διαλογικὸν πνεῦμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Μετὰ τὴν τραγωδίαν τοῦ Α' Παγκοσμίου Πολέμου καὶ εἰς μίαν περίοδον ἰδιαιτέρως δύσκολον διὰ τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ἡ Ἐγκύκλιος «Πρὸς τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» προέτεινε τὴν

ἴδρυσιν μιᾶς «Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» κατά τό πρότυπον τῆς «Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν», καί ἐνίσχυσε τάσεις τῆς ἐποχῆς πρός τήν κατεύθυνσιν ἰδρύσεως ἐνός μεγάλου ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, ὅπως ἐλέχθη, «γιά μιᾶ ἀκόμη φορά κρατοῦσε, ἔστω καί δισταχτικά τό σφυγμό τοῦ κόσμου» (Ν. Ματσούκας, *Οἰκουμενική Κίνηση*, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 2003, σελ. 219), καί ἔθετε τά θεμέλια διά τήν ἴδρυσιν, τρεῖς δεκαετίας ἀργότερον, τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν.

Ἡ πρωτοβουλία αὐτή τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου δέν πρέπει βεβαίως νά χαρακτηρίζεται ὡς ἀντίκτυπος σχετικῶν τάσεων εἰς τόν Προτεσταντικόν κόσμον. Ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία διά τῆς ἀποφάσεώς της ταύτης ἠθέλησε νά ἐκφράσῃ καί νά καθορίσῃ τήν θέσιν της ἀπέναντι εἰς τό σκάνδαλον τῆς διασπάσεως τῆς Χριστιανοσύνης. Ὅπως ἔγραφεν ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Μύρων, ὁ μετέπειτα Ἐφέσου, καί Καθηγητής Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης), τήν τοποθέτησιν αὐτήν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου «ὑπαγόρευε ἡ θεία του καταγωγή ὡς Ἐκκλησίας, ἡ πνευματοκεντρική διδασκαλία του, ἡ ἐμπειρία του στόν χῶρον τῶν σχέσεων του μέ τίς ἄλλες Ἐκκλησίες καί ὁμολογίες καί τελικά ἡ αὐτοσυνειδησία του ὡς θεσμοῦ πού ὤφειλε νά προχωρήσῃ πρωτοποριακά στόν καθορισμό τῆς στάσης του ἀπέναντι στό φρικτό καί ἀνεπίτρεπτον γεγονός τῆς διαιρέσεως» (Μητρ. Μύρων Χρυσοστόμου, «Ἡ θέση τῆς Ὁρθοδοξίας στό σύγχρονον χριστιανικόν κόσμο», *Στάχυς*, Ἰούλιος 1981 – Δεκέμβριος 1985μ τεύχη 68-85, σ. 337-348, ἐδῶ σ. 346).

Ἄξια περαιτέρω διερευνήσεως καί συζητήσεως εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ὄρου «Κοινωνία» τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐχει ὑπογραμμισθῆ ἡ βιβλική καί ἡ ἐκκλησιαστική θεμελίωσις τοῦ λόγου περί «Κοινωνίας τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐπί τῆ βάσει τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐχει ἐπίσης λεχθῆ ὅτι ἐδῶ ὁ ὄρος «Κοινωνία» δέν εἶναι δυνατόν νά διεκδικήσῃ τήν ἐκκλησιολογικήν βαρύτητα, τήν ὁποία ἐμπερικλείει ὁ ὄρος «Ἐκκλησία ὡς κοινωνία» εἰς τήν σύγχρονον θεολογικήν συζήτησιν περί Ἐκκλησίας. Ἄντι ἄλλου θά ἀναγνώσωμεν ἐν ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ ἄρθρου τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου «Ἡ Ἐκκλησία ὡς κοινωνία», εἰς τό ὁποῖον τονίζεται ὅτι ἡ ἰδέα τῆς Ἐκκλησίας ὡς κοινωνίας ἔχει βαθείας ρίζας εἰς ὅλας τὰς χριστιανικάς παραδόσεις. Γράφει ὁ ἅγιος Περγάμου: «Παρά τό γεγονός ὅτι δέν δύνανται ὅλαι αἱ χριστιανικά παραδόσεις νά διεκδικήσουν τόν ἴδιον βαθμόν ἐκτιμῆσεως καί χρήσεως αὐτῆς τῆς ἰδέας εἰς τήν θεολογίαν, ἡ παρουσία της εἰς τήν οἰκουμενικήν συζήτησιν δυσκόλως μπορεῖ νά ἀποδοθῆ εἰς τήν ἰδιαιτέραν ἐπίδρασιν κάποιας ἀπό αὐτάς τὰς παραδόσεις. Ὡς Ὁρθόδοξος χαίρομαι διά τήν χρῆσιν αὐτῆς τῆς ἰδέας εἰς τόν οἰκουμενικόν διάλογον, μέ δεδομένα τό βάθος καί τόν πλοῦτον πού αὐτή κατέχει εἰς τήν θεολογίαν

τῶν Ἑλλήνων Πατέρων. Ὅμως, τὴν ἰδίαν στιγμήν, ὀφείλω νὰ δεχθῶ ὅτι ἡ ἰδέα τῆς «κοινωνίας» εἶναι ἐξ ἴσου παρούσα εἰς Λατίνους Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ὁ Ἀμβρόσιος καὶ ὁ Αὐγουστίνος καὶ ἄλλοι, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Μεταρρυθμιστάς. Καὶ ἐκεῖνοι ἐξ ἡμῶν οἱ ὁποῖοι ἀποδίδουν μεγαλυτέραν καὶ «ἀποκλειστικὴν» σημασίαν εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, δέν μποροῦν νὰ παραβλέψουν τὴν σημαντικὴν θέσιν τοῦ θέματος τῆς κοινωνίας εἰς τὴν Βίβλον» (J. Z. Zizioulas *The Church as Communion*, Offprint from St Vladimir's Theological Quarterly 38, No 1, 1994, σ. 3-16, ἐδῶ σ. 8).

Δέν ἐπιθυμοῦμεν νὰ προκαταλάβωμεν ὅσα θὰ παρουσιασθοῦν καὶ θὰ συζητηθοῦν κατὰ τὴν παρούσαν Ἡμερίδα. Θὰ προσθέσωμεν μόνον τρεῖς συντόμους παρατηρήσεις:

α) Ἀπέναντι εἰς τὴν ἔνστασιν ὅτι εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ 1920 κυριαρχεῖ μία «κοινωνιστικὴ» ἀντίληψις τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι «τό «κίνητρο τῆς ἠθικῆς ὠφελιμότητος καὶ χρησιμότητος» ἐμφανίζεται ὡς ὁ μοχλὸς διὰ τὴν προσέγγισιν τῶν ἐκκλησιῶν, φρονοῦμεν ὅτι ἡ προβολὴ τῆς κοινωνικῆς διαστάσεως τῆς ποιμαντικῆς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ γενικώτερον τῆς μαρτυρίας αὐτῆς ἐν τῷ κόσμῳ, δέν σημαίνει ὅτι αὐτὴ ἡ «ὀριζοντία» παρέμβασις λειτουργεῖ ἄνευ ἀναφορᾶς εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀποκληθεῖσαν «κάθετον» διάστασιν. Ἐξ ἄλλου, τὰ πάντα εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐκφράζουν τὴν ἀκατάλυτον σύνδεσιν τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν Θεόν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον, τὸν αἰώνιον πυρῆνα τοῦ χριστιανικοῦ ἤθους.

β) Ὅταν ἡ Ἐγκύκλιος καλῆ τὰς Ἐκκλησίας νὰ συστρατευθοῦν εἰς τὸν ἀγῶνα κατὰ τῶν λεγομένων «μοντέρνων ἀμαρτιῶν», προϋποθέτει σύμπνοιαν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸν τομέα αὐτόν. Σήμερον γνωρίζομεν ὅτι ἡ ριζικὴ διαφωνία τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Ὁμολογιῶν εἰς τὰ ἀνθρωπολογικὰ καὶ ἠθικὰ θέματα ἀποτελεῖ μέγα καὶ συχνάκις ἀνυπέρβλητον ἐμπόδιον εἰς τὴν διαχριστιανικὴν προσέγγισιν. Εἶναι βέβαιον ὅτι εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡ ἀνάπτυξις, ἐπὶ τῇ βάσει θεολογικῶν κριτηρίων, μιᾶς χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας εἶναι ἀπαίτησις τῶν καιρῶν. Χωρὶς τὴν συμβολὴν τῆς θεολογίας, αἱ ἀπόψεις τῶν χριστιανῶν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπολογικῶν θεμάτων θὰ συνεχίσουν νὰ διίστανται καὶ νὰ προκαλοῦν διασπάσεις.

γ) Τὰ μέλη τῆς ὑποεπιτροπῆς, τὰ ὁποῖα κατήρτισαν τὸ σχέδιον τῆς Ἐγκυκλίου, ἦτοι ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Σελευκειᾶς Γερμανός, οἱ Ἰωάννης Εὐστρατίου, Βασίλειος Στεφανίδης, Βασίλειος Ἀντωνιάδης καὶ Παντολέων Κομνηνός, ἀνήκον εἰς τὸ καθηγητικὸν σῶμα τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἡ Ἐγκύκλιός μας ἐκφράζει τὸ «πνεῦμα τῆς Χάλκης», βασικὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὁποῖου ἦσαν ἡ ἀνοικτοσύνη πρὸς τὸν κόσμον καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὴν δύναμιν τοῦ διαλόγου. Ὅλοι γνωρίζετε ὅτι ἡ Σχολὴ τῆς Χάλκης εἶναι ἤδη ἐπὶ πέντε δεκαετίας κλειστὴ καὶ ὅτι

τό Οικουμενικόν Πατριαρ-χεῖον δέν δύναται νά ἐκπαιδεύσῃ τά στελέχη του συμφώνως πρός τό οἰκουμενικόν πνεῦμα τῆς Χαλκίτιδος Σχολῆς. Εἶναι βέβαιον ὅτι ἡ ἀναστολή τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς μας ἐπηρέασε καί τήν πορείαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως. Ἡ συζήτησις περί τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1920 μᾶς δίδει τήν εὐκαιρίαν νά ἀπευθύνωμεν ἔκκλησιν πρός τήν ἔντιμον Κυβέρνησιν τῆς Χώρας, νά ἐπιτρέψῃ τήν ἐπαναλειτουργίαν τῆς Σχολῆς, ἡ ὁποία ἔχει προσφέρει πάμπολλα εἰς τήν χριστιανοσύνην καί τόν πολιτισμόν, τά Γράμματα καί τήν ἀνθρωπότητα.

Ἐκλεκτοί παρόντες,

Πρό ἑκατόν ἐτῶν ἡ Μεγάλη Ἐκκλησία ἐξέφρασε διά τῆς Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου «Πρός τάς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ» τήν ἀγωνίαν της διά τό γεγονός τῆς διασπάσεως τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου καί πρότεινε συγκεκριμένα βήματα πρός τήν ἐνότητα διά μέσου τῆς κοινῆς μαρτυρίας καί τῆς συνεργασίας τῶν Ἐκκλησιῶν πρωτίστως εἰς πρακτικά ζητήματα. Ἀγωνιῶμεν σήμερον καί ἡμεῖς διά τήν πορείαν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως μετά ἀπό πολλάς δεκαετίας ἐντόνου δραστηριότητος εἰς τόν χώρον αὐτόν. Αἱ δυσκολίαι τοῦ ἐγχειρήματος εἶναι προφανεῖς, ἀλλά καί αἱ θετικά προοπτικά καί δυνατότητες. Συνεχίζομεν, μέ ἐμπιστοσύνην εἰς τήν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ καί μέ ἀμετακίνητον κοινόν στόχον, ὅπως διετύπωσεν ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τήν «τελικήν ἀποκατάστασιν τῆς ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καί τῇ ἀγάπῃ ἐνότητος» (*Σχέσεις Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρός τόν λοιπόν Χριστιανικόν κόσμον*, § 12).

Κατακλείοντες, εὐχαριστοῦμεν πάντας ὑμᾶς διά τήν παρουσίαν σας, τοὺς ἐκλεκτοὺς ὁμιλητάς, τάς ἀξίας διερμηνεῖς καί πάντας τοὺς συμβαλόντας εἰς τήν προετοιμασίαν τῆς Ἡμερίδος. Ἐκφράζομεν τήν Πατριαρχικήν ἡμῶν εὐαρέσκειαν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Προέδρου τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἡμερίδος Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνας κ. Ἐμμανουήλ, πρός πάντα τά μέλη αὐτῆς. Μέ αὐτάς τάς σκέψεις καί τά αἰσθήματα, εὐχόμενοι ἐπιτυχή διεξαγωγὴν τῆς Ἡμερίδος μας, ἐπικαλούμεθα ἐπί πάντας ὑμᾶς τήν χάριν καί τόν φωτισμόν τοῦ Παναγίου Πνεύματος, τοῦ πνεύματος τῆς σοφίας καί τῆς συνέσεως.

Εὐχαριστοῦμεν διά τήν προσοχήν σας.

Πατριαρχική Απόδειξις ἐπί τοῖς Χριστουγέννοις

Ἀριθμ. Πρωτ. 773

+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΧΑΡΙΝ, ΕΛΕΟΣ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Ἀδελφοί συλλειτουργοί καί εὐλογημένα τέκνα,

Φθάσαντες καί πάλιν εἰς τήν πάμφωτον ἑορτήν τῆς κατά σάρκα Γεννήσεως τοῦ ἐπισκεψαμένου ἡμᾶς ἐξ ὕψους Σωτῆρος Χριστοῦ, δοξάζομεν ἐν ψαλμοῖς καί ὕμνοις τό ὑπερουράνιον ὄνομα Αὐτοῦ. Ἡ Ἐνανθρώπησις τοῦ προαιωνίου Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι «τῆς σωτηρίας ἡμῶν τό κεφάλαιον», τό ὑπέρλογον «ἀεὶ μυστήριον» τῆς θεανθρωπίνης κοινωνίας. Ὁ Θεός, ὡς λέγει μέ ὑπέροχον τρόπον ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Ὁμολογητής, «ὡς φιλόανθρωπος ἐκ τῆς ἀνθρώπου οὐσίας ἀληθῶς ἄνθρωπος γεγονώς, τὸν τοῦ πῶς ἄνθρωπος γέγονε τρόπον μένει διὰ παντὸς ἔχων ἀνεκφαντον· ὑπὲρ ἄνθρωπον γὰρ γέγονεν ἄνθρωπος»¹.

Ἡ θεία Ἐνσάρκωσις, ὁμοῦ μετὰ τῆς φανερώσεως τῆς ἀληθείας περὶ τοῦ Θεοῦ, ἀποκαλύπτει καί τήν ἀλήθειαν καί τὸν τελικόν προορισμόν τοῦ ἀνθρώπου, τήν κατά χάριν θέωσιν. Θεολογικώτατα, ὁ Ἅγιος Νικόλαος Καβάσιλας διακηρύσσει ὅτι ὁ Χριστός «τὸν ἀληθινὸν ἄνθρωπον καὶ τέλειον πρῶτος καὶ μόνος ἔδειξεν»². Ἐκτοτε, ὁ τιμῶν τὸν Θεόν ὀφείλει νά σέβεται καί τὸν ἄνθρωπον, καί ὁ ὑποτιμῶν τὸν ἄνθρωπον ἀσεβεῖ πρὸς τὸν Θεόν, τὸν προσλαβόντα τήν ἡμετέραν φύσιν. Ἐν Χριστῷ, ὁ λόγος τῆς θεολογίας περὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐν ταύτῳ καὶ λόγος περὶ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἔνσαρκος Θεία Οἰκονομία ἀναιρεῖ ὀριστικῶς τήν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ὡς δυνάστου, τιμωροῦ καὶ ἀντιπάλου τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Χριστός εἶναι πανταχοῦ, πάντοτε καί ἐν παντί ἡ ἄρνησις τῆς ἀρνήσεως τοῦ ἀνθρώπου καί ὁ ὑπερασπιστής τῆς ἐλευθερίας του. Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ὡς ἡ σάρξ τήν ὁποῖαν ἀνέλαβεν ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ³, ἐκπροσωπεῖ, ἐκφράζει καὶ διακονεῖ αὐτό τό πανσωστικόν μυστήριον τῆς θεανθρωπινότητος.

Μέ λάβαρον τήν ἐν Χριστῷ «ἄλλην πλᾶσιν» τοῦ ἀνθρώπου καί τήν

¹ Μάξιμος τοῦ Ὁμολογητοῦ, *Κεφάλαια διάφορα Θεολογικά καὶ Οἰκονομικά περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας*, ἑκατοντὰς πρώτη, IB', PG 90, 1184.

² Νικολάου Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, PG 150, 680-81.

ανακαίνισιν συμπάσης τῆς κτίσεως, ἡ Ἐκκλησία δίδει καί σήμερον τήν καλήν μαρτυρίαν ἔναντι ὄλων τῶν ἐξελίξεων, αἱ ὁποῖαι ἀπειλοῦν τήν ἱερότητα τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί τήν ἀκεραιότητα τῆς δημιουργίας, βιοῦσα καί κηρύττουσα τήν ἀλήθειαν τῆς γνησίας πνευματικῆς ζωῆς καί τόν πολιτισμόν τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀλληλεγγύης. Διδούσα λόγον «περὶ τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος»⁴, οὐδόλως θεωρεῖ τόν σύγχρονον πολιτισμόν ὡς τήν νέαν ἀμαρτόζωον Νινευί, ἐπικαλουμένη ὡς ὁ Ἰωῆς τήν θείαν μῆνιν ἐπ’ αὐτόν καί τόν ἀφανισμόν του, ἀλλά ἀγωνίζεται διὰ τήν ἐν Χριστῷ μεταμόρφωσιν αὐτοῦ. Ἀπαιτεῖται εἰς τήν ἐποχὴν μας ποιμαντικὴ φαντασία, διάλογος ὄχι ἀντίλογος, μετοχή ὄχι ἀποχή, συγκεκριμένη πρᾶξις ὄχι ἀπόκοσμος θεωρία, δημιουργικὴ πρόσληψις ὄχι γενικὴ ἀπόρριψις. Ὅλα αὐτὰ δέν λειτουργοῦν εἰς βᾶρος τῆς πνευματικότητος καί τῆς λατρευτικῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἀναδεικνύουν τήν ἀδιάσπαστον ἐνότητα τῆς λεγομένης «καθέτου» καί «ὀριζοντίου» διαστάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρουσίας καί μαρτυρίας. Πιστότης εἰς τήν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας δέν εἶναι ἐγκλωβισμός εἰς τό παρελθόν, ἀλλὰ ἀξιοποίησις τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος προσφυῶς ἐν τῷ παρόντι.

Καί κατὰ τό παριπευδον ἔτος, ἡ πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ Covid – 19 ἐταλάνισε τήν ἀνθρωπότητα. Δοξάζομεν τόν Θεόν τοῦ ἐλέους, τόν κρατύναντα τούς εἰδικούς ἐπιστήμονας εἰς τήν ἀνάπτυξιν ἀποτελεσματικῶν ἐμβολίων καί ἄλλων φαρμάκων διὰ τήν ἀντιμετώπισιν τῆς κρίσεως καί καλοῦμεν ὅσους πιστοὺς δέν ἔχουν ἀκόμη ἐμβολιασθῆ νά τό πράξουν, πάντας

³ Πρβλ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, *Ὁμιλία πρὸ τῆς ἐξορίας*, PG 52, 429.

⁴ Πρβλ. Α' Πέτρ. γ', 15.

δέ νά ἀκολουθοῦν τά προτεινόμενα ὑπό τῶν ὑγειονομικῶν ἀρχῶν μέτρα προστασίας. Ἡ ἐπιστήμη, ἐφ' ὅσον λειτουργεῖ ὡς διάκονος τοῦ ἀνθρώπου, εἶναι πολύτιμον δῶρον τοῦ Θεοῦ. Ὀφείλομεν νά δεχώμεθα εὐγνωμόνως τό δῶρον καί νά μή παρασυρώμεθα ἀπό τās ἀνευθύνους φωνάς τῶν μή ἐπαίοντων καί τῶν αὐτοανακηρυχθέντων εἰς ἐκπροσώπους τοῦ Θεοῦ καί τῆς γνησίας πίστεως «πνευματικῶν συμβούλων», αὐτοανααιρουμένων ὁμως οἰκτρῶς, λόγῳ τῆς ἀπουσίας ἀγάπης πρὸς τόν ἀδελφόν, τήν ζωὴν τοῦ ὁποίου ἐκθέτουν εἰς μέγαν κίνδυνον.

Τιμιώτατοι ἀδελφοί καί προσφιλέστατα τέκνα,

Μέ ἀμετακίνητον πίστιν ὅτι τήν ζωὴν ἐκάστου ἐξ ἡμῶν καί τήν πορείαν τῆς ἀνθρωπότητος ὅλης κατευθύνει ὁ Θεός τῆς σοφίας καί τῆς ἀγάπης, προσβλέπομεν εἰς ἕν αἴσιον 2022, τό ὁποῖον, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐξωτερικῶν δεδομένων καί τῶν ἐξελίξεων, θά εἶναι δι' ἡμᾶς πάντας ἔτος σωτήριον, ἐφ' ὅσον καί κατ' αὐτό τήν πορείαν τῶν πραγμάτων κατευθύνει ὁ φιλανθρώπως πάντα οἰκονομῶν Χριστός, «ὅς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καί εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν»⁵.

Τοῦ Κυρίου εὐδοκοῦντος, κατὰ τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Ἑβδομάδα τοῦ ἐπερχομένου ἔτους, θά πραγματοποιηθῆ ἕν τῷ πανσέπτῳ καθ' ἡμᾶς Κέντρῳ, ἡ τελετή Καθαγιασμοῦ τοῦ Ἁγίου Μύρου. Θεωροῦμεν ἀνεπανάληπτον θείαν δωρεάν πρὸς τήν ἡμῶν Μετριότητα, ὅτι θά ἀξιωθῶμεν νά προστῶμεν τῆς πανηγυρικῆς καί κατασκευτικῆς αὐτῆς τελετουργίας διά τετάρτην φορὰν κατὰ τήν διάρκειαν τῆς ταπεινῆς ἡμῶν Πατριαρχίας. Δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν!

Μέ αὐτά τά αἰσθήματα, προσκυνοῦντες εὐσεβοφρόνως τό ἐν Βηθλεέμ τεχθέν παιδίον Ἰησοῦν, στρέφομεν τήν σκέψιν ἡμῶν πρὸς τοὺς ἐκεῖσε ἀδελφούς Χριστιανούς μας καί προσευχόμεθα διά τήν εἰρηνικὴν καί ἀρμονικὴν συνύπαρξιν ὅλων τῶν διαβιούντων εἰς τήν Ἁγίαν Γῆν.

Ἐπί δέ τούτοις, εὐχόμεθα πᾶσιν ὑμῖν, τοῖς ἐγγύς καί τοῖς μακρὰν, εὐλογημένον τό Ἅγιον Δωδεκαήμερον, ὑγιερὸν δέ, καλλίκαρπον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς καί μεστόν θείων δωρημάτων τόν νέον ἐνιαυτόν τῆς χρηστότητος τοῦ Κυρίου, Ὡι ἡ δόξα καί τό κράτος εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Χριστούγεννα ,βκα'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρὸς Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθῆτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τήν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων, μετὰ τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

⁵ Α' Τιμ. β', 4.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

**ΕΠΙΣΗΜΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ**

**ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ
30 ΕΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ
ΤΗΣ Α.Θ. ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ**

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙ 30 ΕΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π.
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Όρθόδοξος Ακαδημία Κρήτης, 3 Νοεμβρίου 2021

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΕΙΣ ΧΑΝΙΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,
διοργανώνει εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης,
τήν Τετάρτην, 3ην Νοεμβρίου 2021 καί ὥραν 17.30 μ.μ.

**εἰδικήν τιμητικήν ἐκδήλωσιν πρὸς τιμὴν
τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Κυρίου Κυρίου ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ,**

διὰ τήν ἐπετειακὴν συμπλήρωσιν κατὰ τό τρ. ἔτος,
τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καί τῆς ἐνθρονίσεως Αὐτοῦ
καί Σᾶς προσκαλεῖ νά συμμετέχητε εἰς αὐτήν.

Διὰ τήν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

*Παρακαλοῦμε γιὰ τήν πιστὴν ἐφαρμογὴ τῶν μέτρων διαφύλαξης
τῆς δημόσιας υγείας, πρὸς ἀποφυγὴν διασπορᾶς τοῦ κορωνοϊοῦ.*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΣ

Ώρα: 17.30 μ.μ. Άφιξις εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης

Καλωσόρισμα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς

Χαιρετισμοί: ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, Προέδρου τῆς Ο.Α.Κ., τοῦ Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνου Ζορμπᾶ, Διευθυντοῦ τῆς Ο.Α.Κ., τῶν Ἐπισήμων, θεσμικῶν Προσώπων καὶ Φορέων.

Ώρα 18.00 μ.μ. Ριζίτικο, γιὰ τὴν Πόλη, ἀπὸ τόν Σύλλογο Ριζιτῶν «Ἡ Κίσαμος»

Ώρα 18.15 μ.μ. Κεντρικὴ Ὅμιλία ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κρήνης κ. Κυρίλλου, Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ Προέδρου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Ἐρησκειολογίας τοῦ Ε.Κ.Π.Α., μὲ θέμα: «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καὶ ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος (1991-2021)».

Ώρα 19.00 μ.μ. Ἐπιλεκτικὰ τραγούδια, μὲ ἀναφορὰ στὴν Πόλη, ἀπὸ τὴν Χορωδία τοῦ Ὁδείου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου καὶ Σελίνου.

Ἡ ἐκδήλωση ολοκληρώνεται μὲ τὴν φήμη τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Σημείωσις: Εἰς τὸν χῶρο τῆς Ὁρθόδοξου Ἀκαδημίας Κρήτης, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὑποδοχῆς, θὰ πραγματοποιηθεῖ προβολὴ φωτογραφιῶν ἀπὸ ἐπισκέψεις τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου εἰς τὴν Κρήτην.

Παρουσίασις Συνοδικῆς Ἐκδηλώσεως
πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου,
εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης

Ἀρχιμ. Δρ. Νήφων Βασιλάκης, Ὑπογραμματεὺς
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Πέρασαν ἤδη 30 χρόνια ἀπὸ τότε, 22 Ὀκτωβρίου 1991 καὶ 3 Νοεμβρίου 1991, ὅταν ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος παμψηφεί ἐξελέγη, κανονικῶς καὶ νομίμως, ἐνθρονίστηκε Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικός Πατριάρχης.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, μέ ἀφορμὴ τὴν ἐπετειακὴ συμπλήρωση τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ γεγονότος, ἀπεφάσισε τιμητικὰ νὰ τελέσει θεία Λειτουργία εἰς τὴν ἔδραν αὐτῆς καὶ νὰ διοργανώσει δύο Ἐκδηλώσεις, ἡ πρώτη σήμερα ἐδῶ κι ἡ δευτέρα τὸν ἐρχόμενο μῆνα εἰς τὸ Ἡράκλειον.

Ἐξ ὁμοφώνου Συνοδικῆς Ἀποφάσεως τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἡγαπημένης καὶ πιστῆς θυγατρὸς τῆς Μητρὸς ἡμῶν Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, σήμερον καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ, παρευρισκόμεθα ἐδῶ, ἡμεῖς πάντες κι ἅπαντες οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης, ἐκδηλώνοντες πανευλαβῶς τὰ σεβάσματα καὶ τὴν ἀμετακίνητον ἀφοσίωσιν πάντων τῶν παρόντων, μὰ καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ τοῦ φιλοπάτορος Κρητικοῦ Λαοῦ, ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ συμπληρώσει τριάκοντα ἀγαλῶν ἐτῶν, ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως τῆς Αὐτοῦ Θεοτιμήτου Παναγιότῃτος εἰς τὸν Πάνσεπτον Πατριαρχικόν καὶ Μαρτυρικόν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας.

Συνεορτάζομεν καὶ συγχαίρομεν πάντες διὰ τὴν εὐλογητὴν ταύτην ἐπέτειον, τῆς συμπληρώσεως χάριτι Θεοῦ, τριάκοντα συναπτῶν ἐτῶν, πεπληρωμένων ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότῃτος, ὕψ' ὑψηλῶν στόχων καὶ ὄραματισμῶν, ἐνεργειῶν καὶ δράσεων, γεγονότων ἱστορικῶν εἰς τὴν ζωὴν τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Πατριάρχης μας κ.κ. Βαρθολομαῖος ἀναντιλέκτως ἐπεσφράγισε καθοριστικῶς τὴν πορείαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἀπαξιαπλῶς ἔθεσε τὸ Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον εἰς τὸ ἐπίκεντρον τῶν ἀνά τὸν κόσμον ἐξελίξεων. Αἱ παρεμβάσεις, τὰ μηνύματα, αἱ ἐγκύκλιοι καὶ ἐν γένει αἱ σοφαὶ κατευθύνσεις τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότῃτος, εἰς καίρια θέματα, θεολογικά, ποιμαντικά, ἐκκλησιαστικά, οἰκολογικά, ἀλλὰ καὶ ἡ προώθησις κάθε διαλόγου μονοноῦ πρὸς τὴν θεότευκτον ἐνότητα

πάντων, αλλά και διά τήν εἰρηνικήν καταλλαγήν, ἀπεριφράστως κατέστησαν Αὐτήν, Προσωπικότητα ἐγνωσμένου κύρους καί κεφαλαιώδους ἀποδοχῆς εἰς πάσαν τήν Οἰκουμένην.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ καταγραφεῖσα εἰς τήν εὐμετάβλητον Ἐκκλησιαστικήν Ἱστορίαν καί διά τήν φιλοξενίαν τοῦ Ἱστορικοῦ Γεγονότος τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ἐξέφρασε πολλές φορές, τήν εὐχαριστίαν καί τήν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς, πρὸς τήν Θεοτίμητον τῶν Ὁρθοδόξων Κορυφήν, διά τήν ἐμπιστοσύνην, τήν ἀγάπην καί τήν στοργήν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, πρὸς αὐτήν. Ἐδῶ σήμερα, εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης, ἡ Ἐκκλησία Κρήτης τιμᾷ ἐπετειακᾶ τήν Θεόλεκτον Κορυφήν τῶν Ὁρθοδόξων, εἰς τόν χῶρον, ὅπου λίγα χρόνια πρὶν συνεκάλεσε ἐνθέσμως τήν ἱστορική πλεόν Μεγάλην Σύνοδον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μέ τήν φυσική παρουσία τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων Πατριαρχῶν καί Προέδρων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν τῆς Χριστιανικῆς Ἀνατολῆς.

Ὅπως θά ἀνεγνώσατε εἰς τὰς προσκλήσεις τό πρόγραμμα τῆς Ἐκδηλώσεως μας λιτό, μά μεστό μηνυμάτων εὐγνωμοσύνης, γεμάτο ἐκφράσεως τιμῆς καί δυσεξαριθμήτου ἀναγνωρίσεως τῆς πολυσχιδοῦς προσφορᾶς τῆς σεπτῆς Θεοτιμῆτου Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μακροβιότερος Οἰκουμενικός Πατριάρχης τῶν νεωτέρων χρόνων εἰς τήν ἱστορία, δηλαδή ὁ μόνος μετά τήν Ἄλωσιν Οἰκουμενικός Πατριάρχης, ὁ ὁποῖος ἀναμφηρίστως ἐπατριάρχευσεν ἐπί τόσα ἀδιάκοπα ἔτη, πρό δέ τῆς Ἀλώσεως ὑπῆρξεν οὕτως πολυχρόνιος εἰς καί μόνον Προκάτοχος. Κατά τό Πρόγραμμα: Καλωσόρισμα. Χαιρετισμοί. Τραγούδια. Ὁμιλία καί πάλιν τραγούδια. Ἀλλά ὥρα μέ χαρά νά ἀρχίσουμε.

Ἐνα καλωσόρισμα ὑπό τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ.κ. Εὐγενίου, Προέδρου τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

* * *

Σεβασμιώτατε, εὐσεβάστως πολλά εὐχαριστῶ γιά τό θερμό Σας καλωσόρισμα, πολλά τά ἔτη Σας Δέσποτα καί ὄλων τῶν παρόντων. Χαιρετισμοί. Παρακαλεῖται ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καί Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλόχιος, Πρόεδρος τῆς Ο.Α.Κ. νά ἀπευθύνει χαιρετισμόν εἰς τήν Ἐκδήλωσή μας.

* * *

Σεβασμιώτατε Σᾶς εὐχαριστοῦμε εὐλαβῶς καί παρακαλοῦμε μέ τὰς εὐχᾶς Σας καί τῶν Σεβ. Ἀρχιερέων κι ἄλλες εἰσέτι τιμητικές ἐκδηλώσεις νά ἔχουμε. Παρακαλῶ τόν Ἐντιμολ. Ἄρχοντα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κ. Κωνσταντῖνον Ζορμπά, Διευθυντήν τῆς Ο.Α.Κ., γιά ἕνα δικό του χαιρετισμόν.

* * *

Ἐντιμολ. κ. Διευθυντά σᾶς εὐχαριστοῦμε, πάντοτε ἐνδιαφέρον ὁ χαιρε-

τισμός σας. Παρακαλώ όσους έκ τών Έπισήμων και τών θεσμικών Προσώπων και Φορέων επιθυμούν νά προσέλθουν γιά ένα σύντομο χαιρετισμόν.

* * *

Η ώρα 18.00 μ.μ., όποτε ώρα γιά ένα υπέροχο Ριζίτικο τραγούδι γιά τήν Πόλη, από τόν Σύλλογο Ριζιτών «Η Κίσαμος». Ο Σύλλογος Ριζιτών «Η ΚΙΣΑΜΟΣ» λειτουργεί και δραστηριοποιείται από τό 1990, στην περιοχή τής Κισάμου. Σκοπός του ή διαφύλαξη και ή διάδοση του ριζιτικού τραγουδιού και γενικότερα τής κρητικής μουσικής παράδοσης καθώς και του κρητικού χορού μεταξύ τών κατοίκων τής Κισάμου. Γι' αυτό έχει ιδρύσει τμήματα εκμάθησης ριζιτικού τραγουδιού, ένηλικων, έφηβων και παιδιών. Συνεργάζεται μέ τήν Ίερά Μητρόπολη Κισάμου και Σέλινου, τήν Όρθόδοξη Άκαδημία Κρήτης, τόν Δήμο Κισάμου, μέ λοιπούς Δήμους και μέ πολλούς πολιτιστικούς φορείς, μέ τήν Περιφερειακή Αυτόδιοίκηση Χανίων, εις τήν συνδιοργάνωση πολιτιστικών έκδηλώσεων.

Έχει λάβει μέρος σε πολλές πολιτιστικές έκδηλώσεις, σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές έκπομπές. Κι έχει ήχογραφήσει κατά καιρούς πολλά ριζίτικα τραγούδια. Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου είναι ο κ. Κωνσταντίνος Χατζουλάκης. Τά τραγούδια πού θά πούν οι Ριζίτες είναι:

1. Όντε τή θεμελιώνανε οι άγγελοι τήν Πόλη.
2. Μυρίζουν οι βασιλικοί, μυρίζουν και οι βαλσάμοι.

* * *

Πολλά χειροκροτήματα δικαίως στους Ριζίτες «Η Κίσαμος», εύχαριστώ πολλά ένθέρμως γιά τίς όμορφες νότες, γιά τίς γλυκιές μελωδίες, εύχαριστούμε πολύ γιά τό ώραίο τραγούδι γιά τήν Πόλη. Ήδη όμως έφτασε ή ώρα γιά τήν Κεντρική Όμιλία υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Κρήνης κ.κ. Κυρίλλου, Καθηγητού τής Θεολογικής Σχολής Άθηνών και Προέδρου του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του Ε.Κ.Π.Α., μέ θέμα: «Τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο και ό Πατριάρχης Βαρθολομαίος (1991-2021)». Σεβασμιώτατε, Έλλογιμότατε, Άξιότιμε κ. Πρόεδρε, Σας παρακαλούμε νά ανέλθετε εις τό βήμα και νά λάβετε τόν λόγο. Μέ άμείωτο ένδιαφέρον Σας άκούμε, μέ ιδιαίτερη προσοχή άναμένουμε τήν όμιλία Σας. Βαθυσεβάστως ό λόγος σε Σας.

* * *

Πόσο πολλά, πόσο καλά, τί άληθινά, όσα μόλις άκούσαμε διά στόματος του Σεβ. Μητροπολίτου Κρήνης κ.κ. Κυρίλλου, γιά τήν σεπτή Κορυφή τών Όρθοδόξων Πατριαρχών, τήν Α.Θ.Π. τόν Οίκουμενικό μας Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίον! Σεβασμιώτατε Σας εύχαριστούμε γιά όλα εκείνα, πού μόλις μάς άνακοινώσατε. Και τώρα ώρα γιά μερικά έπιλεκτικά τραγούδια, μέ άναφορά τους εις τήν Πόλη, από τήν Χορωδία του Ύδείου τής Ίερας Μητρο-

πόλεως Κισάμου καί Σελίνου. Σύντομο Ἱστορικό γιά τήν χορωδία τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου καί Σελίνου: Ἡ Χορωδία δημιουργήθηκε τό ἔτος 2008 μέ τήν εὐχή καί προτροπή τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ.κ. Ἀμφιλοχίου, μέ Χοράρχη τόν καθηγητή Βυζαντινῆς καί Παραδοσιακῆς Μουσικῆς κ. Γεώργιον Χαχλάκη. Ἀριθμεῖ περί τά 140 μέλη καί λειτουργεῖ σέ 6 τμήματα: (Κίσσαμος -Κολυμβάρι- Πλάτανος Ἔλος- Κάντανος καί Παλαιοχώρα). Παρουσιάζει πλῆθος ἐκδηλώσεων καί συναυλιῶν μέ ἐκκλησιαστικούς ὕμνους καί θεματικές ἐνότητες: κρητικά, νησιώτικα, μικρασιάτικα καί παραδοσιακά ἀπό ὅλη τήν Πατρίδα μας. Στόχος της ἡ διάδοση καί διάσωση τῆς παραδοσιακῆς μας μουσικῆς καί τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς. Ἀμέσως τώρα θά ἀποδώσει 5 γνωστά καί λαοφιλῆ τραγούδια: α) Ἀπόψε τά μεσάνυχτα β) Τέσσερα μάτια δύο καρδιές γ) Μενεξέδες καί ζουμπούλια δ) Ρουμπαλιά-Γαρουφαλιά ε) Ἐχε γειά Παναγιά

* * *

Σεβασμιώτατοι καί Θεοφιλέστατοι Ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, σεβαστοί κι ἀγαπητοί παρόντες, πέρασαν 30 ἔτη ἀπό τῆς ἐκλογῆς τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, πέρασαν καί λίγες ὥρες ἀφιερωματικῆς τιμῆς τοῦ ἐν λόγῳ γεγονότος ἐδῶ ἀπόψε εἰς τήν Ο.Α.Κ. κι ἡ ὁμορφὴ μας ἐπετειακὴ ἐκδήλωσις ὀλοκληρώνεται μέ τήν φήμη τῆς Α.Θ. Παναγιότητος. Πρό αὐτῆς ἐπιτρέψατε μοί ἐν τάχῳ ἵνα εἴπωμεν: Βαθυσεβάστως εὐχαριστήρια εἰς τήν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιά τήν ἀπόφαση τῆς γενομένης Ἐκδηλώσεως, εἰς τόν Σεβ. Πρόεδρον τῆς Ὄργανωτικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Σεβ. Μητροπολίτην Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ.κ. Εὐγένιον, εἰς τόν Σεβ. Πρόεδρον τῆς Ο.Α.Κ. Σεβ. Μητροπολίτην Κισάμου καί Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλόχιον, τόν Θεοφιλ. Ἐπίσκοπον Κνωσοῦ κ. Πρόδρομον, Ἀρχιγραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τόν ὁμιλήσαντα γλαφυρά καί δωρικά, Σεβ. Μητροπολίτην Κρήνης κ.κ. Κυριλλον, τόν Γενικόν Διευθυντήν τῆς Ο.Α.Κ. ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνον Ζορμπάν καί ὅλους τοὺς παρόντες ἐκ τῶν Ἐπισήμων καί τῶν θεσμικῶν Προσώπων καί Φορέων καί ἐξαιρέτως ὅλους τοὺς παρόντες ἀνεξαιρέτως, ἀλλὰ καί τοὺς ἀκροατές τοῦ ραδιοφώνου σέ ὅλη τήν μεγαλόνησον, ἀγιότοκον, λεβεντογέννα Κρήτη, τήν καί εἰρηνικὴ ναυαρχίδα τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Εὐχή καί προσευχή, εἰς τά 40 ἔτη Πατριαρχείας ὅλοι παρόντες ἐδῶ ξανά.

Ἡ φήμη τῆς ΑΘΠ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κκ Βαρθολομαίου: Βαρθολομαίου τοῦ Παναγιωτάτου καί Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου πολλά τά ἔτη. Ἀμήν.

Χαιρετισμός
τοῦ Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς
(3 Νοεμβρίου 2021)

Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου
κ.κ. Εὐγενίου

Σεβασμιώτατε ἅγιε Πρόεδρε τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης,
ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,
Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,
Σεβαστοὶ Πατέρες,
Ἀξιότιμοι κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τοῦ τόπου,
Ἀγαπητοὶ συνδαιτημόνες τῆς ἀποψινῆς πνευματικῆς τράπεζας, πα-
ρόντες ἐδῶ ἀλλὰ καί ἀκροατές ἀπό τὰ ἐρτζιανά κύματα.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τιμώντας τὴν με-
γάλῃ Ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως τριάντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ ἐνθρο-
νίσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀποφάσισε, μεταξύ ἄλλων, τὴν πραγματοποίηση τῆς
ἐκδηλώσεως αὐτῆς, ἔπειτα ἀπὸ πρόταση τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου τῆς
Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης καὶ Ποιμενάρχου τῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτῆς
ἐπαρχίας, ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ κ. Ἀμφιλοχίου, προκειμένου νὰ ἐκφράσει καὶ
μέ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ αἰσθήματα τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ, τῆς τιμῆς, τῆς
ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως στό Πρόσωπο τοῦ Πατρός καὶ Πατριάρχου
μας καὶ δι' Αὐτοῦ πρὸς τὴν Μητέρα μας Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλη-
σία, τὴν καθηγιασμένη καὶ καθημαγμένη.

Σήμερα καὶ στὸν ἱερό αὐτὸ χῶρο πού συγκλήθηκε ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ
Σύνοδος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅλοι ἐμεῖς, φιλοπάτορα τέκνα τοῦ πο-
λυφίλητου Πατέρα καὶ Πατριάρχη μας, οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Μεγαλονήσου Κρή-
της, τῆς ναυαρχίδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Ἱερός Κλήρος, οἱ
Μοναστικὲς Ἀδελφότητες καὶ ὁ εὐσεβῆς καὶ εὐγενὴς Λαὸς τῆς λεβεντο-
γέννας νήσου μας συμμετέχουμε στὴν ἐπίσημη αὐτὴ Συνοδικὴ ἐκδήλωση
ἀπόδοσης τῶν τροφείων πρὸς τὸν τρέφοντα ἡμᾶς Ποιμενάρχη, ἰδιαίτερος
αὐτοὺς τοὺς κρίσιμους καιροὺς τοῦ πνευματικοῦ λιμοῦ καὶ ἀύχμοῦ. Αἰσθά-
νομαι πὼς ἰσχύει γιὰ Ἐκεῖνον ἡ ὁμορφὴ ἐκείνη ὑμνολογικὴ περιγραφή·
«Κύκλω τῆς τραπέζης σου εὐφράνθητι, καθορῶν σου Ποιμενάρχα, τὰ
ἔκγονα φέροντα, κλάδους ἀγαθοεργίας». Εὐφροσύνης λοιπὸν ἀνάπλεως ἡ
ἐπέτειος καὶ συννευφραϊνόμενοι ὅλοι ἐμεῖς πού ἀγαποῦμε τὸν Πατριάρχη
μας καὶ αἰσθανόμαστε τὴ δική Του ἀγάπη νὰ μᾶς συνοδεύει στό βηματισμό

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ.κ. Εὐγένιος,
Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ὄργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς*

μας, μαζί με τὴν Πατρική Του Εὐχή καὶ τὴν Εὐλογία Του γιὰ «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλή, ὅσα εὐφημα».

Συνεορτάζουμε, συμμετέχομε στή χαρά καὶ ἀναπολοῦμε ὅσα εὐεργετικά, τριάντα ὀλόκληρα χρόνια, ἔχει προσφέρει στήν Ἐκκλησία ἢ θεοφροῦρητη καὶ θεοστήρικτη, ἢ θεάρεστη καὶ θεοτίμητη Πατριαρχία τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου, καὶ εὐχαριστοῦμε ἀφενός τὸ Θεό πού Τόν χαρίζει στήν Ἐκκλησία μας ὑγιά καὶ ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς Ἀληθείας Του καὶ ἀφετέρου τὴν Παναγιότητά Του γιὰ τίς ἀγαθές ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας βουλές, γιὰ τοὺς σωτήριους στόχους, γιὰ τοὺς εὐγενικούς ὄραματισμούς, γιὰ τὰ εὐεργετικά ἔργα, γιὰ τόν

διάλογο, τήν καταλλαγή, τήν ένότητα «έν τῇ ἀληθείᾳ», γιά τήν εὐαισθησία καί τίς πρωτοβουλίες γιά τό περιβάλλον, γιά ὅσα φανερά ἤ ἀφανῆ ἔχει κάνει καί συνεχίζει νά κάνει γιά τήν Ἐκκλησία καί τό Γένος τῶν Ὁρθοδόξων.

Ἡ Πατριαρχία Βαρθολομαίου, ἡ μακροβιότερη στήν σύγχρονη ἱστορία, σφράγισε καθοριστικά τήν πορεία τῶν πανορθοδόξων, διαχριστιανικῶν καί διαθρησκευτικῶν θεμάτων καί, γιά μία ἀκόμη φορά, μνημονεύομε, ὡς ἱστορικό σταθμό γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης καί γιά τήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης, τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, τά μηνύματα τῆς ὁποίας ἀρδεύουν ἔκτοτε κάθε λόγο ἐκκλησιαστικό.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή μας Σύνοδος, ὁ Πρόεδρος τῆς Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ. Εἰρηναῖος καί ὅλα τῆς τά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίτες, ἐκφράζομε, γιά μία ἀκόμη φορά, τήν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τήν Αὐτοῦ ὄντως Θεόλεκτον Κορυφήν, τόν Πατριάρχη μας, γιά αὐτό πού αἰσθανόμαστε μαζί Του καί κοντά Του ὑπό τό Ἱερό Του Ὠμοφύριο.

Ἐπιθυμῶ αὐτήν τήν ὥρα, ὡς Πρόεδρος τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διοργανώσεως τῶν Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιά τήν Α.Θ. Παναγιότητα ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπετειακῆς συμπληρώσεως τριακονταετίας σепτῆς Πατριαρχίας, νά εὐχαριστήσω προσωπικῶς τά Μέλη τῆς, τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καί τόν Σεβ. Μητροπολίτη Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμο, καθώς καί τόν Γραμματέα τῆς, Ὑπογραμματέα τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, Παν. Ἀρχιμ. Νήφωνα, γιά τήν ἀγαστή συνεργασία, καρποί τῆς ὁποίας εἶναι ἡ παρούσα ἐκδήλωση καί ὅσα θά ἀκολουθήσουν στό Ἡράκλειο, γιά τά ὁποία καί θά ὑπάρχει σχετική ἐνημέρωση ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο. Εὐγνώμονες εὐχαριστίες ἀποδίδομε στόν κεντρικό ὁμιλητή τῆς ἀποψινῆς τιμητικῆς ἐκδηλώσεως, Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Κρήνης κ. Κύριλλο, Καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν, ἐκλεκτό Ἱεράρχη τῆς Μητέρας μας Ἐκκλησίας, ὁ ὁποῖος προσφέρεται ὀλοκληρωτικά στή διακονία Τῆς. Χαιρόμαστε γιά τήν παρουσία ἐδῶ τοῦ τόσο ἀγαπητοῦ αὐτοῦ ἀδελφοῦ καί προσδοκοῦμε τά ἀκούσματα πού ἡ ἀγάπη του θά μάς χαρίσει μέ θέμα «Τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος (1991-2021)».

Εὐχαριστῶ ἐκ μέρους τῆς Ἐπιτροπῆς τήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης, τόν διευθυντή καί τούς συνεργάτες τῆς, τό Σύλλογο Ριζιτῶν «Ἡ Κίσαμος», τή Χορωδία τοῦ Ὡδεῖου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου καί Σελίνου καί ὅλους ἐσᾶς πού συμμετέχετε συγχαίροντες μέ τή χαρά τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν Πατριάρχη μας. Εὐχή καί προσευχή μας νά Τόν ἐνδυναμώνει ὁ Ἅγιος Θεός καί νά κρατύνει τή φωτεινή Πατριαρχία Του. Πολλά τά ἔτη Του, πολλά καί τά δικά σας.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισιάμου καὶ Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλόχιος,
Πρόεδρος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης*

Χαιρετισμός
τοῦ Προέδρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης
(3 Νοεμβρίου 2021)

Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καί Σελίνου
κ.κ. Ἀμφιλοχίου

«...ἡ αἶθουσα πὺν ἐγκαινιάζουμε αὐτὴν τὴν ἔσπερα, αὐτὴ ἡ θολωτὴ αἶθουσα μὲ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος της, δὲν θυμίζει ἄραγε κάποιον ἄλλο θόλο, κάποιον ἄλλο τροῦλο πέρα, μακριὰ ἐκεῖ στὴν Πόλη, ἕναν ἄλλο θόλο, κάτω ἀπὸ τὸν ὁποῖο μεγάλοι καὶ ἅγιοι Πατριάρχες, ἐπὶ αἰῶνες, ἐπὶ μία χιλιετία περίπου, ἔψαλαν τοὺς ὕμνους τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἔστελναν στὴν Οἰκουμένη τὰ θεολογικά, τὰ παιδαγωγικά, τὰ ἐκπολιτιστικά της μηνύματα»;

Μέ τοὺς ἰδιαίτερους καὶ ξεχωριστοὺς, σέ νοήματα καὶ μηνύματα, προφητικούς αὐτοὺς λόγους, ὑποδεχόταν τὸ ἔσπερας τῆς 12ης Νοεμβρίου 1995, ὁ μέγας προκάτοχός μας, Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καὶ Σελίνου Εἰρηναῖος, (γιά 2η φορά τότε), τὴν Σεπτὴ τοῦ Γένους Κορυφή, τὸν Προκαθήμενο τῶν Ὁρθοδόξων, τὸν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό ἡμῶν Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ. Σέ τοῦτο, τὸν γνώριμο καὶ ἀγαπητό εἰς τὸν Παναγιώτατο, τόπο, κατὰ τὴν τελετὴ ἐγκαινίων τοῦ νέου κτιριακοῦ συγκροτήματος τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης. Καρπὸς ἀγωνίας καὶ προσευχῆς τοῦ προκατόχου μας κυροῦ Εἰρηναίου καὶ τοῦ ἐκλεκτοῦ συνοδοιπόρου του Δρ Ἀλεξάνδρου Παπαδεροῦ, οἱ ὁποῖοι κατάφεραν νὰ ὑλοποιήσουν τὸ ὄραμα ἀνέγερσης τοῦ νέου κτιριακοῦ συγκροτήματος τῆς Ἀκαδημίας, μέ τὴν γενναιόδωρη ἀρωγὴ τοῦ τότε ἐπίτιμου Προέδρου τῆς Νέας Δημοκρατίας, Κωνσταντίνου Μητσοτάκη, ἐπὶ Πρωθυπουργίας τοῦ ὁποῖου, τὸ ἔτος 1991, χρηματοδοτήθηκε στό μεγαλύτερο μέρος του, τὸ κτιριακό αὐτὸ συγκρότημα. Καὶ ὑπῆρξαν, τῷ ὄντι, προφητικοί οἱ λόγοι τοῦ ἀοιδίμου προκατόχου μας κυροῦ Εἰρηναίου, καθὼς, 21 χρόνια μετὰ τὰ ἐγκαίνια τῆς «θολωτῆς αὐτῆς αἶθουσας, μέ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος της», τὸ 2016, σέ αὐτοὺς τοὺς ἴδιους χώρους ὑπουργήθηκε τὸ κορυφαῖο ἐκκλησιαστικό καὶ ἱστορικό γεγονός τῶν τελευταίων αἰώνων, ἡ σύγκληση τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας· ὅλες οἱ ἐργασίες τῆς ὁποίας πραγματοποιήθηκαν εἰς τὴν παροῦσα αἶθουσα. Ὁ χώρος καὶ ὁ τόπος αὐτὸς μεγαλύνθηκε καὶ δοξάσθηκε ὡς ἡ Βασιλίδα τῶν πόλεων καὶ ἡ Νίκαια, ὡς καὶ ἡ Ἐφεσος καὶ ἡ Χαλκηδόνα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Βυζαντίου. Σήμερα,

26 χρόνια μετά, στους ίδιους χώρους, μέ σεβασμό, τιμή και αγάπη, και μέ τήν ιδιότητα του Προέδρου του Ίδρύματος, καλωσορίζουμε και ύποδεχόμεθα πάντας Ύμᾶς.

Σᾶς καλωσορίζουμε στήν ἐπετειακή αὐτή ἐκδήλωση ἐπί τῇ συμπληρώσει 30 ἐτῶν εὐκλεοῦς καί φωτισμένης Πατριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ἐκδήλωση πού διοργανώνει ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τά σεβάσματα μέλη τῆς Ὁποίας, ἐν τῷ προσώπῳ τῶν παρόντων Σεβασμιωτάτων ἀγίων Ἀρχιερέων, ἐν εὐγνωμοσύνη πολλῇ εὐχαριστοῦμε, διά τήν ἐπιλογή τοῦ χώρου. Θεωροῦμε δέ ὅχι τυχαία τήν ἐπιλογή, καθώς, εἰς τό διάβα τῶν τριῶν αὐτῶν δεκαετιῶν, ὁ Παναγιώτατος εὐαρεστήθηκε ὅπως εὐλογῆσει διά τῆς σεπτῆς παρουσίας Του τό Ίδρυμα τοῦτο ὄχι 1 ἢ 2, ἀλλά 7 φορές. Ἐπτά φορές ὁ Πατριάρχης τοῦ Γένους καί τῶν καρδιῶν μας ἦλθε πλησίον μας καί εὐλόγησε πάντας ἡμᾶς· παρόντας καί ἀπόντας, ἀλλά ἀεὶ ὄντας εἰς τήν μνήμη καί προσευχή. Νιώθουμε, λοιπόν, ιδιαίτερα καί περίσσεια εὐεργετημένοι ἀπό τίς εὐλογητικές αὐτές ἱεραποδημίες τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου, ὁ Ὅποιος παρά τόν φόρτο τῶν ὑψηλῶν Πατριαρχικῶν Του ὑποχρεώσεων καί δεσμεύσεων ἔδραξε τίς, ἀνά καιρούς εὐκαιρίες, ὅπως βρεθεῖ κοντά εἰς τά παιδιά Του, ὡς ὁ Ἴδιος ἀναφέρει σέ μία ἐκ τῶν ἐπισκέψεων αὐτῶν: «Ἀλλά τό Συνέδριον εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν εἶναι μόνον ἡ ἀφορμή διά νά ἔλθωμεν πλησίον σας. Ἡ αἰτία εἶσθε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι! Τά παιδιά μας! ... Ἡ Κρήτη ἡ ἴδια! Αὐτά μᾶς ἔφεραν πλησίον σας», σημειώνει κατά την επίσημη υποδοχή Του εἰς τήν πόλη της Κισιάμου, (Οκτώβριος τοῦ 2019). Ἐπισκέψεις οἱ ὁποῖες δυνάμωσαν καί ἔθρεψαν, ἀκόμα περισσότερο, τοὺς ἀκατάλυτους δεσμούς μετά τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας, καθώς «*ἱεροὶ καί ὑπέρ αἰωνόβιοι*» οἱ δεσμοὶ αὐτοὶ μεταξύ Φαναρίου καί Ἐκκλησίας Κρήτης· μεταξύ Φαναρίου καί τῆς ἱστορικῆς Ἱ. Μητροπόλεώς μας.

Ἡμέρα μνήμης καί εὐχαριστίας ἡ σημερινή. Ἡμέρα προσευχῆς καί δοξολογίας. Ταπεινά καί καρδιακά συνενώνουμε τίς εὐχές καί τίς προσευχές μας, μετά πάντων ὑμῶν: Κύριος ὁ Θεός ὅπως χαρίζει υγείαν ἀκλινῇ εἰς τόν Θεοπρόβλητο Πρωθιεράρχη τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, δύναμη κραταιά, σοφία θεόπνευστη, κρίση διαυγῆ καί θάρρος ἀπαράμιλλο, ὥστε νά πρωτοστατεῖ εἰς τόν μαρτυρικό, πλήν ἔκπαγλο, Θρόνο τοῦ Φαναρίου· νά ἐξακολουθεῖ νά πηδαλιουχεῖ, ἐπί μακρόν, τό σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καί νά σκέπει ὑπό τίς πτέρυγες Του τίς τιμημένες Ἐκκλησιαστικές ὑπ' Αὐτόν Ἐπαρχίες τοῦ ἀνά τόν κόσμον Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τόν ἐκλεκτό ὁμιλητή καί καταξιωμένο Ἱεράρχη τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου, Σεβ. Μητροπολίτη Κρήνης κ. Κύριλλο, Πατριαρχικό ἔξαρχο Μελίτης, Καθηγητή τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί Πρόεδρο τοῦ Τμήματος

Κοινωνικής Θεολογίας καί Θρησκευολογίας τοῦ ΕΚΠΑ ἐγκάρδια καλωσορίζουμε καί θερμά εὐχαριστοῦμε διά τόν κόπο καί τόν μόχθο τῆς ἐλεύσεώς του. Τόν προτείναμε ὡς ὁμιλητή τῆς ἀποψινῆς ἐπετειακῆς ἐκδήλωσης εἰς τήν ἐντεταλμένη Συνοδική Ἐπιτροπή καί εὐχαριστῶ τόν Σεβ. Μητροπολίτη Ρεθύμνης κ. Εὐγένιο, Πρόεδρο τῆς Ἐπιτροπῆς, διά τήν ἀποδοχή τῆς πρότασης. Τόν προτείναμε καθὼς ὁ Σεβ. ἅγιος Κρήνης διακρίνεται διά τήν λιτότητα, τήν δωρικότητα καί αὐθεντικότητα τοῦ λόγου του· σέ μία ἐποχή ὅπου, κατά κανόνα, ὁ ἐκκλησιαστικός λόγος, φορτωμένος ἀπό βερμπαλισμούς καί μεγαλοστομίες, περισσότερο βαραίνει καί κουράζει, παρά ἐλαφρύνει τό ζυγὸ τοῦ ἀνθρώπου. Σεβασμιώτατε ἅγιε Κρήνης, σὰς εὐχαριστοῦμε διότι, παρά τις πολλές Ποιμαντικές καί Ἀκαδημαϊκές σας ὑποχρεώσεις, καθὼς τίς ἡμέρες αὐτές βρισκόσταν εἰς τήν Ἐπαρχία Σας, τήν Μάλτα, ἡ ἀγαπῶσα καρδιά Σας ὑπερέβαλλε ἑαυτόν καί χαρίζετε σέ ὄλους μας τήν κοινωνία τοῦ ἀγαπητοῦ μας προσώπου σας.

Τόν Σύλλογο Ριζιτῶν «Η ΚΙΣΣΑΜΟΣ», στό πρόσωπο τοῦ καταξιωμένου Προέδρου του κ.Κωνσταντίνου Χατζουλᾶκη, ὡς καί τήν χορωδία τοῦ Ὡδείου τῆς Ἱ. Μητροπόλεώς μας, (τμήμα τῆς ὁποίας θά χαροῦμε σήμερα) στό πρόσωπο τοῦ ἱκανοῦ χοράρχου τῆς κ. Γεωργίου Χαχλάκη, θερμά εὐχαριστοῦμε διά τήν προσφορά τους εἰς τόν τόπο καί τήν σημερινή συμμετοχή τους, ὡς καί τούς ταλαντούχους μουσικούς πού θά συνοδεύσουν. Με σεβασμό, χαρά καί ἀγάπη ατενίζουμε τα τίμια πρόσωπα πάντων υμῶν των ἐκλεκτῶν συνδαιτημόνων τῆς πνευματικῆς αὐτῆς τραπέζης καλωσορίζοντας, χαιρετίζοντας καί ευχαριστώντας πάντας δια τὴν ἔλευση καί συμμετοχή σας εἰς τό ξεχωριστό αὐτό γεγονός τῆς Ἐκκλησίας. Κατακλείομε τὸν ἀπέριτο ἀλλὰ καρδιακὸ χαιρετισμὸ μας, με προσευχητικὴ παράφραση τῆς κατακλείδας τῆς ομιλίας τοῦ Παναγιώτατου τῆς 2^{ας} Οκτωβρίου εἰς τὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναό, κατά τὸν εορτασμὸ τῆς ἐπετείου των 30 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς Του εἰς τὸν Πάνσεπτο Οἰκουμενικὸ Θρόνο: «.. Κράτει Κύριε τοῦ βραχίονος Βαρθολομαίου τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἐνίσχυε Αὐτόν εἰς τὴν πρόθυμον καρποφόρον ἐργασίαν τοῦ θελήματος Σου, πάσας τὰς ἐπιλοίπους ἡμέρας τοῦ βίου Αὐτοῦ, μέσα εἰς τὴν δροσοβόλον ταύτην κάμινον». Γένοιτο!

*Όντιμολ. κ. Κωνσταντίνος Ζορμπάς,
Διευθυντής τής Όρθοδόξου Άκαδημίας Κρήτης,
Ο.Α.Κ. 3 Νοεμβρίου 2021*

**Χαιρετισμός τοῦ Διευθυντοῦ
τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης
(3 Νοεμβρίου 2021)**

Ἐντιμολ. κ. Κωνσταντίνου Ζορμπᾶ

[...] Στὴ σημαντικὴ σημερινὴ ἐκδήλωση τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης προσθέτουμε καὶ ἐμεῖς, σύσσωμο τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο καὶ τὸ προσωπικὸ τοῦ Ἰδρύματος, τὴν ἀφοσίωση, τὸν σεβασμὸ, τὴν εὐγνωμοσύνη καὶ τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸ πρόσωπο τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄.

Γιὰ τὴν τριακονταετία τῆς πατριαρχίας Του ἔχουν γραφτεῖ τὴν τελευταία περίοδο πολλὰ καὶ σημαντικὰ καὶ σίγουρα πολλὰ ἀκόμη θὰ ἀκολουθήσουν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅσοι θὰ ἀσχοληθοῦν μὲ τὴν ἔρευνα τοῦ ὅλου ἔργου Του θὰ ἀνακαλύψουν θεολογικὲς καὶ κοινωνικὲς πτυχὲς ἄγνωστες μέχρι σήμερα, κυρίως δὲ τοὺς «ἀλάλητους στεναγμοὺς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας»¹. Ἡ πατριαρχία Του ὑπῆρξε τόσο δημιουργικὴ τὰ τελευταία χρόνια, πὺ ἐλπίζουμε καὶ εὐχόμεθα νὰ ἀναλυθεῖ σὲ βάθος στὸ μέλλον καὶ πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτὴ θὰ συμβάλει καὶ τὸ Ἐρευνητικὸ Κέντρο τοῦ Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης.

Ἄς μᾶς ἐπιτραπεῖ, μὲ σεβασμὸ καὶ ἀγάπη, κοντὰ στὰ σπουδαία πὺ ἀκούσθηκαν ἀπὸ τοὺς προλαλήσαντες, καὶ τὸν κεντρικὸ ὁμιλητὴ Σεβ. Μητρ. Κρήνης κ. Κύριλλο- νὰ συνεισφέρω μὲ μερικὲς σύντομες σκέψεις, πρὸς τὸ τιμώμενο πρόσωπό Του, ἱκανότατο φορέα τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος τοῦ Φαναρίου, ὁ ὁποῖος, μὲ τὴν ἔμφαση πὺ ἔδωσε καὶ δίδει στὴ διαλεκτικὴ προσέγγιση τῆς πραγματικότητας καὶ μὲ τίς ποικίλες πρωτοβουλίες Του, λειτουργεῖ ἐνωτικὰ καὶ ὑπερβαίνει τοὺς διχασμοὺς καὶ τίς διαιρέσεις.

Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, τὸ ὁποῖο ἔζησε τὴν τραγικότητα καὶ τὴν ἀντιφατικότητα τῶν ραγδαίων μεταβολῶν τοῦ 21^{ου} αἰῶνα, ὅπως δὲ ἰδιαίτερος ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης μας, συνειδητοποίησε ἐγκαίρως τὴ χαλεπότητα τῶν καιρῶν καὶ ἐνεργοποίησε τὴν ὀφειλετικὴ Του διακονία τόσο γιὰ τὴ στήριξη τῶν ἐμπερίστατων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, ὅσο καὶ γιὰ τὴν ἀνάδειξη τοῦ πάντοτε ἐπίκαιρου μηνύματος τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν ἐκάστοτε πολιτισμὸ.

Αὐτὸ ἐκφράστηκε μὲ συγκεκριμένους πρωτοβουλίες ἀπὸ τίς ἀρχὲς τῆς πατριαρχικῆς διακονίας Του, ὄχι μόνον σὲ διορθόδοξο ἐπίπεδο, ἀλλὰ καὶ ὡς μία ἀξιόπιστη μαρτυρία πρὸς τὸν λοιπὸ χριστιανικὸ κόσμον «περὶ τῆς ἐν

¹ Νέα Υόρκη, 1-11-2021.

«ἡμῖν ἐλπίδος»². Ἀγωνίσθηκε γιὰ τὸν ἀπεγκλωβισμό τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὰ ἱστορικά πλέγματα τῆς διαιρέσεως καὶ τοῦ φανατισμοῦ, τοῦ φυλετισμοῦ καὶ τῆς προστασίας τοῦ «σύμπαντος κόσμου», κινούμενος πάντοτε ἐπὶ τῇ βάσει τῆς αὐθεντικῆς ἀποστολικῆς καὶ πατερικῆς κληρονομιάς καὶ παράδοσης.

Στὸ ἔργο Του αὐτὸ ὁ Παναγιώτατος στηρίχθηκε, μεταξὺ ἄλλων, καὶ στὰ ὑπάρχοντα τότε Πατριαρχικὰ Ἰδρύματα. Ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς ἐνθρόνισής Του ἐπεσήμανε ὅπως «ἐνισχύσωμεν καὶ ἀξιοποιήσωμεν καλλίτερον τὸ ἐν Θεσσαλονίκη Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, τὸ ἐν Σαμπεζῷ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὴν ἐν Χαλκιδικῇ Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίας Ἀναστασασίας τῆς Φαρμακολυτρίας καὶ τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης [...]»³. Ἔθεσε, λοιπόν, ἀμέσως τὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία τῆς Κρήτης, μὲ τὴν ἐμπειρία της, στὴ διάθεση τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴ διοργάνωση τοπικῶν, πανελλαδικῶν καὶ ἄλλων Συνεδρίων ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου, κυρίως δὲ διορθοδόξων διασκέψεων καὶ ἱερατικῶν ἐκπαιδευτικῶν σεμιναρίων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων ἀκαδημαϊκῶν συζητήσεων. Μὲ τὰ Πατριαρχικὰ αὐτὰ Ἰδρύματα ὁ Θρόνος ἐπέτυχε ἀφενὸς νὰ διακονήσῃ ἀποτελεσματικὰ τὴ διορθόδοξο ἐνότητα, ἀφέτερου νὰ ἀνοίξῃ ἕναν καρποφόρο διάλογο μὲ τὸν ἑτερόκλητο κόσμο.

Ἡ Ἀκαδημία –ὅπως ἔχει ἀναφέρει πολλαπλῶς καὶ ποικιλοτρόπως ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος Α΄ «ἀποτελεῖ καμάρι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου»– λειτουργεῖ ὡς πνευματικὸ κέντρο πανορθόδοξης ἀνανέωσης, οἰκουμενικῆς κατανόησης, κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ πολιτιστικῆς ἀνάπτυξης ὁλόκληρης τῆς Μεγαλονήσου. Πρωτίστως δέ, σύμφωνα μὲ τὸν Παναγιώτατο, «ἡ Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης ἀποδεικνύει ὅτι ἡ μέριμνα αὐτῆς δὲν περιορίζεται μόνον εἰς τὴν προσφορὰν ἀκαδημαϊκῶν γνώσεων, ἀλλὰ συμβάλλει ἐμπράκτως εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ εἰς τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ καὶ τὸ πολυτιμότερον ἀγαθὸν αὐτῆς»⁴.

Ἄν κάτι χαρακτηρίζῃ τὴν πατριαρχία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α΄ εἶναι ὁ περίτεχνος καὶ ὀργανικὸς συνδυασμὸς παράδοσης καὶ ἀνανέωσης. Ἡ ἀνανέωση σχετίζεται μὲ τὸ γεγονός ὅτι ὁ Παναγιώτατος δὲν κράτησε τὴν παράδοση μὲ τὴ μορφή ἑνὸς στεῖρου συντηρητισμοῦ καὶ ἀναφορῶν τοῦ παρελθόντος, ἀλλὰ δείχνοντας σὲ ὅλο τὸν κόσμο ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία ἔχει πολλὰ καὶ καθοριστικὰ νὰ πεῖ στὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, εἰδικὰ τὴν περίοδο τῆς πανδημίας.

² 1 Περ., 3:2.

³ Περιοδικὸ Ἐκκλησία, 17(1991)613.

⁴ Βλ. Ἐπετειακὸν Ἡμερολόγιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, Χανιά 2018, σ. 51.

Ὁ ἴδιος διέσχισε τὰ μήκη καὶ τὰ πλάτη τοῦ πλανήτη μας, ἦρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ ἀπλοὺς ἀνθρώπους, ἡγέτες καὶ φορεῖς ὄλων τῶν ἐθνῶν, τῶν φυλῶν καὶ τῶν χρωμάτων, διατρανώνοντας ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν μιᾶ μόνο γιὰ τὸ παρελθόν, ἀλλὰ διαλέγεται πάντοτε μὲ τὸν κόσμο, ἔχοντας σὲ κάθε περίσταση νὰ προτείνει λύσεις δοκιμασμένες καὶ καταφυγὲς πνευματικὲς, μὲ πρόδηλη πρακτικὴ ἐφαρμογὴ στὴ ζωὴ τῆς ἀνθρωπότητας. Μικρὸ δείγμα αὐτῶν τῶν δράσεων ἀποτελεῖ τὸ φωτογραφικὸ ὑλικὸ τοῦ μακαριστοῦ φίλου Νίκου Μαγγίνα, ὁ ὁποῖος Τὸν συνόδευσε σὲ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ταξίδια Του καὶ σήμερα μέρος ἐκτίθεται ἐντὸς τῆς αἴθουσας. Οἱ πρωτοβουλίες Του καὶ ἡ εὐμενὴς ἀπήχηση τῶν προσπαθειῶν αὐτῶν στὴ διεθνή κοινότητα καταγράφεται στὶς πολλὲς καὶ κορυφαῖες τιμητικὲς διακρίσεις πρὸς τὸ πρόσωπό Του, οἱ ὁποῖες ἀσφαλῶς ἀντανακλοῦν στὸν πάνσεπτο Οἰκουμενικὸ Θρόνο καὶ στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐν γένει.

Ἀπὸ τὴ φύση του τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτήρας τῆς πολυετοῦς διακονίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας, κομίζουν – ὄχι μόνο στὶς ἡμέρες μας, ἀλλὰ καὶ διαχρονικὰ – ἓνα μῆνυμα ἐλπίδας, εἰρήνης, συμφιλίωσης καὶ ἐνότητας. Δὲν εἶναι ἀπλῶς διαχειριστής, ἀλλὰ **ἀνανεωτὴς** τῆς πατριαρχικῆς διακονίας. Διατηρῶντας ὅσα ἔπρεπε, τροποποίησε ὅσα ἦταν ἀναγκαῖα, ὥστε ὁ ρόλος Του νὰ εἶναι οὐσιαστικὸς καὶ καθοριστικὸς καὶ «νῦν καὶ αἰεὶ». Οἱ καινοτόμες πράξεις Του ἀναμόρφωσαν τὸ ἐκκλησιαστικὸ τοπίο καὶ ἀποτέλεσαν τὴ γέφυρα γιὰ τὴ διάβαση τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπὸ τὸν 20^ο στὸν 21^ο αἰῶνα.

Ἡ ἐπέτειος τῶν τριάντα χρόνων τῆς πατριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου μας, μᾶς δίνει σήμερα τὴν εὐκαιρία στοχασμῶν καὶ ἀνασκοπήσεων. Δίνει ὅμως καὶ τὴ δυνατότητα ἀναστοχασμῶν καὶ διατύπωσης εὐχῶν γιὰ τὸ μέλλον καὶ ὄλως ἰδιαιτέρως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, τὴν ὁποία θεωρεῖ ὡς «*ναυαρχίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέσα στὴ Μεσόγειο*». Σὲ αὐτὴν καὶ στοὺς Κρήτες τῆς Μεγαλονήσου ἐμπιστεύθηκε καὶ ἀνέθεσε τὴ διεξαγωγὴ τοῦ σημαντικότερου γεγονότος στὴν ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τὴν πραγματοποίησιν τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἰδρύματος.

Ἡ δικὴ μας σεβάσμια σιωπὴ καὶ ὑπακοὴ πρὸς τὸ πρόσωπό Του θὰ πρέπει νὰ εἶναι φωνὴ εὐγνωμοσύνης καὶ διαμαρτυρίας, ὅταν χρειάζεται, κάθε φορὰ ποὺ ὑπονομεύονται τὰ δίκαια τοῦ Πατριαρχείου μας. Εἴθε ἡ θεϊκὴ ἀπλοχεριὰ νὰ Τοῦ δίδει δύναμη καὶ ὑγεία γιὰ μία συνεχῆ μαρτυρία διὰ τοῦ μαρτυρίου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας στὸν ἀπαιτητικὸ σύγχρονο κόσμον μας.

Καὶ πάλιν καὶ πολλάκις ἔτη πολλὰ Παναγιώτατε, ὑγιής, δημιουργικὸς, ἀνανεωτὴς καὶ ὅπως πάντοτε μὲ νηφαλιότητα στὶς ὁποῖες ἀποφάσεις Σας.

Φωτογραφικά στιγμιότυπα εκ τής Ο.Α.Κ. την 4η Νοεμβρίου 2021

Δελτίον Τύπου τῆς 4ης Νοεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, μέ ἀφορμὴ τὴν ἐπετειακὴ συμπλήρωση τριάντα ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκλογῆς καὶ ἐνθρονίσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀποφάσισε γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ νὰ τελέσει θεία Λειτουργία εἰς τὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἁγίου Μηνᾶ, τὴν 5η Δεκεμβρίου 2021 καὶ νὰ διοργανώσει δύο ἐκδηλώσεις. Ἡ πρώτη ἀπὸ αὐτὲς πραγματοποιήθηκε χτές στὴν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης καὶ ἡ δευτέρα θὰ πραγματοποιηθεῖ τὴν 4η Δεκεμβρίου 2021 στό Ἡράκλειο.

Στὴ λαμπρὴ ἐπετειακὴ ἐκδήλωση πού ἔγινε στὴν Ο.Α.Κ. πρὸς τιμὴν τοῦ Παναγιωτάτου, συμμετεῖχαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας, Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιος, Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός, Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ. Κύριλλος, Μέλη τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ κ. Πρόδρομος, Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Εὐμενείας κ. Εἰρηναῖος, ἐκπρόσωποι τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ πολλοὶ πού προσήλθαν γιὰ τὸ γεγονός. Ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχῶν παρέστησαν ὁ Ἐξοχώτατος Περιφερειάρχης Κρήτης Ἐντιμολ. κ. Σταῦρος Ἀρναουτάκης, οἱ Ἀξιότιμοι Δήμαρχοι Χανίων κ. Παναγιώτης Σημανδηράκης καὶ Πλατανιά κ. Ἰωάννης Μαλανδράκης, ἡ ἐρίτιμος κ. Μαρία Κοζυράκη συντονίστρια τῆς Ἀποκεντρωμένης Διοικήσεως Κρήτης, ὁ Βουλευτὴς Χανίων κ. Μανοῦσος Βολουδάκης, οἱ πολιτικές καὶ στρατιωτικές ἀρχές τοῦ τόπου, Ἄρχοντες ὀφικίαλοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ πολλοὶ ἐκπρόσωποι Φορέων καὶ Ἀρχῶν. Χαιρετισμὸ ἀπέστειλε καὶ ὁ Βουλευτὴς Χανίων κ. Βασίλειος Διγαλάκης.

Ἐκ μέρους τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διοργανώσεως τῶν εἰρημένων ἐπετειακῶν ἐκδηλώσεων, καλωσόρισμα ἀπηύθυνε ὁ Πρόεδρος αὐτῆς, Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιος, ὁ ὁποῖος ἀπηύθυνε χαιρετισμὸ στοὺς παρισταμένους καὶ εὐχαρίστησε τὰ Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, Σεβ. Μητροπολίτες Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καὶ Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμο. Στὸ χαιρετισμὸ εἶπε ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κρήτης «προκειμένου νὰ ἐκφράσει καὶ μέ τὸν τρόπο αὐτὸ τὰ αἰσθήματα τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ, τῆς τιμῆς, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεως στό Πρόσωπο τοῦ Πατρός καὶ Πατριάρχου μας καὶ δι' Αὐτοῦ πρὸς τὴν Μητέρα μας Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ» πραγματοποιεῖ τὴν ἐκδήλωσιν «τιμώντας τὴν μεγάλη Ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως τριάντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καὶ

Ό Έξοχώτατος Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταῦρος Ἀρναουτάκης, Ἄρχων Ἐξαρχος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁμιλῶν εἰς τήν Ο.Α.Κ. τήν 4ην Νοεμβρίου 2021

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Κρήνης κ. Κύριλλος, Πατριαρχικός ἔξαρχος Μελίτης, Καθηγητής τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καί Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκευολογίας τοῦ ΕΚΠΑ, ὁμιλῶν εἰς τήν Ο.Α.Κ. τήν 4ην Νοεμβρίου 2021

ἐνθρονίσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου». Καί προσέθεσε ὅτι «Εὐφροσύνης λοιπόν ἀνάπλεως ἢ ἐπέτειος καί συννευφραϊνόμενοι ὅλοι ἐμεῖς πού ἀγαποῦμε τόν Πατριάρχη μας καί αἰσθανόμαστε τή δική Του ἀγάπη νά μᾶς συνοδεύει στό βηματισμό μας, μαζί μέ τήν Πατρική Του Εὐχή καί τήν Εὐλογία Του ... Συνεορτάζουμε, συμμετέχομε στή χαρά καί ἀναπολοῦμε ὅσα εὐεργετικά, τριάντα ὀλόκληρα χρόνια, ἔχει προσφέρει στήν Ἐκκλησία ἢ θεοφρούρητη καί θεοστήρικτη, ἢ θεάρεστη καί θεοτίμητη Πατριαρχία τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου, καί εὐχαριστοῦμε ἀφενός τό Θεό πού Τόν χαρίζει στήν Ἐκκλησία μας ὑγιά καί ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς Ἀληθείας Του καί ἀφετέρου τήν Παναγιότητά Του γιά τίς ἀγαθές ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας βουλές, γιά τούς σωτήριους στόχους, γιά τούς εὐγενικούς ὄραματισμούς, γιά τά εὐεργετικά ἔργα, γιά τόν διάλογο, τήν καταλλαγή, τήν ἐνότητα «ἐν τῇ ἀληθείᾳ», γιά τήν εὐαισθησία καί τίς πρωτοβουλίες γιά τό περιβάλλον, γιά ὅσα φανερά ἢ ἀφανῆ ἔχει κάνει καί συνεχίζει νά κάνει γιά τήν Ἐκκλησία καί τό Γένος τῶν Ὁρθοδόξων».

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τῆς Ὁρθόδοξης Ἀκαδημίας Κρήτης Σεβ. Μητροπολίτης Κισιάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος, στό χαιρετισμό του εἶπε: «... Ὁ χώρος αὐτός, καρπός ἀγωνίας καί προσευχῆς τοῦ προκατόχου μας κυροῦ Εἰρηναίου καί τοῦ ἐκλεκτοῦ συνοδοιπόρου του Δρ Ἀλεξάνδρου Παπαδεροῦ, οἱ ὅποιοι κατάφεραν νά ὑλοποιήσουν τό ὄραμα ἀνέγερσης τοῦ νέου κτιριακοῦ συγκροτήματος τῆς Ἀκαδημίας, μέ τήν γενναιόδωρη ἀρωγή τοῦ τότε ἐπίτιμου Προέδρου τῆς Νέας Δημοκρατίας, Κωνσταντίνου Μητσotάκη, ἐπί Πρωθυπουργίας τοῦ ὁποίου, τό ἔτος 1991, χρηματοδοτήθηκε στό μεγαλύτερο μέρος του, τό κτιριακό αὐτό συγκρότημα, φιλοξενώντας τό κορυφαῖο ἱστορικό καί ἐκκλησιαστικό γεγονός τῶν τελευταίων αἰώνων, τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μεγάλυνθηκε καί δοξάσθηκε ὡς ἡ Βασιλίδα τῶν πόλεων καί ἡ Νίκαια, ὡς ἡ Ἐφεσος καί ἡ Χαλκηδόνα κατά τούς χρόνους τοῦ Βυζαντίου. Σήμερα, 26 χρόνια μετά, στούς ἴδιους χώρους, μέ σεβασμό, τιμή καί ἀγάπη, καί μέ τήν ιδιότητα τοῦ Προέδρου τοῦ Ἰδρύματος, καλωσορίζουμε καί ὑποδεχόμεθα πάντας Ὑμᾶς στήν ἐπετειακή αὐτή ἐκδήλωση ἐπί τῇ συμπληρώσει 30 ἐτῶν εὐκλεοῦς καί φωτισμένης Πατριαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου. Ἐκδήλωση πού διοργανώνει ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας μας, τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης...».

Καί συνέχισε: «...Ἡμέρα μνήμης καί εὐχαριστίας ἢ σημερινή. Ἡμέρα προσευχῆς καί δοξολογίας. Ταπεινά καί καρδιακά συνενώνουμε τίς εὐχές καί τίς προσευχές μας, μετά πάντων ὑμῶν: Κύριος ὁ Θεός ὅπως χαρίζει ὑγείαν ἀκλινῆ εἰς τόν Θεοπρόβλητο Πρωθιεράρχη τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθο-

Φωτογραφικόν στιγμιότυπον ἐκ τῆς Συνοδικῆς Ἐκδηλώσεως εἰς τὴν Ο.Α.Κ.

Ὁ Σύλλογος Ριζιτῶν «Ἡ Κίσαμος»

*Η Χορωδία του Ώδειου τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Κισάμου καί Σελίνου,
ὑπό τὴν διεύθυνση τοῦ μουσικολογ. κ. Γεωργίου Χαχλάκη*

δοξίας, δύναμη κραταιά, σοφία θεόπνευστη, κρίση διαυγή και θάρρος άπαράμιλλο, ώστε να πρωτοστατεί εις τον μαρτυρικό, πλην έκπαγλο, Θρόνο του Φαναρίου· να έξακολουθει να ηδαλιουχει, επί μακρόν, τό σκάφος τής Έκκλησίας και να σκέπει υπό τις πτέρυγες Του τις τιμημένες Έκκλησιαστικές ύπ' Αυτόν Έπαρχίες του άνά τον κόσμο Οικουμενικού Θρόνου. Τόν έκλεκτό όμιλητή και καταξιωμένο Ίεράρχη του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου, Σεβ. Μητροπολίτη Κρήνης κ. Κύριλλο, Πατριαρχικό έξαρχο Μελίτης, Καθηγητή τής Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Άθηνών και Πρόεδρο του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του ΕΚΠΑ έγκάρδια καλωσορίζουμε και θερμά εύχαριστούμε διά τον κόπο και τον μόχθο τής ελεύσεώς του...».

Κατόπιν έλαβε τον λόγο ό Διευθυντής τής Ο.Α.Κ. έντιμολ. κ. Κωνσταντίνος Ζορμπάς, για τό δικό του χαιρετισμό, από μέρους τής Άκαδημίας. Μεταξύ άλλων ανέφερε: «προσθέτουμε και έμεις, σύσσωμο τό προσωπικό του Ίδρύματος, την άφοσίωση, τον σεβασμό, την εύγνωμοσύνη και την αγάπη μας προς τό πρόσωπο τής Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α' ... Ή Άκαδημία –όπως έχει αναφέρει πολλαπλώς και ποικιλοτρόπως ό Οικουμενικός Πατριάρχης «άποτελεί καμάρι του Οικουμενικού Πατριαρχείου»– λειτουργεί ως πνευματικό κέντρο πανορθόδοξης ανανέωσης, οικουμενικής κατανόησης, κοινωνικής συνοχής και πολιτιστικής ανάπτυξης όλόκληρης τής Μεγαλονήσου ... Άν κάτι χαρακτηρίζει την πατριαρχία του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου Α' είναι ό περίτεχνος και όργανικός συνδυασμός παράδοσης και ανανέωσης ... Ό ίδιος διέσχισε τά μήκη και τά πλάτη του πλανήτη μας, ήρθε σε έπαφή με άπλους ανθρώπους, ήγέτες και φορείς όλων των έθνών, των φυλών και των χρωμάτων, διατρανώνοντας ότι ή Έκκλησία δέν μιλά μόνο για τό παρελθόν, αλλά διαλέγεται πάντοτε με τον κόσμο, έχοντας σε κάθε περίπτωση να προτείνει λύσεις δοκιμασμένες και καταφυγές πνευματικές, με πρόδηλη πρακτική έφαρμογή στη ζωή τής ανθρωπότητας».

Χαιρετισμόν άπηύθυναν επίσης ό Έξοχώτατος Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Άρναουτάκης, ό Άξιότ. Δήμαρχος Χανίων Πλατανιά κ. Ίωάννης Μαλανδράκης και ό Βουλευτής Χανίων κ. Μανουῖσος Βολουδάκης.

Στό χαιρετισμό του ό Έξοχώτ. Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταύρος Άρναουτάκης, Άρχων Έξαρχος του Οικουμενικού Πατριαρχείου, αναφέρθηκε με σεβασμό και τιμή στό σπουδαίο άνά τον κόσμο έργο του «πράσινου» Πατριάρχου και ειπε για «τήν Κρήτη, τό νησί πού σημαδεύτηκε από τά ιερά βήματα του Άποστόλου Παύλου, τον τόπο πού φωτίστηκε από τον πρώτο Επίσκοπο τον Τίτο ... ή Έκκλησία τής Κωνσταντινουπόλεως και σε χαλεπούς καιρούς ύπήρξε φάρος έλπίδας και στήριγμα του Γένους, διασώ-

ζοντας μαζί με την πίστη και την ελληνική γλώσσα και την ξεχωριστή πολιτισμική μας ταυτότητα ... ή παρουσία του Οικουμενικού μας Πατριαρχείου στό νησι, κάθε φορά που επισκέπτεται την Κρήτη ... δίνει δύναμη και έλπίδα ... ή Όρθόδοξη Έκκλησία έχει τή δύναμη νά προσφέρει διέξοδο, μπορεί νά πλησιάσει τόν σύγχρονο άνθρωπο ... ως Περιφέρεια Κρήτης θεωρούμε ότι αναδεικνύει τά προβλήματα του 21ου αιώνα και δείχνει τό δρόμο γιά τήν διαχείριση προβάλλοντας τά μηνύματα γιά τήν όρθόδοξη πίστη». Όλοκληρωσε τήν προσλαλιά του γιά τόν Οικουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο μέ «αίσθήματα τιμής και σεβασμοῦ ... πρός όφελος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, τής Όρθοδοξίας και τής Οικουμένης».

Μετά τούς χαιρετισμούς ακολούθησαν δύο Ριζιτικά τραγούδια γιά τήν Πόλη, από τόν Σύλλογο Ριζιτών «Η Κίσαμος».

Ακολούθως έλαβε τόν λόγο, γιά τήν κεντρική όμιλία, ό Σεβ. Μητροπολίτης Κρήνης κ. Κύριλλος, Καθηγητής τής Θεολογικής Σχολής Αθηνών και Προέδρος του Τμήματος Κοινωνικής Θεολογίας και Θρησκευολογίας του Ε.Κ.Π.Α.. Η όμιλία του είχε θέμα: «Τό Οικουμενικό Πατριαρχείο και ό Πατριάρχης Βαρθολομαίος (1991-2021)». Αφού εύχαρίστησε τήν Ίερά Έπαρχιακή Σύνοδο τής Έκκλησίας Κρήτης γιά τήν τιμητική πρόσκληση νά είναι ό κεντρικός όμιλητής τής εκδήλωσης, αναφέρθηκε γενικά στό πρόσωπο του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ό όποιος πατριάρχευσε «μέσα σέ αντίξοες έσωτερικές και έξωτερικές συνθήκες ... καθιστώντας όχι άπλά τόν έαυτό του, αλλά τήν Μεγάλη του Χριστού Έκκλησία σεβαστή σέ διορθόδοξο, διαχριστιανικό, διαθρησκευτικό και διεθνές επίπεδο, ανάμεσα σέ θρησκευτικούς και πολιτικούς ήγέτες, αλλά και σέ εκατομμύρια πιστών και μή πιστών, ανεξαρτήτως όμολογιακής προέλευσης ή θρησκευτικής παράδοσης ...» και ύπογράμμισε ότι «Σαφώς διαθέτει λιπαρά τήν κατά κόσμο παιδεία, αλλά ό κινητήριος μοχλός τής δράσης του είναι ή πίστη του στόν έσταυρωμένο και αναστάντα Ίησού Χριστό πού τόν ένδυναμώνει νά βαστάζει ένα βαρύ φορτίο εύθυνών, τό όποιο φέρει δεκαετίες τώρα άκάματος, άειθαλής, άκμαίος, άεικίνητος ... μέ σοφία, μέ σύνεση, αλλά και με παρρησία...», και κατέληξε: «όλοι μας όφείλουμε εκζητώντας τό έλεος του Θεού, νά μεταμορφωθούμε σέ αναγεννημένα έν Χριστώ πρόσωπα και μόνον έτσι μπορούμε νά είμαστε συγκυρηναίοι στό σταυρό του Βαρθολομαίου...».

Μετά τήν όμιλία του Σεβασμιωτάτου, ακολούθησαν τραγούδια πού απέδωσε ή Χορωδία του Ώδείου τής Ίερᾶς Μητροπόλεως Κισάμου και Σελίνου, υπό τήν διεύθυνση του μουσικολογ. κ. Γεωργίου Χαχλάκη.

Η εκδήλωση εκλεισε μέ τούς παρισταμένους νά ψάλλουν τήν φήμη τής Α.Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΕΠΕΤΕΙΑΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΕΙΣ 30 ΕΤΩΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΑΣ ΤΗΣ Α.Θ.Π.
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ Κ.Κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

Γερός Μητροπολιτικός Ναός Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου
Σάββατο 4 Δεκεμβρίου 2021

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΙΣ ΕΙΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΝ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,
εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου,
τό Σάββατο 4 Δεκεμβρίου 2021 καί ὥραν 19:00 μ.μ.,

**διοργανώνει εἰδικήν τιμητικήν ἐκδήλωσιν πρὸς τιμὴν
τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
Κυρίου Κυρίου ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ,**

διὰ τὴν ἐπετειακὴν συμπλήρωσιν κατὰ τό τρ. ἔτος,
τριάκοντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καί τῆς ἐνθρονίσεως Αὐτοῦ
καί Σᾶς προσκαλεῖ νά συμμετέχητε εἰς αὐτήν.

Διὰ τὴν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος
† Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

*Παρακαλοῦμε γιὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴ τῶν μέτρων διαφύλαξης
τῆς δημόσιας υγείας, πρὸς ἀποφυγὴν διασπορᾶς τοῦ κορωνοϊοῦ.*

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΣ

Ώρα: 19:00 μ.μ. Άφιξις

Καλωσόρισμα υπό του Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ. Ευγένιου, Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς

Χαιρετισμοί: Ἐπισήμων, θεσμικῶν προσώπων καί φορέων.

Ώρα 19:30 μ.μ.: Κεντρική Ὁμιλία υπό του Ἐντιμολ. κ. Ἰωάννου Τσερεβελάκη, Ἄρχοντος Πρωτονοταρίου τῆς Μεγάλης του Χριστοῦ Ἐκκλησίας μέ θέμα: «Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος: Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς πατριαρχίας».

Ώρα 20:00 μ.μ.: Ὕμνοι ἀπό τόν Χορό Ψάλτων «ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ», υπό τήν διεύθυνση του Μουσικολογιωτάτου Ἄρχοντος Ὑμνωδοῦ τῆς Μεγάλης του Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἀντωνίου Πλαῖτη

Ώρα 20:30 μ.μ.: Ἡ ἐκδήλωση ολοκληρώνεται μέ τόν πολυχρονισμόν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος του Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ.

Χαιρετισμός
τοῦ Προέδρου τῆς Συνοδικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς
(4 Δεκεμβρίου 2021)

Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου
κ.κ. Εὐγενίου

Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς,

Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες,

Σεβαστοὶ Πατέρες,

Ἀξιότιμοι κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τοῦ τόπου,

Ἀγαπητά φιλοπάτορα παιδιά τοῦ Πατρός καί Πατριάρχου μας κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, ὅσα βρίσκεσθε ἀπόψε ἐδῶ, στὸν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, ἀλλά καί ὅσα μέσω ραδιοφώνου καί διαδικτύου εἴσθε παρόντα.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τιμώντας τὴν μεγάλη Ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως τριάντα ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἐκλογῆς καί ἐνθρονίσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀποφάσισε, μεταξύ ἄλλων, τὴν πραγματοποίηση καί τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς, προκειμένου νά ἐκφράσει καί μέ τὸν τρόπο αὐτό τὰ αἰσθήματα τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ, τῆς τιμῆς, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀφοσιώσεως στό Πρόσωπο τοῦ Πατέρα μας καί Πατέρα ὄλων, καί δι' Αὐτοῦ πρὸς τὴν Μητέρα μας Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησία, τὴν καθηγιασμένη καί καθημαγμένη. Προηγήθηκε μία ἀνάλογη ἐκδήλωση στὴν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης, μέ τὴ φροντίδα τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ ἁγίου Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, μέ ὁμιλητὴ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Κρήνης κ. Κύριλλο.

Σήμερα ὅλοι ἐμεῖς, πού ἀγαποῦμε τὴ Μητέρα μας Ἐκκλησία καί τό Σεπτὸ Πρόσωπο τοῦ πολυφίλητου Πατέρα καί Πατριάρχου μας, οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης, τῆς ναυαρχίδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως ἔχει χαρακτηρηθεῖ, ὁ Ἱερός Κλῆρος, οἱ Μοναστικές Ἀδελφότητες καί ὁ εὐσεβὴς καί εὐγενὴς Λαός τῆς λεβεντογέννας Κρήτης συμμετέχουμε στὴν ἐπίσημη αὐτὴ Συνοδικὴ ἐκδήλωση καί οἱ ὑπάρξεις μας πληροῦνται ἀπὸ εὐφροσύνη. Γιατί ἀγαποῦμε τὸν Πατριάρχη μας καί αἰσθανόμαστε τὴ δικὴ Του ἀγάπη νά μᾶς συνοδεύει στό βηματισμό μας, μαζί μέ τὴν Πατρικὴ Του Εὐχὴ καί τὴν Εὐλογία Του γιὰ «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα».

Συνεορτάζουμε ὁλόκληρο αὐτὸ τό ἔτος, συμμετέχουμε στὴ χαρὰ τῆς

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αύλοποτάμου κ.κ. Εὐγένιος,
Πρόεδρος τῆς Συνοδικῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁμιλῶν εἰς τόν Ἱερόν
Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 4ην Δεκεμβρίου 2021*

Ἐκκλησίας καί στοχαζόμεστε ὅσα εὐεργετικά, μέ σοφία καί σύνεση, μέ πρα-
ότητα καί δικαιοσύνη, τριάντα ὀλόκληρα χρόνια, μᾶς ἔχει προσφέρει ἡ θε-
οφρονητή καί θεοστήρικτη, ἡ θεοφιλῆς καί θεοτίμητη Πατριαρχία τῆς
Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου,
καί εὐχαριστοῦμε ἀφενός τό Θεό πού Τόν χαρίζει στή Μητέρα Ἐκκλησία
μας καί σέ ὅλους ἐμᾶς ὑγιᾶ καί ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς Ἀληθείας Του
καί ἀφετέρου εὐχαριστοῦμε τόν ἴδιο γιά τίς ἀγαθές ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας
βουλές καί ἐνέργειές του, γιά τούς ἅγιους στόχους, γιά τούς προορατικούς
δραματισμούς, γιά τά εὐεργετικά ἔργα, γιά τόν διάλογο, τήν κατανόηση,
τήν ἐνότητα «ἐν τῇ ἀληθείᾳ», γιά τήν ἀφυπνιστική μέριμνά του γιά τό πε-
ριβάλλον μας, γιά ὅσα ἔχει κάνει καί ἐξακολουθεῖ μέ νεανικό σφρίγος νά
πράττει γιά τήν Ἐκκλησία καί τό Γένος τῶν Ὁρθοδόξων.

Ἡ ἱστορική Πατριαρχία Βαρθολομαίου, ἡ πῶ μακρά στήν ἐκκλησια-
στική ἱστορία, ἔχει σφραγίσει ἀνεξίτηλα τήν πορεία τῶν πανορθοδόξων,
διαχριστιανικῶν καί διαθρησκευτικῶν διαλόγων καί, γιά μία ἀκόμη φορά,
μνημονεύομε, ὡς ἱστορικό σταθμό γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης τήν Ἁγία
καί Μεγάλη Σύνοδο, τά πορίσματα καί οἱ ἀποφάσεις τῆς ὁποίας νοηματο-
δοτοῦν τό σήμερα καί τό αὔριο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας στόν κόσμο.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή μας Σύνοδος, ὁ Σεβ. Ἀρχιε-
πίσκοπός μας καί ὅλα τῆς τά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίτες, ἐκφράζομε, γιά
μία ἀκόμη φορά, τήν εὐγνωμοσύνη μας πρός τήν Αὐτοῦ ὄντως Θεόλεκτον
Κορυφήν, τόν Πατριάρχη μας, γιά αὐτό πού αἰσθανόμεστε μαζί Του καί
κοντά Του. Πρίν ἀπό τρεῖς μόλις ἡμέρες εἶχαμε τήν εὐλογία νά βρεθοῦμε
κοντά Του, νά τοῦ ἐκφράσομε τά αἰσθήματα τῶν Κρητῶν καί νά λάβομε
τήν Εὐχή Του γιά τούς Κρήτες καί τήν Κρήτη. Στήν ἐκ μέρους τῆς Ἱεράς
Ἐπαρχιακῆς Συνόδου μας προσλαλιά μας τοῦ εἶπαμε τά ἑξῆς:

«Ἀληθῶς οἱ Κρήτες ἐγκαυχώμεθα ἐν Κυρίῳ διά τήν ἀναφοράν ἡμῶν
πρός τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, καί διά τούς ἀκαταλύτους δεσμούς οἱ
ὅποιοι συνδέουν τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης μετά τῆς φιλοστόργου Μητρῶς
Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, παροῦσα διαρκῶς παρά τό πλευρόν τοῦ Πατριάρ-
χου τῆς, καί σήμερον δι' ἡμῶν ἐνταῦθα συμμετέχουσα εἰς τήν χαράν τῆς
Μητρῶς αὐτῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ταπεινῶς δέεται
τοῦ θείου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, ὅπως, σκέπη τήν Ὑμετέραν Θειοτάτην
Παναγιότητα, τήν αἴρουν τόν ἀποστολικόν Σταυρόν τοῦ Πρωτοκλήτου,
κρατύνη δέ, ταῖς πρεσβείαις αὐτοῦ, τήν φωτεινήν Πατριαρχίαν Αὐτῆς καί
ἐπευλογῇ πάντοτε τάς Ἁγίας ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας βουλᾶς Αὐτῆς».

Καί ὑποβάλαμε στήν Παναγιότητά Του ὅτι ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος
γιά νά τιμήσει «τήν Ἐπέτειον τῶν 30 ἐτῶν ἀπό τῆς ἀναρρήσεως εἰς τό Ἱερόν

Φωτογραφικά στιγμιότυπα έκ τῆς Συνοδικῆς Ἐκδηλώσεως, εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 4ην Δεκεμβρίου 2021

photo Stavrakakis E

Σύνθρονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς συνέχισιν τῆς ἀνάου λιτανείας ἱεροφαντῶν Πατριαρχῶν τοῦ μυστηρίου τῆς ἀποστολικότητος, ἔλαβεν τὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν πραγματοποίησιν δύο εἰδικῶν διὰ τὸ γεγονός τοῦτο ἐορτῶν ἐκδηλώσεων», ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν Τρισαρχιερατικὴ Λειτουργία, ἡ ὁποία θὰ τελεσθῆ αὐριο ἐδῶ, στὸν Ἱερό Μητροπολιτικὸ Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, κατὰ τὴν ὁποία θὰ ὁμιλήσῃ σχετικὰ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος.

Ἐπιθυμῶ κλείνοντας αὐτὸ τὸ καλωσόρισμα στὴν ἀγάπη σας, ὡς Πρόεδρος τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διοργανώσεως τῶν Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιὰ τὴν Α.Θ. Παναγιότητα, νὰ εὐχαριστήσω τὰ Μέλη της, τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καὶ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμο, καθὼς καὶ τὸν Γραμματέα της, Ὑπογραμματέα τῆς Ἱεραῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, Παν. Ἀρχιμ. Νήφωνα, γιὰ τὴν ἀγαστή συνεργασία γιὰ τίς ἐκδηλώσεις αὐτές.

Εὐγνώμονες εὐχαριστίες ὀφείλομε στὸν κεντρικὸ ὁμιλητὴ τῆς ἀποψινῆς τιμητικῆς ἐκδηλώσεως, Ἐντιμολογιώτατο Ἄρχοντα Πρωτονοτάριο τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἰωάννη Τσερεβελάκη, ἐγκρατῆ θεολόγο, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς ἀναπτύξῃ τὸ θέμα «Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς Πατριαρχίας». Εἴμαστε βέβαιοι, γνωρίζοντάς τον ἐπὶ πολλὰς σειρές ἐτῶν, ὅτι θὰ δικαιώσῃ τὴν ἐπιλογή τῆς Ἱεραῆς Συνόδου καὶ θὰ μᾶς χαρίσῃ μὲ τὴν ὁμιλία του ὑψηλὰς πνευματικῆς ἐνατενίσεις.

Μέ βαθειὰ τιμὴ εὐχαριστοῦμε ὁμοίως καὶ τὸν καταξιωμένο Χορὸ Ψαλτῶν «ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ», ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ ἀγαπητοῦ μας Μουσικολογιωτάτου Ἄρχοντος Ὑμνωδοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἀντωνίου Πλαῖτη, πού θὰ μᾶς ἀποδώσῃ ὕμνους κατάλληλους στὴν περίστασιν.

Εὐχαριστοῦμε, τέλος, ὅλους ἐσᾶς πού συμμετέχετε συγχαίροντες μὲ τὴν χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὸν Πατριάρχη μας. Εὐχὴ καὶ προσευχὴ μας ἀέναη πρὸς τὸν Τρισάγιο Θεὸ εἶναι νὰ Τὸν ἐνδυναμῶναι καὶ νὰ εὐλογεῖ τὴ φωτεινὴ Πατριαρχία Του. Ἄς εἶναι πολυχρόνιος, ὅπως ὅλοι μαζί θὰ ψάλομε ὀλοκληρώνοντας τὴν ἐκδήλωση αὐτή, καὶ ἄς Τὸν φυλάττει διαρκῶς ὁ Θεὸς γιὰ νὰ μᾶς φυλάττει καὶ ἐκεῖνος ὑπὸ τὴ σκέπη τοῦ Ἱεροῦ του Ὁμοφορίου καὶ γιὰ νὰ φυλάττομε μαζί του ὅσα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία διαφυλάττει καὶ διακρατεῖ.

Σᾶς εὐχαριστῶ.

Ὁ Ἄρχων Πρωτονοτάριος ἐντιμολ. κ. Ἰωάννης Τσερεβελάκης, ὁμιλῶν εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 4ην Δεκεμβρίου 2021

Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος:
Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς Πατριαρχίας
(4 Δεκεμβρίου 2021)

Ἐντιμολ. κ. Ἰωάννου Γ. Τσερεβελάκη
Ἄρχοντος Πρωτονοταρίου τῆς Α.Χ.Μ.Ε., Φιλολόγου-Θεολόγου

Προοίμιο

Ἐκφράζω καταρχὰς τὶς εὐγνώμονες εὐχαριστίες μου πρὸς τὴν Ἱερὰ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, μὲ τὴν προτροπὴ καὶ τὴν ἔγκριση τῆς ὁποίας βρίσκομαι ἀπόψε στὴν τιμητικὴ θέση τοῦ ὁμιλητῆ, σὲ τούτῃ τῇ λαμπρῇ ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου. Πρέπει νὰ δηλώσω ἐξαρχῆς ὅτι τὸ ἔργο ἐκείνου πού θὰ ὁμιλήσει γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη εἶναι ἐξόχως δύσκολο. Δανείζομαι ἐπ’ αὐτοῦ ἓνα μικρὸ ἀπόσπασμα ἀπὸ μιὰ ὁμιλία τοῦ ἁγίου Γρηγορίου Νύσσης, ὁ ὁποῖος γράφει: «*Αὐτοὶ στοὺς ὁποίους ἀρέσει νὰ θαυμάζουν τὰ ἀνθισμένα λιβάδια παθαίνουν κάτι σὰν καὶ τὸ παρακάτω: ἐπειδὴ ὅλα τὰ λουλούδια ἔχουν τὴν ἴδια ὁμορφιά, τὸ μάτι τους δὲν κοιτάζει σταθερὰ σὲ ἓνα ἀπὸ ὅσα βλέπουν, ἀλλὰ διαχεόμενοι σὲ ὅλα, λόγω τῆς ἐπιθυμίας πού ἔχουν νὰ θέλουν νὰ μὴν τοὺς ξεφύγει τίποτε, πολλές φορές χάνουν τὰ πάντα.*»¹.

Κάτι ἀνάλογο παθαίνει ὁποῖος ἐπιχειρήσει νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ πρόσωπο καὶ τὸ ἔργο τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου. Εἶναι τόσο πολλὰ καὶ σπουδαῖα ὅσα πρέπει νὰ θαυμάσει κανεὶς στὸ φωτεινὸ πρόσωπο καὶ τὸ πολυσχιδὲς ἔργο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὥστε στὴν ἐπιθυμία του νὰ τὰ παρουσιάσει ὅλα, κινδυνεύει νὰ τοῦ ξεφύγουν πολλὰ καὶ σημαντικά. Γιατὶ ὁ Πατριάρχης μας εἶναι μιὰ ξεχωριστὴ προσωπικότητα, ἓνας ἄνθρωπος προικισμένος ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ μὲ πολλὰ χαρίσματα, ἓνας ἐμπνευσμένος ἡγέτης μὲ παγκόσμια ἐμβέλεια καὶ μὲ μοναδικὸ σὲ ἕκταση καὶ σὲ βάθος ἔργο, ἓνας τηρητῆς τῶν εὐσεβῶν παραδόσεων τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ ἀλλ’ ἀειφεγγοῦς Φαναρίου. Καθὼς, λοιπόν, ἐορτάζουμε ἐφέτος τὴν τριακονταετία ἀπὸ τὴν εὐλογημένη

¹ Οἷόν τι πάσχουσι πρὸς τοὺς πολυανθεῖς τῶν λειμώνων οἱ τῶν τοιοῦτων φιλοθεάμονες, οἷς οὐ πρὸς ἓν τι τῶν φαινομένων διὰ τὸ τῆς ὥρας ὁμότιμον ὁ ὀφθαλμὸς ἐπερείδεται. ἀλλ’ ἐπὶ πάντα ταῖς ἐπιθυμίαις χεόμενοι τῷ μηδενὸς ἐθέλιν διαμαρτεῖν, πολλάκις τοῦ παντός ἀποπίπτονται. · (Γρηγόριος Νύσσης, *Εγκώμιον εἰς τον δίκαιον Αβραάμ*, MPG 46, 553, 28)

ἡμέρα τῆς 22^{ας} Ὀκτωβρίου τοῦ 1991, ὅταν ὁ μέχρι τότε μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖος ἐξελέγη Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀπὸ τὴν Ἐνδημοῦσα Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδο, ἡ σημερινὴ ἐπετειακὴ ἐκδήλωση, τὴν ὁποία ἀξίως καὶ δικαίως ἀποφάσισε ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, ἀποτελεῖ τὴν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ παρουσιαστῆ ἡ προσωπικότητα, ἡ προσφορά καὶ τὸ ἔργο τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου. Διότι, ὅπως ἔχει γραφεῖ, «ὁ φωτοειδὴς βίος τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν οὔτε δίκαιον οὔτε συμφέρον εἶναι νὰ κρύπτεται ὑπὸ τὸν μῶδιον τῆς σιωπῆς»². Καὶ ἐπειδὴ, ὅπως ὑπαινίχτηκα ἤδη στὴν ἀρχὴ τῆς ὁμιλίας μου, «ἀχώρητον τῷ ἡμετέρῳ λόγῳ τὸ ἀρμόζον ἐκείνῳ ἐγκώμιον», ὅπως γράφει καὶ πάλι ὁ ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης³, θὰ προσπαθῆσω, στὸ πλαίσιο τῆς προκαθορισμένης γιὰ τὴν ὁμιλία ὥρας, νὰ παρουσιάσω «ἐν βραχεῖ» τὴν εὐλογημένη ζωὴ, τὴ φωτεινὴ προσωπικότητα καὶ τὸ πολὺπλευρο ἔργο τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου.

Σύντομο βιογραφικό

Ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος γεννήθηκε στοὺς Ἁγίους Θεοδώρους τῆς Ἰμβρου, στὶς 29 Φεβρουαρίου τοῦ 1940. Ἦταν τὸ τρίτο παιδί τῆς οικογένειας τοῦ Χρήστου καὶ τῆς Μερόπης Ἀρχοντώνη, οἱ ὁποῖοι τοῦ ἔδωσαν τὸ ὄνομα Δημήτριος. Ὁ Δημήτριος, ποῦ οἱ εὐσεβεῖς γονεῖς του ἀνέθρεψαν «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου», ἀπὸ μικρὸς ἔδειξε ἀγάπη πρὸς τὰ γράμματα καὶ ἔφεση πρὸς τὴ μάθηση. Ἦταν ἄριστος καὶ ἐπιμελὴς μαθητῆς, ποῦ ἀγαποῦσε καὶ σεβόταν τοὺς δασκάλους του, Ρωμίους καὶ Τούρκους. Τὴν πρώτη του ἐκκλησιαστικὴ παιδεία ἔλαβε ἀπὸ τὸν ἱερέα τοῦ χωριοῦ του π. Ἀστέριο, ποῦ τὸν μύησε στὸ μεγαλεῖο τῆς Θ. Λειτουργίας. Τὸ πρόσωπο, ὅμως, ποῦ ἔπαιξε τὸν οὐσιαστικότερο ρόλο καὶ καθόρισε τὴν ὅλη πορεία τοῦ μικροῦ Δημητρίου ἦταν μητροπολίτης Μελίτων. Ὁ σοφὸς αὐτὸς ἀρχιερέας, ἀπὸ τότε ποῦ ἐξελέγη μητροπολίτης Ἰμβρου, διέκρινε στὸ μικρὸ Δημήτριο πολλὰ χαρίσματα καὶ στὸ πρόσωπό του διέβλεψε τὸ ρόλο ποῦ ἔμελλε νὰ παίξει γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ἐκκλησίας. Γι' αὐτὸ καὶ συνέβαλε τὰ μέγιστα στὴ μόρφωσή του, στέλνοντάς τον στὸ Ζωγράφειο Λύκειο τῆς Πόλης καὶ ἀργότερα, τὸ 1957, στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀνοίγοντας ἔτσι διάπλατα τὸ δρόμο τοῦ νεαροῦ Δημητρίου πρὸς τὴν ἱεροσύνη. Στὴ

² Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες διὰ δόξαν τῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας τελεσθέντες παρά τοῦ ὀσιολογιωτάτου καὶ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου Νικοδήμου Μοναχοῦ, συγγραφεὲς δὲ παρά τοῦ ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ τοῦ Εὐθυμίου ἱερομονάχου», Περιοδικό «Γρηγόριος Παλαμᾶς», 4, 1920, 636.

³ Γρηγόριος Νύσσης, *Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μέγαν Βασίλειον*, 26,1.

Χάλκη δόθηκε με όλη τη δύναμη της ψυχής στου στή μελέτη, διακριθείς για τὰ προσόντα του: τὴν εὐφυΐα του, τὴν ἐπιμέλειά του, τὴν ἐργατικότητα του, τὴν κριτική του σκέψη, τὴν ἀντιληπτική του ἰκανότητα, τὴν καταπληκτική μνήμη ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκκλησιαστικό του φρόνημα.

Ἀπὸ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης ἀπεφοίτησε μὲ «ἄριστα» τὸ 1961, ἐφοδιασμένος μὲ πλούσιες θεολογικὲς γνώσεις. Τὸν Αὐγούστο τοῦ ἴδιου ἔτους χειροτονεῖται διάκονος ἀπὸ τὸν γέροντά του Μητροπολίτη Μελίτωνα στὴν πατρίδα του, τὴν Ἴμβρο, λαμβάνοντας τὸ ὄνομα Βαρθολομαῖος. Μετὰ τὴ θητεία του στὸν τουρκικὸ στρατό, τὸ 1963, καὶ μέχρι τὸ 1968, μὲ ὑποτροφία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετεκπαιδεύεται στὸ Ἰνστιτοῦτο Ἀνατολικῶν Σπουδῶν, ποῦ ἦταν τμῆμα τοῦ Γρηγοριανοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ρώμης, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ἀναγορεύθηκε Διδάκτορας τοῦ Κανονικοῦ Δι-καίου. Ἀκολούθησαν σπουδὲς στὸ Οἰκουμενικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Ἑλβετίας καὶ στὸ Μόναχο, ὅπου μαζὶ μὲ τὴ Θεολογία παρακολουθεῖ καὶ μαθήματα γερμανικῶν. Ἐπιστρέφει στὴν Πόλη τὸ 1968 καὶ λίγο ἀργότερα διορίζεται ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ἀθηναγόρα βοηθὸς Σχολάρχῃ στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ἀφοῦ ἐντωμεταξὺ εἶχε χειροτονηθεῖ πρεσβύτερος, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1969.

Μετὰ τὴν ἄνοδο στὸ θρόνο τοῦ Πατριάρχῃ Δημητρίου, ὁ Βαρθολομαῖος ἀναλαμβάνει τὴ διεύθυνση τοῦ ἰδιαίτερου Πατριαρχικοῦ Γραφείου του, μία θέση ἐπιτελικὴ καὶ ὑπεύθυνη, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔχει πλέον τὴ δυνατότητα ἀναπτύξεως πρωτοβουλιῶν γιὰ τὴν προώθηση τῶν στόχων τοῦ Πατριαρχείου. Τὸν Δεκέμβριο τοῦ 1973 ἐξελέγη καὶ χειροτονήθηκε μητροπολίτης Φιλαδελφείας, συνεχίζοντας νὰ ἐκτελεῖ τὰ καθήκοντά του καὶ ὡς διευθυντῆς τοῦ ἰδιαίτερου Γραφείου τοῦ Πατριάρχῃ. Οἱ ἀνὰ τὴν οἰκουμένη πατριαρχικὲς ἐπισκέψεις, στίς ὁποῖες συμμετεῖχε πάντοτε καὶ ὁ μητροπολίτης Βαρθολομαῖος, ὡς στενὸς συνεργάτης τοῦ Πατριάρχῃ Δημητρίου, τὸν βοήθησαν νὰ γνωρίσει ἀπὸ κοντὰ τὰ προβλήματα ὄχι μόνο τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ τῆς σύγχρονης κοινωνίας.

Ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ὁ μητροπολίτης Βαρθολομαῖος ὑπῆρέτησε τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ Πατριαρχεῖο δεκαοκτῶ ὀλόκληρα χρόνια, διότι στίς 9 Ἰανουαρίου τοῦ 1990 ἐξελέγη μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας, διαδεχόμενος τὸν ἐκδημήσαντα Γέροντα καὶ μέντορά του μητροπολίτη Μελίτωνα, καὶ τὴ 14^η Ἰανουαρίου τοῦ 1990 ἐνθρονίζεται στὸν Ἱερὸ Μητροπολιτικὸ Ναὸ τῆς Ἁγίας Τριάδος στὴ Χαλκηδόνα. Στὸ διάστημα μέχρι τῆς ἐκλογῆς του ὡς Πατριάρχου, ὁ μητροπολίτης Βαρθολομαῖος ἔδειξε ὡς Συνοδικὸς περίτρανα τὰ πλούσια χαρίσματά του: σοφία, σύνεση, ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα, χρηστότητα ἤθους, ἀνυπόκριτη σεμνότητα καὶ ἀληθινὴ ἀγάπη. Κοντὰ σ' αὐτὰ, ἡ ἐπιστημονικὴ του συγκρότηση, ἡ εὐρυμάθεια καὶ ἡ γλωσ-

σομάθειά του, ή ανάληψη πρωτοβουλιών και ή προτεραιότητα πού ἔδινε στοῦ διάλογο ὡς μέσον ἐπίλυσης προβλημάτων, δέν μπορούσε παρά νά ἐκτιμηθοῦν ἀπό τήν Ἁγία καί Ἱερὰ Ἐνδημοῦσα Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ή ὁποία, μετὰ τήν ἐκδημία τοῦ μακαριστοῦ Πατριάρχου Δημητρίου, τόν Ὀκτώβριο τοῦ 1991, ἐξέλεξε διὰ παμψηφίας τόν Χαλκηδόνος Βαρθολομαῖο σέ Ἀρχιεπίσκοπο Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καί Οἰκουμενικό Πατριάρχη. Ἀπό τότε ἀρχίζει τὸ θεάρεστο καί πλούσιο ἔργο του καί, μέσα σέ ἓνα κλίμα συχνά ἐχθρικό, προερχόμενο εἴτε ἀπό ἐξτρεμιστικά στοιχεῖα στήν Τουρκία εἴτε ἀπό φωνασκοῦντες ζηλωτὲς καί αὐτόκλητους ὑπερασπιστὲς τῆς Ὀρθοδοξίας, αἶρει τὸ σταυρό του, ἀκολουθώντας μιὰ ἀποστολική πορεία καί φέρνοντας τὸ μήνυμα τῆς ἀρχουσας καί πάσχουσας Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως στὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης. Στὸ ἔργο αὐτὸ θὰ ἀναφερθοῦμε στὴ συνέχεια.

Τὸ ἔργο τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου

Ἦδη ἀπὸ τὰ χρόνια πού ὑπηρέτησε ὡς διευθυντῆς τοῦ ἰδιαίτερου Γραφείου τοῦ Πατριάρχου, ὁ μητροπολίτης Φιλαδελφείας Βαρθολομαῖος ἄρχισε νά ἀναλαμβάνει πρωτοβουλίες δίπλα στὸν ταπεινὸ καί σεμνὸ πατριάρχη Δημήτριο, ἀναπτύσσοντας ἀξιόλογη δραστηριότητα, κυρίως ὅσον ἀφορᾷ στήν προβολή τοῦ πνευματικοῦ ρόλου τοῦ Πατριαρχείου καί στὴ σύσφιξη τῶν σχέσεων μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἐχοντας ὅλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ ἓναν ἡγέτη πνευματικὰ καί ἠθικὰ ἐφόδια καθὼς καί τὴ γνώση τῶν προβλημάτων πού ἀπασχολοῦσαν τὴν Ἐκκλησία καί τὸν κόσμο, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ἀφ' ἧς ὥρας ἐξελέγη καί ἀνέβηκε στὸν πατριαρχικὸ θρόνο, ξεκίνησε ἓνα πολυδιάστατο ἔργο, πού ἡ συνολικὴ παρουσίαση καί ἡ ἀποτίμησή του θὰ γίνῃ ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς τοῦ μέλλοντος Μιὰ συνοπτικὴ παρουσίαση θὰ ἐπιχειρήσω ἐδῶ.

Ἄν κάποιος ἤθελε νά δεῖ τὸ ἔργο αὐτὸ συνολικά, θὰ ἔλεγε ὅτι ὁ Πατριάρχης, μὲ ὅλες τὶς ἀποφάσεις, τὶς πρωτοβουλίες καί τὶς δράσεις του, πραγματώσε τὴ λειτουργικὴ αἴτηση: «*ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ σύμπαντος κόσμου, εὐσταθείας τῶν ἀγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καί τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως*». Εἰρήνη ἐντὸς καί ἐκτὸς Ἐκκλησίας, σταθερότητα στὴ λειτουργία τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν Ἱερῶν Κανόνων καί τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, καί ἐνότητα τῶν ἀνθρώπων. Τὸ «ἵνα πάντες ἓν ὦσιν» (Ἰωάν. 17,21) τῆς «ἀρχιερατικῆς προσευχῆς» τοῦ Κυρίου ἦταν αὐτὸ πού ἀκολούθησε καί διακόνησε ὁ Πατριάρχης. Ἔτσι, τὸ ἔργο του ἔχει, ἀφενός, μιὰ ἀμιγῶς ἐκκλησιαστικὴ καί, ἀφετέρου, μιὰ οἰκουμενικὴ διάσταση. Ἐξ αὐτῶν εἶναι σαφὲς ὅτι ὁ Πατριάρχης εἶχε ἀπόλυτη συνείδηση ὅτι ἡ Ἐκκλησία, γιὰ νά πραγματώσῃ τὴ σωστικὴ τῆς ἀποστολὴ καί νά μεταφέρει τὸ μήνυμά της

στήν οίκουμένη, πρέπει αὐτὴ πρώτη νὰ εἰρηνεύει, διότι μόνον εἰρηνεύουσα μπορεῖ νὰ λειτουργεῖ ἑνωτικά. Διχασμοὶ καὶ στασιασμοὶ ἐντὸς τοῦ σώματος τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἀναιροῦν τὴν ταυτότητά της καὶ δὲν συμβάλλουν στὴν εἰρήνευση τοῦ κόσμου. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, καμιὰ Ἐκκλησία δὲν μπορεῖ νὰ εἰρηνεύει, ἂν ὁ κόσμος εἶναι διχασμένος καὶ ἀνειρήνευτος. Τοῦτο σηματοδοτεῖ καὶ τὸ χρέος τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐξέλθει ἀπὸ τὴν ἀσφάλεια τοῦ θεσμοποιημένου ἑαυτοῦ της καὶ νὰ ἀνοιχτεῖ στὸν κόσμο, ἀναμετρώμενη μαζί του καὶ δίνοντας τὴ σωτηριώδη μαρτυρία της.

Ἡ ἀντίληψη αὐτὴ δείχνει τὸ πρίσμα ὑπὸ τὸ ὁποῖο ὁ Πατριάρχης εἶδε τὸν πατριαρχικὸ θεσμό. Ἐξήγαγε τὸ Πατριαρχεῖο ἀπὸ τὸ τοπικὸ βεληνεκὲς καὶ τὸ ὀδήγησε σὲ συνάντηση μὲ τὸν περίπλοκο κόσμο μας, γιὰ νὰ δώσει «ἐπὶ τοῦ πεδίου» τὴ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ Πατριαρχεῖο ὑπὸ τὸν πατριάρχη Βαρθολομαῖο ἀτενίζει πέρα ἀπὸ τὴν ἐποχὴ του, κατέρχεται στὸν κόσμο καὶ ἀφομοιώνει τὴν πραγματικότητα, γιὰ νὰ τὴν προσλάβει καὶ νὰ τὴ μεταμορφώσει, ἐπεκτείνει τὸν πατριαρχικὸ θεσμό ὅχι ἐξουσιαστικά ἀλλὰ θυσιαστικά καὶ ἀγαπητικά, ἡ μαρτυρία του εἶναι διατοπικὴ καὶ διαχρονικὴ, ἔτοιμη κάθε στιγμῇ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὶς ἀνάγκες τῆς Ἐκκλησίας ἀλλὰ καὶ στὴ σύγχρονη πνευματικὴ, πολιτιστικὴ, οἰκολογικὴ καὶ κοινωνικὴ πραγματικότητα. Ἡ μαρτυρία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, χάρις στὸν Οἰκουμενικὸ Πατριάρχη, εἶναι ἑνωτικὴ, σύγχρονη, πρωτοποριακὴ καὶ ἀπροκατάληπτη.

Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πλαίσιο καὶ ἔχοντας ὡς βασικὸ πρόταγμα τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς παρέκκλιση ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνες καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ Παράδοση, ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Βαρθολομαῖος:

Α) Ἐγκαινίασε μιὰ στενότερη ἐπικοινωνία μεταξὺ τῶν ἐπιμέρους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ξεκινῶντας, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάρρησή του στὸ θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μιὰ πορεία εἰρήνης καὶ ἀγάπης σὲ ὅλο τὸν κόσμο, ἐπισκεπτόμενος ὅλα τὰ πρεσβυγενῆ Πατριαρχεῖα καὶ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίες, ὅλες τὶς μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου ἀλλὰ καὶ χριστιανικὲς ὁμολογίες, διαχριστιανικοὺς Ὄργανισμοὺς καὶ διεθνεῖς ὀργανώσεις. Ἀνοίχτηκε ἔτσι στὴν οἰκουμένη καὶ συγχρόνως ἄνοιξε τὶς πόρτες τοῦ Φαναρίου στὸν κόσμο.

Β) Ἐγκαινίασε τὶς Συνάξεις τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, πὺ ἐγίναν στὸ Φανάρι (1992 καὶ 2014), στὴν Πάτμο (1995), στὰ Ἱεροσόλυμα (2000), στὴ Νίκαια τῆς Βιθυνίας (2000) καὶ στὸ Σαμπεζῦ τῆς Γενεύης (2016).

Γ) Συνεκάλεσε τὴ Μεῖζονα καὶ Ὑπερτελῆ Σύνοδο ὅσες φορές χρειάστηκε, προκειμένου νὰ λυθοῦν προβλήματα πὺ ταλάνιζαν τὴν Ὁρθοδοξία

(πρόβλημα με τὸ Πατριαρχεῖο Ἱεροσολύμων ἢ τὸ βουλγαρικὸ σχίσμα). Τόσο στὴ Μείζονα καὶ Ὑπερτελῆ Σύνοδο, ὅσο καὶ στὶς Συνάξεις τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου, ὁ Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος διακρίθηκε γιὰ τὴν καθαρότητα τῆς σκέψης του, γιὰ τὴν ἐμπεριστατωμένη ἐπιχειρηματολογία του, γιὰ τὴ θεολογικὴ του κατάρτιση, γιὰ τὴν προσήνειά του καὶ τὸ δημοκρατικὸ τρόπο μετὰ τὸν ὁποῖο διηύθυνε τὶς ἐργασίες τῶν Συνάξεων.

Δ) Διεύρυνε τὴν Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, προσκαλῶντας καὶ τοὺς ἐκτὸς Τουρκίας Ἱεράρχες τοῦ Θρόνου, γιὰ νὰ συμμετάσχουν σὲ αὐτὴν καὶ νὰ ἐμπλουτίσουν τὶς συνοδικὲς πρωτοβουλίες καὶ ἀποφάσεις μετὰ τὴν πείρα καὶ τὶς γνώσεις τους. Γι' αὐτὸ καὶ συγκαλεῖ τακτικὰ Συνάξεις τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐνισχύοντας ἔτσι τὴν ἐνότητα τοῦ ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ε) Ἔργο τοῦ Πατριάρχου εἶναι ἡ ἀναβίωση καὶ πλήρωση τῶν χηρευουσῶν ἱστορικῶν μητροπόλεων, ὅπως αὐτῶν τῆς Σμύρνης, τῆς Ἄγκυρας, τῆς Προύσης, τῆς Συληβρίας κ.ά., καθὼς καὶ ἡ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας σὲ ξεχασμένα προσκυνήματα στὴ Σμύρνη, στὴν Καππαδοκία, στὴ Θράκη, στὸν Πόντο, ὅπως, γιὰ παράδειγμα, αὐτὸ τῆς Παναγίας Σουμελαῖ.

ΣΤ) Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀνασυγκροτήθηκε ἀπὸ τὸ μηδὲν ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀλβανίας, ἐνεργοποιήθηκε τὸ αὐτόνομο τῆς Ἑσθονίας καὶ ἡ αὐτοκεφαλία τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τσεχίας, τῆς Σλοβακίας καὶ ἐσχάτως τῆς Οὐκρανίας, ἐνῶ ἀναδιοργανώθηκε ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς καὶ ἰδρύθηκαν διὰ Πατριαρχικοῦ Συνοδικοῦ Τόμου δεκαεπτὰ νέες Μητροπόλεις μεταξὺ τῶν ὁποίων αὐτὲς τῆς Ἰταλίας, τοῦ Τορόντο, τοῦ Μπουένος Ἄιρες, τοῦ Παναμαῖ, τοῦ Ἀρκαλοχωρίου, Καστελίου καὶ Βιάννου κ.ά. Ἐπίσης, ἔγιναν δεκτοὶ στὴ δικαιοδοσία τοῦ Πατριαρχείου οἱ Οὐκρανοὶ τῶν ΗΠΑ, τοῦ Καναδά καὶ τῆς Αὐστραλίας.

Ζ) Προετοίμασε καὶ συνεκάλεσε, παρὰ τὶς δυσκολίες καὶ τὰ ἐμπόδια ἐκ μέρους κάποιων Ἐκκλησιῶν, τὴ Μεγάλῃ Σύνοδο τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ Κολυμπάρι τῆς Κρήτης, τὸν Ἰούνιο τοῦ 2016, ἕνα κεφαλαιῶδες γεγονός γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία, τὸ ἀποκορύφωμα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πατριάρχου ὑπὲρ τῆς ἐνότητας τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὅπου ἐλήφθησαν πολὺ σημαντικὲς ἀποφάσεις γιὰ τὸ μέλλον τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς μαρτυρίας της στὸν κόσμον.

Η) Δὲν πρέπει νὰ παραλείψουμε καὶ τὶς ἄοκνες προσπάθειες ποὺ κατέβαλε καὶ καταβάλλει ὁ Παναγιώτατος γιὰ τὴν ἐπαναλειτουργία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, ἕνα θέμα τὸ ὁποῖο προβάλλει μετ' ἐπιτάσεως ἐνώπιον πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἡγεσιῶν.

Ὅμως, ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, δὲν ἔμεινε στὴν προσπάθεια λυσιτελέστερης λειτουργίας τῆς Ὀρθοδοξίας

έν γένει, διὰ τῆς ἐπιλύσεως τῶν προβλημάτων ποῦ ταλανίζουν τὶς σχέσεις τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ προώθησης τῆς μεταξύ τους ἐνότητας. Στὸ πλαίσιο τοῦ διαχριστιανικοῦ διαλόγου, στὸν ὁποῖο ἔπαιξε πρωταγωνιστικὸ ρόλο, συναντήθηκε ἐπανελημμένως μὲ τοὺς πάπες Ἰωάννη Παῦλο Β΄, Βενέδικτο Στ΄ καὶ Φραγκῖσκο Α΄, μὲ ἄλλους ἐκπροσώπους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Προτεσταντισμοῦ, καθὼς καὶ μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπο τοῦ Καντέρμπουρι τῆς ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, τασσόμενος ὑπὲρ τοῦ διαλόγου μὲ τὶς ἄλλες μεγάλες Ἐκκλησίες καὶ ὁμολογίες, ἔχοντας τὴν ἀκλόνητη πεποίθηση ὅτι ὁ διάλογος εἶναι ἐπιβεβλημένος, ὡς τὸ προσφορότερο μέσο ἐπίλυσης τῶν διαφορῶν καὶ ὑπέρβασης τῶν δυσκολιῶν γιὰ τὴν προώθηση τῆς ἐνότητας καὶ τῆς καταλλαγῆς μεταξύ τῶν χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Πὰ ὅλες του τὶς προσπάθειές καὶ δράσεις τὶς ἀφορῶσες στὴν ἐνότητα τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης δικαίως καὶ εὐστόχως ἔχει ἀποκληθεῖ «διαχριστιανικὸς γεφυροποιός».

Ἀλλὰ καὶ στὸ πλαίσιο τῆς διαθρησκευτικῆς συνεργασίας κάλεσε σὲ συστράτευση κατὰ τῆς παθολογικῆς θρησκευτικότητας, δηλαδὴ κατὰ τῆς τρομοκρατίας καὶ τῆς βίας ποῦ ἀφορμᾶται ἀπὸ τὸν ἐθνικισμό, τὸ θρησκευτικὸ φανατισμὸ καὶ φονταμενταλισμὸ, ἐγκαινιάζοντας μιὰ σειρά συναντήσεων μὲ ἐκπροσώπους τοῦ Ἰσλάμ καὶ τῆς ἐβραϊκῆς θρησκείας. Στὸν ἐνθρονιστήριό λόγο του, στὶς 2 Νοεμβρίου 1991, ὁ Πατριάρχης τόνισε: «Δὲν θὰ ὀκνήσωμεν ἵνα ἀναπτύξωμεν ἀγαθὰς σχέσεις καὶ μετὰ τῶν μειζόνων μὴ χριστιανικῶν θρησκειῶν, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς συνεργασίας ἐν τῷ πρακτικῷ πεδίῳ, πρὸς διαφύλαξιν καὶ διάσωσιν τῶν μεγάλων πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν ἀξιῶν τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ ἀπόκρουσιν πάσης ἀρνητικῆς καὶ καταστρεπτικῆς τοῦ ἀνθρώπινου προσώπου δυνάμεως». Ἐπίσης, στὸ μήνυμα ποῦ ἀπηύθυνε στὴ Συνδιάσκεψη Χριστιανῶν καὶ Μουσουλμάνων, ποῦ πραγματοποιήθηκε στὸ Ἄμμὰν τῆς Ἰορδανίας τὸν Ἰούλιο τοῦ 1993, μὲ θέμα: «Οἱ Νέοι καὶ οἱ Ἀξίες τῆς Μετριοπάθειας», σημείωσε ὅτι «ἡ ἱστορικὴ εὐθύνη τῶν θρησκειῶν ἐπιβάλλει τὴν ἀγαθὴν προσπάθειαν πρὸς ὑπέρβασιν τῶν δυσχερειῶν καὶ ἐξεύρεσιν εἰρηνικῶν λύσεων, ὥστε νὰ διαφυλαχθῇ ἡ ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ δικαιοσύνῃ συμβίωσις τῶν ἀνθρώπων. Ὀφείλομεν νὰ γνωρίζωμεν ὅτι θὰ ὑπάρξωμεν ἐν συννυάρξει.». Ἐπίσης, αναφορικὰ μὲ τὸν ἐθνικισμό, ποῦ συχνὰ ἐμφιλοχωρεῖ καὶ στὸ χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, ὁ Πατριάρχης ἔχει δηλώσει ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο σέβεται καὶ ὑποστηρίζει τὴν ταυτότητα κάθε λαοῦ καὶ κάθε ἔθνους, ἀλλὰ εἶναι ἀντίθετο στὴν ἐκμετάλλευση τῆς θρησκείας γιὰ πολιτικοὺς καὶ ἐθνικιστικοὺς σκοποὺς.

⁴Ἐπίσκεψις, 494 (1993), σελ. 14 – 26.

Είναι σαφές ότι για τον Πατριάρχη ο διαθρησκευτικός διάλογος συνιστά μιὰ αναγκαιότητα, διότι χωρίς διάλογο και κυρίως έπικοινωνία με τις άλλες θρησκείες θα έξακολουθήσει ή μεταξύ τους καχυποψία και ό φανατισμός και, κατά συνέπεια, ή άλληλοκατανόηση και ή συνεργασία τών ανθρώπων, σε κάθε επίπεδο, θα είναι όχι άπλως προβληματική αλλά άδύνατη. Μόνο με την κατανόηση τών πεποιθήσεων και τών άξιών τών άλλων ανθρώπων θα μπορέσουν οι θρησκείες να συνυπάρξουν ειρηνικά και να κατοχυρωθούν ή θρησκευτική έλευθερία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ό διάλογος, βέβαια, σε καμία περίπτωση δέν σημαίνει άρνηση τών «πιστεύω» του καθενός. Αντιθέτως, μέσω του διαλόγου μπορεί ή άποδοχή τής διαφορετικότητας να γίνει μία κατάσταση φυσιολογική. Μοναδική προϋπόθεση του διαλόγου είναι οι συνομιλητές, άκόμα κι όταν τούς χωρίζει τó τείχος τής διαφορετικής πίστης και τών διαφορετικών άξιών, να διαθέτουν σύνεση, ανοιχτή και άπροκατάληπτη σκέψη, αίσθημα του δικαίου και βούληση συνεννόησης. Μά όλες τις προσπάθειές του αυτός ό Πατριάρχης μας εφαρμόζει στην πράξη τó «μακάριοι οι ειρηνοποιοί, όότι αυτοί υιοί Θεού κληθήσονται» (Ματθ.5,9). Θα μπορούσαμε, λοιπόν, εύλόγως να χαρακτηρίσουμε τον Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαίο, ως τον Πατριάρχη τής ειρήνης και τής καταλλαγής.

Ένα πεδίο, επίσης, τó όποίο σφράγισε με τή φωτεινή του παρουσία και με τις δράσεις που ανέλαβε, είναι αυτό του περιβάλλοντος. Κατά την Αυτόυ Θειοτάτη Παναγιότητα, «*έμεϊς, οι όρθόδοξοι χριστιανοί, πιστεύουμε ότι ό όμορφος αυτός κόσμος είναι δημιούργημα τών χειρών του Θεού, και έμεϊς, οι άνθρωποι, τον έκμεταλλευτήκαμε με έγωιστική διάθεση. Δηλώνουμε ότι αγαπάμε τον Θεό, αλλά πρέπει να αγαπάμε επίσης και τή Δημιουργία που είναι έργο Του*». Θα προσπαθήσω να δώσω μόνο μιὰ άκρως περιληπτική εικόνα όσων πραγματοποίησε μέχρι σήμερα, έν σχέσει με τó λεγόμενο οικολογικό πρόβλημα. Καταρχάς, πρέπει να αναφερθούμε στην όργάνωση, σύγκληση και διεξαγωγή σειράς διεθνών, διεπιστημονικών συνεδρίων σε διάφορες περιοχές του πλανήτη, με τή συμμετοχή διακεκριμένων προσωπικοτήτων από τó χώρο τής θρησκείας, τής έπιστήμης και τής πολιτικής. Έστορική, επίσης, είναι ή όμιλία του Οικουμενικού Πατριάρχη ένώπιον του Εύρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τó 1994, όπου ύπογράμμισε την άνάγκη λήψης αποφάσεων και πολιτικών μέτρων για τήν αντιμετώπιση τής έπερχόμενης οικολογικής κρίσης. Τό 1994 έγκαινιάζεται στη Θεολογική Σχολή τής Χάλκης σειρά σεμιναρίων, με σκοπό τó διάλογο μεταξύ τής έπιστημονικής κοινότητας, τής κοινωνίας τών πολιτών και τής Όρθόδοξης Έκκλησίας, τήν έννημέρωση του όρθόδοξου κλήρου καθώς και τήν άνάπτυξη οικολογικής συνειδήσεως στους νέους. Θα πρέπει να αναφερθούμε και στη διοργάνωση Οικολογικών Συνεδρίων έν πλῶ, στη διάρκεια τών όποίων συζητήθηκαν

καὶ προβλήθηκαν τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν συγκεκριμένες περιοχὲς τοῦ πλανήτη. Τέτοια συνέδρια ἔγιναν στὴν Πάτμο (1993), στὴ Μαύρη Θάλασσα (1997), στὸν Δούναβη (1999), στὴν Ἀδριατικὴ Θάλασσα (2002), ὅταν συνυπεγράφη μὲ τὸν Πάπα Ἰωάννη Παῦλο ἡ «Διακήρυξη τῆς Βενετίας» γιὰ τὸ περιβάλλον, στὴ Βαλτικὴ Θάλασσα (2003), στὸν Ἀμαζόνιο (2006), στὴν Ἀρκτική (2007), στὸν Μιτσισιπὴ (2009). Ἐπίσης, ὁ Πατριάρχης ἐκφώνησε βαρυσήμαντες ὁμιλίες σὲ πολλὰ διεθνῆ Οἰκολογικὰ Συνέδρια ἀνὰ τὸν κόσμο, ἐνῶ δὲν πρέπει νὰ ξεχάσουμε καὶ τὸ καθιερωμένο ἐγκύκλιο πατριαρχικὸ μήνυμα γιὰ τὸ περιβάλλον ποὺ ἔξαπολύει κάθε χρόνο τὴν 1^η Σεπτεμβρίου, ἡμέρα ἀφιερωμένη ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία στὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος. Γιὰ τὴν ἐνασχόλησή του μὲ τὸ περιβάλλον ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. κ. Βαρθολομαῖος, ἔχει τιμηθεῖ ἐπανελημμένως ἀπὸ πολλὰ ἀνώτατα Ἐκπαιδευτικὰ Ἰδρύματα παγκοσμίως, καθὼς καὶ ἀπὸ διεθνεῖς ὀργανισμοὺς, ὀργανώσεις καὶ συλλόγους. Ὅλες αὐτὲς οἱ σημαντικὲς καὶ διαρκεῖς πρωτοβουλίες καὶ δράσεις τοῦ Πατριάρχου γιὰ τὸ περιβάλλον τὸν καθιέρωσαν ὡς ἓνα παγκόσμιο θρησκευτικὸ ἡγέτη καὶ δικαίως ὁ ἀντιπρόεδρος τῶν ΗΠΑ Al Gore τὸν ὀνόμασε, τὸ 1997, «πράσινο πατριάρχη»

Ἐν κατακλείδι πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι ὁ Οἰκουμενικὸς μας Πατριάρχης ἀντιμετωπίζει τὸ περιβαλλοντικὸ ζήτημα, ἀφενός, ὡς ζήτημα οἰκουμενικὸ, λόγω τῶν συνεπειῶν του στὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητας (γι' αὐτὸ καὶ τὸ ἔθεσε ὡς βασικὸ πρόβλημα τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου), καὶ, ἀφετέρου, ὡς κρίση στὶς σχέσεις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν ἑαυτό του, τὴν κτίση καὶ τὸ Θεό. Θεωρεῖ, δηλαδή, τὸ οἰκολογικὸ ζήτημα πρωτίστως ὡς πρόβλημα ἠθικῶ⁵ καὶ ὡς κρίση τῆς ἴδιας τῆς ταυτότητας τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ καὶ τοῦ ἀναπτυξιακοῦ συστήματος καὶ μοντέλου ποὺ ἀκολουθεῖ ἢ ἀνθρωπότητα, καλεῖ δὲ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἀλλάξουν τρόπο ζωῆς καὶ νὰ ἀντικαταστήσουν τὸν ἀτομοκεντρικὸ πολιτισμὸ ποὺ τρέφει τὴν ἀνθρώπινη

⁵ Στὴ Διακήρυξη τῆς Βενετίας τονίστηκε ὅτι: «Ὁ σεβασμὸς γιὰ τὸ περιβάλλον πηγάζει ἀπὸ τὸ σεβασμὸ γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ ἀξιοπρέπεια. Μόνο βάσει τῆς ἀναγνώρισης ἐκ μέρους μας ὅτι ὁ κόσμος ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὸ Θεό, μπορούμε νὰ διακρίνουμε μίαν ἀντικειμενικὴ ἠθικὴ τάξη μέσα στὰ πλαίσια τῆς ὁποίας ἔχουμε τὴ δυνατότητα νὰ διατυπώσουμε ἓνα κώδικα περιβαλλοντικῆς ἠθικῆς. Μὲ αὐτὴν τὴν προοπτικὴ, οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὄλοι οἱ ἄλλοι πιστοὶ ἔχουν νὰ παίξουν ἓνα συγκεκριμένον ρόλον στὴ διακήρυξη ἠθικῶν ἀξιῶν καὶ στὴν ἐκπαίδευση τῶν ἀνθρώπων πρὸς μίαν οἰκολογικὴ συνείδηση, ποὺ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ εὐθύνη ἔναντι τοῦ ἑαυτοῦ, ἔναντι τῶν ἄλλων ἔναντι τῆς Δημιουργίας. (...) Χρειάζεται μίαν νέα προσέγγιση κι ἓνας νέος πολιτισμὸς, βασισμένον στὴν κεντρικὴ θέση τοῦ ἀνθρώπου στὴ Δημιουργία καὶ ἐμπνευσμένον ἀπὸ περιβαλλοντικὴ ἠθικὴ συμπεριφορά, ποὺ θὰ πηγάζει ἀπὸ τὴν τριπλὴ μας σχέση μὲ τὸ Θεό, τὸν ἑαυτό καὶ τὴ Δημιουργία».

ἀλαζονεία, ὑπὲρ ἑνὸς ἄλλου πολιτισμοῦ, ὅπου θὰ ἐπικρατεῖ ἢ συμμετοχικότητα, ἢ ενσυναίσθηση, ἢ ὑπευθυνότητα, ἢ δικαιοσύνη καὶ ὁ σεβασμὸς τῶν δημιουργημάτων τοῦ Θεοῦ. Μέσα σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο, ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ παραμείνει ἀπλὸς θεατῆς καὶ καταναλωτῆς, ἀλλὰ θὰ λειτουργήσῃ ὡς υπεύθυνος λειτουργὸς καὶ πιστὸς οἰκονόμος τῆς Δημιουργίας, πραγματώνοντας τὸ σχέδιό τῆς θείας Οἰκονομίας.

Ἡ βραχεῖα αὐτὴ ἀναφορὰ στὸ ἔργο τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ. Βαρθολομαίου τὸν ἀναδεικνύει ὡς ἓνα ἐκκλησιαστικὸ ἡγέτη παγκοσμίου διαμετρήματος, πού, μὲ τὸ ἔργο καὶ τὴν ὄλη παρουσία καὶ δράση του, δηλώνει τὴ μέριμνά του ὑπὲρ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὸ σύνολό τους ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας, τὸν ζῆλο του γιὰ τὴν ὀρθόδοξη πίστη καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴ στοργὴ καὶ τὴν ἀγάπη του πρὸς τὰ πνευματικὰ του τέκνα. Τὸν διακρίνει ἡ σοφία καὶ ἡ σύνεση, μὲ τὰ ὅποια τὸν ἔχει προικίσει ὁ Θεός, γιὰ νὰ πηδαλιουχεῖ τὴν ὁλκάδα τῆς Ἐκκλησίας μέσα στοὺς φουρτουνιασμένους καὶ χαλεποὺς καιροὺς μας. Πλήρης ἡ κατάρτισή του πάνω στὰ ποικίλα καὶ δύσκολα θέματα, ἀκριβῆς καὶ εὐστοχη ἡ κρίση του, ἄβυσσος ἡ καλοσύνη του, ὑψηλὸ τὸ ἀρχιερατικὸ του ὕφος καὶ ἡθός, σπάνια ἡ εὐφροσύνη του. Συλλαμβάνει στίς σωστές τους διαστάσεις τὰ θέματα, οἰκοδομεῖ συνειδήσεις, ἐμπνέει, προβάλλει σταθερὰ τὴν πίστη καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Πατριάρχης ἀποφθέγγεται καὶ ὁ λόγος του εἶναι τὸ ἀπαύγασμα τῆς σοφίας πὺν ἔχει συσσωρεύσει ἢ Ἐκκλησία στοὺς αἰῶνες, μιᾶς σοφίας πὺν μεταδίδεται ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ καὶ τῆς ὁποίας ὁ Πατριάρχης εἶναι ὁ αὐθεντικὸς ἐκφραστής. Παντοῦ καὶ πάντοτε κηρύσσει καὶ προβάλλει τὴν Ὁρθοδοξία, μεταφέροντας τὸ μῆνυμά της στὴν οἰκουμένη. Ὅ, τι τὸν διακρίνει εἶναι ἡ μεγαλόπρεπη ἀπλότητά του, πὺν τὴν συνοδεύει τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ ὅλους: γυναῖκες καὶ ἄνδρες, μικροὶ καὶ μεγάλοι, πλούσιοι καὶ φτωχοὶ, ἐπώνυμοι καὶ ἀνώνυμοι, ὅλοι ἔχουν τὴ θέση τους στὴν ἀγαπῶσα καρδιά τοῦ Πατρός μας.

Δὲν εἶναι, ἐπομένως, παράδοξο τὸ γεγονός ὅτι κερδίζει ἀμέσως τὴ συμπάθεια ὅλων ὅσοι τὸν προσεγγίζουν καὶ κάνει τοὺς πάντες νὰ βλέπουν στὸ πρόσωπό του ὄχι ἓναν θρησκευτικὸ ἡγέτη πὺν ἐξουσιάζει, ἀλλὰ ἓναν ἀληθινὸ διάκονο τοῦ θείου θελήματος. Ὅποιος γνωρίζει τὸν Πατριάρχη εὐκόλα ἀντιλαμβάνεται ὅτι, ἂν καὶ Πρῶτος, οὐδεμία ἐπιδίωξη ἢ ἀξίωση ἔχει νὰ ἀσκεῖ ἐξουσιαστικὰ τὸ πρωτεῖο του. Ἡ λέξη «ἐξουσία», κατὰ τὸν Οἰκουμενικὸ μας Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο, σημαίνει διακονία, πὺν εἶναι ἀπόλυτα συνυφασμένη μὲ τὴ θυσία, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν ἀνιδιοτελεῖ προσφορά, κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέως, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ὅντως, ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι ἡ πλέον ἐξέχουσα ἐκκλησιαστικὴ προσωπικότητα τοῦ καιροῦ μας, ἓνας ὄξυ-

δερκέστατος ὄραματιστής, μὲ αὐθεντικὴ πνευματικότητα, ἓνα φωτεινὸ πρότυπο γιὰ τοὺς ἡγέτες τοῦ κόσμου. Εἶναι μιὰ ἐμπνευσμένη φωνὴ ἀληθείας καὶ πνευματικῆς ἐγγρηγόρσεως, μιὰ ἔκφραση ἀγάπης ἀλλὰ καὶ ἀγωνίας καὶ προσευχῆς γιὰ τὸ μέλλον τοῦ πλανήτη μας, ἓνας ἡγέτης ποὺ συνέβαλε, στὰ τριάντα χρόνια τῆς εὐκλεοῦς πατριαρχίας του, σὲ μία νέα θεώρηση τῆς θέσης καὶ τοῦ ρόλου τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὸν κόσμο καὶ τῶν σχέσεών της μὲ τὴν κοινωνία. Ὁ Πατριάρχης, ἔχοντας ἀπόλυτη συναίσθηση τῆς διαρκοῦς μέριμνας τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν ἐνθαδικότητα ἀλλὰ, ἐν ταυτῶ, καὶ γιὰ τὴν ἀναμονὴ τῆς αἰωνιότητος, συνθέτοντας τὴν αἰμάσσουσα καὶ ρέουσα ἱστορία μὲ τὴν ἐσχατολογία, υἱοθέτησε μιὰ ἐξωστρεφῆ στάση τῆς Ἐκκλησίας, χωρὶς ὅμως ἀπώλεια τοῦ ἐσωτερικοῦ πυρῆνα τοῦ κηρύγματός της. Γι' αὐτὸ καὶ συνέδεσε τὸ θεσμὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τοῦ Πατριαρχείου εἰδικότερα, μὲ τὴ ζωντανὴ ἱστορία, ἔφερε τὸ μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας στὰ πέρατα τῆς γῆς, ἐπαναπροσδιορίζοντας ἔτσι τὸ νόημα τῆς οἰκουμενικότητας τοῦ χριστιανικοῦ κηρύγματος, σὲ μία τέλεια συνύφανση τοῦ σωτηριολογικοῦ καὶ ἐσχατολογικοῦ μηνύματος τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὰ προβλήματα τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς. Κι ὅλα αὐτὰ, μὲ τὸ μεγαλεῖο ποὺ ἀποπνέει ὁ πολιτισμὸς τῆς Ρωμοσύνης, ἓνας πολιτισμὸς ποὺ ἔχει ὡς ἀφετηρία του τὴν παράδοση καὶ τὴ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας.

Γι' αὐτὸ καί, κατακλείοντας τὸ λόγο, πρέπει νὰ τονίσουμε ὅτι τὴν προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου μας φωτίζουν, πάνω ἀπὸ ὅλα, ἡ ἀγάπη του πρὸς τοὺς ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας (μὴν ξεχνᾶμε ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἀναγνωρίστηκαν ἐπίσημα καὶ καταγράφηκαν, μὲ Κανονικὲς καὶ Συνδικτικὲς ἀποφάσεις, στὶς Ἁγιολογικὲς δέλτους τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας δεκάδες Ἅγιοι) καὶ ἡ Θεία Λατρεία, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ κέντρο τῆς ζωῆς του. Ὁ Πατριάρχης ἐμπνέεται ἀπὸ τοὺς Ἁγίους καὶ ἀγαπᾷ βαθύτατα τὸν λειτουργικὸ πλοῦτο τῆς Ἐκκλησίας μας ἡ ἀγαπᾷ τὴ μουσικὴ της, τοὺς ὕμνους της, τὴν παράδοσή της καὶ ἐκπληρώνει μὲ μοναδικὸ τρόπο τὸ ρόλο του ὡς λειτουργοῦ καὶ ὡς Πρώτου τῶν ἀκολουθιῶν. Γιὰ τὸν Οἰκουμενικὸ μας Πατριάρχου, ὅλα ἐκκινοῦν ἀπὸ τὴ λατρεία καὶ δὴ τὴ Θεία Λειτουργία. Ἐκεῖ βρίσκεται καὶ τὸ μυστικὸ τῆς εὐκλεοῦς τριακονταετοῦς πατριαρχίας του, ἡ ὁποία εὐχόμεσθε νὰ συνεχιστεῖ ἀταλάντευτη καὶ ἀπρόσκοπτη ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀκόμη, πρὸς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν χριστιανῶν ἐν γένει, γιὰ τὴν εἰρήνην τοῦ σύμπαντος κόσμου καὶ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων.

**Βαρθολομαίου τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου,
πολλὰ τὰ ἔτη!**

Ἡράκλειο Κρήτης, 30 Νοεμβρίου 2021,
Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου

Φωτογραφικόν στιγμιότυπον ἐκ τῆς Συνοδικῆς Ἐκδηλώσεως, εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τὴν 4ην Δεκεμβρίου 2021

Δελτίον Τύπου τῆς 4ης Δεκεμβρίου 2021

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ὁ Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος συμπλήρωσε φέτος τριάντα ἔτη Πατριαρχίας καί ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, διοργάνωσε δύο εἰδικές ἐκδηλώσεις. Ἡ πρώτη ἀπό αὐτές πραγματοποιήθηκε τήν 3η Νοεμβρίου 2021 στήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης στά Χανιά καί ἡ δεύτερη πραγματοποιήθηκε στό Ἡράκλειο.

Ἡ λαμπρή ἐπετειακή ἐκδήλωση ἔγινε τήν 4η Δεκεμβρίου 2021 στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου πρός τιμήν τοῦ Παναγιωτάτου, μέ τήν συμμετοχή τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καί Βιάννου κ. Ἀνδρέα, Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Κυδωνίας καί Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνοῦ, Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ. Κυρίλλου, Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γερασίμου, τοῦ Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Κνωσοῦ κ. Προδρόμου, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἐκπροσώπων τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καί πολλῶν πού προσήλθαν γιά τό γεγονός. Ἀπό μέρους τῶν Ἀρχῶν παρέστησαν ὁ Ἐξοχώτατος Περιφερειάρχης Κρήτης Ἐντιμολ. κ. Σταῦρος Ἀρναουτάκης, ὁ Ἀξιότιμος Δήμαρχος Ἡρακλείου κ. Βασίλειος Λαμπρινός, ὁ Βουλευτής Ἡρακλείου Ἀξιοτ. κ. Γεώργιος Λογιάδης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Περιφερειακοῦ Συμβουλίου Κρήτης Ἀξιοτ. κ. Παῦλος Μπαριτάκης, οἱ πολιτικές καί στρατιωτικές ἀρχές τοῦ τόπου, Ἄρχοντες ὀφικίαλοι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί πολλοί ἐκπρόσωποι Φορέων καί Ἀρχῶν.

Ὁ Πρόεδρος τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς διοργανώσεως τῶν εἰρημένων ἐπετειακῶν ἐκδηλώσεων Σεβ. Μητροπολίτης Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιος, ἀπηύθυνε χαιρετισμό στούς παρισταμένους καί εὐχαρίστησε τά Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, Σεβ. Μητροπολίτες Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο καί Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμο.

Στό χαιρετισμό εἶπε: «Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες, Σεβαστοί Πατέρες, Ἀξιότιμοι κύριοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἀρχῶν τοῦ τόπου, Ἀγαπητά φιλοπάτορα παιδιά τοῦ Πατρός καί Πατριάρχου μας κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ, ὅσα βρίσκεσθε ἀπόψε ἐδῶ, στόν Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, ἀλλά καί ὅσα μέσω ραδιοφώνου καί διαδικτύου εἴσθε παρόντα.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τιμώντας τήν μεγάλη Ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως τριάντα ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκλογῆς καί ἐνθρονίσεως τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ἀποφάσισε, μεταξύ ἄλλων, τήν πραγματοποίησι καί

τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς, προκειμένου νά ἐκφράσει καί μέ τόν τρόπο αὐτό τά αἰσθήματα τοῦ βαθύτατου σεβασμοῦ, τῆς τιμῆς, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἀφοσιώσεως στό Πρόσωπο τοῦ Πατέρα μας καί Πατέρα ὄλων, καί δι' Αὐτοῦ πρός τήν Μητέρα μας Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, τήν καθηγιασμένη καί καθημαγμένη. Προηγήθηκε μία ἀνάλογη ἐκδήλωση στήν Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία Κρήτης, μέ τή φροντίδα τοῦ ἀγαπητοῦ Ἀδελφοῦ ἀγίου Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου, μέ ὁμιλητή τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κρήνης κ. Κύριλλο.

Σήμερα ὄλοι ἐμεῖς, πού ἀγαποῦμε τή Μητέρα μας Ἐκκλησία καί τό Σεπτό Πρόσωπο τοῦ πολυφίλητου Πατέρα καί Πατριάρχου μας, οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Μεγαλονήσου Κρήτης, τῆς ναυαρχίδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως ἔχει χαρακτηρισθεῖ, ὁ Ἱερός Κλῆρος, οἱ Μοναστικές Ἀδελφότητες καί ὁ εὐσεβῆς καί εὐγενής Λαός τῆς λεβεντογέννας Κρήτης συμμετέχουμε στήν ἐπίσημη αὐτή Συνοδική ἐκδήλωση καί οἱ ὑπάρξεις μας πληροῦνται ἀπό εὐφροσύνη. Γιατί ἀγαποῦμε τόν Πατριάρχη μας καί αἰσθανόμαστε τή δική Του ἀγάπη νά μᾶς συνοδεύει στό βηματισμό μας, μαζί μέ τήν Πατρική Του Εὐχή καί τήν Εὐλογία Του γιά «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα».

Συνεορτάζουμε ὀλόκληρο αὐτό τό ἔτος, συμμετέχουμε στή χαρά τῆς Ἐκκλησίας καί στοχαζόμαστε ὅσα εὐεργετικά, μέ σοφία καί σύνεση, μέ πραότητα καί δικαιοσύνη, τριάντα ὀλόκληρα χρόνια, μᾶς ἔχει προσφέρει ἡ θεοφροῦρητη καί θεοστήρικτη, ἡ θεοφιλῆς καί θεοτίμητη Πατριαρχία τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, τοῦ Πατριάρχου μας κ.κ. Βαρθολομαίου, καί εὐχαριστοῦμε ἀφενός τό Θεό πού Τόν χαρίζει στή Μητέρα Ἐκκλησία μας καί σέ ὄλους ἐμᾶς ὑγιᾶ καί ὀρθοτομοῦντα τόν λόγον τῆς Ἀληθείας Του καί ἀφετέρου εὐχαριστοῦμε τόν ἴδιο γιά τίς ἀγαθές ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας βουλές καί ἐνέργειές του, γιά τούς ἅγιους στόχους, γιά τούς προορατικούς ὀραματισμούς, γιά τά εὐεργετικά ἔργα, γιά τόν διάλογο, τήν κατανόηση, τήν ἐνότητα «ἐν τῇ ἀληθείᾳ», γιά τήν ἀφυπνιστική μέρμνά του γιά τό περβάλλον μας, γιά ὅσα ἔχει κάνει καί ἐξακολουθεῖ μέ νεανικό σφρίγος νά πράττει γιά τήν Ἐκκλησία καί τό Γένος τῶν Ὁρθοδόξων.

Ἡ ἱστορική Πατριαρχία Βαρθολομαίου, ἡ πιό μακρά στήν ἐκκλησιαστική ἱστορία, ἔχει σφραγίσει ἀνεξίτηλα τήν πορεία τῶν πανορθοδόξων, διαχριστιανικῶν καί διαθρησκευτικῶν διαλόγων καί, γιά μία ἀκόμη φορά, μνημονεύομε, ὡς ἱστορικό σταθμό γιά τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο, τά πορίσματα καί οἱ ἀποφάσεις τῆς ὁποίας νοηματοδοτοῦν τό σήμερα καί τό αὔριο τῆς ἐκκλησιαστικῆς διακονίας στόν κόσμο.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή μας Σύνοδος, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπός μας καί ὅλα τῆς τά Μέλη οἱ Σεβ. Μητροπολίτες, ἐκφράζομε, γιά

μία ακόμη φορά, τήν εὐγνωμοσύνη μας πρὸς τήν Αὐτοῦ ὄντως Θεόλεκτον Κορυφήν, τόν Πατριάρχη μας, γιά αὐτό πού αισθανόμαστε μαζί Του καί κοντά Του. Πρὶν ἀπὸ τρεῖς μόλις ἡμέρες εἶχαμε τήν εὐλογία νά βρεθοῦμε κοντά Του, νά τοῦ ἐκφράσομε τά αἰσθήματα τῶν Κρητῶν καί νά λάβομε τήν Εὐχή Του γιά τούς Κρήτες καί τήν Κρήτη. Στήν ἐκ μέρους τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου μας προσλαλιά μας τοῦ εἶπαμε τά ἑξῆς:

«Ἀληθῶς οἱ Κρήτες ἐγκαυχώμεθα ἐν Κυρίῳ διὰ τήν ἀναφορὰν ἡμῶν πρὸς τό Οἰκουμενικόν Πατριαρχεῖον, καί διὰ τούς ἀκαταλύτους δεσμούς οἱ ὁποῖοι συνδέουν τήν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς φιλοστόργου Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, παροῦσα διαρκῶς παρὰ τό πλευρόν τοῦ Πατριάρχου της, καί σήμερον δι' ἡμῶν ἐνταῦθα συμμετέχουσα εἰς τήν χαράν τῆς Μητρὸς αὐτῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ταπεινῶς δέεται τοῦ θείου τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, ὅπως, σκέπη τήν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, τήν αἴρουν τόν ἀποστολικόν Σταυρόν τοῦ Πρωτοκλήτου, κρατῶν δέ, ταῖς πρεσβείαις αὐτοῦ, τήν φωτεινὴν Πατριαρχίαν Αὐτῆς καί ἐπευλογῆ πάντοτε τὰς Ἁγίας ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας βουλὰς Αὐτῆς».

Καί ὑποβάλαμε στήν Παναγιότητά Του ὅτι ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος γιά νά τιμήσει «τήν Ἐπέτειον τῶν 30 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως εἰς τό Ἱερόν Σύνθρονον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς συνέχισιν τῆς ἀενάου λιτανείας ἱεροφαντῶν Πατριαρχῶν τοῦ μυστηρίου τῆς ἀποστολικότητος, ἔλαβεν τήν ἀπόφασιν διὰ τήν πραγματοποιήσασιν δύο εἰδικῶν διὰ τό γεγονός τοῦτο ἐορτίων ἐκδηλώσεων», ἀλλά καί γιά τήν Τρισαρχιερατικὴ Λειτουργία, ἡ ὁποία θά τελεσθῆ αὔριο ἐδῶ, στόν Ἱερό Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, κατὰ τήν ὁποία θά ὁμιλήσει σχετικὰ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος.

Ἐπιθυμῶ κλείνοντα αὐτό τό καλωσόρισμα στήν ἀγάπη σας, ὡς Πρόεδρος τῆς εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Διοργανώσεως τῶν Ἐπετειακῶν Ἐκδηλώσεων τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιά τήν Α.Θ. Παναγιότητα, νά εὐχαριστήσω τά Μέλη της, τόν Σεβ. Μητροπολίτη Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος καί τόν Σεβ. Μητροπολίτη Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμος, καθώς καί τόν Γραμματέα της, Ὑπογραμματέα τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, Παν. Ἀρχιμ. Νήφωνα, γιά τήν ἀγαστὴ συνεργασία γιά τίς ἐκδηλώσεις αὐτές.

Εὐγνώμονες εὐχαριστίες ὀφείλομε στόν κεντρικό ὁμιλητὴ τῆς ἀποψινῆς τιμητικῆς ἐκδηλώσεως, Ἐντιμολογιώτατο Ἄρχοντα Πρωτονοτάριο τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἰωάννη Τσερεβελάκη, ἐγκρατὴ θεολόγο, ὁ ὁποῖος θά μᾶς ἀναπτύξει τό θέμα «Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ.

Βαρθολομαίος. Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς Πατριαρχίας». Εἴμαστε βέβαιοι, γνωρίζοντάς τον ἐπί πολλές σειρές ἐτῶν, ὅτι θά δικαιώσει τήν ἐπιλογή τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καί θά μᾶς χαρίσει μέ τήν ὁμιλία του ὑψηλές πνευματικές ἐνατενίσεις.

Μέ βαθειά τιμή εὐχαριστοῦμε ὁμοίως καί τόν καταξιωμένο Χορό Ψαλτῶν «ΟΙ ΚΡΗΤΕΣ ΜΑΪΣΤΟΡΕΣ», ὑπό τή διεύθυνση τοῦ ἀγαπητοῦ μας Μουσικολογιωτάτου Ἄρχοντος Ὑμνωδοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἀντωνίου Πλαῖτη, πού θά μᾶς ἀποδώσει ὕμνους κατάλληλους στήν περίσταση.

Εὐχαριστοῦμε, τέλος, ὅλους ἐσᾶς πού συμμετέχετε συγχαίροντες μέ τή χαρά τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν Πατριάρχη μας. Εὐχή καί προσευχή μας ἀέναη πρός τόν Τρισάγιο Θεό εἶναι νά Τόν ἐνδυναμώνει καί νά εὐλογεῖ τή φωτεινή Πατριαρχία Του. Ἄς εἶναι πολυχρόνιος, ὅπως ὅλοι μαζί θά ψάλομε ὁλοκληρώνοντας τήν ἐκδήλωση αὐτή, καί ἄς Τόν φυλάττει διαρκῶς ὁ Θεός γιά νά μᾶς φυλάττει καί ἐκεῖνος ὑπό τή σκέπη τοῦ Ἱεροῦ του Ὡμοφορίου καί γιά νά φυλάττομε μαζί του ὅσα ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία διαφυλάττει καί διακρατεῖ. Σᾶς εὐχαριστῶ».

Χαιρετισμόν ἀπήθυνε ὁ Ἐξοχώτατος Περιφερειάρχης Κρήτης κ. Σταῦρος Ἀρναουτάκης πού ἀναφέρθηκε μέ βαθύ σεβασμό καί ἐξαιρετική τιμή στό σπουδαῖο ἀνά τόν κόσμο ἔργο τοῦ «πράσινου» Πατριάρχου λέγοντας:

«Μέ ιδιαίτερη χαρά, συμμετέχω σήμερα σέ μία τιμητική ἐκδήλωση γιά τήν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα τόν Οἰκουμενικό μας Πατριάρχη κύριο κύριο Βαρθολομαῖο. Τόν Πατριάρχη τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων, στή μορφή τοῦ ὁποίου ἀντικατοπτρίζεται ἡ ἱστορία αἰῶνων, ἡ πολύτιμη κληρονομία τῶν προκατόχων τοῦ Πατριαρχῶν. Τῶν Ἱεραρχῶν πού διαμόρφωσαν καί σφράγισαν μέ ἀνεξίτηλα γράμματα τήν ἱστορία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τήν ἱστορία τούσ' Ἐθνους.

Ἀπό τὸ Μητροπολιτικό Ναὸ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, τιμοῦμε σήμερα τή Μητέρα Ἐκκλησία, τονίζοντας πῶς γιά τήν Κρήτη ὁλόκληρη, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης παραμένει ὁ «πρῶτος τῶν πρώτων» στίς συνειδήσεις τῶν Κρητικῶν. Πρωτοπόρος ἐνὸς οἰκολογικοῦ κινήματος, σέ ἐποχὲς πού ἡ προστασία τοῦ περιβάλλοντος ἀποτελοῦσε ἀντικείμενο προβληματισμοῦ πολὺ λίγων παγκοσμίων ἡγετῶν. Προσέδωσε θεολογική τεκμηρίωση καί ὑπόσταση στό παγκόσμιο αὐτὸ πρόβλημα. Σὲ ἐπίπεδο ἐκκλησιαστικό, θρησκευτολογικὸ καί θεολογικὸ ἡ παγκόσμια ἱστορία τοῦ ἔχει ἤδη πιστώσει ὡς μεγάλο καί προσωπικὸ κατόρθωμα τή διεξαγωγή στήν Κρήτη, τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τὸ 2016.

Κλείνοντας, ἐπιτρέψτε μου μία προσωπικὴ ἀναφορά στό πρόσωπο τοῦ

Σεβασμιότατου Ἀρχιεπισκόπου πρώην Κρήτης κ.κ. Εἰρηναίου, ἑνὸς ἄξιου ἱεράρχη. Ὁ ὁποῖος ὡς Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, ἐπιβεβαίωσε τὶς μακραίωνες σχέσεις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης μὲ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπο τὰ προηγούμενα χρόνια, ὁ Σεβαστὸς Ἱεράρχης μετέφερε διαρκῶς ἀπὸ τὸν Πατριαρχικὸ Ναὸ τοῦ Φαναρίου πρὸς τὴν Κρήτη, τὴν ἔμφυτη τάση τῶν ἀνθρώπων νὰ φροντίσουν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, κινητοποιώντας τὴ λογικὴ ἀπέναντι στὴν ἄγνοια καὶ τὴν παραπληροφόρηση, συμβάλλοντας στὴ διάδοση τοῦ Ὁρθοῦ Λόγου.

Τοῦ εὐχόμεσθε ὀλοθερμὰ νὰ συνεχίσει τὸ θεάρεστο καὶ τόσο σημαντικό γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα ἔργο του καὶ τὸν διαβεβαιώνουμε ὅτι θὰ μᾶς ἔχει ἀρωγούς. Ὅτι ἡ Κρήτη τὸ νησὶ πού σημαδεύτηκε ἀπὸ τὸ ἱερὰ βήματα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, τὸν τόπο πού φωτίστηκε ἀπὸ τὸν πρῶτο ἐπίσκοπο τὸν Τίτο, παραμένει πνευματικὸ παιδί τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου».

Στὸ χαιρετισμὸ του ὁ Δήμαρχος Ἡρακλείου Ἄξιότ. κ. Βασίλειος Λαμπρινός εἶπε ὅτι: «Ἀποτελεῖ ἰδιαίτερη τιμὴ νὰ παρευρίσκομαι στὴν ἐκδήλωση γιὰ τὰ 30 χρόνια ἀπὸ τὴν ἐνθρόνιση τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχη Βαρθολομαίου, καὶ τὴν ἀνάληψη ἐκ μέρους του, τοῦ ὑψίστου λειτουργήματος τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ὁ Παναγιώτατος Κωνσταντινουπόλεως, τὶς τρεῖς αὐτὲς δεκαετίες, ἀνεδείχθη σὲ μία προσωπικότητα μὲ διεθνῆ ἀκτινοβολία. Κάτοχος βαθιᾶς οὐμανιστικῆς καὶ θεολογικῆς παιδείας, ἀκολούθησε ἀνταξίως τὴν μακρά-ωνη ἱστορικὴ πορεία τῶν προκατόχων του. Προσφέροντας τεράστιο ἔργο, στὸ πλαίσιο τῆς ἀποστολῆς καὶ παρουσίας τῆς Ὁρθοδοξίας στὸν σύγχρονο κόσμο. Ὑπῆρξε, ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια, ὑπέρμαχος τοῦ διαθρησκευτικοῦ διαλόγου, ἀποτρέποντας σὲ κάθε μορφή καὶ σὲ κάθε ἐθνότητα: τὸν φανατισμὸ καὶ τὴν μισαλλοδοξία. Διείδε συνάμα τὴν καίρια σημασία τοῦ Περιβάλλοντος γιὰ τὸ μέλλον τῶν ἀνθρώπων. Προβάλλοντας διαρκῶς τὴν ἀνάγκη δράσεων γιὰ τὸ πιὸ ζωτικὸ σημερινὸ θέμα τοῦ πλανήτη: τὴν οἰκολογικὴ καταστροφή.

Ἡ θέση τοῦ Παναγιωτάτου, σὲ μία χώρα μὲ ἐχθρικὴ στάση πρὸς τὶς ἄλλες θρησκείες, μὲ διαρκεῖς παραβάσεις τοῦ Διεθνοῦς Δικαίου, ἀντιλαμβανόμεσθε ὅλοι ὅτι εἶναι ἰδιαίτερος δύσκολη. Ἡ πολιτικὴ κατάσταση τῶν τελευταίων ἐτῶν στὴν Τουρκία, ἀφενὸς δυσχεραίνει τὸ ἔργο του, ἀφετέρου ἐξυψώνει τὴν ἀποστολὴ καὶ κάθε προσπάθειά του τοῦ, ὡς ἀποτέλεσμα ὑπέρβασης τεραστίων ἐμποδίων. Καὶ τοῦτος ὁ ἀγώνας, τὸν καταξιώνει ἀκόμη περισσότερο στὰ μάτια τοῦ πολιτισμένου κόσμου.

Δὲν πρέπει νὰ παραλείψουμε νὰ ἀναφέρουμε, σὲ αὐτὴ τὴν κρίσιμη γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα συγκυρία, τὴν θαρραλέα καὶ ὑπεύθυνη στάση τοῦ Πα-

*Ὁ Χορός Ψάλτῶν «Οἱ Κρήτες Μαῖστορες», εἰς τόν Ἱερόν
Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 4ην Δεκεμβρίου 2021*

τριαρχη Βαρθολομαίου καὶ στὸ θέμα τῆς πανδημίας. Μὲ τὴν διαρκῆ υπεράσπιση τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης, καὶ τὴν ἔκκλησή του: νὰ ἐμβολιαστοῦν ὅλοι, ἄνευ οὐδεμίας ἐπιφυλάξεως.

Ἀπευθύνω σήμερα πρὸς τὸν Παναγιώτατο, εὐχὲς ὑγείας, δύναμης, καὶ δημιουργικῆς πορείας καὶ στὸ μέλλον. Καὶ πρὸς τὴν Ἱερὰν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, θερμὰ συγχαρητήρια γιὰ τὴν διοργάνωσιν τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς, καὶ κάθε καλὸ στὸ ὑψηλὸ ἔργο της».

Ἀκολούθως ἐγένετο ἡ κεντρικὴ ὁμιλία ὑπὸ τοῦ ἐντιμολ. κ. Ἰωάννου Τσερεβελάκη, Ἄρχοντος Πρωτονοταρίου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας μὲ θέμα: «Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος: Τριάντα χρόνια εὐκλεοῦς πατριαρχίας». Ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὴν Ἱερὰ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης γιὰ τὴν τιμὴ νὰ εἶναι ὁ ὁμιλητὴς τῆς ἐκδήλωσιν, ἀναφέρθηκε ἐκτενῶς στὸ πρόσωπο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου καὶ ὑπογράμμισε ὅτι «Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος εἶναι ἕνας ἐμπνευσμένος θρησκευτικὸς ἡγέτης παγκοσμίου κύρους καὶ ἐμβελείας, πὺ ἀνοίξε τὴν Ὁρθοδοξία στὴν οἰκουμένη, πὺ ἀγωνίστηκε καὶ ἀγωνίζεται γιὰ τὴν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, πὺ ξεκίνησε τὸ διαθρησκειακὸ διάλογο, πὺ προέβαλε μὲ ἔμφαση τὸ οἰκολογικὸ ζήτημα. Εἶναι ὁ «πράσινος Πατριάρχης», ὁ Πατριάρχης τῆς εἰρήνης καὶ τῆς καταλλαγῆς, πὺ μὲ τὰ πολλὰ χαρίσματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸν προίκισε ὁ Θεός, μὲ τὴν εὐρύτητα τῆς σκέψης του, τὴ γλωσσομάθειά του, τὸ προσηνὲς τοῦ χαρακτῆρα του, τὴν ἀπλότητά του καὶ τὸ λειτουργικὸ τοῦ ἦθος ἔχει κερδίσει μιὰ θέση στὸ παγκόσμιον στερέωμα, ὡς μιὰ ἐξέχουσα προσωπικότητα τῆς ἐποχῆς μας».

Μετὰ τὴν ὁμιλία ἀκολούθησαν ὕμνοι ἀπὸ τὸν Χορὸ Ψάλτων «Οἱ Κρήτες Μαῖστορες», ὑπὸ τὴν διεύθυνση τοῦ μουσικολογιωτάτου Ἄρχοντος Ὑμνωδοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Ἀντωνίου Πλαῖτη. Ἡ ἐκδήλωση ἔκλεισε μὲ τὸν Χορὸ καὶ τοὺς παρισταμένους νὰ ψάλλουν τὸν πολυχρονισμὸν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΙΣ

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπετειακῆς συμπληρώσεως κατὰ τό τρ. ἔτος, τριάκοντα ἐτῶν ἀπό τῆς ἐκλογῆς καί τῆς ἐνθρονίσεως τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου **κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ**, θά τελέσει τρισαρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν **τὴν Κυριακὴν 5ην Δεκεμβρίου 2021 καὶ ὥραν 8:00 π.μ.** εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, κατὰ τὴν ὁποίαν θά ἐκφωνηθεῖ εἰδικὴ ἀφιερωματικὴ Ὁμιλία, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιου, καὶ Σᾶς προσκαλεῖ νὰ συμμετέχητε εἰς αὐτήν.

Διὰ τὴν Ἱεράν Ἐπαρχιακὴν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ὁ Πρόεδρος
†Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος

Παρακαλοῦμε γιὰ τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴ τῶν μέτρων διαφύλαξης τῆς δημόσιας ὑγείας, πρὸς ἀποφυγὴν διασπορᾶς τοῦ κορωνοϊοῦ.

Οἱ Σεβ. Μητροπολίται Κισάμου καὶ Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλόχιος, Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ.κ. Γεράσιμος καὶ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ.κ. Κύριλλος καὶ ὁ ἐντιμολ. κ. Δημήτριος Μηλαθιανάκης, Ἄρχων Πρωτέκδικος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ Νομικός σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, εἰς τὸν Ἱ. Μ. Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τὴν 5ην Δεκεμβρίου 2021

ΤΡΙΣΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΗ ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Δελτίον Τύπου τῆς 5ης Δεκεμβρίου 2021,
διά τὴν τρισαρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν
εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου,
πρὸς τιμὴν τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου

Τὴν Κυριακὴν 5η Δεκεμβρίου 2021 κατὰ τὴν τρισαρχιερατικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, λειτούργησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος, Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμος καὶ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ. Κύριλλος.

Συμπροσευχόμενοι παρέστησαν οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου κ. Ἀνδρέας, Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιος, Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου κ. Δαμασκηνός καὶ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ κ. Πρόδρομος.

Ἀπὸ μέρους τῶν Ἀρχῶν παρέστησαν ὁ Ἐξοχώτ. κ. Ἐλευθέριος Αὐγενάκης, Ὑφυπουργός Πολιτισμοῦ καὶ Ἀθλητισμοῦ, οἱ πολιτικές καὶ στρατιωτικές ἀρχές τοῦ τόπου, ὁ Νομικός Σύμβουλος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἐντιμολ. κ. Δημήτριος Μηλαθιανάκης, Ἄρχων Πρωτέκδικος τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ ὁ ἐντιμολ. κ. Κωνσταντῖνος Ζορμπᾶς, Ἄρχων Ἱερομνήμων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πολλοὶ ἐκπρόσωποι Φορέων καὶ Ἀρχῶν, μέλη τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναστικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ πλῆθος λαοῦ.

Ὅμιλία ἀφιερωμένη στὰ 30 ἔτη Πατριαρχίας τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου ἔγινε ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου.

Ὅμιλία εἰς τὴν Συνοδικὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς Ἱ.Ε.Σ.Ε.Κ. ἐπ' εὐκαιρίαν τῶν ἐπετειακῶν ἑορτασμῶν 30 ἐτῶν εὐκλεοῦς Πατριαρχίας τῆς Α.Θ. Παναγιότητος (Ι. Μητροπολιτικός Ναός Ἁγ. Μηνᾶ, 5-12-2021) Σεβ. Μητροπολίτου Κισάμου καὶ Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου:

«Μη φοβηθῆτε ὅτι ποτέ θ' ἀφήσω τὴν καρδιά μου
νά παύση νὰ κτυπᾷ γιὰ σᾶς ἂν εἴσθε καὶ μακριὰ μου».

«Μέ τό καταστάλαγμα τῆς σοφίας τῶν γερόντων τῆς Κρήτης, οἱ ὅποιοι γνωρίζουν τὰ μεγάλα τῆς ζωῆς, τὴν χαρὰ καὶ τὴν λύπη, νὰ τὰ μεταμορφώ-

*Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας καί Χερρονήσου κ.κ. Γεράσιμος,
εἰς τόν Ἱ. Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 5ην Δεκεμβρίου 2021*

νουν σέ μαντινάδα καί ριζίτικο, δημιουργώντας ένα άπαράμιλλο πολιτισμό πού χάνεται στά βάθη τών αιώνων· μέ αυτή λοιπόν τήν σοφή μαντινάδα πού καταγράφηκε στήν ιστορία, χαιρέτισε καί εὐλόγησε ὁ Προκαθημένος τών Ὁρθοδόξων, ἡ Σεπτῆ τοῦ Γένους Κορυφή, ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, τόν ἱερό Κλῆρο, τούς ἄρχοντες καί τόν περήφανο λαό τῆς Κρήτης, κατά τήν πρώτη επίσκεψή Του εἰς τήν Μεγαλόνησο, τόν Νοέμβριο τοῦ 1992, ἐδῶ στό Μεγάλο Κάστρο καί τόν φημισμένο Χάνδακα.

Τόν προϋπάντησαν οἱ τά πρῶτα φέροντες: ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.Τιμόθεος καί ἐκ μέρους τῆς Πολιτείας ὁ ἐξοχώτατος Πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος κ.Κωνσταντῖνος Μητσοτάκης, «γόνος τῆς Λεβεντογέννας Νήσου», ὅπως τόν ὀνόμασε ὁ Παναγιώτατος.

Σεβασμιώτατοι καί τιμιώτατοι ἅγιοι Ἀρχιερεῖς, συλλειτουργοί καί συνευχόμενοι, Θεοφιλέστατε,

Εὐλαβέστατοι κληρικοί, Ὁσιώτατοι μοναχοί καί μοναχές

Ἐξοχώτατε κ. Ὑπουργέ, Ἐντιμολογιώτατοι, καί ἐντιμότατοι ἄρχοντες, ἐνδοξότατοι ἐκπρόσωποι τῆς Στρατιωτικῆς ἡγεσίας καί τῆς Ἀστυνομίας, ἄρχοντες ὀφφικίαλοι ταῆς Α.τ.Χ.Μ.Ε.

Ἐλλογιμώτατοι ἐκπρόσωποι τῆς λογιосύνης καί τών Γραμμάτων, ἀγαπημένοι μου ἀδελφοί καί ἀδελφές, 30 χρόνια ἔχουν παρέλθει ἀπό τήν εὐλογημένη ἐκείνη ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς διά τήν Μητέρα Ἐκκλησία, σύμπασα τήν Ὁρθοδοξία καί τήν οἰκουμένη ὀλάκερη· 30 χρόνια ἀπό τήν πανηγυρική ἐκλογή τοῦ ἀπό Φιλαδελφείας καί εἶτα Χαλκηδόνος, Βαρθολομαίου Ἀρχοντώνη, Βαρθολομαίου τοῦ Α΄ τοῦ Ἰμβρίου, ὡς τοῦ 270οῦ Ἐπισκόπου τῆς Βασιλίδος τών Πόλεων, ὡς τοῦ Πατριάρχου τοῦ Γένους καί τών καρδιών μας, καθώς ὁ Πατριάρχης τῆς Πόλεως αὐτῆς, εἶναι ἡ ψυχή τῆς Ῥωμοσύνης.

Μέ βαθειά εὐγνωμοσύνη εἰς το Σεπτό Πρόσωπο Του, ἰδιαίτερη χαρά καί συγκίνηση και, κατόπιν ὁμοφώνου ἀποφάσεως τῆς Ἱ.Ε.Σ.Ε.Κ., τελοῦμε σήμερα, μετά τών ἐκλεκτῶν Ἀδελφῶν συνεπισκόπων, συλλειτουργῶν καί συνευχομένων, Συνοδική Θεία Λειτουργία, ἀφιερωμένη ὡς ἡμέρα προσευχῆς καί δοξολογίας πρὸς τόν πανάγαθο Θεό, καθώς μᾶς ἀξιώνει τό ἔτος αὐτό νά ἐορτάζουμε τήν συμπλήρωση τριάντα ἐτῶν ἐκλεοῦς, καλλικάρπου, φωτεινῆς καί πολυδένδρου Πατριαρχίας, τοῦ Προκαθημένου τών ἀνά τήν οἰκουμένη Ὁρθοδόξων. Δοξολογία ἀναπέμπουμε εἰς τόν Ἅγιο Τριαδικό Θεό διότι ἡ Πατριαρχία Του ἀποτελεῖ τή μακροβιότερη παρουσία τοῦ ἰδίου Προκαθημένου στήν ἱστορική Καθέδρα τῆς Πρωτόθρονης καί Πρωτεύθυνης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, διαγράφοντας λαμπρή πορεία.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, θέλοντας νά τιμήσει μέ τόν δικό Της τρόπο τήν ἐπέτειο αὐτή, τῆς συμπληρώσεως 30 ἐτῶν

ἀπό τὴν ἄνοδο τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου στό εὐθραυστο πηδάλιο τῆς Οἰκουμενικῆς εὐθύνης τῶν Ὁρθοδόξων, πραγματοποίησε καί πραγματοποιεῖ σειρά πνευματικῶν ἐκδλώσεων μέ κορυφαία τῆ σημερινή λατρευτική σύναξη εἰς τόν ἱστορικό καί μεγαλοπρεπή Ἱερό Μητροπολιτικό Ναό τοῦ ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, στήν ἔδρα τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τό Ἡράκλειο.

«Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, πιστή καί ἀφοσιωμένη θυγατέρα εἰς τόν Χάρτη τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τυγχάνει ἡμι-αυτόνομη Ἐκκλησία καί ἔχει τήν κανονική ἐξάρτηση καί πνευματική ἀναφορά Της στό Ἱερώτατο Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας. Τό γεγονός αὐτό ἀποτελεῖ εὐφρόσυνη, καύχηση καί ξεχωριστή τιμή στήν Ἐκκλησία τῆς Μεγαλονήσου, ἡ ὁποία παρά τίς δύσκολες ἱστορικές συγκυρίες τίς ὁποῖες ἐβίωσε ἀνά τούς αἰῶνες, ἐξ αἰτίας ἰδίως τῶν πολλαπλῶν καί συνεχῶν κατακτήσεων τῆς ἀπό ξένους εἰσβολεῖς, οὐδέποτε ἀπεσκίρτησε ἀπό τήν Μητέρα, Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἀλλά καί οὐδέποτε ἀπέβαλε τίς ξεχωριστές εὐεργεσίες μέ τίς ὁποῖες Ἐκεῖνη τήν ἐπροίκισε, ἀπό ἀγαθή φιλοτιμία Της» .

Ἀποτελεῖ τιμή γιά τούς Κρήτες, τό γεγονός ὅτι ὅταν, κατά τίς τελευταῖες δεκαετίες τοῦ 19ου αἰῶνος, ὕστερα ἀπό μακροχρόνιους ἀγῶνες ἀπέκτησε τήν ἐλευθερία τῆς ἀπό τόν ξενικό ζυγό μέ τήν δημιουργία τῆς Κρητικῆς Πολιτείας, καί ἀργότερα (1913) ἐπῆλθε ἡ πολυπόθητη πολιτική Ἑνωσις μέ τήν μητέρα Πατρίδα, ἡ θρησκευτική καί ἐκκλησιαστική συνείδησις τοῦ Κρητικοῦ λαοῦ παρέμεινε σθεναρά συνδεδεμένη μετά τῆ φίλτατη Μητέρα, τό Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως καί τόν Πατριάρχη τοῦ Γένους. «Κατά τά τελευταῖα μάλιστα ἔτη οἱ σχέσεις μεταξύ Κρήτης καί Κωνσταντινουπόλεως ἔχουν ἀναπτυχθεῖ ἀκόμη περισσότερο, καί οἱ δεσμοί ἔχουν σφυρηλατηθεῖ ἀκόμη πιό δυνατά, ὥστε νά λέγεται ἀπό τά χεῖλη τοῦ καταξιωμένου διεθνῶς Προκαθημένου τοῦ μαρτυρικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ.κ.Βαρθολομαίου, ὅτι ἡ Κρήτη: 'εἶναι ἓνα πολύτιμο διαμάντι στήν κορώνη τῆς Μητρός Ἐκκλησίας, ἡ ναυαρχίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου μέσα στή Μεσόγειο', γι' αὐτό καί 'οἱ δεσμοί μεταξύ τῆς Κρήτης καί τοῦ Φαναρίου εἶναι ἱεροί, εἶναι ὑπεραιωνόβιοι καί ἀκατάλυτοι' .

Ὁ Προκαθήμενος τῶν Ὁρθοδόξων, προσωπικότητα προικισμένη, πολυτάλαντη, μέ σπάνια χαρίσματα, μέ εφόδια τά «γεγυμνασμένα αισθητήρια», τήν ἄριστη θεολογική κατάρτιση, τήν εὐρημάθεια καί τήν πολυμάθεια, γνωρίζει νά πρωτοπορεῖ, νά καινοτομεῖ, νά διακρίνει τό οὐσιῶδες ἀπό τό ἐπουσιῶδες, ἀκολουθῶντας ἀπαρεγκλίτως τήν σοφία τῶν Πατέρων. Εἰς τό θεόσοφο Πρόσωπο τοῦ παγκοσμίως καταξιωμένου Οἰακοστροφου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ἡ σύμπασα Ὁρθοδοξία ἀναγνωρίζει τον πατέρα τῶν Ὁρθοδόξων, τόν πιστό θεράποντα τοῦ Κυρίου, τόν στύλο

καί ἔδραϊωμα τῆς Ἐκκλησίας, τόν ἐφάμιλλο τῶν μεγίστων προκατόχων τοῦ Θρόνου Του, τον Ποιμένα ὁ Ὅποιος ἐργάζεται μέ τόν «νοῦν» τῶν Πατέρων καί τήν ἀγωνία μεταγγίσεως τῆς σκέψεων των στον σύγχρονο ἄνθρωπο. Πανθομολογούμενο ὑπό πάντων τό γεγονός ὅτι οἱ ἀντοχές Του εἶναι θεόσοδοτες· τά ὀράματά του μεγαλόπνοα· ἡ μνήμη Του παροιμιώδης· τά ἔργα Του γεμάτα ἀπό ζωή· ὁ ζήλος Του ἀκάματος· ἡ ἀγάπη Του ἀπλώνεται καί ἀγκαλιάζει κάθε ἄνθρωπο· ἡ εὐαισθησία του γιά τό περιβάλλον καί τά δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ πρωτοπόρος· ἡ εὐστροφία ἀνταπόκρισή Του μέ ἐπιτυχία σέ κάθε κάλεσμα τῶν καιρῶν, ἡ στιβαρά παρουσία Του καί ὁ πυρίπνοος λόγος Του σέ ἐπίσημα διεθνή Φόρα Κοινοβουλίων καί Ὄργανισμῶν, ἀλλά καί ἡ πρόδηλη χαρά καί ὁ συγκαταβατικός λόγος Του κατά τήν συναναστροφή Του μέ τούς ἀπλούς ἀνθρώπους, ἡ συμπάθεια καί ἡ ἀλληλεγγύη Του στή θλίψη τῶν πονεμένων καί τῶν ἐμπερίστατων ἀδελφῶν, ὁ ἀγῶνας Του γιά τήν προάσπιση τῶν δικαίων καί προνομίων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πού ἔχουν παγιωθεῖ μέ ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀλλά καί Αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλων, ὥστε νά μείνουν ἀπαρασάλευτα, σέ συνδυασμό μέ τήν ἀνύστακτη μέριμνά Του γιά τήν εὐστάθεια καί τήν ἐνότητα τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν.

Αὐτά καί ἀκόμη περισσότερα, ἔχουν καταξιώσει τόν Πατριάρχη τοῦ Γένους ὡς ἄνθρωπο μοναδικό καί μᾶλλον ἀνεπανάληπτο, ὁ Ὅποιος λαμπρύνει καί προβάλλει τόν θεόσοδο θεσμό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τό ἔπακρον. «Ὁ δοξασμένος, πιστός καί πατροπαράδοτος Κρητικός λαός μπορεῖ νά μαρτυρήσει τήν ἀλήθεια τῶν προαναφερθέντων, καθώς πολλές φορές ἔχει γευθεῖ τήν κοινωνία μετά τοῦ θεοπροβλήτου καί ἐξόχως χαρακτηριστικοῦ προσώπου τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ὁρθοδοξίας, μέσα ἀπό τίς πληθεῖς ἐπισκέψεις Του σέ ὅλες τίς Ἐκκλησιαστικές Ἐπαρχίες τῆς Νήσου, μέ ἀφορμή σπουδαῖα γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου μας, ἐπισκέψεις πού ἔδωσαν σέ ὅλους μας τήν εὐκαιρία νά ἀποτιμήσουμε τόν ὄντως ἀνεκτίμητο θησαυρό, πού ὁ Θεός περιφρουρεῖ καί διαφυλάττει, γιά νά λάμπει ὡς ἄλλος ἥλιος καί νά πηδαλιουχεῖ τή δεσποτεία Του», ὡς σημειώνεται σέ πρόσφατη Συνοδική Ἐγκύκλιο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης.

Ἀποτιμώντας τίς ἐπισκέψεις Του αὐτές στή Μεγαλόνησο γίνεται εὐκόλα ἀντιληπτή ἡ σημασία πού δίδει ὁ Ἴδιος στήν ἀξία τοῦ προσώπου, θείου καί ἀνθρωπίνου. Καί αὐτό, ταπεινά φρονοῦμε, ἀποτελεῖ τόν κυριώτερο ἄξονα ὄχι μόνον τῆς θεολογικῆς σκέψεώς Του, ἀλλά καί τῆς ἐν Χριστῶ πορείας τῆς ὅλης Πατριαρχίας Του.

Ἡ ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καί ἡ καταξίωσή του ὡς θεοῦ κατά χάριν, ὡς ἀγίου. Μίας Πατριαρχικῆς πορείας «μαρτυρίου συνειδήσεως» καί μαρτυρίας στόν ἄνθρωπο καί τόν κόσμο, τῆς σταυροαναστάσιμης παρουν-

σίας τοῦ Κυρίου . Μέ κάθε εὐκαιρία ὁ Πατριάρχης μας ἐκφράζεται ἀνάλογα, ἐκδηλώνοντας τὰ συναισθήματά Του καί ὑπογραμμίζοντας τή χαρά καί τό οὐσιαστικό περιεχόμενο τῆς πρόσωπο πρὸς πρόσωπο κοινωνίας: «Ἐρχόμεθα ἐπιθυμοῦντες νά σᾶς ἴδωμεν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καί νά σᾶς μεταφέρωμεν τήν εὐλογίαν τῆς Μητρὸς σας Μεγάλης Ἐκκλησίας» . «[...] Ἀλλά τό Συνέδριον εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν εἶναι μόνον ἡ ἀφορμή διὰ νά ἔλθωμεν πλησίον σας. Ἡ αἰτία εἶσθε ἐσεῖς οἱ ἴδιοι! Τά παιδιά μας! Ἡ Κρήτη ἡ ἴδια!

Αὐτά μᾶς ἔφεραν πλησίον σας. Καί φέρομεν καί ἀπονέμομεν εἰς ὅλους ὄλην τήν ἀγάπην καί τήν στοργήν καί τήν εὐλογίαν τοῦ πολυπάθου Φαναρίου, τοῦ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης διακονοῦντος τόν Χριστόν καί τό Εὐαγγέλιον πανσέπτου Ἀποστολικοῦ καί Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ ἡμῶν Θρόνου. [...]», κατά τούς λόγους τοῦ Ἰδίου. Θέλοντας νά ὑπενθυμίσει σέ ὅλους καί νά ἐνισχύσει τήν ἀλήθεια αὐτή τῆς καταξίωσης τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου διὰ τῆς μετοχῆς του στόν τριαδικό τρόπο ζωῆς, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, Πατήρ ἡμῶν καί Δεσπότης, ἐφήρμοσε ἀπό τίς πρῶτες ἤδη ἡμέρες πού ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά Του, τόν Συνοδικό θεσμό, καί μέ τήν εἰδική ἔννοια τοῦ ὄρου, προκειμένου τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο νά ἔρθει ἀρωγός εἰς τὰ προβλήματα τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου· νά ἀνταποκριθεῖ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τήν μείζονα ἀποστολή του· νά ἐπιτύχει τούς στόχους του καί νά φανερώσει τό μυστήριον τῆς Ἐκκλησίας εἰς τήν σύγχρονη, ραγδαῖα μεταβαλλόμενη πραγματικότητα· πιστεύοντας ἀκράδαντα ὁ Ἰδιος ὅτι τό Συνοδικό πολίτευμα εἶναι ἡ ζωὴ καί ἡ φύση τῆς Ἐκκλησίας.

«Γνωρίζετε, σεβάσμιοι ἀδελφοί, ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως δέν ἔχει ἄλλας ἐπιδιώξεις καί ὑστεροβουλίας εἰ μὴ νά διακονήσῃ, ὡς ἐκ τῆς θέσεως καί τῆς εὐθύνης του, τῆς ἀπὸ τῆς κανονικῆς τάξεως καί τῆς διὰ τῶν αἰώνων καθαγιασθείσης πράξεως τῆς Ἐκκλησίας καθοριζομένης, νά διακονήσῃ, λέγομεν, τήν πανορθόξον ἐνότητα καί νά συντονίσῃ τήν συνεργασίαν μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καί αὐτῶν μέ τόν ὑπόλοιπον χριστιανικόν κόσμον», ὡς σημειώνει κατά τήν προσφώνισή Του, εἰς τήν σύναξιν τῶν Προκαθημένων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τόν Ἰούνιον τοῦ 2016 εἰς τὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης. Ὁ πολίος Μητροπολίτης, μάλιστα Γέρων Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας κάνει λόγο περὶ «ἀρχέγονης συνοδικότητος», ἡ ὁποία ὑπῆρξε καθοριστικὴ γιὰ τὴ διαμόρφωση τοῦ συνοδικοῦ θεσμοῦ.

Κορυφαῖο γεγονός τῆς Συνοδικῆς ἔκφρασης τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε ἡ σύγκλησις τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πού πραγματοποιήθηκε στὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης, στό Κολυμπάρι Κισάμου, ἀπὸ 20 ἕως 25 Ἰουνίου 2016 καί ἀποτελεῖ ἀναμφίβολα καρπὸ ἀνύστακτης προσευχῆς καί μέριμνας, διηνεκοῦς φροντίδας καί ἄμετρων κόπων

πολλῶν σεπτῶν Προκαθημένων εἰς τόν Θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἰδιαίτερος δέ τοῦ νῦν Πρωθιεράρχου Της, ὁ Ὅποιος κλεῖζει φωτόμορφα τήν ἱστορική Καθέδρα τοῦ Φαναρίου. Κατόπιν ἐμπόνων προσπαθειῶν πολλῶν ἐτῶν, καί ὡς ἄριστος ἐκφραστής τοῦ Οἰκουμενικοῦ καί Συνοδικοῦ πνεύματος τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος Ἐκκλησίας, ὁ Πατριάρχης τῶν Συνόδων, τῆς ἐνότητος καί τῆς καταλλαγῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, προετοίμασε, μετά μεθοδικότητος καί ἀποτελεσματικότητος, καί, ἐν τέλει, συγκάλεσε τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τόν Ἰούνιο τοῦ 2016 στις ἐγκαταστάσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἀκαδημίας Κρήτης, πνευματικό καθίδρυμα παγκοσμίου ἐμβελείας τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως Κισάμου & Σελίνου, τό ὁποῖο τελεῖ ὑπό τήν αἰγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, φέρων τήν πνευματική αὐτοῦ ἀναφορά στόν Πάνσεπτο Οἰκουμενικό Θρόνο.

Μέ τήν ἐμπειρία τῆς Συνοδικότητος ἀνανεώνονται καί ἐνισχύονται οἱ σχέσεις μεταξύ τῶν κατά τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, στηρίζεται καί προάγεται ἡ ἐνότητα μέσα στούς κόλπους τῆς Ὁρθόδοξης κοινότητος, μαρτυρεῖται δέ καί ἐκφράζεται ἡ ὁμοφωνία αὐτή στό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας σήμερα, ἀποτελώντας τήν ἀσφαλίστικη δικλειδα γιά νά ἐπανεύρει ὁ διηρημένος ἄνθρωπος καί τό ἐσπιλωμένο ἀνθρώπινο πρόσωπο καί πάλι τόν δρόμο τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας.

Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὡς διαπρύσιος κήρυκας τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου, μέσα ἀπό τούς λόγους τοῦ δευτέρου: «οἱ πολλοί ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, ὁ δέ καθ' εἷς ἀλλήλων μέλη», ὄχι μόνον περιοδεύει σέ ὀλόκληρη τήν Ὁρθόδοξη Οἰκουμένη, ἀλλά καί συγκαλεῖ κατά καιρούς Συνάξεις τῶν Ὁρθοδόξων Προκαθημένων, ἀνά τριετία δε, Συνάξεις ὄλων τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου, στό Φανάρι. Ἦδη ἀπό τό ἔτος 2004, μέ Πατριαρχική πρωτοβουλία, διευρύνθηκε ἡ σύνθεση τῆς Ἁγίας καί Ἱεῤῥᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μέ τή συμμετοχή σ' αὐτήν, κατά τά πρεσβεῖα χειροτονίας τους, ὄλων τῶν ἐνεργείᾳ Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου. Διά τοῦ μέτρου αὐτοῦ καί οἱ Κρήτες Ἱεράρχες μετέχουν εἰς τήν Ἁγία καί Ἱεῤῥά Σύνοδο τοῦ Πατριαρχείου, ἐφ' ὅσον κατά τήν ἐπίσκεψή Του ὁ Παναγιώτατος εἰς Κρήτη, τό Νοέμβριο τοῦ ἔτους 1992, εὐρικόμενος ἐδῶ στό Ἡράκλειο, προήδρευσε στή Συνεδρία τῆς Ἱεῤῥᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατά τήν 10η Νοεμβρίου, ὁπότε καί ἀγαθυνόμενος ἀνήγγειλε τήν ἀνύψωση τῶν μέχρι τότε «τιμῆς ἔνεκεν» Μητροπολιτῶν Κρήτης σέ «ἐν ἐνεργείᾳ» Μητροπολίτες.

Τή συνείδηση ὅτι αὐτό πού ὀνομάζομε ὀρθόδοξη πνευματικότητα, δέν εἶναι κάτι τό ἀφηρημένο καί ὀμιχλώδες ἢ τό ἀνέφικτο, ἀλλά ἡ καλή ἀλλοίωση τῆς ὑπάρξεως ἀπό τήν ἴβια ἰβνοήν' τοῦ Παρακλήτου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ,

Οί Σεβ. Μητροπολίται Κισιάμου καί Σελίνου κ.κ. Ἀμφιλόχιος, Πέτρος καί Χερρονήσου κ.κ. Γεράσιμος καί Ἱεραπύτνης καί Σητείας κ.κ. Κύριλλος, εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 5ην Δεκεμβρίου 2021

ή όποία είναι θεμελιωμένη στόν Ένα Κύριο, στό Μία Πίστη καί στό Ένα Βάπτισμα. (Εφεσ. 4,5) καί ότι Άγιος είναι ό κατ' έξοχήν άνθρωπος, τό πρότυπο του ανθρώπινου βίου στόν κόσμο πού ζούμε, αυτή τήν συνείδηση εκφράζει περίτρανα καί ό φιλάγιος Πατριάρχης του Γένους, όταν επικυρώνει διά Συνοδικών Πράξεων τήν «αδιάκοπον ζώσαν μαρτυρίαν τής θρησκευτικής συνειδήσεως» του εύσεβους λαού, καί περιβάλλει μέ Συνοδική εύθύνη καί Πατριαρχικό κύρος τήν επίθυμία Του για έόρτια τιμή καί λατρευτική δοξολογία πολλών νέων Αγίων.

Μέσα σέ αυτό τό πνεύμα ή Έκκλησία τής Κρήτης, μέ τήν Πατριαρχική καί Συνοδική Πράξη τής Αγίας του Χριστού Μεγάλης Έκκλησίας τής 21ης Σεπτεμβρίου 2000, απέκτησε πολλούς νέους Αγίους. «Κατατάχτηκαν στό Άγιολόγιο τής Έκκλησίας οί Έπίσκοποι τής Έκκλησίας Κρήτης πού μαρτύρησαν γά τήν Όρθόδοξη πίστη τους τά χρόνια 1821-1822 καί μαζί μ' αυτούς Ίερείς, Μοναχοί, Μοναχές, πρόκριτοι καί λαός.» Έτσι ή Έκκλησία τής Κρήτης έχει πολλούς Νεομάρτυρες. Έχει τό προνόμιο μία όλόκληρη Σύνοδος νά σφαιγιάζεται καί νά μαρτυρεί ότι 'ήμιν έχαρίσθη ού μόνον τό εις Χριστόν πιστεύειν, αλλά καί τό ύπέρ αυτού πάσχειν'. (Φιλιπ. 1,29)» .

Μέ όμοιο τρόπο συναριθμήθηκε στίς Δέλτους του επίσημου Άγιολογίου τής Έκκλησίας μας ό μοναχός Νικηφόρος ό έπωνομαζόμενος Λεπρός, από τό Σηρικάρι Κισάμου, μέ τήν μέ Άριθ.Πρωτ. 1046/1-12-2012 Πατριαρχική καί Συνοδική Πράξη. Η θεοτίμητος Κορυφή τής Όρθοδοξίας είναι γνωστό ότι προέβη στην Άγιοκατάταξη πλειάδος άλλων συγχρόνων Αγίων, πολλών προερχομένων από τό Αγιώνυμο Όρος, δίδοντας έλπίδα καί στήριγμα στό σύγχρονο άνθρωπο καί διαμηνύοντας ότι τίποτα δέν άδυνατεί στόν πιστό, πού έπιποθεί τήν κοινωνία του μέ τόν Θεό, καθώς «Ίησους Χριστός χθές καί σήμεραν ό αυτός καί εις τούς αιώνας» .

Ό εύσεβής Κρητικός λαός είχε άκόμη μία θαυμάσια πνευματική έμπειρία, μέσα από τήν πανορθόδοξη προσκυνηματική πορεία του Πατριάρχου μετά των Προκαθημένων Όροδόξων Έκκλησιών στά Ίχνη του Άποστόλου των Έθνών Παύλου, τόν Όκτώβριο του 2008, νά ανατρέξει καί πάλι στά ζώπυρα τής πατρώας πίστες του, νά θυμηθεί τήν Άποστολική παράδοσή του, νά ένσκύψει στό βάθος του χρόνου καί νά άνεύρει τά σπέρματα του Εύαγγελικού λόγου, όπως του τά έδίδαξαν οί δύο μεγάλοι Άπόστολοι στην Μεγαλόνησο, ό Παύλος καί ό Τίτος.

Κατά τήν όμιλία Του στό Ήράκλειο, καί πριν μεταβεί στους Καλούς Λιμένες, ό περινούστατος οιακοστρόφος τής Έκκλησίας μας, ό Οικουμενικός Πατριάρχης κ.κ.Βαρθολομαίος τονίζει: «Η άποστολική Έκκλησία τής Κρήτης, τοίς άποστολικοίς τούτοις παραγγέλμασι στοιχοῦσα άπαρεγκλίτως, άνεπτύχθη ταχέως καί έλειτούργησε πάντοτε κατά τό άποστολικόν ύπό-

δειγμα, ὡς ‘γνήσιον τέκνον κατὰ τὴν πίστιν’ τοῦ πνευματικοῦ ‘πατρός’ αὐτῆς, τοῦ Ἀποστόλου τῶν ἐθνῶν Παύλου. Πράγματι, παρά τὰς ἀντιξοὺς συνθήκας καὶ τὰς μακρὰς δοκιμασίας αὐτῆς, διεφύλαξεν ἀλώβητον τὴν ἀποστολικὴν παρακαταθήκην τῆς πίστεως καὶ βιώνει αὐτὴν εἰς τε τὴν λειτουργικὴν ἐμπειρίαν καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν διακονίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος αὐτῆς, ὑπὸ τὴν πνευματικὴν καθοδήγησιν πεφωτισμένων ποιμένων καὶ λαμπρῶν κληρικῶν.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία σεμνύνεται, διότι ἡ Ἁγιωτάτη Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἀνήκουσα κανονικῶς εἰς τὸ ἀνά τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιαστικόν σῶμα τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τιμᾷ τὴν μητρικὴν μέριμναν δι’ ὀλοθύμου ἀφοσιώσεως καὶ τιμᾶται διὰ τῆς οἰκουμενικῆς ἀναφορᾶς τῆς πνευματικῆς τῆς ἀκτινοβολίας» .

Ἄξιο μνείας καὶ ἀναφορᾶς ἡ πρωτοβουλία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ θεοδωρήτου, πράγματι, καὶ σοφοῦ Πρωθιεράρχου του, ὅπως πρωτοστατεῖ σέ δράσεις καὶ πρωτοβουλίες ἢ, τίς ἐπιστηρίζει ἀνδρεία, προκειμένου νά «συνεγείρη τὰς συνειδήσεις τῶν λαῶν καὶ νά ὀδηγήσῃ τὰς κυβερνήσεις των... εἰς τὴν λήψιν μέτρων, τὰ ὅποια θά περιορίζουν τὰ αἷτια τῆς ἐπικινδύνου ταύτης καταστάσεως, τῆς ἀλλοτριώσεως τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Ὡς ὑπόδειγμα δέ συμπεριφορᾶς καὶ πηγὴν ἐμπνεύσεως προέτεινε τὸ ἦθος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τὸ ὅποιον διὰ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς, ἢ ὅποια καθαγιάζει τὴν κτίσιν, καὶ τῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως, ἢ ὅποια περιορίζει εἰς τὸ ἄκρως ἀναγκαῖον τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὸ φυσικόν του περιβάλλον, ἐπὶ αἰῶνας ἤδη διεμόρφωσε τὴν δέουσαν στάσιν τοῦ ἀνθρώπου ἔναντι τῆς φύσεως», ὡς σημειώνει ὁ Παναγιώτατος σέ ὁμιλία Του εἰς τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν. Ἦδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Δημητρίου, καθιερώθηκε ἡ 1η Σεπτεμβρίου ἐκάστου ἔτους, ὡς ἡμέρα προσευχῆς, μετὰ σχετικῆς ἀκολουθίας, γιὰ τὴν προστασία τῆς δημιουργίας καὶ τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος.

Πέραν τούτου, καὶ πρὸς κινητοποίηση καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὁ μόλις νεοεκλεγείς στὸν Οἰκουμενικὸ Θρόνον Πατριάρχης Βαρθολομαῖος συγκάλεσε Πανορθόδοξο Συνέδριο γιὰ τὴν προστασία τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος στὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης, ἀπὸ 5 ἕως 12 Νοεμβρίου 1991, μέ τὴν παρουσία καὶ τοῦ Πρίγκηπα Φιλίππου τοῦ Ἐδιμβούργου, ὡς Προέδρου τοῦ Ταμείου Προστασίας γιὰ τὴ φύση (WWF). Στὴ συνέχεια, μέ Πατριαρχικὴ καὶ πάλι πρωτοβουλία, πραγματοποιεῖται στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης σειρά Οἰκολογικῶν Σεμιναρίων, ἐνῶ τὸ 1999 ἱδρύεται τὸ Οἰκολογικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Χάλκης, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ Ἰνστιτούτο Θεολογίας καὶ Οἰκολογίας εἰς τὴν ΟΑΚ.

Οί Σεβ. Μητροπολίται Κισάμου καί Σελίνου κ.κ. Αμφιλόχιος, Πέτρας καί Χερρονήσου κ.κ. Γεράσιμος καί Ίεραπότνης καί Σητείας κ.κ. Κύριλλος, εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μητᾶ Ἡρακλείου, τήν 5ην Δεκεμβρίου 2021

Υπό τήν αιγίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διοργανώνεται σειρά διεθνῶν ἐν πλῶ Συμποσίων στούς μεγαλύτερους ὑδάτινους ὄγκους τοῦ κόσμου (Μεσόγειος, Μαύρη θάλασσα, Δούναβης, Ἀδριατική, Βαλτική, Ἀμαζόνιος, Ἀρκτική, Μισισσιπιῆς), ἐνῶ ἀναπτύσσονται ἔμπρακτες πρωτοβουλίες προώθησης βιολογικῆς καλλιέργειας καί κτηνοτροφίας σέ Ἱερές Μονές καί γιά οἰκολογική δασική διαχείριση τοῦ Ἁγιωνύμου Ὄρους.

Τό πρόβλημα ἀπασχόλησε καί τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας σημειώνοντας χαρακτηριστικά στό Μήνυμά Της: «...Ἡ σημερινή οἰκολογική κρίση εἶναι προφανές ὅτι ὀφείλεται σέ πνευματικά καί ἠθικά αἷτια. Οἱ ρίζες τῆς συνδέονται μέ τήν πλεονεξία, τήν ἀπληστία καί τόν ἐγωισμό, πού ὀδηγοῦν στήν ἀλόγιστη χρήση τῶν φυσικῶν πόρων, τήν ἐπιβάρυνση τῆς ἀτμόσφαιρας μέ ζημιογόνους ρύπους καί τήν κλιματική ἀλλαγή. Ἡ χριστιανική ἀντιμετώπιση τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖ μετάνοια γιά τίς καταχρήσεις, ἐγκράτεια καί ἀσκητικό ἦθος, πού ἀποτελοῦν ἀντίδοτο στήν ὑπερκατανάλωση, συγχρόνως δέ, καλλιέργεια στόν ἄνθρωπο τῆς συνειδήσεως ὅτι εἶναι ὀικονόμος, καί ὄχι κάτοχος τῆς δημιουργίας» .

Ὁ «πράσινος» Πατριάρχης, ὅπως δικαίως ἀποκαλεῖται ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος γιά τήν πρωτοπορία Του στή διάσωση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος καί τήν εὐαίσθητοποίηση στίς συνέπειες τῆς κλιματικῆς ἀλλαγῆς, δέν θά μπορούσε νά μείνει ἀδιάφορος ἐνώπιον φαινομένων βίας, καταπάτησης ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ἀνισότητος, διακρίσεων, κοινωνικῆς ἀδικίας, ἀνελευθερίας καί εὐτελισμοῦ τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας. Ἐκφράζοντας τό φιλόπρωτο καί αἰώνιο μήνυμα τῆς Ἐκκλησίας γιά τήν προώθηση τῆς ἀδελφοσύνης καί τῆς ἀλληλεγγύης, ἀγωνίζεται σθεναρῶς γιά τό σεβασμό τῆς ἱερότητος τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἄνευ διακρίσεων. Ἀπάντησι στήν ἀπορία δίδει ὁ ἀκαδημαϊκός καί ἀκτιβιστής γιά τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα Ἄριελ Ντόρφμαν: «Μερικές φορές εἶναι σωστό νά ὄνειρεύεσαι τό ἀδύνατο, νά ζητᾶς τό ἀδύνατο, νά κράζης γιά τό ἀδύνατο. Ὑπάρχει ἡ πιθανότητα ἡ ἱστορία νά ἀκούη. Ὑπάρχει ἡ πιθανότητα ἡ ἱστορία νά ἀπαντήσῃ» . Καί στόν Βαρθολομαῖο ἡ ἱστορία καί ἄκουσε καί ἀπάντησε, καταλήγει!

Μέσα σέ αὐτό τό πλαίσιο ἐντάσσονται καί οἱ συνεχεῖς προσπάθειες τοῦ Πατριάρχου γιά τήν συνέχιση τοῦ διεκκλησιαστικοῦ καί διαθρησκευτικοῦ διαλόγου.

Μέσα ἀπό τούς διαλόγους αὐτούς ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία βηματίζει πρὸς τή συνάντηση τοῦ ἄλλου γιά νά ξεπεραστοῦν οἱ ὅποιες δυσπιστίες, νά ἐδραιωθεῖ ὁ ἀλληλοσεβασμός καί νά ἀποφευχθοῦν, στό ὄνομα τῆς ὁποιας θρησκείας, ἀκραίες καταστάσεις καί συμπεριφορές . Πρὸς τόν σκοπό αὐτό, ὁ Ἡγούμενος τῆς Ὁρθοδοξίας βρέθηκε δύο φορές στήν Κρήτη, στήν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης, στό Κολυμπαρί. Τήν πρώτη φορά στίς 7

*Φωτογραφικόν στιγμιότυπον ἐκ τῆς Τρισαρχιερατικῆς
Θείας Λειτουργίας, εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν
Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τήν 5ην Δεκεμβρίου 2021*

Ὀκτωβρίου 2009, γιά νά κηρύξει τήν ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὀλομέλειας τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καί Τάξις», καί στίς 3 Σεπτεμβρίου 2012, προσκεκλημένος τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, γιά νά παρευρεθεῖ στίς ἐργασίες τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου. Ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος εὐρισκόμενος σέ διεθνή Βήματα καί Κοινοβούλια κρατῶν ἀπευθύνει ἔκκληση πρός τοὺς ἰσχυροὺς τοῦ κόσμου αὐτοῦ νά σεβαστοῦν τήν ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ὅπου γῆς, καί νά σταματήσουν οἱ βιαιότητες.

Ἡ ἀγωνία Του αὐτή, ὅπως καί ὄλων τῶν Προκαθημένων τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας πού ἔλαβαν μέρος στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας, δέν θά μπορούσε νά ἀπουσιάζει στά ὑπό συζήτηση

θέματα, όπως άλλωστε διατυπώνεται ζωηρά στο Μήνυμα της Συνόδου: «[...] 9) Ἀπέναντι στήν ἰσοπεδωτική καί ἀπρόσωπη ὁμογενοποίηση, ἡ ὁποία προωθεῖται μέ ποικίλους τρόπους, ἡ Ὁρθοδοξία διακηρύττει τόν σεβασμό στήν ἰδιοπροσωπία ἀνθρώπων καί λαῶν. Ἀντιτίθεται στήν αὐτονόμηση τῆς οἰκονομίας ἀπό τίς βασικές ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου καί στήν μετατροπή της σέ αὐτοσκοπό. Ἡ πρόοδος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους δέν συνδέεται μόνο μέ τήν ἀνάπτυξη τοῦ βιοτικοῦ ἐπιπέδου ἢ μέ τήν πρόοδο τῆς οἰκονομίας εἰς βάρος τῶν πνευματικῶν ἀξιών.10) Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δέν ἀναμειγνύεται στήν πολιτική. Ὁ λόγος της παραμένει διακριτός ἀλλά καί προφητικός, ὡς ὀφειλετική παρέμβαση ὑπέρ τοῦ ἀνθρώπου. Τά ἀνθρώπινα δικαιώματα βρίσκονται σήμερα στό κέντρο τῆς πολιτικῆς ὡς ἀπάντηση στίς σύγχρονες κοινωνικές καί πολιτικές κρίσεις καί ἀνατροπές, ἀποβλέποντας στήν προστασία τοῦ πολίτη ἀπό τήν αὐθαιρεσία τοῦ κράτους. Ἡ Ἐκκλησία μας προσθέτει ἐπίσης τίς ὑποχρεώσεις καί εὐθύνες τῶν πολιτῶν καί τήν ἀνάγκη συνεχοῦς αὐτοκριτικῆς πολιτικῶν καί πολιτῶν πρὸς οὐσιαστική βελτίωση τῆς κοινωνίας. Καί κυρίως τονίζει, ὅτι τό ὀρθόδοξο δέον περί ἀνθρώπου ὑπερβαίνει τόν ὀρίζοντα τῶν καθιερωμένων ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, ὅτι ‘μείζων πάντων’ εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅπως τήν ἀποκάλυψε ὁ Χριστός καί τήν βίωσαν ὅσοι πιστά Τόν ἀκολούθησαν. Ἐπιμένει ἀκόμη ὅτι θεμελιώδες δικαίωμα εἶναι καί ἡ προστασία τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, δηλαδή τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως, τῆς πίστεως, τῆς λατρείας καί ὅλων τῶν ἀτομικῶν καί συλλογικῶν ἐκφράσεων αὐτῆς, συμπεριλαμβανομένου καί τοῦ δικαιώματος κάθε πιστοῦ καί κάθε θρησκευτικῆς κοινότητος νά τελοῦν ἐλεύθερα ἀπό κάθε κρατική παρέμβαση τά θρησκευτικά τους καθήκοντα, ὡς καί τό δικαίωμα τῆς δημόσιας διδασκαλίας τῆς θρησκείας.[...] ».

Ἐκλεκτή συμπανηγυρίζουσα ὁμύγηρις. Τά ὅσα, ἐν συντομία καί διά τήν οἰκονομία τοῦ χρόνου, ἐξετέθησαν παραπάνω, δέν ἀποτελοῦν παρά μόνο ἓνα μικρό - ἐλάχιστο δείγμα τῶν πολυσχιδῶν καί ἀμέτρων ἀγώνων τοῦ Πανσεβάστου ἡμῶν Πατρός καί Δεσπότου, Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης καί Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, γιά τήν ἀνάδειξη τῆς σημασίας τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου, καθώς στήν προάσπιση καί διαφύλαξη τῆς ἱερότητας τοῦ προσώπου ἀνάλωσε τόν ἅπαντα βίο Του. Πολύ εὐστοχα, φρονοῦμε, ὁ καθηγητής Δελικωνσταντῆς καταγάφει αὐτή τήν ἀλήθεια: «Ὁ Πατριάρχης δέν σιῶπησε καί δέν σιωπᾷ ἀπέναντι στα φλέγοντα προβλήματα, ἀπέναντι στήν μισαλλοδοξία, τήν ἀδικία καί τήν ἀπανθρωπία τῆς βίας. Παραμένει ἀνθρώπος τῆς παράδοσης καί τῆς πρωτοπορίας, τῆς πράξης καί τοῦ λόγου, τῆς πραότητος καί τῆς ἀγωνιστικότητος, τῆς προσευχῆς καί τῆς ἀκαταπόνητης στρατεύσεως γιά τόν ἀνθρώπο καί τόν κόσμο του, ἀνθρώπος ὃχι μόνον τῶν μεγάλων ὁραμάτων,

Ό Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Μηνά Ήρακλείου

ἀλλὰ καὶ τῶν ρεαλιστικῶν ἐπιλογῶν. Ξέρει νὰ ἀκούη, σὲ μιὰ ἐποχὴ, ὅπου ἡ ἀκοὴ εἶναι ἡ χαμένη αἴσθησι. Φυλάσσει τὸν τόπον, τὸ μαρτυρικὸ Φανάρι, ἀγιάζει τοὺς πιστοὺς, ἐμψυχώνει τὸ ποίμνιό του, μὲ ἰδιαίτερη μέριμνα γιὰ τὴν νεολαία σὲ δύσκολους καιροὺς, ὑπερασπίζεται τὰ δίκαια τῆς Ῥωμοσύνης, ἀναλώνεται γιὰ τὴν διάσωσι τῆς χριστιανικῆς κληρονομιάς στὴν Μικρὰ Ἀσία, καὶ παράλληλα ταξιδεύει στὰ πέρατα τῆς γῆς, δίνοντας τὴν καλὴ μαρτυρία τῆς ἀγάπης, τοῦ σεβασμοῦ τῆς διαφορετικότητος καὶ τοῦ οἰκουμενικοῦ πνεύματος, μὲ ἀξιοθαύμαστη ἀπήχησι. Διαλέγεται γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὴν δικαιοσύνη μὲ πολιτικούς, μὲ τὴν διανόησι, μὲ ἐκπροσώπους τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, συζητᾷ μὲ τοὺς νέους καὶ τοὺς καθημερινοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὴν ἀλληλεγγύη μὲ τὸν συνάνθρωπο καὶ γιὰ τὴν προστασία τοῦ περιβάλλοντος».

Ἡμέρα μνήμης καὶ εὐχαριστίας λοιπόν ἡ σημερινή. Ἡμέρα προσευχῆς καὶ δοξολογίας. Ταπεινά καὶ καρδιακά συνενώνουμε τίς εὐχές καὶ τίς προσευχές μας, μετὰ πάντων ὑμῶν ὅπως Κύριος ὁ Θεός, διὰ πρεσβειῶν τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Τίτου, πρώτου Ἐπισκόπου Κρήτης, χαρίζει ὑγιαν ἀκλινῆ εἰς τὸν Θεοπρόβλητο Πρωθιεράρχη τῆς Οἰκουμενικῆς Ὁρθοδοξίας, δύναμη κραταιά, σοφία θεόπνευστη, κρίση διαυγῆ καὶ θάρρος ἀπαράμιλλο, ὥστε νὰ πρωτοστατεῖ εἰς τὸν μαρτυρικὸ, πλὴν ἔκπαγλο, Θρόνο τοῦ Φαναρίου· νὰ αἶρη τὸν σταυρὸ τῆς Πατριαρχείας Του, τὸν σταυρὸ τῆς Ῥωμοσύνης· νὰ ἐμπνέει τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο, νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ πηδαλιουχεῖ, ἐπὶ μακρόν, τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ σκέπει ὑπὸ τίς πτέρυγες Του τίς τιμημένες Ἐκκλησιαστικὲς ὑπ' Αὐτὸν Ἐπαρχίες τοῦ ἀνά τὸν κόσμον Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Κατακλείομε τὸν ἀπέριτο ἀλλὰ καρδιακὸ αὐτὸ λόγο μας, ἀντιδωροῦντες σεβαστικά καὶ εὐχαριστιακά εἰς τὸν Πατριάρχη μας διὰ τὴν Πατρικὴ Του μέριμνα, στοργὴ καὶ φροντίδα πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης, μὲ τὴν μαντινάδα πού ὁ Σύλλογος Ριζιτῶν «Η ΚΙΣΑΜΟΣ» τοῦ ἀφιέρωσε σέ πρόσφατη ἐπετειακὴ ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν Του, εἰς τὴν Ὁρθόδοξο Ἀκαδημία Κρήτης.

Πνευματικὲ μας Ἀρχηγέ στὸν Ἅγιο το θρόνο
ἀπὸ τὴν Κρήτη εὐχόμεσθε νὰ μὴν σέ φθείρει ὁ χρόνος!».

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης μετά τοῦ Συνοδικοῦ Γραφείου

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝΤΑ
ΔΕΛΤΙΑ ΤΥΠΟΥ
ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ
ΤΗΣ
ΙΕΡΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

*Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Εἰρηναῖος,
Πρόεδρος τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης*

Ἀνακοινωθέν τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, συνήλθε σήμερα 11 Ὀκτωβρίου 2021 στό Ἡράκλειο σέ Τακτική Συνεδρία καί ἀσχολήθηκε μέ τρέχοντα ὑπηρεσιακά θέματα τῆς ἀρμοδιότητός Της.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐκφράζει τή συμπάθειά Της πρὸς ὅλους τοὺς σεισμό-πληκτους ἀνθρώπους στὴν Κρήτη, ἀπὸ τοὺς πρόσφατους καταστροφικούς σεισμούς καί προσεύχεται πρὸς τὸν Θεό γιὰ τὴν ἀνακούφιση καί τὴν ἐνίσχυση τῶν πληγέντων.

Ἐπί πλέον, ἡ Ἱερά Σύνοδος ἀποφάσισε τὴν οικονομικὴ συμβολὴ τῶν Ὄργανισμῶν Διοικήσεως Μοναστηριακῆς Περιουσίας Νομῶν Κρήτης, τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί τῶν Ἐνοριῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, καθὼς καί τὴ διενέργεια ἐράνου, γιὰ τὴν κάλυψη ἐπιτακτικῶν ἀναγκῶν τῶν σεισμοπλήκτων.

Τίς ἐπόμενες ἡμέρες, Συνοδικὴ Ἀντιπροσωπεῖα Ἀρχιερέων θά μεταβεῖ στὶς πληγεῖσες περιοχές, γιὰ τὴν ἔκφραση συμπαράστασης στοὺς πληγέντες.

Ἡ Ἱεραρχία τῆς Μεγαλονήσου εὐχεται καλὸ Ἀκαδημαϊκὸ καί Σχολικὸ ἔτος πρὸς ὅλους τοὺς διδάσκοντες καί διδασκόμενους, σέ ὅλες τῆς βαθμίδες τῆς Ἐκπαίδευσης, καί καλεῖ ὅλο τὸ λαὸ τῆς Κρήτης νά συνεχίσει νά προσεύχεται γιὰ τὴν ὑπέρβαση τῆς πανδημίας τοῦ κορωνοϊοῦ Covid-19, μέ τὴν ταυτόχρονη τήρηση τῶν ὁδηγιῶν τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας καί τῶν εἰδικῶν ἐπιστημόνων.

Ό Σεβ. Μητροπολίτης Λάμπης, Συβρίτου και Σφακίων κ.κ. Ειρηναῖος

Συνοδική Ἐγκύκλιος τῆς 13ης Ὀκτωβρίου 2021

Ἀριθμ. Πρωτ. 832

Ἡράκλειο, 13 Ὀκτωβρίου 2021

Πρός

τούς Εὐλαβεστάτους Κληρικούς, τούς Ὁσιωτάτους Μοναχοὺς
καί τό εὐσεβές πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἀγαπητοί μας,

Ὅλοι ἐμεῖς πού ζοῦμε στή Μεγαλόνησο Κρήτη, κατά τό τελευταῖο διάστημα, γινόμαστε μάρτυρες καταστροφικῶν γεγονότων, πού προκαλοῦν πόνο καί θλίψη στίς καρδιές ὄλων μας, μέ ἀφορμή τή σεισμική δραστηριότητα πού ἐπλήξε τή Νήσο μας, μέ ἐπίκεντρο τό Ἀρκαλοχώρι καί τή Σητεία, καθώς καί ἄλλες περιοχές τῆς Κρήτης.

Οἰκίες ἰσοπεδώθηκαν, Ναοί κατέρρευσαν, ἑκατοντάδες οἰκοδομήματα καί χῶροι ἐργασίας ἐπλήγησαν ἀνεπανόρθωτα, κόποι ἐτῶν καί προγονικές ἐστίες ἰσοπεδώθηκαν καί γίνονται αἰτία δακρύων καί ἀπελπισίας.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, σύσσωμος, σέ αὐτές τίς δύσκολες ὥρες στέκεται ἀρωγός στά παθήματα τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, δεόμενη προσευχητικά, ὥστε ὁ Παντοκράτωρας Κύριος, ὁ ὁποῖος μέ ἓνα μόνον λόγο Του ἐπιτάσσει καί τιθασεύει τά στοιχεῖα τῆς φύσεως, νά εἰσακούσει καί τίς ταπεινές δεήσεις μας, νά ἐπιβλέψει μέ εὐσπλαχνικό βλέμμα «ἐπί τήν ἄμπελον ταύτην», πού κλονίζεται σειομένη, νά στερεώσσει τή γῆ καί νά κατάρτισει καί νουθετήσσει ὄλους μας.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης ὁμοψύχως συμπαρίσταται στό ἄλγος καί τήν ὀδύνη τῶν συνανθρώπων μας, πολλοί ἀπό τούς ὁποίους, κατά κυριολεξία, δέν ἔχουν «ποῦ τήν κεφαλὴν κλίνει» (πρβλ. Ματθ. 8,20 καί Λουκ.9,58) καί ἐκφράζει λόγο παραμυθητικό, λόγο ἐλπίδας καί αἰσιοδοξίας πρὸς τόν γενναῖο καί πιστό λαό τῶν Κρητῶν, ιδιαίτερα δέ πρὸς ἐκείνους πού περισσότερο ἐπλήγησαν ἀπό τούς καταστρεπτικούς σεισμούς τῆς περιόδου αὐτῆς. Προτρέπει τούς δοκιμαζομένους ἀδελφούς νά διέλθουν μέσα ἀπό αὐτή τή δυσκολία μέ θάρρος, ὅπως γνωρίζουν καλά οἱ Κρήτες νά ἀντιμετωπίζουν ἀνάλογες περιστάσεις, νά μὴν πτοηθοῦν ἀπό τήν ἀποκαρδιωτική, ἀληθινά, εἰκόνα τῶν ἐπακολούθων τῆς καταστροφικῆς σεισμικῆς ἀκολουθίας, ἀπό τήν πραγματικότητα τῶν ἐρειπίων, πού τούς περιβάλλουν, νά στηρίζουν κάθε ἐλπίδα τους στόν Θεό τοῦ ἐλέους, τῶν οἰκτιρμῶν καί τῆς φιλανθρωπίας καί νά στραφοῦμε «ἐξ ὄλης ψυχῆς καί διανοίας» πρὸς τήν Πάναγγο Μητέρα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὥστε οἱ ἀκατάπαυστες πρεσβείες

Της πρὸς τὸν μονογενῆ Υἱὸ Της νὰ λυτρώσουν τὸ γένος τῶν Κρητῶν ἀπὸ τὴ φοβερὴ ἀπειλὴ τοῦ σεισμοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης καλεῖ ὅλους νὰ δείξουμε ἐνότητα καὶ ὁμοψυχία στὶς δύσκολες αὐτὲς συγκυρίες καὶ κάνει ἔκκληση πρὸς τὰ φιλόφρονες αἰσθήματα τῶν πιστῶν καὶ εὐσεβῶν τέκνων τοῦ ἀμπελώνος Της, νὰ συνδράμουν καὶ ἐπιστηρίζουν, μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο, τοὺς πληγέντες ἀδελφούς μας, γιὰ νὰ ἀνακουφισθεῖ, ὅσο εἶναι δυνατόν, ἡ ὁδὴν τους, δίνοντας ἕνα ὥραϊο «παρών» στὶς τωρινὲς δοκιμασίες τους.

Γιὰ τὸ λόγο αὐτό, ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, προκειμένου νὰ ἀναψύξει, ἔστω καὶ κατ' ἐλάχιστον, τὴν ἀπόγνωση τῶν συνανθρώπων μας, κατὰ τὴ σημερινὴ Κυριακὴ θὰ περιαγάγει δίσκο συναλλαγίας καὶ βοήθειας των, σὲ ὅλες τὶς Ἐνορίες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Νήσου. Στὸ τέλος μάλιστα τῆς Θείας Λειτουργίας, θὰ ἀναπέμψει εἰδικὴ δέηση ὑπὲρ καταπαύσεως τῆς φοβερῆς, ὄντως, ἀπειλῆς τοῦ σεισμοῦ.

Εὐχόμεστε πατρικὰ ὁ Κύριος τοῦ ἐλέους καὶ πηγῆ πάσης παρακλήσεως νὰ παρηγορήσει τὶς ψυχὲς ὄλων μας, καὶ νὰ μᾶς ἐνισχύσει ἰδιαίτερα τώρα, τὸν καιρὸ τῆς δοκιμασίας, μὲ αἰσιοδοξία καὶ θάρρος, πού θὰ πηγάζουν ἀπὸ τὴν ἀκράδαντη πίστη πρὸς Αὐτόν, γιὰ νὰ συνεχίσουμε τὸ παρὸν στάδιο τῆς ζωῆς μας μὲ γενναιότητα, καὶ νὰ ἐξέλθουμε μέσα καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴ δυσκολία ἀκόμη πιὸ δυνατοὶ καὶ φιλάδελφοι, ἄξια τέκνα ἡρωικῶν προγόνων, ἀλλὰ καὶ γνήσια τέκνα τοῦ ἑνὸς Τριαδικοῦ Θεοῦ, Θεοῦ τῆς ἀπειρης ἀγάπης καὶ τῶν πλουσίων οἰκτιρμῶν.

Μέ πατρικὲς εὐχὲς καὶ ἐν Κυρίῳ ἀγάπη

† Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος, Πρόεδρος

† Ὁ Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Μακάριος

† Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Εὐγένιος

† Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Δαμασκηνός

† Ὁ Λάμπης, Συβρίτου καὶ Σφακίων Εἰρηναῖος

† Ὁ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας Κύριλλος

† Ὁ Πέτρας καὶ Χερρονήσου Γεράσιμος

† Ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος

† Ὁ Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου Ἀνδρέας

Υ. Ἡ παρούσα Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος νὰ ἀναγνωσθῇ πρὸ τῆς Ἀπολύσεως τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς Κυριακῆς, 24ης Ὀκτωβρίου 2021.

Ἀνακοινωθέν τῆς 18ης Ὀκτωβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης συνήλθε σήμερα Δευτέρα, 18 Ὀκτωβρίου 2021, σέ Συνοδική Συνεδρία, μέ μοναδικό θέμα Ἡμερήσιας Διάταξης, τή συζήτηση καί λήψη Ἀπόφασης, γιά ἐνεργοποίηση ἢ μή, τῶν ὅσων ὀρίζονται στό ἄρθρο 39, παράγραφος 2, τοῦ Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», ὡς πρός τό Πρόσωπο τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ.κ. Εἰρηναίου, Προέδρου τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς μας Συνόδου, ἐξ αἰτίας τῶν χρονίων σοβαρῶν προβλημάτων τῆς υγείας του.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος ἀναγνωρίζει καί τιμᾷ στό ἀκέραιο τό Πρόσωπο, τήν προσφορά καί τό ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου τῆς κ. Εἰρηναίου, ὡς Ποιμένα καί Πρωθιεράρχη τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης. Θεωρεῖ ὅμως ὅτι, οἱ ἀνεφερθεῖσες συγκυρίες καί τά μή ἀναστρέψιμα μέχρι τώρα δεδομένα τῆς υγείας του, ὀδηγοῦν ὁμόφωνα τήν Ἱερά Σύνοδο νά ἐπιληφθεῖ γιά τό θέμα αὐτό.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος μέ βάση τό παραπάνω ἄρθρο τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου, ἀποφάσισε νά ὀρίσει τρεῖς (3) ἰατρούς ἐγνωσμένου κύρους, οἱ ὁποῖοι θά ἀποφανθοῦν γιά τά κατά Νόμον περαιτέρω προβλεπόμενα. Ἡ ὁμόφωνη Ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἔλαβε καί τήν εὐλογία, τήν ἔγκριση καί τήν συγκατάθεση τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἴκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου.

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος

Συνοδική Ἐγκύκλιος
τῆς 16ης Νοεμβρίου 2021,
ἐπί τῇ συμπληρώσει 30 ἐτῶν Πατριαρχίας
τῆς Α.Θ. Παναγιότητος
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου
κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΙΕΡΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΡΗΤΗΣ

Ἀριθμ. Πρωτ. 929

Ἡράκλειο, 16 Νοεμβρίου 2021

Πρός
τούς Εὐλαβεστάτους Κληρικούς, τούς Ὅσιωτάτους Μοναχούς
καί τό εὐσεβές πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἀγαπητοί Πατέρες καί ἀδελφοί,

Ἡ πάνσοφη πρόνοια καί ἡ ἀγάπη τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ γιά τόν ἄνθρωπο ἐδώρησε ἐδῶ καί ἤδη τρεῖς δεκαετίες τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη Βαρθολομαῖο, ὁ Ὅποιος ἐξελέγη παμψηφεί ἀπό τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καί Οἰκουμενικός Πατριάρχης τήν 22^α Ὀκτωβρίου καί ἐνθρονίστηκε τήν 2^α Νοεμβρίου 1991.

Δοξάζουμε καί εὐλογοῦμε τόν Θεό, διότι ἡ Πατριαρχία του, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ τήν λαμπρή πορεία Της μέχρι τῶν ἡμερῶν μας, ἀποτελεῖ τή μακροβιότερη παρουσία τοῦ ἰδίου Προκαθημένου στήν ἱστορική Καθέδρα τῆς Πρωτόθρονος καί Πρωτεύθυνης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως σέ ὅλη τήν Ἐκκλησιαστική ἱστορία.

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, θέλοντας νά τιμήσει μέ τόν δικό της τρόπο τήν ἱστορική καί μοναδική αὐτή ἐπέτειο τῆς συμπληρώσεως 30 ἐτῶν ἀπό τήν ἄνοδο τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ

Πατριάρχου Βαρθολομαίου στό πολυεύθυνο καί ευαίσθητο πηδάλιο τῆς Οἰκουμενικῆς εὐθύνης τῶν Ὁρθοδόξων, ἔχει ἀποφασίσει ὁμόφωνα, ἤδη ἀπό τό περασμένο καλοκαίρι, σειρά ἐπετειακῶν ἐκδηλώσεων, πολλές ἀπό τίς ὁποῖες ἔχουν ἤδη πραγματοποιηθεῖ, ἐνῶ ἄλλες ἀναμένεται νά λάβουν χώρα. Στό πλαίσιο τῶν ἐορτασμῶν αὐτῶν, ἐδῶ στή Μεγαλόνησο, ἐξαπολύει καί τήν παροῦσα Συνοδική Ἐγκύκλιο, ἡ ὁποία ἀναγινώσκεται σέ ὅλες τίς Ἐνορίες τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Κρήτης σήμερα, λίγες μόνον ἡμέρες μετά ἀπό τή μεγάλη Ἐορτή τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέα τοῦ Πρωτοκλήτου, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ Ἰδρυτής καί Πάτρωνας τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως.

Εἶναι γνωστό ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, πιστή καί ἀφοσιωμένη θυγατέρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τυγχάνει Ἡμιαυτόνομη Ἐκκλησία καί ἔχει τήν κανονική ἐξάρτηση καί πνευματική ἀναφορά της στό Ἱερώτατο Κέντρο τῆς Ὁρθοδοξίας. Τό γεγονός αὐτό ἀποτελεῖ, πραγματικά, εὐφρόσυνη καύχηση καί ξεχωριστή τιμή στήν Ἐκκλησία τῆς Μεγαλονήσου, ἡ ὁποία παρά τίς δυσκολες ἱστορικές συγκυρίες τίς ὁποῖες ἐβίωσε ἀνά τούς αἰῶνες, ἐξ αἰτίας ἰδίως τῶν πολλαπλῶν καί συνεχῶν κατακτήσεων της ἀπό ξένους εἰσβολεῖς, οὐδέποτε ἀποσπίρτησε ἀπό τήν Μητέρα, Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία, ἀλλά καί οὐδέποτε ἀπέβαλε τίς ξεχωριστές εὐεργεσίες μέ τίς ὁποῖες Ἐκείνη τήν προίκισε, ἀπό ἀγαθή φιλοτιμία Της. Οἱ δεσμοί ἔχουν σφυρηλατηθεῖ ἀκόμη πιό δυνατά, ὥστε νά λέγεται ἀπό τά χεῖλη τοῦ καταξιωμένου διεθνῶς νῦν Προκαθημένου τοῦ μαρτυρικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ.κ. Βαρθολομαίου, ὅτι ἡ Κρήτη «εἶναι ἓνα πολύτιμο διαμάντι στήν κορώννα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἡ ναυαρχίδα τοῦ Οἰκουμενικοῦ μας Πατριαρχείου μέσα στή Μεσόγειο»¹, γι' αὐτό καί «οἱ δεσμοί μεταξύ τῆς Κρήτης καί τοῦ Φαναρίου εἶναι ἱεροί, εἶναι ὑπεραιωνόβιοι καί ἀκατάλυτοι»².

Ἡ προσωπικότητα τοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου εἶναι, κατά κοινὴ ὁμολογία, πολυτάλαντη, προικισμένη μέ σπάνια καί ἰδιαίτερα χαρίσματα, μέ πλούσια τήν κατ' ἄνθρωπον μόρφωση ἀλλά καί τήν κατά Θεόν σοφία καί τή διάκριση τοῦ Πνεύματος. Οἱ ἀντοχές του θεόσδοτες· ἡ μνήμη του παροιμιώδης· τά ὀράματά του μεγαλόπνοα· τά ἔργα του γεμάτα ἀπό ζωή· ὁ ζῆλος του ἀκάματος· ἡ ἀγάπη του ἀπλώνεται καί ἀγκαλιάζει κάθε ἄνθρωπο· ἡ εὐαίσθησία του γιά τό περιβάλλον καί τά δημιουργήματα τοῦ

¹ Προσφώνηση Πατριάρχου Βαρθολομαίου πρὸς τό ἐκκλησίασμα, τήν Κυριακή, 17-11-2019, εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό.

² Προσφώνηση Πατριάρχου Βαρθολομαίου πρὸς τό ἐκκλησίασμα, τήν Κυριακή τοῦ Ὁωμᾶ 2019 εἰς τόν Πάνσεπτο Πατριαρχικό Ναό.

Θεοῦ πρωτοπόρος· ἡ θεολογία του γνήσια, ἀκολουθεῖ πιστά τὰ βήματα τῶν μεγάλων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καί τῶν Ἁγίων Ἱεραρχῶν, τῶν προκατόχων τοῦ ἐσταυρωμένου Θρόνου Του· ἡ εὐστροφὴ ἀνταπόκρισή Του μέ ἐπιτυχία σέ κάθε κάλεσμα τῶν καιρῶν, ἡ στιβαρά παρουσία Του καί ὁ πυρίπνοος λόγος Του σέ ἐπίσημα διεθνή βήματα Κοινοβουλίων καί Ὁργανισμῶν, ἀλλά καί ἡ πρόδηλη χαρά καί ὁ συγκαταβατικός λόγος Του κατά τήν συναναστροφή του μέ τοὺς ἀπλοὺς ἀνθρώπους, ἡ συμπάθεια καί ἡ ἀλληλεγγύη Του στή θλίψη τῶν πονεμένων καί τῶν ἐμπερίστατων ἀδελφῶν, ὁ ἀγῶνας του γιά τήν προάσπιση τῶν δικαίων καί προνομιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πού ἔχουν παγιωθεῖ μέ ἀποφάσεις Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἀλλά καί Αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλων, ὥστε νά μείνουν ἀπαρασάλευτα· ἡ ἀνύστακτη μέριμνά του γιά τήν εὐστάθεια καί τὴν εὐθραυστη καί πολυπόθητη ἐνότητα τῶν ἀνά τήν Οἰκουμένη Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν· αὐτά, καί ἀκόμη περισσότερα, ἔχουν καταξιώσει στίς ψυχές καί στίς συνειδήσεις ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ἀρχόντων καί ἀρχομένων παγκοσμίως, τόν Πατριάρχη τοῦ Γένους ὡς ἀνθρωπο μοναδικό καί μᾶλλον ἀνεπανάληπτο, ὁ ὁποῖος λαμπρύνει καί προβάλλει τόν θεόσδοτο θεσμό τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου στό ἔπακρον.

Ὁ πιστός καί πατροπαράδοτος Κρητικός λαός μπορεῖ νά μαρτυρήσει τήν ἀλήθεια τῶν προαναφερθέντων, καθὼς πολλές φορές ἔχει γευθεῖ τήν κοινωνία μετά τοῦ θεοπροβλήτου καί ἐξόχως χαρισματικοῦ προσώπου τοῦ Ἡγουμένου τῆς Ὁρθοδοξίας, μέσα ἀπό τίς πολυπληθεῖς ἐπισκέψεις Του σέ ὅλες τίς Ἐκκλησιαστικές Ἐπαρχίες τῆς Νήσου, μέ ἀφορμὴ σπουδαῖα γεγονότα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας τοῦ τόπου μας, ἐπισκέψεις πού ἔδωσαν σέ ὅλους μας τήν εὐκαιρία νά ἀποτιμήσουμε τόν ὄντως ἀνεκτίμητο θησαυρό, πού ὁ Θεός περιφρουρεῖ καί διαφυλάττει, γιά νά λάμπει ὡς ἄλλος ἥλιος σέ ὅλη τήν οἰκουμένη καί νά πηδαλιουχεῖ ἀμφιδέξια καί στιβαρά τὴν δεσποτεία Του.

Ἀξίως, λοιπόν, καί δικαίως τιμῶνται φέτος τὰ τριάντα ἔτη τῆς ἱστορικῆς καλλίκαρπης καί πολύκαρπης Πατριαρχίας του. Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης μέ τὴν Ἐγκύκλιό της αὐτὴ ἐπιθυμεῖ νά ἐκφράσει τὴν ἀφοσίωσή της πρὸς τὴν φιλότατη Μητέρα, Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ καί νά ἀφυπνίσει τίς μνημεις ὄλων μας, ὥστε νά ἀναπέμψομε λόγο εὐχαριστίας καί εὐχὴ δοξολογίας πρὸς τόν Τριαδικό Θεό γιά τό πολῦτιμο αὐτό δῶρο πού μᾶς προσέφερε, τόν Πατριάρχη Βαρθολομαῖο, στό πηδάλιο τῆς Ἐκκλησίας. Βαθυσεβάστως δέ καί ἐγκαρδίως παρακαλοῦμε τόν Ἀρχιεπίσκοπο Κύριο, διὰ τῶν ἀκαταπαύστων πρεσβειῶν τῆς Παναγίας Παμμακαρίστου καί τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου Τίτου, πρώτου Ἐπισκόπου Κρήτης, νά

τοῦ χαρίζει ἀκλόνητη υἰαία, δύναμη καὶ κάθε ἐπιστηριγμὸ στήν πολυσχιδῆ καὶ εὐθυνοφόρο ἀποστολή του, γιὰ νά ἀνταπεξέρχεται σωτήρια καὶ ἀποτελεσματικά κάθε πρόσκομμα καὶ τρικυμία στήν πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Πιστεύουμε δέ ἀκράδαντα ὅτι εὐεργετούμαστε καθημερινά μέ «τὴν ἀμέριστον πνευματικὴν συμπαράστασιν, προστασίαν, στοργὴν καὶ εὐλογίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ὁποῖον, ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Σταυροῦ του, σᾶς μεταδίδει ἐλπίδα, ὑπομονήν, φῶς καὶ ζωὴν Χριστοῦ. Ἔχετε ὀλοκάρδιον τὴν ἀγάπην τοῦ Πατριάρχου – οὐδέποτε σᾶς λησμονοῦμεν εἰς τὰς προσευχὰς μας!- καὶ ὀλόθυμον τὴν εὐχὴν του», κατὰ τὸν ἀψευδῆ λόγο τοῦ Πανσεβαστοῦ ἡμῶν Αὐθέντου καὶ Δεσπότου.

Βαρθολομαίου τοῦ Παναγιωτάτου καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, πολλὰ τὰ ἔτη!

Μέ πατρικὲς εὐχὲς καὶ ἐν Κυρίῳ ἀγάπη

- † Ὁ Κρήτης Εἰρηναῖος, **Πρόεδρος**
- † Ὁ Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Μακάριος
- † Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Εὐγένιος
- † Ὁ Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου Δαμασκηνός
- † Ὁ Λάμπης, Συβρίτου καὶ Σφακίων Εἰρηναῖος
- † Ὁ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας Κύριλλος
- † Ὁ Πέτρας καὶ Χερρονήσου Γεράσιμος
- † Ὁ Κισάμου καὶ Σελίνου Ἀμφιλόχιος
- † Ὁ Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου Ἀνδρέας

.....
Υ. Ἡ παροῦσα Συνοδικὴ Ἐγκύκλιος νά ἀναγνωσθῆ πρό τῆς Ἀπολύσεως τῆς
Θείας Λειτουργίας τῆς Κυριακῆς, 5^{ης} Δεκεμβρίου 2021.

Ἀνακοινωθέν τῆς 24ης Νοεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης συνήλθε σήμερα Τετάρτη, 24 Νοεμβρίου 2021, σέ Συνοδική Συνεδρία, μέ μεῖζον θέμα Ἡμερήσιας Διάταξης, τή συζήτηση καί λήψη Ἀπόφασης, σχετικῶς πρός ὅσα ὀρίζονται στό ἄρθρο 39, παράγραφος 2, τοῦ Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας», ὡς πρός τό σεπτό πρόσωπο τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου, Προέδρου τῆς Ἱεῤῥᾶς Ἐπαρχιακῆς μας Συνόδου, ἐξ αἰτίας τῶν χρονίων καί μή ἀναστρέψιμων προβλημάτων τῆς ὑγείας του.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος, λαμβάνοντας ὑπ' ὄψη τίς ἐνώπιον τοῦ Προέδρου Πρωτοδικῶν ἔνορκες πιστοποιήσεις τῶν τριῶν ἱατρῶν – Καθηγητῶν Πανεπιστημίου, ὁμόφωνα ἀποφαίνεται περί τῆς ἀπαλλαγῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Εἰρηναίου, ἀπό τά καθήκοντά του καί ἀποστέλλει τήν ἀπόφασή Της, πρός ἔγκριση ἤ μή, πρός τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, μέ σεβασμό καί εὐγνωμοσύνη στό πρόσωπο, τήν προσφορά καί τό ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου Της κ. Εἰρηναίου, ἔλαβε ὁμόφωνα τή δύσκολη αὐτή Ἀπόφαση.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, μέσα στίς δυσκολίες τῆς πανδημίας, καλεῖ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μέ ὑπευθυνότητα καί σύνεση νά σταθοῦμε ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ παγκόσμιου κινδύνου καί νά συμβάλομε ὅλοι μαζί, μέ ὅσα μέσα ἡ ἱατρική ἐπιστήμη προσφέρει, καί μέ τήν τήρηση τῶν ὑγειονομικῶν μέτρων, μέ πνεῦμα ἐνότητας καί ἀλληλοσεβασμοῦ, στήν ἀντιμετώπιση τῆς πανδημίας καί στήν ἀποφυγή τῆς διασπορᾶς της.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, καλεῖ τόν πιστό λαό τῆς Ἐκκλησίας μέ προσευχή, σύνεση καί προσοχή, νά διέλθουμε τίς δυσκολίες τῶν καιρῶν καί νά φθάσουμε αἰσίως νά ἐορτάσουμε τή μεγάλη Χριστιανική Ἑορτή τῶν Ἁγίων Χριστουγέννων.

Ἡράκλειο, 24 Νοεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ἀνακοινωθέν τῆς 3ης Δεκεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἀνακοινώνει στόν Ἱερό Κλήρο, τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες καί τόν εὐσεβῆ Κρητικό Λαό ὅτι ἡ Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μέ χθεσινή Ἀπόφασή Της, κατέταξε τόν Σεβασμιώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Κρήτης κ. Εἰρηναῖο, στούς ἐφησυχάζοντες Ἱεράρχες, κηρύσσοντας τόν θρόνο τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης σέ χηρεία.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, γιά μία ἀκόμη φορά, ἐκφράζει τόν σεβασμό καί εὐγνωμοσύνη Της στό πρόσωπο, τήν προσφορά καί τό ἔργο τοῦ Σεβασμιωτάτου Προέδρου Της κ. Εἰρηναίου, ὁ ὁποῖος γιά σειρά πολλῶν δεκαετιῶν ὑπρέτησε ἀφοσιωμένα καί ὑποδειγματικά, μέ πιστότητα καί ἀγάπη, τήν Ἐκκλησία τῆς Κρήτης.

Τοποτηρητής τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης ἀναλαμβάνει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λάμπης, Συβρίτου καί Σφακίων κ. Εἰρηναῖος, ὁ ὁποῖος θά κινήσει τίς κατά Νόμον διαδικασίες γιά τόν καταρτισμό τοῦ τριπροσώπου ἀπό τήν Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης καί τήν ἀποστολή του στό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τήν ἐκλογή νέου Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης ἐκφράζει τίς εὐχαριστίες Της στόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό μας Πατριάρχη κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟ καί τήν Ἁγία καί Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, γιά τήν ἱστορική αὐτή Ἀπόφαση.

Ἡράκλειο, 3 Δεκεμβρίου 2021

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς
Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Δελτίον Τύπου τῆς 24ης Δεκεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, μέ βαθύτατη θλίψη πληροφορήθηκε τήν ὕβριστική ἀνάρτηση τοῦ Καθηγητή κ. Ἡλία Μόσιαλου, ἀναφορικά πρός τό Πανάγιο Πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τήν Ὑπερευλογημένη Κυρία Θεοτόκο καί τόν Μνήστορα Ἰωσήφ καί ἐκφράζει εὐθέως τήν ἀποδοκιμασία Της στήν ἀπαράδεκτη καί προσβλητική αὐτή ἀνάρτηση, πού ἀπαξιώνει τήν ἀμώμητη Πίστη μας, καθώς καί σέ κάθε μορφῆς ὕβριστική καί προσβλητική συμπεριφορά.

Ἡ Ὁρθόδοξη πίστη, καθώς καί ὁποιαδήποτε πίστη κάθε ἑνός ἀνθρώπου εἶναι σεβαστή καί δέν ἐπιτρέπεται νά ἀντιμετωπίζεται μέ τρόπο ρατσιστικό καί ἀνεύθυνο καί δὴ ἀπό ἀνθρώπους πού κατέχουν ὑπεύθυνες θέσεις καί ἐκπροσωποῦν μάλιστα τή Χώρα μας στό ἐξωτερικό.

Διερωτᾶται εὐλόγως ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἐάν τέτοιου τύπου ὕβριστικές τοποθετήσεις συμβάλλουν στήν καταλλαγή ἢ βοηθοῦν στήν εἰρηνική συνύπαρξη καί συμφιλίωση τῶν πολυπολιτισμικῶν μωσαϊκῶν πού διαμορφώνονται κυρίως στήν Εὐρώπη. Ἄραγε, ἀναλόγου περιεχομένου ἀναρτήσεις ἐκφράζουν τόν Ἀκαδημαϊκό, τόν Εὐρωπαϊκό καί τόν Πολιτικό Πολιτισμό μας;

Ὅταν ὅλοι μαζί προσπαθοῦμε στόν κοινό ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ κορωνοϊοῦ Covid-19, τονίζοντας τήν ἀξία τοῦ ἀγαθοῦ τῆς ὑγείας καί τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, δηλώσεις αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου καί τοῦ ἤθους δένδημιουργοῦν δυσπιστία καί ἀμφιβολία καί δέν κλονίζουν τήν ἐμπιστοσύνη σέ πρόσωπα καί θεσμούς;

Εἶναι γεγονός ὅτι εἶναι ἀπαραίτητη ἡ διαφύλαξη τῆς δημόσιας ὑγείας, τῆς σωματικῆς ἀκεραιότητος καί τῆς βιολογικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ἐπίσης πρέπει νά εἶναι σαφέστατο ὅτι εἶναι ἀδιαπραγμάτευτη ἡ ἀνάγκη τῆς διαφύλαξης τῆς ψυχικῆς καί πνευματικῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὁποία τροφοδοτεῖται καί ἀπό τήν πίστη του στον Θεό.

Ἄλλωστε, ὀφείλουμε νά διαπιστώσουμε μέ εἰλικρίνεια ὅτι ἡ πανδημία τοῦ κορωνοϊοῦ δέν ἔχει μόνο ἀνθρώπινες καί ὕλικές πτυχές, ἀλλά ἀδιαμφισβήτητα ἔχει καί οὐράνιες καί πνευματικές προεκτάσεις!

Ἡ ἔλλειψη σεβασμοῦ στήν πίστη ἑνός λαοῦ καί ὁ χλευασμός τῆς μεγάλης ἐορτῆς τῆς Χριστιανοσύνης, τήν ὁποία ἑκατομμύρια Χριστιανῶν ἀνά τόν κόσμον ἐτοιμάζονται νά ἐορτάσουν, δέν ἀμαυρώνουν τό κορυφαῖο τοῦτο Μυστήριον, ἀλλά φανερώνουν ἔλλειμα πολιτισμοῦ καί τρέφουν τά φαινόμενα Χριστιανοφοβίας. Ὅταν μάλιστα τοῦτο συμβαίνει ἀπό θεσμικά πρόσωπα πού θέλουν νά ἔχουν λόγο καί ρόλο στή ζωὴ αὐτοῦ τοῦ λαοῦ, τότε ὁ κίνδυνος γίνεται ἀκόμα μεγαλύτερος.

Προσδοκοῦμε τὴν ἀπόσυρση τῆς βλάσφημης αὐτῆς ἀνάρτησης. Καλὰ Χριστοῦγεννα καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἅς φωτίζει τίς καρδιές καὶ τίς διάνοιες ὄλων μας!

Ἐν Ἡρακλείῳ, τῇ 24ῃ Δεκεμβρίου 2021

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Δελτίον Τύπου τῆς 28ης Δεκεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, καθώς πληροφορήθηκε ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός μας Πατριάρχης κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ, στό πλαίσιο τακτικοῦ ἐλέγχου, βρέθηκε σήμερα θετικός στόν κορωνοϊό Covid-19, ἐκφράζει τίς θερμές εὐχές Της καί ἐντείνει τίς προσευχές Της πρός τό Θεῖον Βρέφος, γιά τήν ἐνίσχυση, τήν ἐνδυνάμωση καί τήν ταχεία ἀνάρρωση τοῦ Παναγιωτάτου.

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Κρήτης, ἀπό τήν ἀρχή αὐτῆς τῆς δοκιμασίας, ἐνωτίσθηκε τήν ὑπεύθυνη φωνή τοῦ Πατριάρχου μας καί τήν πατρική Του προτροπή νά ἀκούμε τούς ειδικούς καί νά ἐπιλέγουμε τήν ὀρθή καί θυσιαστική στάση ζωῆς, ἡ ὁποία πρέπει νά χαρακτηρίζει τούς Χριστιανούς.

Ἐπίσης, ἡ Ἐκκλησία τῆς Μεγαλονήσου δέν ἔπαυσε τίς δεήσεις Της πρός τόν Τρισάγιο Θεό γιά τή στήριξη τοῦ Ἱατρικοῦ καί τοῦ Νοσηλευτικοῦ Προσωπικοῦ, καθώς καί ὄλων τῶν ἀσθενῶν, ἀπό τήν ἀσθένεια αὐτή, ἡ ὁποία μέ τίς ἐπικίνδυνες μεταλλάξεις της, ἀπλώνεται σέ ὁλόκληρη τήν Οἰκουμένη, μέ ιδιαίτερη ἔνταση τίς τελευταῖες ἡμέρες.

Ἡ Ἱεραρχία, ὁ Ἱερός Κλήρος, οἱ Μοναστικές Ἀδελφότητες καί ὁ φιλογενῆς Κρητικός Λαός, ὑψώνουμε τήν καρδιακή προσευχή μας καί παρακαλοῦμε τόν Θεό γιά τή διαφύλαξη τῆς πολυτίμητης ὑγείας τοῦ Παναγιωτάτου Οἰκουμενικοῦ μας Πατριάρχου κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΥ καί ὄλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι προσβλήθηκαν ἀπό τόν κορωνοϊό.

Ὁ Σαρκωθῆς Θεός ἅς ἔλθει βοηθός καί σκεπαστής ὄλων μας καί ἅς βοηθήσει γρήγορα νά ὑπερβοῦμε τήν παγκόσμια αὐτή δοκιμασία!

*Φωτογραφικόν Στιγμιότυπον ἐκ τῆς Συνεδριάσεως
τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τὴν 28ῆν Δεκεμβρίου 2021*

Ανακοινωθέν τῆς 28ης Δεκεμβρίου 2021

Ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακή Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης ἀνακοινώνει στόν Ἱερό Κλῆρο, τίς Μοναστικές Ἀδελφότητες καί τόν εὐσεβῆ Κρητικό Λαό ὅτι συνεδρίασε σήμερα, Τρίτη, 28 Δεκεμβρίου 2021, στό Ἡράκλειο, ὑπό τήν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λάμπης, Συβρίτου καί Σφακίων κ. Εἰρηναίου, Τοποτηρητοῦ τῆς Ἱεῤῤς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης, μέ μοναδικό θέμα τήν κατάρτιση τοῦ τριπροσώπου γιά τήν ἐκλογή Ἀρχιεπισκόπου Κρήτης, σύμφωνα μέ τό 19ο ἄρθρο τοῦ Ν. 4149/1961 «Περί Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς ἐν Κρήτῃ Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», ὅπως αὐτό ἀντικαταστάθηκε μέ τό 52ο ἄρθρο τοῦ Ν. 4310/2014 (Φ.Ε.Κ. 258/τ.Α'/8-12-2014).

Τό τριπρόσωπο πού προέκυψε, μετά ἀπό μυστική ψηφοφορία, ἀποτελεῖται ἀπό τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτες Ρεθύμνης καί Αὐλοποτάμου κ. Εὐγένιο (μέ 7 ψήφους), Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιο (μέ 7 ψήφους), καί Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γεράσιμο (μέ 5 ψήφους).

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης ἀπέστειλε αὐθημερόν τό ὡς ἄνω Τριπρόσωπο στήν Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότητα τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ.κ. Βαρθολομαῖο καί τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τά περαιτέρω, καί στή συνέχεια τό γνωστοποίησε στήν Ἑλληνική Κυβέρνηση, σύμφωνα μέ τόν Νόμο.

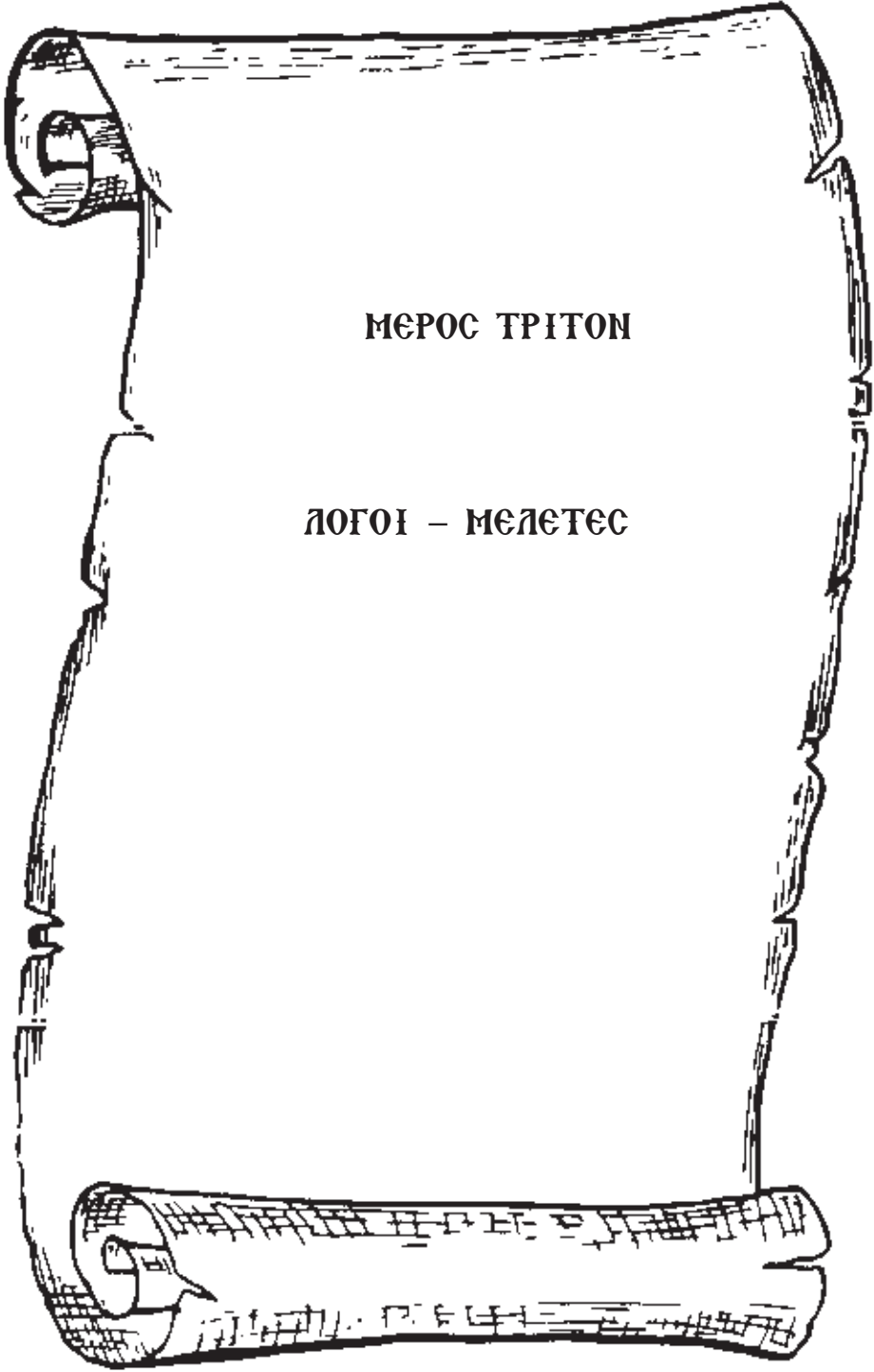
Ἡράκλειο, 28 Δεκεμβρίου 2021

Ἐκ τῆς Ἀρχιγραμματείας τῆς Ἱεῤῤς Ἐπαρχιακῆς
Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης

Ό Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Μηνᾶ, τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΛΟΓΟΙ - ΜΕΛΕΤΕΣ

Η Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου κ. Εὐγενίου, Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γερασίμου καὶ Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ. Κυρίλλου, εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ὁμιλία ἐκ προσώπου τῆς Συνοδικῆς Ἀντιπροσωπείας
τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, κατὰ τὴν Θρονικὴν Ἑορτὴν
τῆς Ἁγίας Μητρός, Μεγάλης Ἐκκλησίας
(Τρίτη 30 Νοεμβρίου 2021)

Σεβ. Μητροπολίτου Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου
κ.κ. Εὐγενίου

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, Θρονικῇ Ἑορτῇ τῆς πολυφιλήτου Μητρός ἡμῶν Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, προσήλθομεν ταπεινοὶ προσκυνηταί εἰς τὰς Ἁγίας αὐλάς Αὐτῆς, ἐκ προσώπου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τῆς Ἱεραρχίας, τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Μοναχικῶν Ἀδελφοτήτων καὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος αὐτῆς, οἱ τὴν Συνοδικὴν Ἀντιπροσωπείαν ταύτην ἀποτελοῦντες, ὃ τε Σεβ. Μητροπολίτης Πέτρας καὶ Χερρονήσου κ. Γεράσιμος, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἱεραπύτνης καὶ Σητείας κ. Κύριλλος καὶ οἱ ὁμιλῶν, διὰ νὰ ὑποβάλωμεν τὰς υἱϊκὰς εὐχὰς καὶ τὰ σεβάσματά των εἰς τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα καὶ διὰ νὰ καταθέσωμεν, ἅπαξ ἔτι, ἐνώπιον τοῦ Θεοδοξάστου Θρόνου Αὐτῆς τὴν εὐλάβειαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν ἡμῶν.

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα, ὡς ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐτόνισεν πρό δεκαετίας, κατὰ τὴν ἀλησμόνητον ἐπίσκεψιν Αὐτῆς εἰς τὴν Μεγαλόνησον Κρήτην, εἶναι «αἰσθήματα ἀγάπης εἰλικρινοῦς καὶ θερμουργοῦ πρὸς τὴν μαρτυρικὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τοῦ Γένους, ἡ ὁποία οὐδέποτε ἔπαυσε νὰ ἔχη ὑπὸ τὰς πτέρυγὰς της τὰ εὐσεβῆ τέκνα τῆς ἡρωτοκόκου Κρήτης, τὰ ἰσχυροποιῶντα αὐτὰς διὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀφοσιώσεώς των πρὸς τὸν πανίερον θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως».

Παναγιώτατε,

Ἀληθῶς οἱ Κρήτες ἐγκαυχώμεθα ἐν Κυρίῳ διὰ τὴν ἀναφορὰν ἡμῶν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ διὰ τοὺς ἀκαταλύτους δεσμοὺς οἱ ὅποιοι συνδέουν τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Κρήτης μετὰ τῆς φιλοστόργου Μητρός Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία Κρήτης, παροῦσα διαρκῶς παρά τὸ πλευρόν τοῦ Πατριάρχου της, καὶ σήμερον δι' ἡμῶν ἐνταῦθα συμμετέχουσα εἰς τὴν χαρὰν τῆς Μητρός αὐτῆς Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ταπεινῶς δέεται τοῦ θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας Δομήτορος, ὅπως, σκέπη τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα, τὴν αἴρουσαν τὸν ἀποστολικὸν Σταυρόν τοῦ

Πρωτοκλήτου, κρατύνη δέ, ταῖς πρεσβείαις αὐτοῦ, τήν φωτεινήν Πατριαρχίαν Αὐτῆς καί ἐπευλογῆ πάντοτε τās Ἁγίας ὑπέρ τῆς Ἐκκλησίας βουλὰς Αὐτῆς.

Πανευλαβῶς, ἐπί τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ὑποβάλλομεν τῇ Ὑμετέρᾳ Σεπτῇ Κορυφῇ, ὅτι ἡ Ἱερά Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης, τιμῶσα τὴν Ἐπέτειον τῶν 30 ἐτῶν ἀπὸ τῆς ἀναρρήσεως Ὑμῶν εἰς τὸ Ἱερόν Σύνθρονον τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας εἰς συνέχισιν τῆς ἀενάου λιτανείας ἱεροφαντῶν Πατριαρχῶν τοῦ μυστηρίου τῆς ἀποστολικότητος, ἔλαβεν τὴν ἀπόφασιν διὰ τὴν πραγματοποιήσιν δύο εἰδικῶν διὰ τὸ γεγονός τοῦτο ἑορτίων ἐκδηλώσεων. Ἡ πρώτη ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀκαδημίαν Κρήτης, τὴν 3ην Νοεμβρίου, μέ κεντρικόν ὁμιλητὴν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Κρήνης κ. Κύριλλον, ὁ ὁποῖος καί ὠμίλησε μέ θέμα «Τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο καί ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος (1991-2021)». Καί ἡ δευτέρα θὰ πραγματοποιηθῆ εἰς τὸν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τὴν 4ην Δεκεμβρίου, μέ κεντρικόν ὁμιλητὴν τὸν Ἐντιμολ. κ. Ἰωάννην Τσερεβελάκη, Ἄρχοντα Πρωτονοτάριον τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίας, μέ θέμα «Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ.κ. Βαρθολομαῖος. 30 χρόνια εὐκλεοῦς Πατριαρχίας». Τὴν δέ Κυριακὴν 5ην Δεκεμβρίου θὰ τελεσθῆ Τρισαρχιερατικὴ Θεία Λειτουργία, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ ὁμιλήσῃ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλόχιος. Διὰ πάντα ταῦτα ὠρίσθη Εἰδικὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ὑπὸ τοῦ ὁμιλοῦντος ὡς Προέδρου καί τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κισάμου καί Σελίνου κ. Ἀμφιλοχίου καί Πέτρας καί Χερρονήσου κ. Γερασίμου, μέ γραμματέα αὐτῆς τὸν Ὑπογραμματέα τῆς Ἱερᾶς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου, Πανοσιολ. Ἀρχιμ. Νήφωνα. Προσέτι δέ, ἐκτυποῦται ἤδη εἰδικόν ἀφιερωματικόν τεῦχος τοῦ Ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης «ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΙΤΟΣ» διὰ τὴν τριακονταετῆ Ἐπέτειον τῆς θεοκελεύστου Ἐκλογῆς τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος.

Ταῦτα καταθέτοντες πανευλαβῶς, ἐκζητοῦμεν τὴν Πατρικὴν Εὐχὴν τῆς Ὑμετέρας Σεπτῆς Κορυφῆς καί ἀπαξ ἔτι εὐχόμεθα υἱικῶς ὅπως ὦσιν τὰ ἔτη Αὐτῆς εὐλογημένα καί θεοδόξαστα.

Ὁμιλία κατὰ τόν ἔσπερινόν¹ τοῦ πανηγυρίζοντος
Ἱεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου
μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης
(10 Νοεμβρίου 2021)

Ἀρχιμ. τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου κ. Μεθοδίου Βερνιδάκη,
Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

Θεοφιλέστατε,
Ἀγαπητοί ἀδελφοί καί συλλειτουργοί,
Ἐντιμώτατοι ἄρχοντες,
Χριστιανοί μου εὐλογημένοι.

Μιλώντας ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος γιά τούς Ἁγίους τῆς Ἐκκλησίας μας καί τή ζωντανή παρουσία τους ἀνάμεσά μας σέ κάθε ὥρα καί στιγμή, λέγει τά ἐξῆς χαρακτηριστικά: «Ὁ θάνατος τῶν μαρτύρων εἶναι παρηγοριά τῶν πιστῶν, παρηγορία τῶν ἐκκλησιῶν, σύσταση τοῦ χριστιανισμοῦ, κατάλυση τοῦ θανάτου, ἀπόδειξη τῆς ἀναστάσεως, γελοιοποίηση τῶν δαιμόνων, κατηγορία τοῦ διαβόλου, διδασκαλία τῆς ἐνάρετης ζωῆς, προτροπή πρὸς περιφρόνηση τῶν παρόντων πραγμάτων καί ὁδός πρὸς ἐπιθυμία τῶν μελλοντικῶν, παρηγοριά γιά τά κακά πού μᾶς κάνουν νά ὑποφέρουμε καί αἰτία γιά ὑπομονή, ἀφορμή καρτερίας, καθώς καί ρίζα καί πηγή καί μητέρα ὄλων τῶν ἀγαθῶν».

Παρηγοριά μας οἱ Ἅγιοι. Μᾶς παραθέτουν καθημερινά στό Ἱερό Θυσιαστήριο, τό ὁποῖο εἶναι θεμελιωμένο στά μαρτυρικά λείψανά τους, τήν ἀγία τους ζωή, τούς ἀγῶνες καί τά ἥρωϊκά τους κατορθώματα, τά ὁποῖα πραγματοποίησαν πρὸς δόξα τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί μᾶς προσκαλοῦν πρὸς μίμηση.

Αἰσθανόμαστε πνευματική εὐφροσύνη καί ἀγαλλίαση ὅταν ἀσπαζόμεστε τά χαριτόβρυτα λείψανά τους, τά ὁποῖα ἀποπνέουν τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Μένουμε ἐκθαμβοί ἀπό τήν πολιτεία τους καί τά μαρτύριά τους. «Ἐκαμον ἐκεῖνοι, καί χαίρομεν ἡμεῖς· ἐπάλαισαν ἐκεῖνοι, καί ἡμεῖς ἀγαλλόμεθα· ἐκεῖνων ὁ στέφανος, καί κοινόν τό κλέος, μᾶλλον δέ τῆς Ἐκκλησίας ἀπάσης ἢ δόξα». Τρέχουμε κι ἐμεῖς μαζί μέ τούς Ἁγίους κοντά στόν Χριστό, ἀφοῦ ἡ μνήμη τους εἶναι μία πρόσκληση στήν εὐχαριστιακή κοινωνία.

Συγκροτοῦν τή λειτουργική μας γιορτή καί μᾶς συνάγουν γύρω ἀπό

¹ Εἰς τόν Ἱερόν Μητροπολιτικόν Ναόν Ἁγίου Μηνᾶ Ἡρακλείου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης

*Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου κ. Μεθόδιος Βερνιδάκης,
Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κρήτης*

τὴν Ἁγία Τράπεζα γιὰ νὰ εὐχαριστήσουμε τὸν Κύριο γιὰ τοὺς φίλους ποὺ μᾶς χάρισε καὶ νὰ Τὸν δοξάσουμε γιὰ τὰ πλούσια ἐλέη Του ποὺ μᾶς δίδει καθημερινά.

Ὅταν ζοῦσαν οἱ Ἅγιοι, δόξαζαν μὲ τὴ ἐπίγεια ζωὴ τοὺς τὸν Χριστό. Καὶ τώρα ποὺ βρίσκονται στό Οὐράνιο Θυσιαστήριο, στό Θρόνο τοῦ Ἐσφαγμένου Ἀρνίου, χαίρονται ποὺ ἡ μνήμη τοὺς γίνεται αἰτία δοξολογίας τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

Ἕνας τέτοιος μαγνήτης πνευματικός εἶναι γιὰ τὴν Ἐκκλησία μας καὶ ιδιαίτερα γιὰ τὴν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ μας καὶ τὴν πόλη μας, ὁ ΑΓΙΟΣ

ΜΗΝΑΣ Ο ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΣ. Είναι ο προστάτης και ο έφορος, ο βοηθός εν ανάγκαις, αλλά και εκείνος που υπερασπίστηκε την ελευθερία αυτού του τόπου και τη ζωή των κατοίκων του. Είναι αυτός ο όποιος πάντοτε προΐσταται στη ζωή των Καστριών τους τελευταίους αιώνες. Τό φανερώνουν οι πολλές Ίερές Εικόνες που κοσμοούν τά Ίερά Εικονοστάσια όχι μόνο του παλαιού και νέου Ίεροῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, αλλά και τῶν λοιπῶν Ίερῶν Ναῶν και τῶν οἰκιῶν αὐτῆς τῆς πόλεως, αλλά και τά ἀναριθμητά ἀναθήματα τῶν εὐσεβῶν πιστῶν, δείγματα τῆς ἀγάπης και εὐγνωμοσύνης τους για τίς πολλαπλές εὐεργεσίες που ἔχουν ἀπολαύσει ἀπό τόν Ἅγιό μας.

Γ' αὐτό και ο εὐσεβῆς Κρητικός και κυρίως ο Ἡρακλειώτης, ὅπου κι ἄν βρίσκεται, θυμᾶται πάντοτε τόν Ἁη-Μηνᾶ, προστρέχει στήν πρεσβεία του και στή μεσιτεία του και ἀπολαμβάνει τήν προστασία και τή βοήθεια τοῦ θαυματοουργοῦ Ἁγίου. Ἄν μελετήσῃ κανεῖς τή ζωή τοῦ Ἁγίου, θά διαπιστώσει : α) τήν Ἀντίσταση και β) τή Θαυματουργία.

Πρῶτον. Ἀντιστασιακός ο Ἅγιος Μηνᾶς. Προέβαλε σθεναρή ἀντίσταση στήν ἁμαρτία τῆς ἐποχῆς του. Γνώριζε ἀπό τόν ἀσκητή τῆς Αἰγύπτου, τόν Μέγα Ἀντώνιο, ὅτι οὐδεὶς «ἀπείραστος» εἰσέρχεται στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Καί ὅπως τά δένδρα ὅταν σαλεύονται ἀπό τοὺς ἀνέμους ριζώνουν και ψηλώνουν περισσότερο, ἔτσι και ὅσοι ἔλαβαν εὐλογίες ἀπό τό Θεό ὀφείλουν νά ἀντιμετωπίσουν πειρασμούς και δυσκολίες.

Δεύτερον. Ἀντιστασιακός ο Ἅγιος Μηνᾶς στή λατρεία τῶν εἰδώλων τῆς ἐποχῆς του. Ἐξανέστη, μᾶς λέγει ο ἱερός συναξαριστής, και πέταξε τή στρατιωτική του ζώνη, που ἦταν τό διακριτικό γνώρισμα τοῦ ὑψηλόβαθμου ἀξιωματικοῦ και μάλιστα τοῦ παλαιμάχου, ὅταν πληροφορήθηκε τό διωγμό τῶν Χριστιανῶν. Καί ὡς ἔνδειξη διαμαρτυρίας ἀποχώρησε ἀπό τό στρατό και ἀναχώρησε για τό Κοτναῖο Ὅρος, προκειμένου νά ζήσει ὡς ἀσκητής μέ τά ἄγρια θηρία που τά ἦθη τους ἦταν ἠπιότερα ἀπό ἐκεῖνα τῶν εἰδωλολατρῶν.

Τρίτον. Ἀντίσταση και συγχρόνως ἀνδρεία ἔδειξε και τίς ὥρες τῆς ὁμολογίας και τοῦ μαρτυρίου. Ἀρνεῖται τίς προτάσεις νά ξαναεπιστρέψῃ στό στρατεύμα μέ προαγωγή προσφέροντας θυσία στά εἶδωλα. Γ' αὐτό και ὑποβάλλεται σέ φρικτά βασανιστήρια, ἀφοῦ κομματιάζουν τίς σάρκες του και μέ ἀναμμένους δαυλοὺς κατακαίουν ὅλο τό σῶμα του. Ἐτσι ἀπαλλάσσεται ἀπό τοὺς δερματίνους χιτῶνες, τοὺς ὁποίους ντύθηκε ὁ Ἀδάμ ἀλλά και οἱ ἀπόγονοι τοῦ Ἀδάμ, δηλαδή ὅλοι μας. Ἀποτέμνεται, τέλος, ἡ τιμία του κεφαλή πάνω σέ ἓνα βράχο που σώζεται μέχρι σήμερα στήν Κιουτάχεια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Λαμβάνει, ταυτόχρονα, ἀπό τό Θεό τό χάρισμα τῆς θαυματουργίας νά συντρέχει, νά βοηθᾶ, νά ἐλευθερώνει, νά σκεπάζει ὅλους ἐκεῖνους που θά ἐπικαλοῦνται τό ὄνομά του.

Αὐτή τήν ἀλήθεια διατυπώνει και ο ἱερός ὕμνογράφος σ' ἓνα τροπάριο

*Ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Κνωσοῦ κ. Πρόδρομος,
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱεράς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κρήτης,
κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Μηνᾶ, εἰς Ἡράκλειον*

τοῦ Παρακλητικοῦ Κανόνος: «Μόνον ὡς φωνῶ τὴν ἁγίαν Μηνᾶ κλήσιν σου ἐπελθόντων ἐκλυτροῦμαι δυσχερῶν, διὰ τοῦτο σέ προστάτην ἐπιγράφομαι».

Τέταρτον. Θαυματουργός ὁ Ἅγιος Μηνᾶς. Δέν ἔπαυσε μετὰ τό μαρτυρικό του τέλος νά εἶναι παρών στή ζωὴ τῶν Χριστιανῶν. Αὐτός ἔσωσε τοὺς κατοίκους τοῦ Ἡρακλείου ἀπὸ τὴ σφαγὴ τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ 1826. Ἐμφανίσθηκε ὡς τρομερός καβαλάρης ἔχοντας στό χέρι τοῦ γυμνό ξίφος καί σκορπιζοντας τόν πανικό μεταξύ τῶν Τούρκων.

Αὐτός θαυματουργικά ἐπενέβη στήν ἀποφασιστική μάχη τοῦ Ἐλ Ἀλαμείν τό 1942 προκαλώντας σύγχυση στά ναζιστικά στρατεύματα, τά ἀήτητα μέχρι τὴν ὥρα ἐκείνη.

«Τά ποδοβολητά τοῦ ἀλόγου τοῦ Ἁη-Μηνᾶ ἀκούγαμε τό φοβερό ἐκεῖνο βράδυ τῆς 11ης Νοεμβρίου τοῦ 1912» ἐξιστοροῦσαν παλαιοὶ Καστοριανοί.

Καί τό μήνυμα πού ἐκπέμπει ἡ μορφή τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, ἰδιαίτερα σήμερα, εἶναι ἡ **ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ**:

Ἀντισταθεῖτε στό πνεῦμα τῆς πλάνης καί στοὺς τρόπους πού χρησιμοποιοῦνται γιὰ τὴ θεοποίηση τοῦ δαιμονικοῦ συστήματος πού θέλει νά κυριαρχήσει στόν καιρό μας.

Ἀντισταθεῖτε στό κατακάθι τῆς ἁμαρτίας καί τοῦ κοινωνικοῦ πυθμένος μέ τὴν ἀφόρητη δυσσομία καί τά νοσηρά συμπτώματα.

Ἀντισταθεῖτε στό μυστήριο τῆς ἀνομίας, κατὰ τὴν ἔκφραση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, προβάλλοντας, ὄχι τόν ἑαυτό μας οὔτε ἔχοντας στό μέτωπό μας τὴν ἐπιγραφή τοῦ σωτήρος, ἀλλὰ τὴν ἀλήθεια τοῦ Χριστοῦ, τὴ δικαιοσύνη, τὴν ἀγάπη, τό ὀρθόδοξο ἦθος, ἀλλὰ καί τὴ λάμψη τῆς αὐτοθυσίας χάρι τῶν ἄλλων. Ὅχι ὅτι ὁ κόσμος θά μᾶς πεῖ εὐγε, ἀλλὰ θά μιλήσει γιὰ μᾶς ὁ Οὐρανός.

Ἀντισταθεῖτε!

Ἀντισταθεῖτε..., ἐπιμένει ὁ Θαυματουργός Μεγαλομάρτυς.

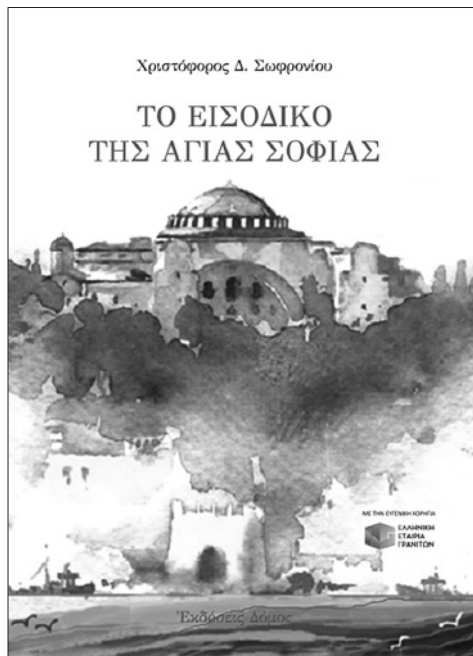
Σ' αὐτόν καταφεύγουμε κι ἐμεῖς τίς δύσκολες αὐτές μέρες πού περνᾶ ἡ πατρίδα μας καί ὁ κόσμος ὀλόκληρος. Αὐτόν παρακαλοῦμε νά μᾶς λυτρῶνει ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τίς ἀνάγκες καί τίς θλίψεις, τίς προσβολές καί τίς βλάβες τοῦ ἀντικειμένου ἐχθροῦ ἐπαναλαμβάνοντας τὴν ἰκεσία τοῦ ἱεροῦ ὕμνογράφου:

«Ὡ Μαρτύρων λαμπρότης, στρατιῶτα Κυρίου, Μηνᾶ, τῶν εὐσεβούντων προστάτης, προστατεύων μὴ παύση αἰεὶ τῶν προσιόντων ταῖς σαῖς ἀντιλήψεις καί φωνὴν τὴν ἰκέσιον δέχου τῶν εὐλαβῶς βοώντων, χαίροις Μάρτυς πολυάθλε» (Χαιρετισμοὶ Ἁγίου Μηνᾶ).

Ἀμήν γένοιτο!

*Όλλογμ. κ. Κωνσταντίνος Δεληκωνσταντής,
Άρχων Διδάσκαλος του Γένους,
Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών*

Γιὰ «Τὸ Εἰσοδικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας»

τοῦ Ἑλλογιμ. κ. Κωνσταντίνου Δεληκωνσταντῆ,
Ἄρχοντος Διδασκάλου τοῦ Γένους,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Σεβασμιώτατε Ἐκπρόσωπε τοῦ Παναγιωτάτου,
Κύριε Πρόεδρε τοῦ Συλλόγου μας,
Ἐκλεκτὴ ὁμήγυρις,

Ὅταν στείλει κάποιος ἓνα βιβλίον πού ὁ ἴδιος ἔγραψε -ἢ ἄλλο βιβλίον- στὸν Παναγιώτατο, ἐκεῖνος τοῦ ἀπαντᾷ μὲ μιὰ ωραία ἐπιστολή, στὴν ὁποία γράφονται, μεταξὺ ἄλλων, τὰ ἑξῆς:

«Κάθε βιβλίον εἶναι ἔκφρασις καὶ μαρτυρία τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς μελέτης, τοῦ στοχασμοῦ καὶ τῆς συγγραφικῆς ἐργασίας τοῦ δημιουργοῦ του. Συχνάκις, τὸ βιβλίον ἐμπερικλείει προσπάθειαν καὶ κόπον ὀλοκλήρου ζωῆς. Διὰ τὸν ἀναγνώστην, τὸ καλὸν βιβλίον δύναται νὰ λειτουργήσῃ ὡς πραγματικὴ ἀποκάλυψις, ὡς εἴσοδος εἰς ἓνα συναρπαστικὸν κόσμον, ὡς εὐκαιρία διαλόγου καὶ συμπνευματισμοῦ μὲ τὸν συγγραφέα καὶ τὰς ιδέας του, νὰ τὸν εἰσαγάγῃ εἰς μίαν περιπέτειαν, ἢ ὁποία εἶναι ἱκανὴ νὰ μεταμορφώσῃ ριζικῶς τὴν ζωὴν του».

Στὸν συναρπαστικὸν κόσμον τῆς Ἁγία-Σοφίας μᾶς εἰσάγει τὸ ὑπέροχον βιβλίον τοῦ ἀγαπητοῦ Ἄρχοντος Ὑπομνηματογράφου τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου, ἱατροῦ, συμπατριώτη καὶ φίλου κ. Χριστοφόρου Σωφρονίου. Τὸν συγχαίρω ἐκ μέσης καρδίας. Ἐγραψε τὸ κείμενον αὐτὸ, ὄχι ὡς ἀπλὸς ἐπισκέπτης καὶ παρατηρητὴς στὴν Ἁγία-Σοφία, ἀλλὰ ὡς κοινωνὸς τῶν γεγονότων καὶ τῶν πραγμάτων, μετέχοντας μὲ ὅλην τὴν ὑπαρξὴν στὸ θαῦμα. Γνωρίζουμε, τελικὰ, ὅ, τι ἀγαπᾶμε. Βασικὰ, δὲν τὸ γνωρίζουμε, μᾶς ἀποκαλύπτεται. Τότε φωτίζεται ὁ νοῦς, κραταιοῦται, ἐμπνευσμένος ἀπὸ τὴν καρδιά, πού ἔχει τὰ δικά της μάτια, τὴν δική της δύναμη, τὸν δικό της «λόγον». Δὲν εἶναι ἀντικείμενον ἡ Ἁγία-Σοφία γιὰ τὸν συγγραφέα μας. Μιλᾷ ἐκεῖνη, κι αὐτὸς ἀκούει.

Διαβάζοντας «Τὸ Εἰσοδικὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας» μαθαίνουμε γιὰ τὸ πνεῦμα πού τὴν δημιούργησε καὶ τὴν Ἀλήθειαν πού ἐκφράζει, γιὰ τὸν ἔνθεο ζῆλον τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ, γιὰ τὴν ἰδιοφυΐαν τοῦ Ἀνθεμίου καὶ τοῦ Ἰσιδώρου, γιὰ τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ θαύματος. Τί κατασκευαστικὸ ἐπίτευγμα, ἀλήθεια, νὰ στέκεται ἀγέρωχη ἡ Ἁγία-Σοφία 1500 χρόνια, μετὰ ἀπὸ 100 καταγεγραμμένους σεισμοὺς καὶ ἄγνωστο ἀριθμὸ μὴ καταγεγραμμένων. Διδασκόμαστε γιὰ τίς μεγάλες περιπέτειες τῆς Ρωμιο-

σύνης, για τὸ τί σήμαινε ἡ μετατροπὴ τῆς Ἁγία-Σοφιάς σὲ λατινικὸ ναὸ ἀπὸ τοὺς Σταυροφόρους, σὲ μουσουλμανικὸ τέμενος καὶ σὲ μουσεῖο, γιὰ τὴ σύγχρονη κατάστασή της.

«Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Ἁγία-Σοφιάς “ψάλλει”, μὲ τὴν πέτρα, τὸ μάρμαρο, τὸ σίδηρο, τὸ ξύλο, τὸν τρόπο πὸς ἡ σάρκα τοῦ κόσμου γίνεται σάρκα τοῦ Θεοῦ Λόγου», γράφει ἓνας σύγχρονος στοχαστής. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἀναδεικνύει μὲ τὴ γραφὴ του καὶ τὸ ἀνεπτυγμένο θεολογικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ αἰσθητήριό του ὁ συγγραφέας μας. Κατ’ οὐσίαν, ὅταν ὁ μουσουλμάνος πιστὸς προσευχόταν στὴν Ἁγία-Σοφία, εὕρισκόταν σὲ ἓνα χῶρο ξένο πρὸς τὴν πίστη του, ἡ ὁποία ἀπορρίπτει τὴν Ἁγία Τριάδα καὶ ἀρνεῖται τὴν Ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου. Δὲν ὠφελοῦν οὔτε οἱ ἀλλαγές καὶ οἱ προσθήκες πὸς ἔγιναν, οὔτε τὸ ξύσιμο τῶν σταυρῶν ἀπὸ τὰ θωράκια, οὔτε οἱ διαδηλώσεις γιὰ νὰ ξαναγίνει τζαμί ὁ Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας. Ἡ Ἁγία-Σοφία ἦταν, εἶναι καὶ θὰ παραμείνει ναὸς χριστιανικὸς εἰς τὸν αἰῶνα, ὅπως γράφει καὶ ὁ κ. Σωφρονίου: «Ἡ καθιέρωση τῆς ἐκκλησίας ὡς τράπεζας τοῦ ἀέναου Μυστικῶν Δείπνου εἶναι ἀνεξάλειπτη» (σ. 205).

Ἀπὸ τὰ νεανικά μου χρόνια μὲ ἀπασχολοῦσε ἡ ἀποψη ἑνὸς γνωστοῦ γερμανοῦ λογοτέχνη, ὅτι ἡ χειρότερη ἀλλαγὴ καὶ ἀλλοτρίωση στὴν Ἁγία-Σοφία ἔγινε ὄχι ὅταν αὐτὴ κατέστη μουσουλμανικὸ τέμενος, ἀφοῦ καὶ τότε παρέμεινε χῶρος προσευχῆς στὸν Ἐνα Θεό, ἀλλὰ ὅταν μετετρέπη σὲ μουσεῖο τὸ 1935. Ἐγραφε ὁ ἐν λόγῳ τὰ ἑξῆς: «Ὁ ναὸς ἄδειασε. Πέθανε ἡ Ἁγία-Σοφία. Τώρα ἡ μελέτη της ἦταν τὸ σπουδαιότερο πράγμα. Ἡ Ἐκκλησία ἔγινε ἀντικείμενο, ἔγινε περιεχόμενο τῆς ἱστορίας τῆς τέχνης. Παραδόθηκε στὴν χρῆση καὶ τὴν διάθεση τῶν τουριστῶν».

Ἡ μελέτη τοῦ βιβλίου τοῦ κ. Σωφρονίου μὲ βοήθησε στοὺς προβληματισμούς μου. Γράφει ὁ Ἄρχων Ὑπομνηματογράφος: «Τὶ ὑποτίμηση τῆς ἱστορίας της ὁ ὑποβιβασμὸς της σὲ μουσεῖο καὶ ἡ ἔκθεσή της στὴν “πολλὴν συνάφειαν τοῦ κόσμου”» (σ. 266). Ὅντως, οἱ ξεναγοὶ καὶ τὰ ἑκατομμύρια τῶν τουριστῶν δὲν ἔχουν πρόσβαση στὸ οὐσιῶδες, τοὺς ἐνδιαφέρουν κάποιες ἀνούσιες καὶ πεζὲς λεπτομέρειες. Δὲν καταλαβαίνουν τὴν ἀστοχία τοῦ νὰ κρίνουμε τὴν ἀξία ἑνὸς σπουδαίου πίνακα, ἄς ποῦμε τοῦ Van Gogh, συζητώντας γιὰ τὴν κορνίζα του.

Στὸ πλαίσιο αὐτὸ, ἐπιθυμῶ νὰ σημειώσω ὅτι γιὰ μένα ἡ μεγαλύτερη προσβολὴ τῆς Ἁγία-Σοφιάς συμβαίνει ὅταν τὴν ἐπισκεπτόμαστε ἐμεῖς ὡς Ἕλληνες ὀρθόδοξοι χριστιανοί, καὶ δὲν κατανοοῦμε τίποτε ἀπὸ τὴν Ἀλήθειά της, δυστυχῶς, ὡς ἐκπρόσωποι ἑνὸς λαοῦ ἱστορικοῦ, ὁ ὁποῖος χωρὶς νὰ γνωρίζει αὐτὸ πὸς ἦταν καὶ εἶναι, ἐπιθυμεῖ νὰ γίνῃ κάτι ἄλλο, κάτι διαφορετικὸ. Πάντοτε μὲ προβλημάτιζε, γιὰτὶ δὲν μᾶς ἀγγίζουσι σήμερα οἱ ἀλήθειες πὸς συγκλόνισαν ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ σὰν τὸν Μέγα Βασίλειο, τὸν Ἰωάννη

Χρυσόστομο, τὸν Μέγα Φώτιο, τὸν Μακρυγιάννη καὶ τὸν Παπαδιαμάντη, ἀλήθειες ποὺ ἐμώραναν τοὺς δεινοὺς συζητητές καὶ ἔσωσαν τὸ Γένος. Ἡ Ἁγία-Σοφία εἶναι ἡ σύνοψη τῆς πίστεως τῶν Ὁρθοδόξων, εἶναι τὸ μεγαλύτερο μνημεῖο τοῦ «βαπτισμένου Ἑλληνισμοῦ».

Τὸ βιβλίο τοῦ Χριστοφόρου Σωφρονίου, αὐτὸ μᾶς ἀποκαλύπτει. Μᾶς κάνει νὰ νιώθουμε ὑπερήφανοι ποὺ εἴμαστε Ὁρθόδοξοι καὶ κληρονόμοι τῆς σπουδαίας αὐτῆς πνευματικῆς παρακαταθήκης, χυμένης στὸ μάρμαρο, στὸν μοναδικὸ τροῦλον, στὰ ὑπέροχα ψηφιδωτά, τὴν Πλατυτέρα, τὴν ἀνεπανάληπτη Δέηση, ὅλα ἀλήθεια καὶ φῶς. Σὲ ἐμένα θύμισε τὴν πρώτη ἐπίσκεψή μου, τὴν πρώτη ἀπὸ τίς εἴκοσι περίπου, στὴν Ἁγία-Σοφία. Ὅταν μπῆκα ἀπὸ τὸν Νάρθηκα στὸν ὀλόφωτο κυρίως ναὸ, ἦταν σὰν νὰ εἰσῆλθα στὸν Παράδεισο, αἰσθάνθηκα σὰν νὰ εὐρίσκομαι στὸν χῶρο, τὸν ὁποῖο δὲν θὰ ἤθελα ποτὲ νὰ ἐγκαταλείψω. Τὸ φῶς τῆς Ἁγία-Σοφιάς εἶναι μοναδικό, ἀπερίγραπτο, οὐράνιο, ὅπως λέγει καὶ ὁ συγγραφέας μας: «Ὁ φωτισμὸς τῆς Ἁγιασοφιάς ἔχει κάτι τὸ μαγικό, ἢ, ἂν θέλετε, τὸ θαυματουργικό, καὶ δὲν περιγράφεται μὲ ὄρους τεχνικῆς καὶ φωτομετρήσεων» (σ. 199). Καὶ γιὰ τὸν μεγαλοπρεπῆ τροῦλο γράφει: «Ὁ τροῦλος δίνει τὴν ἐντύπωση ὅτι “πατᾶ”, αἰωρεῖται μᾶλλον, πάνω στὴν κορυφὴ τῶν τεσσάρων τόξων ἀπαλά, σὰν νὰ τὰ σέβεται, γιὰ τὸ βᾶρος τοῦ τεράστιου ὄγκου δείχνουν νὰ τὸ μοιράζονται μεταξύ τους τὰ τέσσερα τριγωνικὰ λοφία καὶ νὰ σχηματίζουν ὅλα τους ἓνα ἀέρινο στεφάνι» (σ. 185).

Ἡ Ἁγία-Σοφία μᾶς καλεῖ καὶ μᾶς ἀναμένει. Ὅχι ὡς τουρίστες, ἀλλὰ ὡς προσκυνητές στὸν πατρικὸ οἶκο. Καὶ μᾶς παραπέμπει στὸ Φανάρι, ἐκεῖ ὅπου σήμερα φυλάσσονται ἀνυστάκτως τὰ Ὅσια καὶ τὰ Ἱερὰ τοῦ Γένους, στὴν Μητέρα Ἐκκλησία. Κλείνω τὴν σύντομη αὐτὴ παρουσίαση μὲ τὰ λόγια τοῦ ἁγίου συγγραφέα μας καὶ μὲ μιὰ ἀναφορὰ στὸν Χρῆστο Γιανναρᾶ. Γράφει ὁ κ. Σωφρονίου: «Κάθε χῶρος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας μᾶς κερνᾶ τὸ μέλι τῆς μοναδικότητάς του καὶ μᾶς ἀνταμείβει μὲ τὴ χαρὰ τῆς αἴσθησης τοῦ οἰκείου. Ὅμως πολλὰ μυστικά μᾶς κρύβει ἡ Ἁγιασοφία καὶ μᾶς τὰ φιλεύει μὲ φειδώ, λὲς καὶ μᾶς καλεῖ ξανὰ καὶ ξανὰ προσκυνητές καὶ ἰκέτες της καὶ ἐξερευνητές τῆς μυστικῆς χάρις καὶ τοῦ ἀνεκλάλητου κάλλους της» (σ. 102). Ὁ καθηγητὴς Χρῆστος Γιανναρᾶς μετὰ τὴν ἐπίσκεψή του στὸ Φανάρι, ἀρχὲς τῆς δεκαετίας τοῦ 1970, ἔγραψε τὰ ἐξῆς σπουδαῖα: «Ἡ Ἁγία-Σοφία ἦταν γιὰ μένα μιὰ ἐρμηνεῖα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, καὶ ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἁγία-Σοφιάς». Καὶ προσέθεσε, ὅτι καμμία ἐξωθεν ἐπιβουλὴ δὲν μπορεῖ νὰ θίξει τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, ὅσο αὐτὸ «θὰ εξακολουθεῖ νὰ ζεῖ στὶς διαστάσεις τῆς Ἁγία-Σοφιάς, νὰ ἐνσαρκώνει τὴν οἰκουμενικότητα τῆς ὀρθοδοξίας σὰν ὀλότητα ἀλήθειας καὶ ζωῆς».

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσοχή σας!

Άννα Μανουκάκη-Μεταξάκη

*Ιστορικές μαρτυρίες
από τον νομό Ηρακλείου
(19ος – 20ός αι.)*

Με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

ΗΡΑΚΛΕΙΟ 2021

Βιβλίου παρουσίασις:
**«Ιστορικές μαρτυρίες από τον νομό Ηρακλείου
(19ος-20ός αι.)», Άννα Μανουκάκη-Μεταξάκη**

Άρχιμ. Νήφων Βασιλάκης,
Δρ. Κανονικοῦ Δικαίου τοῦ Ποντιφικικοῦ Ἰνστιτούτου
Ἀνατολικῶν Σπουδῶν, Ρώμη-Βατικανό

Μέ ἐξιδιασμένη τιμή, μαθητική χαρά καί ἀσώπαστη συγκίνηση, παρουσιάζω ἓνα ἀπό τά πολλά καί διακεκριμένα βιβλία τῆς καλῆς μου Καθηγήτριας κατά τά γυμνασιακά μου χρόνια, ἐριτίμου κ. Ἄννας Μανουκάκη-Μεταξάκη¹, ὑπό τόν διακριτικόν τίτλον «Ιστορικές μαρτυρίες ἀπό τον νομό Ηρακλείου (19ος-20ός αι.)», πού μόλις κυκλοφορήθηκε.

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις, μέ τήν ὑποστήριξη τῆς Περιφέρειας Κρήτης, ἐμπλουτίζει πραγματικά τήν ἱστορική «τράπεζα» τοῦ τόπου μας, κατά τόν χαιρετισμό τοῦ Ἐξοχ. κ. Σταύρου Ἀρναουτάκη, τοῦ λαοπροβλήτου καί λαοφιλήτου Περιφερειάρχου Κρήτης κι ἀληθῶς ἡ συγγραφέας κ. Ἄννα «τον ἱστορικό μίτο ξεδιπλώνει με αριστοτεχνικό τρόπο», καθῶς ἀναφέρει.

Τό ἐξάισιο βιβλίο περιέχει 85 ἄρθρα καί μαρτυρίες, πού στήν πλειοψηφία τους εἶναι ἀδημοσίευτες. Χωρίζεται σέ δύο μέρη, 19^{ος} αἰ. , Τουρκοκρατία (200 χρόνια ἀπ' τήν Ἑλληνική Ἐπανάσταση) καί 20^{ος} αἰ., ὅπου τά πρῖν καί τά μετά το 1940-45 γεγονότα (Βαλκανικοί πόλεμοι, πόλεμος τοῦ 40, Μάχη τῆς Κρήτης, Κατοχή, Ἀντίσταση, Ἐμφύλιο κλπ).

Καταγράφονται ἀντικειμενικά καί παρουσιάζονται ἐπακριβῶς πρόσωπα καί γεγονότα τῆς ἱστορίας τοῦ νομοῦ Ἡρακλείου, μέ τίς ἀπαραίτητες ὀξυδερκεῖς ἀναλύσεις καί εὔστοχες μεταφορές τους στό συγκεκριμένο, μά καί τό εὐρύτερο ἱστορικοκοινωνικό πλαίσιο. Καθῶς ἀναφέρει ἡ κ. Μανου-

¹ Πάντοτε χαμογελαστή, πάντα γλυκομίλητη, τά βαθνούστατα μαθήματά της θυμάμαι ὑπεύθυνα, μέ καθηγητική σοβαρότητα, ἀρίδην ποιότητα, μεστά γνώσης καί τέχνης διδασκαλικῆς, προσεγμένα φιλολογικά σφόδρα ὅσα λέγει, ὑπέροχα ὅτι γράφει, θετικός ἄνθρωπος, δημιουργικός, μέ εὐναισθησία κοινωνική, μέ πλούτο ψυχικῆς δύναμης, μέ σοφία βαθύνοια, ξεχωριστή καί λίαν ἀγαπητή ἡ κ. Ἄννα. Ἡ συγγραφέας, πτυχιούχος τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Α.Π.Θ., ὑπηρετήσε ὡς καθηγήτρια, Γυμνασιάρχης καί Λυκείαρχης στό Νομό Ἡρακλείου, κατέγραψε 150 ἀγωνιστές τοῦ Ἀλβανικοῦ μετώπου, τῆς Ἀντίστασης καί τοῦ ἐμφυλίου, συνέγραψε δέ περισσότερα ἀπό πέντε ἀξιόλογα βιβλία σχετικῶς μέσα ἀπό ἀρχαικές πηγές, βιβλιογραφία σπάνια καί ἀπό δικές της καταγραφές. Συμμετείχε σέ Ἐπιστημονικά Συνέδρια μέ δικές της πρωτότυπες ἀνακοινώσεις, δημοσίευσε ἀρθρογραφία πολὺτιμη (περί τά 400 ἱστορικά ἄρθρα) σέ διάφορα ἔγκριτα περιοδικά κι ἐφημερίδες, ἐνώ παρουσίασε ποικίλες ἐκδηλώσεις, ἐπετεῖους, διά ζώσης καί ἀπό ραδιοφώνου καί τηλεοπτικά.

κάκη στόν πρόλογό της «Δεν χάνεται, επίσης, η ιστορία σπουδαίων προσωπικοτήτων που δόθηκαν ολοκληρωτικά στον κοινωνικό και εθνικό Αγώνα, αλλά διώχθηκαν και σπιλώθηκαν στον Εμφύλιο»² καί «Οι μαρτυρίες των απλών ανθρώπων που καταγράφονται αποτελούν αναλλοίωτες πηγές του προφορικού λόγου και είναι μια από τις δύο συνιστώσες των πηγών της ιστορίας»³.

Τό βιβλίό κοσμοῦν κι ἐμπλουτίζουν μετρημένες κι ἐπιλεγμένες φωτογραφίες, πού μεταφέρουν στά ἀνεξίτηλα χρώματα τῆς ἐποχῆς καί στά αίματοβαμμένα χώματα τῆς ἱστορίας, τῆς τιμῆς, τῶν ἀγώνων, τῆς θυσίας καί τελικά τῆς τροπαιοφόρου νίκης, μέ τήν καταγραφή καί τήν καταμέτρησή τους εἰς τήν αἰώνια μνήμη δόξης τῆς ἀμαράντου καί τῆς ἀτελευτήτου ἐνθουμίσσεως προσώπων καί γεγονότων.

Κι οἱ 414 σελίδες τοῦ εἰρημένου βιβλίου, γεμάτες πληροφορίες δυσεῦρετες, καταστρωμένες μέ τέχνη καί χάρη, λόγῳ δικαίου λόγου τιμῆς καί μνήμης ὅσων ἔζησαν κι ἔδρασαν γιά τόν «εκδημοκρατισμό» τῆς Ἰστορίας καί «Για να συνεχιστεῖ ο ἀγώνας της ζωῆς με δημιουργική επιμονή και καρτερία»⁴. Μέ γλώσσα ἀπλή, κατανοητή, κεκοσμημένη ἐνίοτε καί μέ τήν λαϊκή μας ντοπιολαλιά, μέ τόν ἀνεπιτήδευτο λόγο τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων, μέ συστηματική διάρθρωση τοῦ ὕλικου, λογική σειρά, ὕφος προφορικό καί ρέουσα τήν ἀνάγνωση, παρέχονται τόσα πολύτιμα μορφωτικά ἀγαθά, ὥστε μόνον συγχαρητήρια, εἰλικρινῶς συγχαρητήρια κι εὐχαριστήρια⁵ δυσεξαιμέτρητα στήν συγγραφέα, γιά τόν ἐρευνητικό κόπο, τήν ἐπιστημονική της προσφορά, τίς ἱστορικές γνώσεις.

² Άννα Μανουκάκη-Μεταξάκη, Ιστορικές μαρτυρίες ἀπό τον νομό Ηρακλείου (19ος-20ός αι.), σελ. 13.

³ Ὁ.π.

⁴ Ὁ.π. 14.

⁵ Προσωπικά εἰσέτι περισσότερο εὐχαριστῶ, ἀπό τόν οἰονδήποτε ἀναγνώστη τήν καλή μου Καθηγήτρια καί γιά τά γράμματα πού μᾶς ἔμαθε, γιά τήν στοργική της καθηγητική φροντίδα, γιά τά χρυσά της λόγια. Σᾶς εὐχαριστῶ ἐγνώμονως, μέ σεβασμό κι ἀγάπη, ἐπευχόμενος καί προσευχόμενος γιά πολλά εἰσέτι ἔτη, πολλά ἔτι κι ἔτι βιβλία καί ὅσα καλά γνωρίζουμε καλῶς ὅτι ἐργάζεται ἐπ' ἀγαθῶ τῆς κοινωνίας μας, νά τά χαροῦμε προσεχῶς.

